

2020

Pārskats par ES budžeta sniegumu – stāvoklis 2020. gada beigās

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

LV

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1
Uzziņām: eca.europa.eu/lv/Pages/ContactForm.aspx
Tīmekļa vietne: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

Papildu informācija par Eiropas Savienību ir pieejama portālā Europa (<http://europa.eu>).

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2021

PDF

ISBN 978-92-847-7067-0

ISSN 2600-1403

doi:10.2865/874225

QJ-AK-21-001-LV-N

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 287. panta 1., 2. un 4. punktu, saskaņā ar 258. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 18. jūlija Regulā (ES, Euratom) 2018/1046 par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam, ar kuru groza Regulas (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 un Lēmumu Nr. 541/2014/ES un atceļ Regulu (ES, Euratom) Nr. 966/2012, un saskaņā ar 43. pantu Padomes 2018. gada 26. novembra Regulā (ES) 2018/1877 par finanšu regulējumu, ko piemēro 11. Eiropas Attīstības fondam, un ar ko atceļ Regulu (ES) 2015/323,

Eiropas Savienības Revīzijas palātas 2021. gada 21. oktobra un 11. novembra sēdēs tika pieņemts

Pārskats par ES budžeta sniegumu – stāvoklis 2020. gada beigās

Šis pārskats kopā ar iestāžu atbildēm uz Palātas apsvērumiem ir nosūtīts iestādēm, kuras apstiprina budžeta izpildi, kā arī pārējām iestādēm.

Revīzijas palātas locekļi:

Klaus-Heiner LEHNE (priekšsēdētājs), Ladislav BALKO, Lazaros S. LAZAROU, Pietro RUSSO, Baudilio TOMÉ MUGURUZA, Iliana IVANOVA, Alex BRENNINKMEIJER, Nikolaos MILIONIS, Bettina JAKOBSEN, Samo JEREB, Jan GREGOR, Mihails KOZLOVS, Rimantas ŠADŽIUS, Leo BRINCAT, Juhan PARTS, Ildikó GÁLL-PELCZ, Eva LINDSTRÖM, Tony MURPHY, Hannu TAKKULA, Annemie TURTELBOOM, Viorel ȘTEFAN, Ivana MALETIĆ, Francois-Roger CAZALA, Joëlle ELVINGER, Helga BERGER, Marek OPIOLA

Saturs

	Lpp.
Eiropas Revīzijas palātas Pārskats par ES budžeta sniegumu – stāvoklis 2020. gada beigās	5
Iestāžu atbildes uz Eiropas Revīzijas palātas Pārskatu par ES budžeta sniegumu – stāvoklis 2020. gada beigās	244

**Eiropas Revīzijas palātas
Pārskats par ES budžeta sniegumu –
stāvoklis 2020. gada beigās**

Saturs

	Lpp.
Vispārējs ievads	7
1. nodaļa Snieguma satvars	9
2. nodaļa Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai	43
3. nodaļa Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija	78
4. nodaļa Dabas resursi	115
5. nodaļa Drošība un pilsonība	139
6. nodaļa Globālā Eiropa	170
7. nodaļa Ieteikumu ieviešanas pārbaude	201
Papildinājums	232
Iestāžu atbildes	244

Vispārējs ievads

0.1. Šis pārskats ir viena no divām mūsu 2020. finanšu gada pārskata daļām. Tajā ir aplūkots no ES budžeta finansēto izdevumu *programmu sniegums*, kāds tas bijis 2020. gada beigās. Gada pārskata otrā daļa attiecas uz ES pārskatu ticamību un pakārtoto *darījumu* likumību un pareizību.

0.2. Gada pārskata sadalīšana divās daļās ir izmēģinājuma projekts, ko aizsākām ar 2019. finanšu gada pārskatu galvenokārt tāpēc, lai mūsu gada pārskatos vairāk aplūkotu rezultātus, kas tiek sasniegti ar ES budžetu. Turklāt gada pārskata sadalīšana ir ļāvusi mums ņemt vērā arī *gada pārvaldības un snieguma ziņojumu*, kas ir Komisijas galvenais augsta līmeņa snieguma ziņojums par ES budžetu. Tā kā saskaņā ar tiesību aktiem šis ziņojums ir jāpieņem n+1 gada jūnija beigās, mēs iepriekš nevarējām to analizēt savā gada pārskatā, kuru parasti publicē oktobra sākumā.

0.3. Šim pārskatam ir septiņas nodaļas.

- 1. nodaļā mēs analizējam, kā nolūkā uzlabot 2021.–2027. gada perioda izdevumu programmu izstrādi un sniegumu Komisija un likumdevēji ir izmantojuši pieredzi, kas gūta iepriekšējos *daudzgadu finanšu shēmas (DFS)* periodos (piemēram, no *ietekmes novērtējumiem*, citiem izvērtējumiem un revīzijām). 1. nodaļa sagatavota, pamatojoties uz izlasi, kurā iekļauti Komisijas tiesību aktu priekšlikumi piecām no 48 izdevumu programmām, kas izveidotas 2021.–2027. gada periodam un kas atbilst aptuveni 60 % no perioda kopējā budžeta.
- No 2. līdz 6. nodaļai mēs analizējam *rezultātus*, kas sasniegti ar ES programmām 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmas 1.a, 1.b, 2., 3. un 4. izdevumu kategorijā. Mūsu mērķis bija noteikt, cik lielā mērā ir pieejama attiecīgā snieguma informācija, un, pamatojoties uz šo informāciju, novērtēt, cik lietderīgas faktiski ir bijušas ES izdevumu programmas. No 58 izdevumu programmām, ko īstenoja 2014.–2020. gada periodā, mēs atlasījām piecas, kuras kopā veido aptuveni vienu piekto daļu no visiem maksājumiem, kas veikti līdz 2020. gada beigām attiecībā pret 2014.–2020. gada DFS *saistībām*. Šis darbs papildina to darbu, ko veicām, sagatavojot [2019. gada snieguma pārskatu](#), kurā aptvērām deviņas citas programmas, kas veidoja aptuveni trīs ceturtdaļas no kopējiem maksājumiem līdz 2019. gada beigām. Mūsu novērtējuma pamatā bija Komisijas informācija par sniegumu (tostarp Gada pārvaldības un snieguma ziņojums, snieguma rādītāji un novērtējumi) un, iespēju robežās, jaunākie konstatējumi, kas iegūti mūsu pašu revīzijās un pārbaudēs. Mēs pārbaudījām Komisijas snieguma informāciju, lai

pārliecinātos par ticamības iespaidu un atbilstību saviem konstatējumiem, bet mēs nerevidējam tās uzticamību.

- o 7. nodaļā ir izklāstīti rezultāti, kas iegūti pārbaudēs par mūsu 2017. gadā publicētajos īpašajos ziņojumos sniegto revīzijas ieteikumu ieviešanu.

0.4. Sagatavojot šo pārskatu, esam ņēmuši vērā to, kādu *ietekmi* uz ES izdevumu programmu sniegumu ir atstājusi Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES (*Brexit*) un Covid-19 pandēmija. Tomēr lielākā daļa uzraudzības datu, uz kuriem šis pārskats balstās, ir 2019. gada vai agrāki dati, t. i., tie ir iegūti pirms AK izstāšanās no ES vienotā tirgus un muitas savienības un pirms Covid-19 izplatīšanās Eiropā.

0.5. Šā pārskata sagatavošanā izmantotā pieeja un metodoloģija ir paskaidrotas ***papildinājumā***.

0.6. Mūsu mērķis ir izklāstīt apsvērumus skaidri un kodolīgi. Mēs ne vienmēr varam izvairīties no tādu specifisku terminu izmantošanas, kurus lieto saistībā ar ES, tās politikas jomām un budžetu, kā arī grāmatvedību un revīziju. Savā tīmekļa vietnē esam publicējuši glosāriju¹, kurā dotas specifisko terminu definīcijas un paskaidrojumi. Kad glosārijā definētie termini katrā nodaļā ir minēti pirmoreiz, tie attēloti slīprakstā.

0.7. Mēs pateicamies Komisijai par izcilo sadarbību šā pārskata sagatavošanas laikā. Pārskatam ir pievienotas arī Komisijas atbildes uz mūsu apsvērumiem.

¹ <https://www.eca.europa.eu/lv/Pages/DocItem.aspx?did=58667>

1. nodaļa

Snieguma satvars

Saturs

	Punkts
Ievads	1.1.–1.4.
Tvērums un pieeja	1.5.–1.8.
Labāka regulējuma pieeja palīdz Komisijai apzināt gūto pieredzi	1.9.–1.23.
Komisija lielākoties bija ievērojusi principu “vispirms izvērtēt” ar ierobežojumiem, kas galvenokārt saistīti ar DFS ciklu	1.10.–1.12.
Izvērtējumus un ietekmes novērtējumus publicē, taču tie var būt grūti atrodamī	1.13.–1.15.
Izvērtējumos tiek formulēta gūtā pieredze, bet turpmākie pasākumi nav skaidri noteikti	1.16.–1.18.
Ietekmes novērtējumos ir piedāvāti dažādi risinājumi, taču kvantitatīvā analīze ir ierobežota	1.19.
Regulējuma kontroles padome palīdz uzlabot izvērtējumu un ietekmes novērtējumu kvalitāti	1.20.–1.23.
Komisija sagatavoja tiesību aktu priekšlikumus, ņemot vērā gūto pieredzi	1.24.–1.27.
Grozījumi DFS tiesību aktu projektos, kas daļēji pamatoti ar Komisijas ietekmes novērtējumiem, bet nav Parlamenta vai Padomes sagatavoti papildu grozījumi	1.28.–1.32.
Secinājumi un ieteikumi	1.33.–1.40.
Pielikumi	
1.1. pielikums. 2017. gada pārskata 3. nodaļā formulēto ieteikumu izpildes pārbaude	

Ievads

1.1. ES savus politikas mērķus īsteno, kombinējot izdevumu *programmas*, ko finansē vai līdzfinansē no ES budžeta, un ar izdevumiem nesaistītus politikas instrumentus (galvenokārt regulējumu).

1.2. ES īsteno savas izdevumu programmas septiņu gadu ciklos jeb *daudzgadu finanšu shēmas (DFS)* periodos. Pēdējo gadu laikā ir noritējusi intensīva sagatavošanās **2021.–2027. gada DFS** periodam. DFS pamatā ir vērēnīgs tiesību aktu kopums, ko ierosinājusi Komisija un pieņēmis Parlaments un Padome, ievērojot **Līgumā par Eiropas Savienības darbību** (LESD) noteiktās procedūras. Tas ietver:

- o **DFS regulu**, kurā noteikts ES budžeta kopējais apjoms, kā arī tā pamatstruktūra (kas sadalīta izdevumu kategorijās, katrai paredzot savu gada izdevumu ierobežojumu jeb “maksimālo apjomu”), un elastības noteikumi par naudas pārvietošanu starp izdevumu kategorijām un gadiem. DFS regulu ar Parlamenta piekrišanu vienprātīgi pieņem Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru¹.
- o DFS nozaru regulas, kas nodrošina izdevumu programmu juridisko pamatu un izklāsta to pamatnoteikumus. Šīs regulas parasti pieņem saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru², un Parlaments un Padome kā likumdevēji darbojas vienlīdzīgi.

1.3. Būtisks faktors, kas ietekmē DFS izdevumu programmu *sniegumu*, ir to savlaicīga uzsākšana un izvēršana. Iesniedzot tiesību aktu priekšlikumus 2021.–2027. gada DFS, Komisija paziņoja par mērķi pieņemt tos pirms gaidāmajām Eiropas Parlamenta vēlēšanām 2019. gada maijā³. Savā apskatā⁴ par Komisijas priekšlikumu mēs novērtējām šo mērķi kā pārāk vērēnīgu (jo Komisija pieņēma, ka likumdošanas procesu varētu pabeigt viena gada laikā salīdzinājumā ar divarpus gadiem iepriekšējā DFS periodā), taču mēs uzsvērām, cik svarīgi ir bez kavēšanās ieviest jaunas izdevumu programmas. Kā redzams **1.1. attēlā**, likumdošanas process, kas noslēdzās ar 2021.–2027. gada DFS, patiesībā ilga vairāk nekā trīs gadus. KLP tiesību aktu gadījumā process vēl turpinājās tobrīd, kad mēs pabeidzām revīzijas darbu attiecībā uz šo nodaļu, un

¹ LESD, 312. pants.

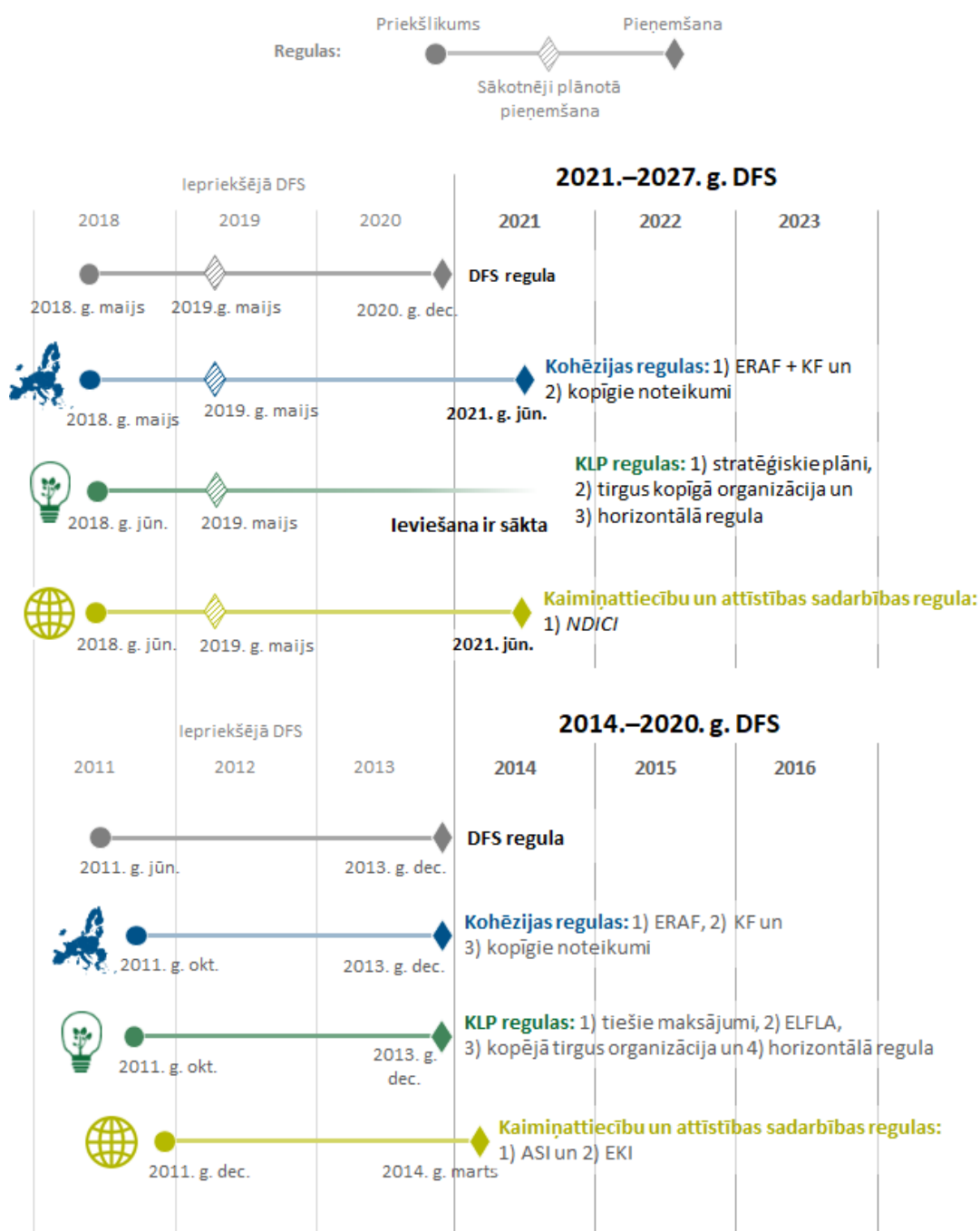
² LESD, 294. pants.

³ COM(2018) 321 final, 28. lpp.

⁴ Apskats Nr. 06/2018 “Komisijas priekšlikums attiecībā uz daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam”, 2018. gada jūlijs, 17. punkts.

2020. gada decembrī tika pieņemta **pārejas regula**, kas nodrošina KLP nepārtrauktību saskaņā ar 2014.–2020. gada noteikumiem līdz 2022. gada beigām. Daļēji kavēšanās var būt saistīta ar Covid-19 pandēmijas uzliesmojumu, kas kopš 2020. gada sākuma ir ievērojami mainījis ES prioritātes un ES darbību plānošanu, kā rezultātā tiek steidzami pārskatīti DFS priekšlikumi un izstrādāts *NGEU* pasākumu kopums.

1.1. attēls. Nozaru tiesību aktu 2021.–2027. gada DFS pieņemšanas process bija gandrīz gadu ilgāks nekā iepriekšējam periodam

Avots: ERP, pamatojoties uz [EUR-Lex](#).

1.4. ES ir izstrādājusi principus, lai palīdzētu nodrošināt, ka tās tiesību akti (tostarp, bet ne tikai DFS tiesību akti) ir kvalitatīvi. 2016. gadā Parlaments, Padome un Komisija noslēdza [Iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu](#), un 2017. gadā Komisija nāca klajā ar [labāka regulējuma pamatnostādņēm](#) (atjauninātas [2015. gadā izdotās labāka regulējuma pamatnostādnes](#)), iekļaujot arī sīki izstrādātus paziņojumus ar norādījumiem, ieteikumiem un paraugpraksi, ko sauc par [labāka regulējuma rīkkopu](#). Gan nolīgums, gan pamatnostādnes atzīst, ka tiesību aktu kvalitāte (kas DFS tiesību aktu gadījumā ietekmē izdevumu programmu izstrādi un turpmāko sniegumu) ir atkarīga no dažiem pamatelementiem, tostarp:

- **Izvērtējumi, t. i.,** neatkarīgi novērtējumi par to, kāda ir politikas vai (DFS gadījumā) izdevumu programmas *efektivitāte, lietderība, saskaņotība, nozīmīgums* un ES pievienotā vērtība. Tos var veikt *ex post*, t. i., pēc tam, kad politika vai programma ir pilnībā īstenota, vai arī vidusposmā, t. i., īstenošanas periodā.
- **Ietekmes novērtējumi, kuros** analizēta politikas iniciatīvas vai (DFS gadījumā) ierosinātās izdevumu programmas iespējamā ietekme. Tie balstās uz pieredzi, kas gūta no agrāko programmu īstenošanas, kā noteikts attiecīgajos izvērtējumos. Tajos var tikt minēti arī iepriekš izdarīti revīziju secinājumi un ieteikumi.

Tvērums un pieeja

1.5. Galvenais revīzijas jautājums šajā nodaļā bija par to, vai un kā Komisija, kā arī Parlaments un Padome ir izmantojuši iepriekšējos DFS periodos gūto pieredzi, lai uzlabotu 2021.–2027. gada izdevumu programmu struktūru un sniegumu. Mēs koncentrējamies uz gūto pieredzi, kas ir būtiska programmu sniegumam. Lai gūtu atbildi uz šo jautājumu, mēs analizējām, vai:

- ir ieviests process, kas ļauj Komisijai iestrādāt gūto pieredzi tiesību aktu priekšlikumos (**1.9.–1.23.** punkts);
- Komisijas tiesību aktu priekšlikumos ir ņemta vērā pieredze, kas iegūta no revīzijām, ietekmes novērtējumiem un citiem izvērtējumiem (**1.24.–1.27.** punkts);
- būtiski grozījumi, kas varētu ietekmēt ierosināto izdevumu programmu sniegumu, var tikt sasaistīti ar ietekmes novērtējumiem (tostarp Parlamenta vai Padomes sagatavotiem novērtējumiem) vai citiem gūtās pieredzes avotiem (**1.28.–1.32.** punkts).

1.6. No 48 izdevumu programmām, kas izveidotas laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam, mēs koncentrējamies uz piecām, kas kopā veido 60 % no kopējā DFS budžeta:

- divas programmas DFS 2. kategorijā “Kohēzijas noturība un vērtības”: (1) *Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF)* un (2) *Kohēzijas fonds (KF)*;
- divas programmas DFS 3. kategorijā “Dabas resursi un vide”, kas veido divus *kopējās lauksaimniecības politikas (KLP)* pīlārus: (3) *Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF)* un (4) *Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA)*;
- viena programma DFS 6. kategorijā “Kaimiņattiecības un pasaule”: (5) *Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instruments (NDICI)*.

1.7. Kā redzams **1.1. tabulā**, mēs pārbaudījām sešas likumdošanas procedūras saistībā ar šīm programmām, un vēl vienu saistībā ar visu DFS (tostarp 17 ar to saistītos izvērtējumus un trīs ietekmes novērtējumus).

1.1. tabula. Mēs aplūkojām sešas likumdošanas procedūras saistībā ar piecām programmām, un vienu saistībā ar visu DFS.

Likumdošanas procedūra	Regula	Attiecīgās programmas
2018/0197/COD	ERAF un KF regula	ERAF un KF
2018/0196/COD	Kopīgo noteikumu regula	
2018/0216/COD	KLP stratēģisko plānu regula*	ELGF un ELFLA (KLP)
2018/0218/COD	Tirgus kopīgā organizācija*	
2018/0217/COD	KLP horizontālā regula*	
2018/0243/COD	NDICI regula	NDICI
2018/0132/APP	DFS regula	Visas programmas

**Tiesību akta priekšlikums – kad mēs beidzām revīzijas darbu, regula vēl nebija pieņemta.*

Avots: ERP.

1.8. Visus minētos tiesību aktu priekšlikumus Komisija iesniedza 2018. gada maijā un jūnijā. Kad 2021. gada septembrī mēs beidzām revīzijas darbu, likumdevēji vēl nebija pieņēmuši KLP tiesību aktus. Tāpēc attiecībā uz abām KLP programmām nevarējām iekļaut savā darbā grozījumus Komisijas tiesību aktu priekšlikumos. Detalizētu mūsu pieejas un metodoloģijas aprakstu skatīt **Papildinājumā**.

Labāka regulējuma pieeja palīdz Komisijai apzināt gūto pieredzi

1.9. Komisijas **labāka regulējuma** pieeja palīdz apzināt gūto pieredzi un izmantot to, lai uzlabotu sniegumu. Mēs pārbaudījām, vai Komisija bija ievērojusi dažas no šīs pieejas galvenajām prasībām, kas, mūsaprāt, palīdz ES politikas veidošanai kļūt vairāk balstītai uz pierādījumiem un pārredzamākai:

- iepriekšējo ES darbību izvērtējumos gūtajai pieredzei jau no paša sākuma jābūt pieejamai un iekļautai ietekmes novērtējumā (princips "**vispirms izvērtēt**"). Lai atbalstītu jaunu iniciatīvu sagatavošanu, jābūt pieejamiem attiecīgiem pierādījumiem, kurus iegūst no izvērtējumiem;
- izvērtējumi un ietekmes novērtējumi ir **jāpublicē**;
- izvērtējuma secinājumos skaidri **jānorāda gūtā pieredze**, un atbildīgajiem ģenerāldirektorātiem (ĢD) jānosaka attiecīgie **turpmākie pasākumi**;
- **ietekmes novērtējumos jāsalīdzina politikas risinājumi**, pamatojoties uz to ekonomisko, sociālo un vides *ietekmi*. Visa attiecīgā ietekme jānovērtē **kvalitatīvi** un, ja iespējams, arī **kvantitatīvi**;
- pirms Komisija var iesniegt tiesību akta priekšlikumu, parasti ir vajadzīgs pozitīvs atzinums par pievienoto ietekmes novērtējumu no **Regulējuma kontroles padomes** (RKP), ko Komisija izveidoja 2016. gadā, lai **noteiktu visu ietekmes novērtējumu un svarīgāko izvērtējumu kvalitāti**.

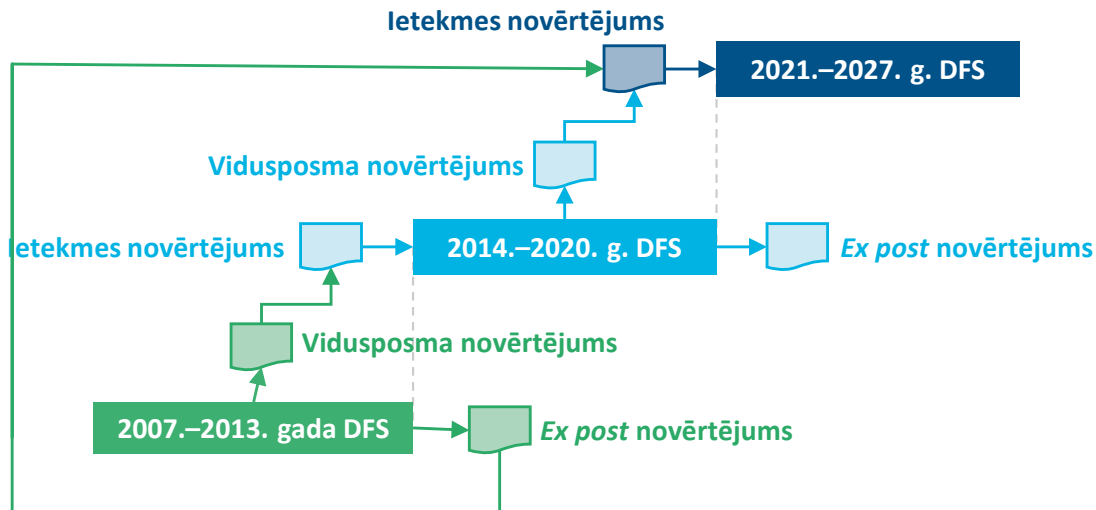
Komisija lielākoties bija ievērojusi principu "vispirms izvērtēt" ar ierobežojumiem, kas galvenokārt saistīti ar DFS ciklu

1.10. ES izdevumu programmu kontekstā principa "vispirms izvērtēt" pilnīgu piemērošanu apgrūtina ne tikai laiks, kas vajadzīgs, lai programmas sasniegtu *tiešos rezultātus* un iznākumu, bet arī laiks, kas vajadzīgs, lai tos izvērtētu. Piemēram, nav iespējams laikus iegūt programmas *ex post* izvērtējumu, lai to varētu ņemt vērā ietekmes novērtējumā nākamajam DFS periodam. Labākā iespēja ir balstīt nākamā DFS perioda ietekmes novērtējumus uz pašreizējās DFS perioda vidusposma izvērtējumiem (kuri, ja tie ir pieejami⁵, var sniegt tikai provizorisku programmas

⁵ Sk. arī mūsu [2020. gada pārskata](#) 2.31. punktu.

snieguma novērtējumu) un uz *ex post* izvērtējumiem par iepriekšējo DFS periodu. Šo ietekmi pastiprina “**n+ 3 noteikums**”, kas atsevišķām programmām ļauj veikt maksājumus trīs gadu laikā pēc attiecīgajām budžeta *saistībām* (sk. [1.2. attēlu](#)).

1.2. attēls. Ar DFS saistītos ietekmes novērtējumus labākajā gadījumā izmanto iepriekšējā perioda vidusposma izvērtējumus un *ex post* izvērtējumus no iepriekšpēdējā perioda

Avots: ERP.

1.11. Attiecībā uz mūsu izlasē iekļautajām likumdošanas procedūrām RKP secināja⁶, ka Komisija kopumā ir ievērojusi principu “vispirms izvērtēt”. Vienīgais izņēmums bija tiesību aktu priekšlikumu pakete KLP jomā. Šajā gadījumā, neraugoties uz to, ka Komisija varēja balstīties uz dažiem neseniem KLP izvērtējumiem, visaptverošs šādu izvērtējumu kopums (vai nu *ex post* par 2007.–2013. gada DFS, vai arī vidusposma izvērtējums par DFS 2014.–2020. gadam) savlaicīgi nebija pieejams, lai to varētu iekļaut ietekmes novērtējumā. Ņemot vērā [1.10.](#) punktā aprakstītos ierobežojumus, mūsu novērtējums par principu “vispirms izvērtēt” apstiprina RKP secināto.

1.12. Komisija nebija veikusi ietekmes novērtējumu tās priekšlikumam par [Kopīgo noteikumu regulu](#), kurā iekļauti būtiski horizontālie noteikumi, kas piemērojami ERAF, KF un sešām citām programmām. Savā [atzinumā](#)⁷ mēs komentējām, ka tas atšķiras no tā, ko Komisija bija darījusi 2011. gadā attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu. Tā kā ietekmes novērtējums netika sagatavots, trūka pietiekamu pierādījumu tam, ka Komisija savā priekšlikumā būtu izdarījusi optimālo izvēli attiecībā uz dažiem

⁶ [RSB 2018 annual report](#), Pielikums: Ietekmes novērtējumi un izvērtējumi.

⁷ [Atzinums Nr. 6/2018](#) par Kopīgo noteikumu regulu, 5., 81. un 113. punkts.

galvenajiem parametriem un pasākumiem, kas ietekmē attiecīgo programmu īstenošanu.

Izvērtējumus un ietekmes novērtējumus publicē, taču tie var būt grūti atrodami

1.13. 2015. gada labāka regulējuma pamatnostādnēs tika ieviestas izmaiņas izvērtēšanas procesā. Agrāk Komisija nolīga ārējos ekspertus, kas veica izvērtējumus. Saskaņā ar jaunajām pamatnostādnēm izvērtējumus sāka gatavot pašā Komisijā – kā dienestu darba dokumentus (SWD), ko izstrādājuši attiecīgie ģenerāldirektorāti. Galveno ieguldījumu joprojām sniedz ārējo ekspertu veiktie izvērtēšanas pētījumi. Izvērtēšanas un ar tiem saistīto pētījumu *rezultātu* paziņošanai tiek izmantoti dažādi kanāli. Ārējie izvērtēšanas pētījumi ir pieejami vietnē [EU Bookshop](#), savukārt izvērtējumu un ietekmes novērtējumu SWD var izgūt no [EUR-Lex](#), oficiālā [Komisijas dokumentu reģistra](#) un [portāla “Have your Say”](#). Attiecīgos dokumentus nereti var atrast arī attiecīgo ģenerāldirektorātu tīmekļa vietnēs⁸.

1.14. Izvērtējumu un ietekmes novērtējumu publicēšana sniedz būtisku iespēju sadarboties ar ieinteresētajām personām un plašu sabiedrību. Izvērtējumu konstatējumu izplatīšana ir priekšnoteikums aktīvai diskusijai. Lai nodrošinātu maksimālu pārredzamību un atvieglotu piekļuvi, Komisijas pamatnostādnēs ir noteikts, ka galīgo izvērtējumu SWD ir jāpublicē centralizēti kopā ar saistītajiem ārējiem pētījumiem un RKP atzinumu (ja tāds ir)⁹.

1.15. Tomēr nav radīts vienots piekļuves punkts visiem publicētajiem, pašreiz notiekošajiem un plānotajiem izvērtējumiem un ietekmes novērtējumiem. Pastāv zināmas grūtības sameklēt attiecīgo informāciju. Komisijas 2021. gada aprīļa [paziņojums par labāku regulējumu](#) paredz sasaistīt dažādus pierādījumu reģistrus un portālus un vērsties pie Eiropas Parlamenta un Padomes ar mērķi izveidot kopēju pierādījumu reģistru – “Kopējo likumdošanas portālu”. Tas ļaus ikvienam, kas

⁸ Eiropas Parlamenta Izpētes dienests, *Evaluation in the European Commission; Rolling Check-List and State of Play*, PE 611.020, 2017. gada novembris.

⁹ Eiropas Komisija, Labāka regulējuma pamatnostādnes, *Chapter VI – Guidelines on evaluation (including fitness checks)*.

interesējas par ES politikas veidošanu, viegli atrast visus pierādījumus, kas ir attiecīgās iniciatīvas pamatā¹⁰.

Izvērtējumos tiek formulēta gūtā pieredze, bet turpmākie pasākumi nav skaidri noteikti

1.16. Saskaņā ar [labāka regulējuma pamatnostādnēm](#) izvērtējuma secinājumos ir jānorāda gūtā pieredze, tādējādi sniedzot ieguldījumu turpmākās politikas izstrādē. Kopumā mūsu pārbaudītie izvērtējumi skaidri formulēja gūto pieredzi un izklāstīja to atsevišķā nodaļā, tālab tā bija viegli atrodamā.

1.17. [Labāka regulējuma pamatnostādnēs](#) arī noteikts, ka izvērtējuma rezultāti būtu jānovērtē un nepieciešamības gadījumā jāpapildina ar turpmākiem pasākumiem. Pamatnostādnēs ir paredzēts, ka attiecīgo Komisijas ģenerāldirektorātu publicētajos gada pārvaldības plānos ir jānorāda turpmākie pasākumi, kas izriet no izvērtējuma rezultātiem. Pamatnostādnēs arī norādīts, ka plānoto turpmāko pasākumu noteikšana un līdzdalīšana ir daļa no atbildības uzņemšanās un pārskatatbildības attiecībā uz ES darbībām un nodrošina pārredzamību.

1.18. Mēs analizējām Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāta (AGRI ĢD), Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorāta (REGIO ĢD), Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu (NEAR ĢD) un Starptautisko partnerību (INTPA ĢD) pārvaldības plānus 2018.–2021. gadam. Mēs konstatējām, ka tajos nebija skaidri noteikti turpmākie pasākumi, kas saistīti ar ES izdevumu programmu izvērtējumu rezultātiem. Turklāt no 17 izvērtējumiem, kurus pārbaudījām, konstatējām divus turpmāko pasākumu plānu piemērus, kas bija atsevišķi Komisijas iekšējie dokumenti un tādējādi nebija publiski pieejami. Tāpat arī pārbaudījām Komisijas iekšējos norādījumus par šādu pārvaldības plānu sagatavošanu šim pašam periodam. Konstatējām, ka norādījumos par 2018. un 2019. gada pārvaldības plāniem bija ietverta prasība iekļaut izvērtējumos noteiktie turpmākie pasākumi, taču 2020. un 2021. gada norādījumu redakcijā šādas prasības vairs nebija.

¹⁰ Eiropas Komisija, [Labāks regulējums:apvienojam spēkus, lai izstrādātu labākus tiesību aktus](#).

Ietekmes novērtējumos ir piedāvāti dažādi risinājumi, taču kvantitatīvā analīze ir ierobežota

1.19. Labāka regulējuma pamatnostādņēs ir noteikts, ka ietekmes novērtējumos ir jāsalīdzina politikas risinājumi, pamatojoties uz to ekonomisko, sociālo un vides ietekmi, pēc iespējas izmantojot skaitļos izteiktas izmaksas un ieguvumus. Mūsu pārbaudītajos ietekmes novērtējumos tika piedāvāti dažādi risinājumi, taču tie ne vienmēr bija visaptveroši alternatīvi scenāriji, kas iekļauj visus svarīgos programmas aspektus. Attiecībā uz aptvertajiem aspektiem dažādie risinājumi bija salīdzināmi, galvenokārt pamatojoties uz kvalitatīvu informāciju, jo kvantitatīva informācija, piemēram, izmaksu un ieguvumu analīze vai rentabilitātes analīze, bija ierobežota (sk. **1.2. tabulu**). Attiecīga kvantitatīva analīze var palīdzēt lasītājiem labāk izprast ietekmes novērtējumā ieteiktā risinājuma relatīvos ieguvumus.

1.2. tabula. Ietekmes novērtējumi piedāvā dažādas iespējas, kas ir kvalitatīvi salīdzināmas, taču kvantitatīva analīze ir ierobežota

ERAF un Kohēzijas fonds	ELGF un ELFLA	NDICI
Vairāku risinājumu izklāsts		
Ietekmes novērtējumā ir sniegta bāzes līnija un trīs risinājumi, kā absorbēt plānoto izdevumu samazinājumu par 10 %: 1) vienāds samazinājums visās jomās, 2) ģeogrāfiskā koncentrācija (bez samazinājumiem mazāk attīstītām valstīm) un 3) tematiskā koncentrācija (prioritāte inovācijai, MVU un videi).	Ietekmes novērtējumā ir sniegta bāzes līnija un trīs risinājumi. Šie risinājumi nav savstarpēji izslēdzoši, bet drīzāk ietver dažādas prioritātes, kurām dalībvalstis varētu dot priekšroku.	Ietekmes novērtējumā piedāvātie risinājumi drīzāk ir viena risinājuma vairāki varianti, jo visa salīdzinošā analīze aprobežojas tikai ar jautājumu par to, kurus ārējos instrumentus un <i>budžeta garantijas</i> apvienot NDICI ietvaros.
Salīdzināmība		
Analizēt risinājumu priekšrocības un trūkumus, galveno uzmanību pievēršot aplēstajai ietekmei uz ES IKP.	Katrā risinājumā izanalizēt KLP mērķu paredzamo lietderīgumu.	Analizēt priekšrocības un trūkumus atsevišķu ārējo instrumentu apvienošanai NDICI, līdz ar secinājumiem par katru instrumentu.

ERAF un Kohēzijas fonds	ELGF un ELFLA	NDICI
Skaitliska izteikšana		
Ietekmes novērtējumā trūkst detalizētas izmaksu un ieguvumu jeb izmaksu lietderības analīzes.	Ietekmes novērtējums ietver skaitlisku analīzi par vidiskajiem un ekonomiskajiem aspektiem, piemēram, par distributīvo ietekmi, taču tajā trūkst detalizētas izmaksu un ieguvumu jeb izmaksu lietderības analīzes.	Ietekmes novērtējumā galvenā uzmanība pievērsta līdzīgiem mērķiem un saskaņotības aspektiem, atstājot novārtā kvantitatīvo noteikšanu.
Vēlamā risinājuma noteikšana		
Jā, tikai viens (3. risinājums, t. i., tematiskā koncentrācija).	Nē, ietekmes novērtējums liecina, ka vislabākā izvēle varētu būt dažādu piedāvāto risinājumu kombinācija.	Jā, ietekmes novērtējumā secināts, kuri instrumenti būtu jāapvieno <i>NDICI</i> ietvaros.

Avots: ERP.

Regulējuma kontroles padome palīdz uzlabot izvērtējumu un ietekmes novērtējumu kvalitāti

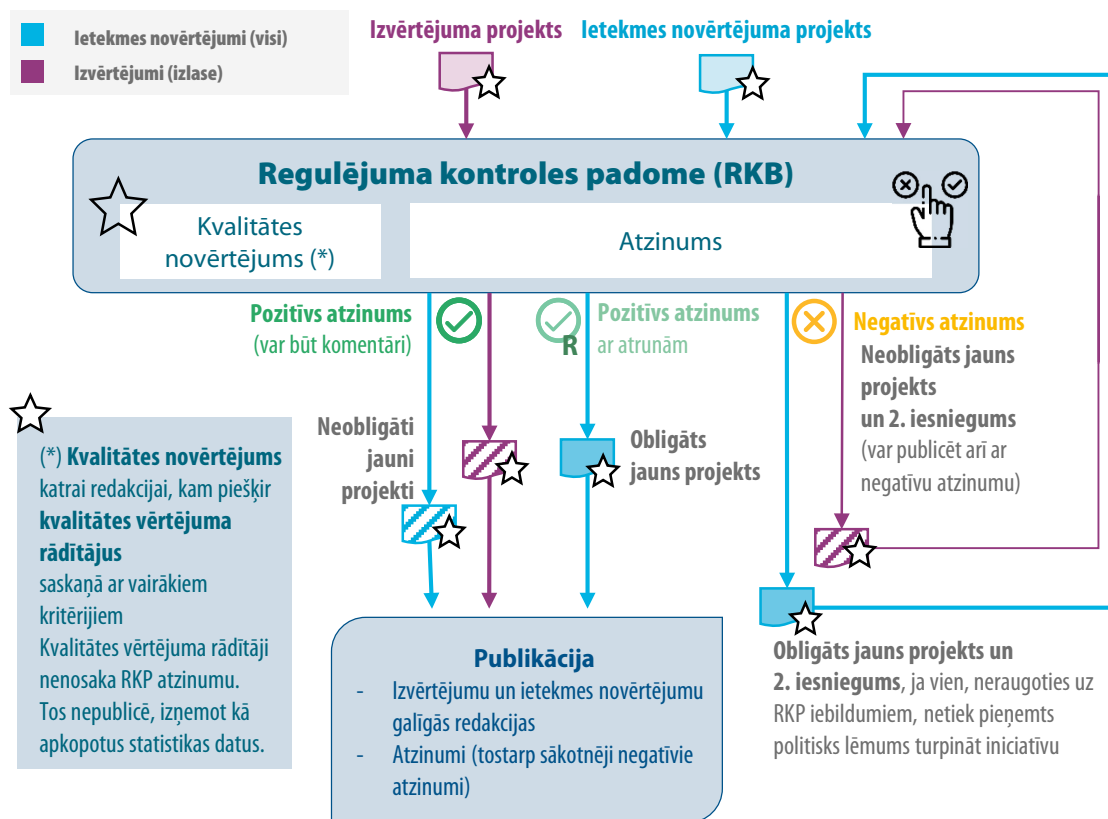
1.20. Saskaņā ar [labāka regulējuma pamatnostādņēm](#) RKP novērtē visu to ietekmes novērtējumu un atlasīto izvērtējumu kvalitāti, kurus tā uzskata par būtiskiem. Kā redzams [1.3. attēlā](#), RKP noslodze ir ievērojama: laikposmā no 2017. līdz 2020. gadam Padome pārbaudīja 171 ietekmes novērtējumu un 58 izvērtējumus – kopā 229 lietas. No tiem 42 (18 %) lietas tieši attiecās uz DFS. RKP noslodze vidēji ir aptuveni 60 lietas gadā, taču svārstās, ņemot vērā DFS un plašāku ES politisko ciklu.

1.21. Pēc katras pārbaudītās lietas RKP sniedz atzinumu, kas var būt gan negatīvs, gan pozitīvs (ietekmes novērtējumu gadījumā arī “pozitīvs ar atrunām”). Ietekmes novērtējumi, kas pirmajā iesniegumā saņem negatīvu RKP atzinumu, ir jāpārstrādā, ņemot vērā RKP piezīmes, un jāiesniedz atkārtotai pārbaudei. Šis otrais iesniegums parasti ir galīgs. Ja RKP atzinums arī šoreiz ir negatīvs, tikai Komisijas priekšsēdētāja vietnieks jautājumos par iestāžu attiecībām un nākotnes plānošanu var apstiprināt starpdienestu konsultāciju uzsākšanu, pirms komisāru kolēģija pieņem lēmumu par iniciatīvas turpināšanu. Attiecībā uz izvērtējumiem negatīvs RKP atzinums neliedz publicēšanu, tomēr vairumā gadījumu attiecīgie ģenerāldirektorāti korigē projektu un tiecas panākt pozitīvu atzinumu par otro iesniegumu.

1.22. Turklāt RKP pirms publicēšanas, pielietojot vērtējuma rādītājus, saskaņā ar vairākiem kritērijiem nosaka katra izvērtējuma un ietekmes novērtējuma projekta kvalitāti gan sākotnējai, gan attiecīgajai galīgajai redakcijai. Galīgo ietekmes novērtējumu un izvērtējumu redakciju kvalitāti RKP vidēji novērtēja par 15 % augstāk nekā sākotnējās redakcijās, kuras tā pārbaudīja. Šāds uzlabojums bija lielāks gadījumos, kad sākotnējais novērtējums bija negatīvs (29 %), taču to varēja novērot arī gadījumos ar sākotnējo pozitīvo atzinumu (10 %), kad RKP uzticēja attiecīgajiem ģenerāldirektorātiem iestrādāt tās veiktajā pārbaudē formulētās piezīmes, neiesniedzot darbu atkārtoti. Līdzīgi uzlabojumi bija vērojami starp izvērtējumiem un ietekmes novērtējumiem, kā arī starp DFS un ar DFS nesaistītām lietām.

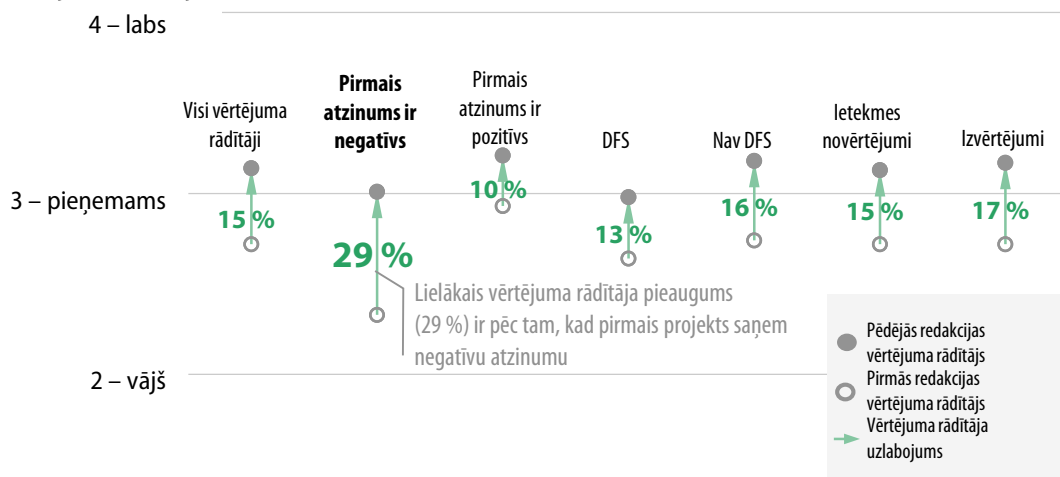
1.3. attēls. RKP palīdz uzlabot ietekmes novērtējumu un izvērtējumu kvalitāti

RKP darbplūsma

RSB kvalitātes vērtējuma rādītāju uzlabošanās starp pirmo un pēdējo redakciju

Vērtējuma rādītājs

Avots: ERP.

1.23. Mēs izskatījām sešas ar DFS saistītas lietas: trīs ietekmes novērtējumus un trīs izvērtējumus. Spējām konstatēt konkrētus kvalitātes uzlabojumus, kas saistīti ar RKP veikto pārbaudi. Mēs arī konstatējām, ka RKP veiktie šo dokumentu kvalitātes novērtējumi ir pamatoti gan attiecībā uz sākotnējām, gan galīgajām redakcijām.

Komisija sagatavoja tiesību aktu priekšlikumus, ņemot vērā gūto pieredzi

1.24. Mēs konstatējam, ka septiņos tiesību aktu priekšlikumos, kurus pārbaudījām, Komisija kopumā bija ņēmusi vērā attiecīgajos izvērtējumos un revīzijās gūto pieredzi, lai gan ne vienmēr pilnībā un dažos gadījumos tikai ierobežotā mērā. Turklāt Komisijas tiesību akta priekšlikums pamataktam, kurš reglamentē konkrētu programmu, ir tikai pirmais solis tās izstrādē, un tas pats par sevi nevar garantēt programmas snieguma uzlabošanos. Pirmkārt, tiesību akti, kas pieņemti, pamatojoties uz šādu priekšlikumu, ir tapuši sarunās likumdošanas procesa ietvaros starp Eiropas Parlamentu un Padomi, bieži vien ietverot būtiskus grozījumus. Otrkārt, dažas galvenās prasības un kārtība vēl ir jānosaka zemāka līmeņa īstenošanas un deleģētajos aktos. Komisija pieņem īstenošanas aktus pēc apspriedes ar komitejām, kurās ir dalībvalstu pārstāvji, un pieņem deleģētos aktus – uz kuru stāšanās spēkā attiecas Parlamenta un Padomes iebildumu izteikšanas tiesības –, ņemot vērā dalībvalstu ekspertu viedokļus. *Dalītajā pārvaldībā* programmas sniegums lielā mērā būs atkarīgs no dažādu darbības programmu, KLP stratēģisko plānu un līdzīgu plānošanas dokumentu īpašajiem noteikumiem, kuri dalībvalstīm ir jāierosina un Komisijai ir jāapstiprina, pirms var uzsākt tās īstenošanu.

1.25. Šajā iedaļā izklāstām trīs piemērus, kā ir gūta pieredze, un aplūkojam, kā Komisija ir ņēmusi to vērā savos tiesību aktu priekšlikumos. Pirmais gadījums ir saistīts ar ES *ārējās darbības* vispārējo struktūru, kuru, reaģējot uz agrāk veiktajām situācijas analīzēm un sniegtajiem ieteikumiem, Komisija radikāli mainīja (sk. [1.1. izcēlumu](#)).

1.1. izcēlums

Gūtā pieredze: jākonsolidē dažādi ārējās darbības instrumenti

Kāda bija problēma un kāda bija gūtā pieredze?

2014.–2020. gada DFS izdevumu kategorijā “Globālā Eiropa” līdzāspastāvēja liels skaits ārējās finansēšanas instrumentu. Vidusposma novērtējumos, kas aplūkoja šos instrumentus, tika konstatēts, ka liels programmu skaits rada risku, ka darbības pārklājas, tiek zaudētas sinerģijas un palielinās īstenošanas pasākumu skaits¹¹. Tādējādi tika uzsvērta nepieciešamība vienkāršot darba metodes un palielināt saskaņotību.

Iepriekš esam apgalvojuši, ka vairāku instrumentu, piemēram, EAF, atrašanās ārpus ES budžeta sarežģī darbību kārtību un mazina pārskatatbildību¹². Savā 2017. gada [pārdomu dokumentā par ES finanšu nākotni](#) Komisija šo argumentu atzina, norādot: “Papildu instrumentu izmantošana ārpus ES budžeta būtu jāsamazina līdz minimumam, jo tie sarežģī izpratni par budžetu un apdraud budžeta demokrātisko kontroli, pārredzamību un labu pārvaldību”.

Kā Komisija izmantoja savā tiesību akta priekšlikumā gūto pieredzi?

Gūtā pieredze mudināja Komisiju ierosināt pārskatītu ārējās finansēšanas instrumentu struktūru, lai palielinātu saskaņotību starp reģionālajām un tematiskajām programmām un racionalizētu procedūras¹³. 2021. gada jūnijā pieņemtā *NDICI* regula ievērojami samazināja ārējās darbības instrumentu skaitu, apvienojot vienā instrumentā astoņus¹⁴ iepriekš atsevišķus instrumentus (tostarp EAF, kas tagad ir iekļauts budžetā) ārējās darbības finansēšanai.

¹¹ Sk. [COM\(2017\) 720 final](#), 20. lpp., un [SWD\(2017\) 601 final](#), 22. lpp.

¹² Sk. [apskatu Nr. 01/2018](#) “ES finanšu nākotne un vajadzība pārskatīt ES budžeta darbību”, 2018. gada februāris, 26.–30. un 40. punkts, un 2. nodaļa mūsu [2016. gada pārskatā](#), 2.29.–2.31. punkts un 2.8. izcēlums.

¹³ *Impact assessment accompanying the document Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the Neighbourhood, Development and International Cooperation Instrument*, 19. lpp.

¹⁴ Attīstības sadarbības instruments (ASI), Eiropas Demokrātijas un cilvēktiesību instruments (*EIDHR*), Eiropas kaimiņattiecību instruments (EKI), Stabilitātes un miera veicināšanas instruments (*IcSP*), Instruments sadarbībai kodoldrošības jomā (*INSC*), Partnerības instruments (PI), Kopējā īstenošanas regula (*CIR*) un Eiropas Attīstības fonds (EAF).

Tomēr uzskatām, ka ir pārāgri pilnībā novērtēt, kādā mērā *NDICI* praktiski panāks vienkāršošanu un lielāku saskaņotību. Gaidāmā plānošana un turpmāka īstenošana parādīs, cik lielā mērā šie mērķi ir sasniegti.

1.26. Cits piemērs ir saistīts ar kohēzijas jomas snieguma uzraudzību un novērtēšanu. Šajā gadījumā Komisija lika lietā gūto pieredzi un noteica kopīgu *rezultātu rādītāju* kopumu gan ERAF, gan KF, gan ar tām saistītajām programmām (sk. [1.2. izcēlumu](#)). Tomēr tas palielināja ES līmeņa rādītāju kopējo skaitu, un tas nozīmē kompromisu attiecībā uz citu gūto pieredzi, proti, to, ka programmās būtu jāizmanto mazāk (bet atbilstošāki) rādītāji, tostarp ES līmenī. Šādi kompromisi izdevumu programmu izstrādē bieži vien ir neizbēgami.

1.2. izcēlums

Gūtā pieredze: ERAF un KF jābūt kopīgiem rezultātu rādītājiem

Kāda bija problēma un kāda bija gūtā pieredze?

2014.–2020. gada DFS tiesību aktos attiecībā uz ERAF un KF tika izveidots kopīgo tiešo rezultātu rādītāju saraksts. Tomēr kopīgi rezultātu rādītāji šiem fondiem netika ieviesti.

Tā vietā katrai darbības programmai tika noteikti atšķirīgi rezultātu rādītāji, tā palielinot administratīvo slogu un padarot neiespējamu rezultātu jēgpilnu apkopošanu ES līmenī. Mēs ieteicām Komisijai ierosināt kopīgu rezultātu rādītāju kopumu attiecībā uz 2021.–2027. gada DFS¹⁵.

Kā Komisija izmantoja savā tiesību akta priekšlikumā gūto pieredzi?

Komisija veica [2014.–2020. gada rādītāju analīzi](#), lai izvērtētu iespēju paplašināt kopīgo iznākuma rādītāju sarakstu un iespēju izstrādāt kopīgu tiešo rezultātu rādītāju sarakstu ERAF un KF darbībām pēc 2020. gada.

¹⁵ Sk. [īpašo ziņojumu Nr. 02/2017](#) "Komisijas sarunas par 2014.–2020. gada partnerības nolīgumiem un programmām kohēzijas politikas jomā: izdevumi tiek mērķtiecīgāk virzīti uz stratēģijas "Eiropa 2020" prioritātēm, bet darbības rezultātu novērtēšana kļūst aizvien sarežģītāka", un [īpašo ziņojumu Nr. 21/2018](#): "ERAF un ESF projektu atlase un uzraudzība 2014.–2020. gada periodā joprojām vērsta galvenokārt uz tiešajiem rezultātiem".

Tiesību aktu kopumā 2021.–2027. gada *plānošanas periodam* ir iekļauts ERAF un KF kopīgo rezultātu rādītāju saraksts. Ar šiem rezultātu rādītājiem tiks mērīta atbalstīto darbību ietekme uz atbalsta saņēmējiem, tostarp uz īstermiņa saņēmējiem.

1.27. Dažos gadījumos Komisijas tiesību aktu priekšlikumi tikai daļēji atspoguļoja gūto pieredzi. Kā piemēru var minēt problēmjautājumu par KLP ieguldījuma palielināšanu klimatrīcībā un tā reālistisku novērtēšanu (sk. [1.3. izcēlumu](#)).

1.3. izcēlums

Gūtā pieredze: pieejai, saskaņā ar kuru novērtē KLP ieguldījumu klimatrīcībā, labāk jāatspoguļo reālā situācija

Kāda bija problēma un kāda bija gūtā pieredze?

Tiecoties mazināt klimata pārmaiņas, ES izvirzīja vairākus siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas mērķus: 2020. gadā (par 20 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni), 2030. gadā (par 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni) un 2050. gadā (nulle neto emisijas). Lauksaimniecības nozare ir iekļauta visos šajos trīs pamatmērķos, taču līdz šim nav panākta vienošanās par atsevišķu lauksaimniecības nozares galamērķi¹⁶.

KLP ieguldījumu klimatrīcībā mēra kā daļu no ES apņemšanās konkrētu sava budžeta daļu (20 % no 2014.–2020. gada DFS un 25 % no 2021.–2027. gada DFS) tērēt darbībām, kas saistītas ar klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos tām. Tomēr [2016. gada ziņojumā](#)¹⁷ mēs konstatējām, ka veids, kādā tika piemērota izsekošanas metode, pārvērtēja KLP ieguldījumu par gandrīz trešdaļu. Konstatējām arī to, ka informācija par rezultātiem, kurus paredzēts sasniegt ar izdevumiem klimata jomā, piemēram, emisiju samazināšanas ziņā, bija ierobežota. Mēs ieteicām piemērot piesardzības principu un izlabot pārāk lielās aplēses KLP izdevumiem klimata jomā. [2021. gada ziņojumā](#)¹⁸ konstatējām, ka, lai gan KLP veido pusi no ES izdevumiem klimata jomā, lauksaimniecību emisijas kopš 2010. gada nav būtiski mainījušās.

¹⁶ Īpašais ziņojums Nr. 18/2019 “ES siltumnīcefekta gāzu emisijas: par tām ziņo pienācīgi, taču vajadzīgs labāks priekšstats par samazinājumiem nākotnē”, 6. izcēlums.

¹⁷ Īpašais ziņojums Nr. 31/2016 “Vismaz piektdaļa ES budžeta novirzīšana klimata rīcībai: notiek vērienīgs darbs, bet pastāv nopietns risks, ka iecerēto neizdosies sasniegt”.

¹⁸ Īpašais ziņojums Nr. 16/2021 “Kopējā lauksaimniecības politika un klimats. Puse no ES izdevumiem klimata jomā, tomēr lauku saimniecību radīto emisiju apjoms nemazinās”.

Kā Komisija izmantoja savā tiesību akta priekšlikumā gūto pieredzi?

Apskatā Nr. 01/2020¹⁹ mēs konstatējām, ka metodoloģija, kuru Komisija izmantoja, lai izsekotu ES budžeta izdevumus klimata jomā, lielā mērā palikusi nemainīga. Lai gan saskaņā ar mūsu ieteikumu Komisija bija samazinājusi aplēsto ieguldījumu maksājumiem par apgabaliem, kuros ir dabas ierobežojumi, vienlaikus tā bija ievērojami palielinājusi aplēsto “pamata maksājumu” ieguldījumu, t. i., jauno galveno tiešo maksājumu lauksaimniekiem – pamatojoties uz to, ka uz šiem maksājumiem attiecas “stingrāki nosacījumi”, kas ietvēra agrāko “zaļināšanas” praksi. Tomēr, kā norādījām savā 2018. gada atzinumā²⁰, būtu reālāk aplēst tiešo maksājumu ieguldījumu klimatrīcībā, ja ņemtu vērā tikai atbalstu, kas izmaksāts par apgabaliem, kuros lauksaimnieki faktiski piemēro klimata pārmaiņu mazināšanas praksi.

¹⁹ Apskats Nr. 01/2020 “Klimata jomas izdevumu izsekošana ES budžetā”.

²⁰ Atzinums Nr. 7/2018 par Komisijas priekšlikumiem regulām par kopējo lauksaimniecības politiku laikposmam pēc 2020. gada, 37. un 38. punkts.

Grozījumi DFS tiesību aktu projektos, kas daļēji pamatoti ar Komisijas ietekmes novērtējumiem, bet nav Parlamenta vai Padomes sagatavoti papildu grozījumi

1.28. LESD nosaka Eiropas Parlamenta un Padomes likumdošanas pilnvaras. Abām iestādēm ir demokrātiskas pilnvaras, un tās Līgumā noteiktajās robežās var brīvi, pēc saviem ieskatiem, īstenot šīs likumdošanas pilnvaras. [Iestāžu nolīgums par labāku likumdošanas procesu](#), kurā abas šīs iestādes ir līgumslēdzējas, sniedz zināmas vadlīnijas par labu likumdošanas praksi un uzliek tām par pienākumu šo praksi ieviest dzīvē. 15. pants nosaka: “ja to uzskata par piemērotu un vajadzīgu likumdošanas procesam,” abas iestādes “veiks ietekmes novērtējumus saistībā ar to izdarītajiem būtiskajiem grozījumiem Komisijas priekšlikumā”. Parasti tās “Komisijas ietekmes novērtējumu izmanto turpmākā darba sākšanai”. “Būtiska grozījuma” definīcija saskaņā ar 15. pantu “būtu jānosaka attiecīgajai iestādei”.

1.29. Izskatītajās nozaru likumdošanas procedūrās bija vairāki grozījumi, kurus ieviesuši likumdevēji un Padome ar Parlamenta piekrišanu (DFS regulas gadījumā), un uzskatām, ka daudzi no tiem bija būtiski attiecībā uz programmu sniegumu. Vairumā gadījumu šādus grozījumus vismaz zināmā mērā varētu saistīt ar pieredzi, kas gūta izvērtējumos un revīzijās, un ar Komisijas ietekmes novērtējumu. To visumā varētu attiecināt uz gūto pieredzi par lielāku elastību, kāda piešķirta DFS regulai (sk. [1.4. izcēlumu](#)).

1.4. izcēlums

Gūtā pieredze: DFS jābūt elastīgākai, lai labāk reaģētu uz mainīgajiem apstākļiem

Kāda bija problēma un kāda bija gūtā pieredze?

Savā 2017. gada [pārdomu dokumentā par ES finanšu nākotni](#) Komisija uzsvēra, ka ES budžetam jābūt “lielāka elastība stabilas sistēmas ietvaros”, apgalvojot, ka lielāka elastība ir būtiska, lai reaģētu uz krīzēm un neparedzētiem pavērsieniem. Mēs savā [2018. gada apskatā](#) kopumā pievienojāmies Komisijas spriedumam, piebilstot, ka 2014.–2020. gada DFS iekļautie elastības instrumenti lielā mērā tika izmantoti, lai novērstu neparedzētu kavējumu ietekmi uz budžetu programmu īstenošanā, toties turpmāku neplānotu pavērsienu labošanai trūka elastības.

Kā Komisija izmantoja savā tiesību akta priekšlikumā gūto pieredzi?	Kā Padome ar Parlamenta piekrišanu grozīja Komisijas priekšlikumu?
Savā apskatā Nr. 06/2018 par Komisijas priekšlikumu 2021.–2027. gada DFS mēs apzinājām vairākus elementus, kas ievērojami palielina vispārējo budžeta elastību, tostarp arī turpmāk uzskatītos.	Padome ar Parlamenta piekrišanu saglabāja dažus galvenos Komisijas priekšlikuma elementus, taču dažos svarīgos aspektos ieviesa izmaiņas, tostarp dažādu īpašu instrumentu skaidrāku strukturēšanu tematiskos un netematiskos instrumentos, kā arī veica turpmāk uzskaitītās darbības.
Atcēla ierobežojumus neizlietoto <i>maksājumu apropriāciju</i> pārvešanai uz nākamajiem gadiem (izmantojot tā dēvēto maksājumu vispārējās rezerves mehānismu) – t. i., starpību starp maksimālo atļauto summu, ko ES varētu maksāt attiecīgajā gadā (gada maksājumu apropriāciju maksimālais apjoms), un summu, ko tā faktiski samaksājusi. Tas var palīdzēt nodrošināt to, ka līdzekļi maksājumiem ir pieejami gadījumos, kad programmas īstenošana kavējas.	Konsolidēja maksājumu vispārējās rezerves mehānismu vienotajā rezerves instrumentā un atkārtoti ieviest ierobežojumus neizlietoto maksājumu apropriāciju pārvešanai no viena gada uz nākamo. Tāpat kā 2014.–2020. gada DFS, šādi ierobežojumi ir piemēroti perioda pēdējiem trim gadiem, bet šoreiz tie kopumā ir par aptuveni 20 % lielāki.

○ Palielināja ārpus DFS esošo četru īpašo instrumentu²¹ apjomu un darbības jomu līdz 2,4 miljardiem EUR gadā (34 % vairāk nekā iepriekšējā DFS) un precizēja, ka visas summas, kas iztērētas no šiem instrumentiem, papildina maksājumu apropriāciju gada maksimālo apjomu.	○ Nedaudz (par 4 %) samazināja šo īpašo instrumentu kopējo vērtību, proti, līdz 2,3 miljardiem EUR gadā, kas tomēr ir par 28 % lielāka nekā iepriekšējā periodā. Piedevām tika izveidots jauns tematiskais īpašais instruments – <i>Brexit</i> korekcijas rezerve ar 5 miljardu EUR maksimālo apjomu visam tās darbības laikam.
○ Paplašināja iespēju pārnest visas neizlietotās <i>saistību apropriācijas</i> uz nākamajiem gadiem, kas, izmantojot Savienības rezervi, ļāva tās piešķirt jebkurai politikas jomai (ne tikai jomām, kas saistītas ar izaugsmi, nodarbinātību, migrāciju un drošību, kā tas bija 2014.–2020. gada DFS gadījumā).	○ Konsolidēja Savienības rezervi vienotā rezerves instrumentā. Kaut gan saglabājās tematisko ierobežojumu trūkums attiecībā uz mehānisma izmantošanu, taču tika ieviests ikgadējais ierobežojums summu pārņemšanai: 0,04 % apmērā no ES dalībvalstu apvienotā nacionālā kopienākuma.
○ Radīja iespēju atkārtoti izmantot atceltās saistības ("<i>saistību atcelšana</i>"), pievienojot tās Savienības rezervei. Laika gaitā izveidojies atcelto saistību apmērs ir no 2 miljardiem EUR līdz 5 miljardiem EUR gadā.	○ Novērsa iespēju šādi atkārtoti izmantot atceltās saistības.

1.30. Citos gadījumos likumdevēju ieviestie grozījumi būtiski atšķīrās no Komisijas priekšlikuma, kas izrietēja no tās gūtās pieredzes. To ilustrē piemērs, kurā likumdevēji noraidīja Komisijas priekšlikumu saīsināt (no trim līdz diviem gadiem) laikposmu, kurā maksājumus saskaņā ar daudzgadu programmām vēl varēja veikt pēc budžeta saistību uzņemšanās (sk. **1.5. izcēlumu**).

²¹ Eiropas Globalizācijas pielāgošanās fonds, Eiropas Savienības Solidaritātes fonds, Rezerve palīdzībai ārkārtas gadījumos un Elastības instruments.

1.5. izcēlums

Gūtā pieredze: noteikums “n+ 3” jāaizstāj ar noteikumu “n+ 2”

Ievērojamu sava budžeta daļu ES tērē daudzgadu programmās, piemēram, ERAF un KF. Saskaņā ar 2014.–2020. gada DFS **noteikums n+ 3** ļāva izdevumiem šādām programmām turpināties līdz 2023. gadam, t. i., trīs gadus pēc perioda nominālajām beigām (sk. arī [1.10.](#) punktu). Tas bija jaunievedums salīdzinājumā ar iepriekšējiem periodiem (2000.–2006. gads un 2007.–2013. gads), kad tika piemērots **n+ 2 noteikums**.

N+ 3 noteikums tika ieviests, lai kompensētu programmu lēnu izvēršanu un līdzekļu vāju *apguvi* perioda sākumā. Tomēr, kā mēs konstatējam²², tas radīja sarežģījumus budžeta pārvaldībā un sniegunā, jo tas:

- veicināja *neizpildīto saistību* pieaugumu, t. i., summas, kuras Komisija bija apņēmusies izmaksāt no ES budžeta, bet kuras vēl nebija izmaksājusi;
- palielināja administratīvo slogu, jo līdz trim gadiem tika pagarināts laikposms, kurā pārklājas divi DFS periodi ar atšķirīgiem noteikumu kopumiem;
- mazināja stimulu savlaicīgāk nodrošināt tiešos un arī turpmākos rezultātus, dažos gadījumos faktiski aizkavējot tos par gadu, salīdzinot ar n+ 2 noteikumu.

Kā Komisija izmantoja savā tiesību akta priekšlikumā gūto pieredzi?	Kā likumdevēji grozīja Komisijas priekšlikumu?
Attiecībā uz 2021.–2027. gada periodu Komisija savā priekšlikumā Kopīgo noteikumu regulai atgriezās pie noteikuma n+ 2 ²³ .	Likumdevēji nolēma saglabāt n+ 3 noteikumu attiecībā uz 2021.–2026. gada periodu un attiecīgi grozīja Komisijas priekšlikumu.

²² Apskats Nr. 05/2019 “Ātrais stāvokļa apskats. ES budžeta neizpildītās saistības tuvplānā” (2019. gada aprīlis), 34.–39. punkts, un [īpašais ziņojums Nr. 36/2016](#) “Novērtējums par 2007.–2013. gada kohēzijas un lauku attīstības programmu *slēgšanas* kārtību”, 58.–68. punkts.

²³ [Kopīgo noteikumu regulas projekts](#), 99. pants, un [Regulas par kopējās lauksaimniecības politikas finansēšanu, pārvaldību un uzraudzību projekts](#), 36. pants.

Komisija ierosināja šo grozījumu, “lai veicinātu *pareizu finanšu pārvaldību*, kā arī laicīgu īstenošanu”, un norādīja, ka tam vajadzētu būt iespējamam, jo “vienkāršošana palīdz programmām samazināt kavēšanos”²⁴.

Tomēr, kā minēts **1.12.** punktā, Komisija nesagatavoja ietekmes novērtējumu, lai pamatotu šo horizontālo tiesību akta priekšlikumu.

1.31. Ne Parlaments, ne Padome nebija sagatavojuši ietekmes novērtējumus saistībā ar Komisijas tiesību akta priekšlikumu par DFS un tās izdevumu programmām. Mēs ņēmām vērā Parlamenta kritiku Padomei par to, ka tā nav sagatavojusi šādus ietekmes novērtējumus par tā ierosinātajiem būtiskajiem grozījumiem²⁵. Mēs konstatējām, ka abas iestādes bija izstrādājušas iekšējus norādījumus par ietekmes novērtējumiem. Saskaņā ar [Iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu](#) abas iestādes savās attiecīgajās vadlīnijās uzsver, ka tās pilnībā ņems vērā Komisijas sagatavotos ietekmes novērtējumus. Turklāt abas iestādes uzskaita konkrētus nosacījumus, kas jāizpilda, lai tās varētu sagatavot pašas savus ietekmes novērtējumus. Jebkuram jaunam ietekmes novērtējumam, ko veic kāda no iestādēm, būtu jāsaņem plašs politisks atbalsts, un tas nedrīkst nepamatoti aizkavēt likumdošanas procesu. Turklāt abu iestāžu norādījumi paredz, ka jaunu ietekmes novērtējumu var uzskatīt par nepieciešamu tikai “būtiskiem” Komisijas tiesību aktu priekšlikuma grozījumiem. Tomēr neviena iestāde nedefinē, kad grozījums ir “būtisks”, un nenosaka kritērijus tā novērtēšanai. Parlamenta norādījumos sacīts, ka “ir grūti sniegt jēdziena “būtisks” definīciju, kura būtu derīga visās jomās – šāds novērtējums jāveic katrā gadījumā atsevišķi”. Padomes norādījumos ir atbalstīta līdzīga katram konkrētam gadījumam piemērota pieeja. Lai gan mēs piekrītam, ka varētu nebūt iespējams izstrādāt vienotu, vispārēji piemērojamu definīciju, uzskatām, ka kritēriju trūkums nolūkā novērtēt, kas ir “būtisks” grozījums, rada risku, ka abu iestāžu dažādās komitejas varētu pieņemt atšķirīgas interpretācijas un praksi.

²⁴ Komisijas tiesību akta priekšlikumam pievienotais [paskaidrojuma raksts](#). Sk. arī Komisijas 2017. gada [pārdomu dokumentu par ES finanšu nākotni](#), 4.1.3. iedaļa.

²⁵ Eiropas Parlamenta 2021. gada 29. aprīļa rezolūcija ar konstatējumiem, kas ir neatņemama daļa no lēmuma par Eiropas Savienības 2019. finanšu gada vispārējā budžeta izpildes apstiprināšanu, II iedaļa — Eiropadome un Padome (2020/2142(DEC)), 12. punkts.

1.32. Mēs pārbaudījām, vai likumdevēji ņēmuši vērā mūsu atzinumus²⁶ par mūsu izskatītajiem tiesību aktu priekšlikumiem. Mēs konstatējām, ka tie ir ņēmuši vērā dažus mūsu ierosinājumus (sk. **1.6. izcēlumu**).

1.6. izcēlums

Dažos gadījumos likumdevēji ievēroja mūsu atzinumus par Komisijas tiesību aktu priekšlikumiem

- Tie saskaņoja ierosināto rezultātu rādītāju definīciju Kopīgo noteikumu regulā un konkrētu fondu regulās (tostarp ERAF/KF regulā)²⁷.
- Tie paplašināja uz rezultātiem balstītas plānošanas principu, kurš jau tika piemērots ģeogrāfiskām programmām, tagad attiecinot to uz visām *NDICI* programmām²⁸.

²⁶ Atzinums Nr. 6/2018 par Kopīgo noteikumu regulu; atzinums Nr. 7/2018 par KLP tiesību aktu kopumu un atzinums Nr. 10/2018 par *NDICI* regulu.

²⁷ Atzinums Nr. 6/2018 par Kopīgo noteikumu regulu, 60. punkts.

²⁸ Atzinums Nr. 10/2018 par *NDICI* regulu, 23. punkts.

Secinājumi un ieteikumi

1.33. Labāka regulējuma pieeja palīdz Komisijai apzināt pieredzi, kas gūta, īstenojot politiku un programmas, un ar tās palīdzību uzlabot sniegumu nākotnē (sk. 1.9. punktu).

1.34. Mēs konstatējam, ka, ņemot vērā ierobežojumus saistībā ar DFS ciklu, lielākajā daļā mūsu pārbaudīto likumdošanas procedūru Komisija bija ievērojusi principu “vispirms izvērtēt”. Tomēr tā neveica ietekmes novērtējumu [Kopīgo noteikumu regulai](#), kurā bija iekļauti svarīgi ar sniegumu saistīti noteikumi attiecībā uz ERAF, KF un vēl sešām programmām. Turklāt attiecībā uz KLP tiesību aktu priekšlikumu ietekmes novērtējuma sagatavošanas laikā izvērtējumos nebija pietiekami ņemti vērā visi politikas tematiskie aspekti (sk. 1.10.–1.12. punktu).

1.1. ieteikums

Gatavojot nākamo DFS, Komisijai būtu:

- a) jānodrošina, ka ietekmes novērtējumos pārbauda būtiskus (t. i., ne tikai procesuālus) tiesību aktu aspektus, kuri attiecas uz vairākām programmām, piemēram, [Kopīgo noteikumu regulu](#);
- b) jāplāno visu izdevumu programmu izvērtējumi, tostarp izvērtējumi, kas aptver konkrētus šādu programmu tematiskos aspektus, lai to rezultāti būtu pieejami izmantošanai attiecīgajos ietekmes novērtējumos.

Terminš: tad, kad tiks gatavota DFS laikposmam pēc 2027. gada

1.35. Ietekmes novērtējumi un citi izvērtējumi, kā arī tos pamatojošie pētījumi tiek publicēti, bet tos dažkārt ir grūti atrast, un tiem nav vienota piekļuves punkta (sk. 1.13.–1.15. punktu).

1.2. ieteikums

Komisijai jāturpina darbs un jāīsteno plāni izveidot vienotu lietotājiem draudzīgu piekļuves punktu visiem ietekmes novērtējumiem, izvērtējumiem un to pamatā esošajiem pētījumiem. To varētu panākt, sasaistot tās attiecīgos pierādījumu reģistrus un portālus un vēršoties pie citām iestādēm ar mērķi izveidot kopēju pierādījumu reģistru – kopējo tiesību aktu portālu.

Termiņš: 2023. gada beigas.

1.36. Izvērtējumos, kurus mēs pārbaudījām, kopumā bija skaidri apzināta iegūtā pieredze. Tomēr Komisija savos publicētajos pārvaldības plānos nebija skaidri norādījusi attiecīgos turpmākos pasākumus (sk. [1.16.](#)–[1.18.](#) punktu).

1.3. ieteikums

Komisijai skaidri jānorāda attiecīgie turpmākie pasākumi, kas izriet no izvērtējumiem, ietverot tos savos gada pārvaldības plānos vai citos publiski pieejamos dokumentos ar līdzvērtīgu statusu.

Termiņš: 2022. gada beigas.

1.37. Mūsu pārbaudītajos ietekmes novērtējumos attiecīgo izdevumu programmu izstrādei tika piedāvāti vairāki risinājumi. Tomēr tie sniedza maz skaitliski izteiktas informācijas, kas ļautu ērtāk salīdzināt piedāvātās iespējas (sk. [1.19.](#) punktu).

1.4. ieteikums

Iepazīstinot ar risinājumiem ietekmes novērtējumos, Komisijai jāiekļauj vairāk skaitļos izteiktas informācijas, jo īpaši izmaksu un ieguvumu, kā arī izmaksu lietderības analīzi.

Termiņš: tad, kad tiks gatavota DFS laikposmam pēc 2027. gada

1.38. RKP veic nozīmīgu darbu. Tā pārskata visus ietekmes novērtējumus un atlasītus izvērtējumus, kā arī sniedz taustāmu ieguldījumu to kvalitātes uzlabošanā (sk. [1.20.](#)–[1.23.](#) punktu).

1.39. Ar DFS saistītie tiesību aktu priekšlikumi, kurus mēs pārbaudījām, liecina, ka Komisija kopumā vismaz daļēji ir ņēmusi vērā attiecīgo pieredzi, kas gūta izvērtējumos un revīzijās. Tomēr pamatakti, kas reglamentē programmu, ir tikai pirmais solis, lai uzlabotu sniegumu: daudz ir atkarīgs no galvenajām prasībām un pasākumiem, kas vēl jānosaka zemāka līmeņa īstenošanas un deleģētajos aktos, kā arī plānošanas dokumentos (sk. [1.24.–1.27.](#) punktu).

1.40. Tiesību aktu pieņemšanai attiecībā uz 2021.–2027. gada DFS bija vajadzīgs ilgāks laiks nekā iepriekšējā periodā, tādējādi tika aizkavēta izdevumu programmu ieviešana. Parlaments un Padome mūsu pētītajos Komisijas tiesību aktu priekšlikumos ieviesa vairākus grozījumus, no kuriem dažus mēs uzskatījām par būtiskiem programmu snieguma ziņā. Vairumu šādu grozījumu var saistīt ar pieredzi, kas gūta izvērtējumos vai ietekmes novērtējumos. Gan Parlaments, gan Padome nolēma neizmantojot iespēju, kas paredzēta [Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu](#), lai veiktu paši savus ietekmes novērtējumus (sk. [1.28.–1.32.](#) punktu).

Pielikumi

1.1. pielikums. 2017. gada pārskata 3. nodaļā formulēto ieteikumu izpildes pārbaude

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par panākto virzību					
		Pilnībā ieviests	Ieviešana ir sāka		Nav ieviests	Neattiecas	Nepietiekami pierādījumi
			Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos			
2017	1. ieteikums. Nākamajam DFS periodam Komisijai jāierosina pasākumi, lai racionalizētu un vienkāršotu stratēģijas pamatdokumentus, kas attiecas uz ES budžeta īstenošanu; tādējādi tiks pastiprināta pārskatatbildība par rezultātiem un visām iesaistītajām personām palielināsies skaidrība un pārredzamība. Tas nozīmē, ka ir jāsadarbojas ar iesaistītajām personām, lai izstrādātu saskanīgu augsta līmeņa izmērāmu mērķu kopumu, kas izmantojams virzībā uz rezultātiem, kuri noteikti visam daudzgadu finanšu shēmas budžetam tā īstenošanas periodā.	X					
2017	2. ieteikums. Komisijai darbības rezultātu ziņojumos, tostarp gada pārvaldības un snieguma ziņojumā, būtu jāiekļauj jaunākā informācija par sniegumu.		X				

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par panākto virzību					
		Pilnībā ieviests	Ieviešana ir sākta		Nav ieviests	Neattiecas	Nepietiekami pierādījumi
			Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos			
2017	3. ieteikums. Komisijai ir jāracionalizē rādītāji attiecībā uz rezultātiem, kas sasniegti ar ES budžetu, un labāk jāsaprot augsta līmeņa vispārīgie mērķi ar konkrētajiem programmu un politikas virzienu mērķiem. Šai nolūkā tai ir jāveic turpmāk minētie pasākumi. (a) ir jānosaka tieša saikne starp katras izdevumu programmas juridiskajā pamatā formulētajiem konkrētajiem mērķiem un vispārīgajiem mērķiem.	X					
2017	3. ieteikums. Komisijai ir jāracionalizē rādītāji attiecībā uz rezultātiem, kas sasniegti ar ES budžetu, un labāk jāsaprot augsta līmeņa vispārīgie mērķi ar konkrētajiem programmu un politikas virzienu mērķiem. Šai nolūkā tai ir jāveic turpmāk minētie pasākumi. (b) ir jāpārskata visos ES budžeta līmeņos izmantotie rezultatīvie rādītāji un jāfiksē, kurš ir paredzamais katra rādītāja izmantotājs un kādam mērķim šo rādītāju lieto. Ja šādai informācijai nevar gūt apstiprinājumu, ir jāapsver konkrētā rādītāja atmešana.		X				

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par panākto virzību					
		Pilnībā ieviests	Ieviešana ir sākta		Nav ieviests	Neattiecas	Nepietiekami pierādījumi
			Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos			
2017	3. ieteikums. Komisijai ir jāracionalizē rādītāji attiecībā uz rezultātiem, kas sasniegti ar ES budžetu, un labāk jāsaprauc augsta līmeņa vispārīgie mērķi ar konkrētajiem programmu un politikas virzienu mērķiem. Šai nolūkā tai ir jāveic turpmāk minētie pasākumi. (c) ir jānodrošina, lai informācija, ko izmanto programmu un politikas virzienu ikdienējai pārvaldībai ģenerāldirektorāta līmenī, būtu saskaņota ar pamatziņojumos par darbības rezultātiem ietvertu apkopoto informāciju.			X			X
2017	4. ieteikums. Pamatziņojumos par darbības rezultātiem Komisijai ir jāsniedz ziņas par to, kā tā izmanto informāciju par darbības rezultātiem. Cik vien regulāri iespējams un ņemot vērā laiku, kas vajadzīgs šādas informācijas iegūšanai, tai jāatspoguļo, kā informācija par ES budžeta rezultātiem tika izmantota lēmumu pieņemšanā.		X				
2017	5. ieteikums. Komisijai ir jāievieš vai jāuzlabo pasākumi un stimuli, lai Komisijas iekšējā kultūra veicinātu mērķtiecīgāku koncentrēšanos uz darbības rezultātiem, balstoties uz jau sasniegto. Tāpēc tai ir (a) jāsniedz saviem vadītājiem vairāk zināšanu un norādījumu par darbības rezultātu pārvaldību un par to, kā izmantot informāciju par darbības rezultātiem lēmumu pieņemšanā.	X					

Gads	ERP ieteikums	ERP analīze par panākto virzību					
		Pilnībā ieviests	Ieviešana ir sākta		Nav ieviests	Neattiecas	Nepietiekami pierādījumi
			Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos			
2017	5. ieteikums. Komisijai ir jāievieš vai jāuzlabo pasākumi un stimuli, lai Komisijas iekšējā kultūra veicinātu mērķtiecīgāku koncentrēšanos uz darbības rezultātiem, balstoties uz jau sasniegto. Tāpēc tai ir (b) gan Komisijas iekšienē, gan ar tādām svarīgām iesaistītajām personām kā dalībvalstis jāapmainās ar labu praksi, kas iegūta attiecībā uz darbības rezultātu informācijas izmantošanu.		X				
2017	5. ieteikums. Komisijai ir jāievieš vai jāuzlabo pasākumi un stimuli, lai Komisijas iekšējā kultūra veicinātu mērķtiecīgāku koncentrēšanos uz darbības rezultātiem, balstoties uz jau sasniegto. Tāpēc tai ir (c) vēl vairāk jāpilnveido iekšējā kultūra, lai vairāk koncentrētos uz darbības rezultātiem, ņemot vērā ģenerāldirektorātu apzinātās problēmas, dažu respondentu norādītās iespējas panākt progresu, kā arī izdevības, ko piedāvā pārskatītā <i>Finanšu regula</i>, iniciatīva "Uz rezultātiem orientēts ES budžets", ziņojumi par vēl nepabeigtu projektu darbības rezultātiem un citi avoti.	X					

2. nodaļa

Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai

Saturs

	Punkts
Ievads	2.1.–2.8.
Apakš kategorijas “Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai” īss apraksts	2.1.–2.2.
Tvērums un pieeja	2.3.–2.5.
“Erasmus+” mērķis un kā šai programmai ir paredzēts darboties	2.6.–2.8.
“Erasmus+” snieguma novērtējums, pamatojoties uz publicēto snieguma informāciju	2.9.–2.40.
Vispārīgas piezīmes	2.9.–2.17.
Populāra programma, kas dod labumu īpaši individuāliem dalībniekiem	2.12.–2.13.
Programmas “Erasmus+” mērogs un darbības joma rada pievienoto vērtību	2.14.–2.15.
Vienkāršota programmas struktūra, bet dzimumu līdztiesības aspekti nav pienācīgi ņemti vērā	2.16.–2.17.
Izglītības un apmācības mobilitāte	2.18.–2.23.
Interese par mobilitāti ir pieaugusi	2.21.
Mobilitāte nodrošina daudzšķautņainu Eiropas pievienoto vērtību	2.22.–2.23.
Sadarbība izglītības un apmācības jomā	2.24.–2.30.
Darbības un to ietekme dažādos reģionos un iestādēs atšķiras	2.27.–2.28.
Zems inovācijas līmenis no stratēģisko partnerību puses	2.29.
Virtuālie formāti ļauj ietaupīt	2.30.
Ārējā darbība izglītības un apmācības jomā	2.31.–2.34.
“Maigā” diplomātija, izmantojot globālas iesaistīšanas darbības	2.34.
Jauniešu mobilitāte	2.35.–2.40.
Positīva ietekme uz dalībniekiem un uzlabota iekšējā saskaņotība	2.38.–2.39.
Mazs budžets un spēcīga konkurence par projektiem	2.40.
Secinājumi	2.41.–2.42.
Pielikumi	
2.1. pielikums. – “Erasmus+” mērķi	

Ievads

Apakš kategorijas “Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai” īss apraksts

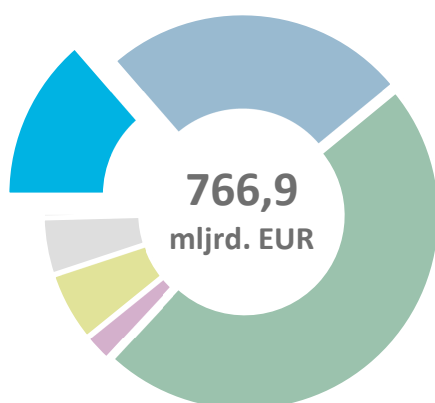
2.1. DFS 1.a apakš kategorijā “Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai” finansēto dažādo *programmu* mērķis ir veicināt iekļaujošu sabiedrību, stimulēt izaugsmi, sekmēt pētniecību, attīstību un inovāciju un radīt darbvieta Eiropas Savienībā. Galvenās programmas ir “*Apvārsnis 2020*” pētniecības un inovācijas jomā un “*Erasmus+*” izglītības, mācību, jaunatnes un sporta jomā. Apakš kategorijā ietilpst arī kosmosa programmas, piemēram, *Galileo* un *EGNOS*, kā arī *Eiropas infrastruktūras savienošanas instruments (EISI)*. DFS 1.a apakš kategorija ietver arī tādus finanšu instrumentus kā *Eiropas Stratēģisko investīciju fonds (ESIF)*.

2.2. Kopējie plānotie izdevumi šajā DFS apakš kategorijā 2014.–2020. gadam ir 142 miljardi EUR, no kuriem 104,6 miljardi EUR tika izmaksāti līdz 2020. gada beigām (sk. [2.1. attēlu](#)).

2.1. attēls. Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai: par perioda saistībām 2014.–2020. gadā veiktie maksājumi

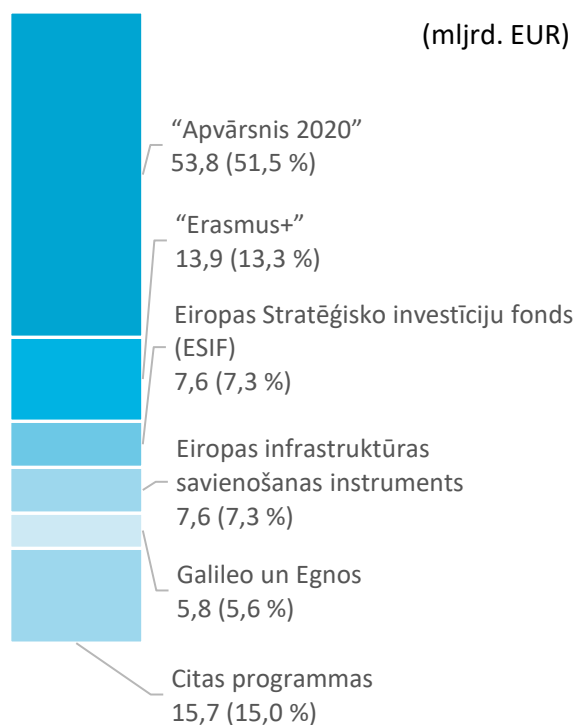
i) kā daļa no visām DFS kategorijām

Konkurētspēja
104,6
13,6 %

ii) sadalījumā pa atsevišķām programmām

(mljrd. EUR)

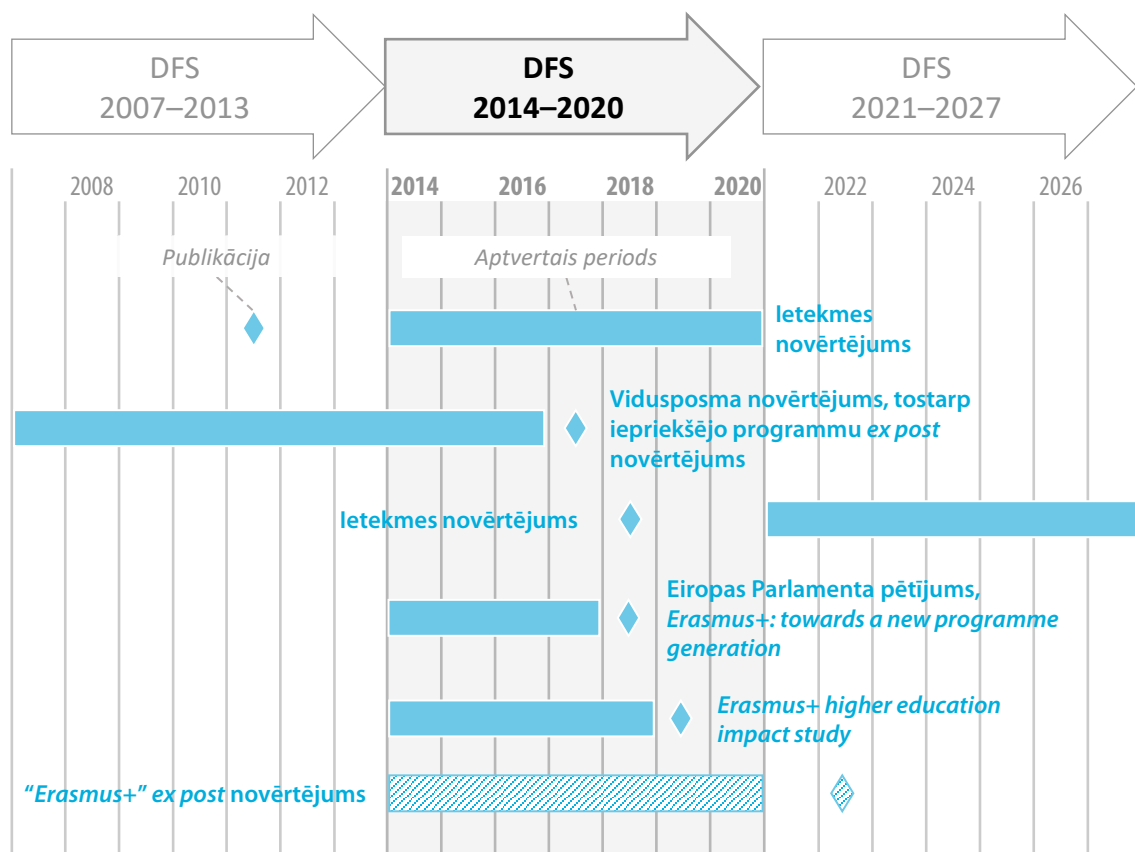
Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

Tvērums un pieeja

2.3. No 23 programmām apakškategorijā “Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai” mēs atlasījām vienu: “Erasmus+”, kas veido 13,3 % no kopējiem maksājumiem, kuri līdz 2020. gada beigām veikti šajā DFS izdevumu kategorijā. Mūsu mērķis bija noteikt, cik lielā mērā bija pieejama attiecīgā *snieguma* informācija, un, pamatojoties uz šo informāciju, novērtēt, cik lietderīgas ir bijušas ES izdevumu programmas. Tas ir turpinājums darbam, ko aizsākām 2019. gada *snieguma ziņojumā*, kurā aptvērām “Apvārsnis 2020” un ESIF, kas līdz 2019. gada beigām veidoja 57,4 % no kopējiem maksājumiem.

2.4. Šo nodaļu mēs sagatavojām, izmantojot Komisijas informāciju par sniegumu, kas ietvēra 2020. *gada pārvaldības un snieguma ziņojumu (AMPR)*, 2022. gada budžeta projektam pievienotos programmu pārskatus, galvenos izvērtējumus un citus ziņojumus, kas parādīti **2.2. attēlā**. Mēs pārbaudījām šo informāciju, lai pārliecinātos par ticamības iespaidu un atbilstību mūsu konstatējumiem, taču nerevidējām tās uzticamību. Mēs esam arī izmantojuši savu neseno revīziju un caurskatīšanu *rezultātus* vairākos ziņojumos, uz kuriem atsaucies minētas tekstā. **Papildinājumā** sīkāk aprakstīta metodoloģija, kas izmantota šīs nodaļas sagatavošanā.

2.2. attēls. Galveno izvērtējumu un citu ziņojumu laika grafiks un aptvertie periodi

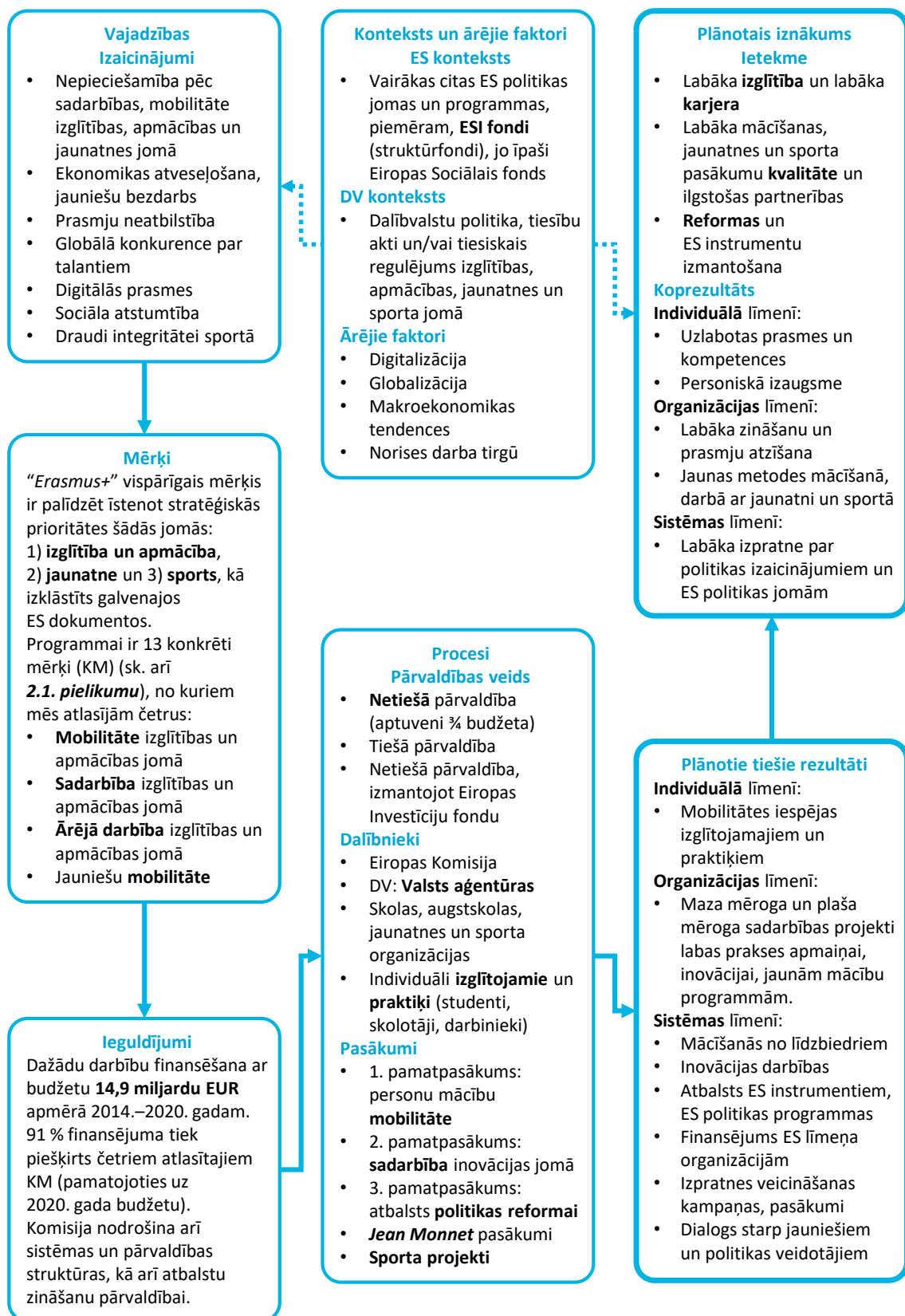
Avots: ERP.

2.5. Tiesību aktos, ar ko izveido katru ES izdevumu programmu, ir ietverti vairāki mērķi, kas ir vai nu vispārīgi (parasti plašāki un stratēģiskāki), vai konkrēti (parasti šaurāki un operatīvāki). Programmai "Erasmus+" ir 14 mērķi (1 vispārīgs un 13 konkrēti), no kuriem šī nodaļa attiecas uz vispārīgo mērķi un četriem konkrētajiem mērķiem (sk. **2.1. pielikumu**).

“Erasmus+” mērķis un kā šai programmai ir paredzēts darboties

2.6. Pamatinformācija par “Erasmus+” un konceptuāls apraksts par vajadzībām, mērķiem un sagaidāmiem *tiešajiem rezultātiem* un iznākumu ir sniegti [2.3. attēlā](#).

2.3. attēls. "Erasmus+" īss apraksts

Avots: ERP, pamatojoties uz *intervences loģiku*, kā izklāstīts SWD(2018) 40 final, un uz Regulu (ES) Nr. 1288/2013 un COM(2020) 300 final (programmu darbības izdevumu pārskati).

2.7. “*Erasmus+*” ir ES programma 1) izglītības un apmācības, 2) jaunatnes un 3) sporta jomās. Dalībvalstīm ir ekskluzīva kompetence šajās jomās, proti, tās lemj, piemēram, par savu izglītības sistēmu vai jaunatnes sociālo politiku. Tomēr ES var veikt darbības, lai atbalstītu, koordinētu vai papildinātu dalībvalstu darbības. Programma “*Erasmus+*” sāka darboties 2014. gadā kā pēctece studentu mobilitātes programmai “*Erasmus*”, kura sākās 1987. gadā, un vēl sešām citām programmām iepriekšminētajās jomās, piemēram, “*Leonardo da Vinci*”, “*Comenius*” un “*Jaunatne darbībā*”. Programma “*Erasmus+*” septiņu gadu laikā (2014.–2020. g.) darīja pieejamu finansējumu aptuveni 14,9 miljardu EUR apmērā.

2.8. Programmas vispārīgais mērķis ir formulēts tā, lai atsauktos uz vairākiem augsta līmeņa mērķiem un stratēģijām, kuru izpildi ar programmu “*Erasmus+*” paredzēts veicināt. Trīspadsmit konkrētie mērķi attiecas uz visām trim jomām. Lielākā daļa izglītības un apmācības, kā arī jaunatnes pasākumu ietilpst vienā no turpmāk minētajiem:

1. pamatpasākums – personu *mobilitāte mācību nolūkos*;
2. pamatpasākums – sadarbība inovācijas veicināšanai un labas prakses apmaiņa;
3. pamatpasākums – atbalsts politikas reformai.

“Erasmus+” snieguma novērtējums, pamatojoties uz publicēto snieguma informāciju

Vispārīgas piezīmes

2.9. **2.4. attēlā** sniegts īss apraksts par visiem programmas pārskatā iekļautajiem “Erasmus+” rādītājiem. **2.5. attēlā** apkopoti rādītāji, kas saistīti ar vispārīgo mērķi. Konkrēti apkopojumi par katru atlasīto konkrēto mērķi sniegti **2.6. attēlā**, **2.7. attēlā**, **2.8. attēlā** un **2.9. attēlā**. **2019. gada snieguma pārskatā**¹ mēs iekļāvām dažas vispārējas piebildes, kas jāņem vērā, interpretējot šos rādītājus. Proti, mūsu vērtējums par to, vai konkrētā rādītāja “virzība ir pietiekama”, norāda uz varbūtību, ka šis rādītājs sasniegs tam paredzēto galamērķi. Minētajā novērtējumā nav ņemts vērā ne tas, vai un cik cieši konkrētais rādītājs ir saistīts ar “Erasmus+” pasākumiem un mērķiem, ne arī tas, vai šim rādītājam noteiktais galamērķis ir pietiekami vērienīgs. Tāpēc tas ir tikai pirmais solis programmas snieguma analīzē. Mēs neesam revidējuši arī pakārtoto datu ticamību, taču tā apspriesta mūsu **2019. gada pārskatā par sniegumu**².

¹ 2019. gada pārskats par ES budžeta sniegumu, 1.24. punkts.

² 2019. gada pārskats par ES budžeta sniegumu, 1.13. –1.23. punkts.

2.4. attēls. Īss apraksts par visiem “Erasmus+” rādītājiem, kas iekļauti programmas pārskatā

Mērķis*	Kopā	Tiešie rezultāti					Koprezultāts					Ietekme				
		Visi			?		Visi			?		Visi			?	
1. VM	15	11	5	1	6		1	1				4	1	1	2	
1. KM	3	2	1	1			1									
2. KM	2	1			1		1			1						
3. KM	2						2	2								
4. KM	3	3	2	1			2	1	1							
5. KM	2						2	1	1							
6. KM	1	1	1													
7. KM	3	1	1				2	2								
8. KM	1						1	1								
9. KM	1						1	1								
10. KM	1	1	1													
11. KM	1						1	1								
12. KM	1						1	1								
13. KM	2	1	1				1	1								
Kopā	38	21	12	2	7		13	11	1	1		4	1	1	2	

* Pilnu mērķu sarakstu skatīt 2.1. pielikumā.

APZĪMĒJUMI

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

? Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

2.10. “Erasmus+” vispārīgais mērķis ir palīdzēt sasniegt: “stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus, tostarp izglītības pamatmērķi; stratēģiskās sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (“ET 2020”) mērķus, tostarp atbilstīgos kritērijus; partnervalstu ilgtspējīgu attīstību augstākās izglītības jomā; atjauninātā regulējuma Eiropas sadarbībai jaunatnes jomā (2010.–2018. gads) vispārējos mērķus; Eiropas dimensijas attīstības mērķi sportā, jo īpaši tautas sportā atbilstoši Savienības darba plānam sporta jomā; Eiropas vērtību popularizēšanu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 2. pantu”³. Attiecīgie rādītāji ir aprakstīti **2.5. attēlā**.

³ Regula (ES) Nr. 1288/2013, 4. pants.

2.5. attēls. Īss apraksts par rādītājiem, kas saistīti ar vispārīgo mērķi

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā	5		1	6
Nē			1	1
Nav skaidrs ?	6		2	8
KOPĀ	11		4	15

Sīkāk par atlasītajiem atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
Programmas atbalstītie augstākās izglītības (AI) darbinieki Tiešie rezultāti	100 % (2020) Starpposma mērķis 71 % (2016) ≈
Programmas atbalstītie profesionālās izglītības un apmācības (PIA) darbinieki Tiešie rezultāti	100 % (2020) Starpposma mērķis 73 % (2016) ≈
Programmas atbalstītie skolu darbinieki Tiešie rezultāti	100 % (2020) Starpposma mērķis 75 % (2016) ≈
Programmas atbalstītie pieaugušie darbinieki Tiešie rezultāti	100 % (2020) Starpposma mērķis 60 % (2016) ≈
Programmas atbalstītie gados jaunie darbinieki Tiešie rezultāti	100 % (2020) Starpposma mērķis 84 % (2019) ≈

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvantitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērstas paskaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

2.11. Vispārīgais mērķis ietver septiņus rādītājus, kas noteikti “Erasmus+” regulā, lai gan ar dažiem no tiem mēra vairāk nekā vienu aspektu. Tādējādi pavisam kopā ir 15 dažādi rādītāji. Viens piemērs ir **2.5. attēlā** izceltais rādītājs, kas reģistrē programmas atbalstīto darbinieku skaitu piecās dažādās kategorijās. Tas ir tipisks tiešo rezultātu rādītājs, lai gan Komisija programmas pārskatā to klasificē kā *koprezultāta rādītāju*. Mēs uzskatām, ka noteiktais galamērķis ir sasniegts.

Populāra programma, kas dod labumu īpaši individuāliem dalībniekiem

2.12. Ieinteresētās personas un sabiedrība augstu vērtē programmu “Erasmus+” kā noderīgu programmu, kuras mērķi tiek sasniegti⁴. Tomēr Komisijas vidusposma novērtējumā tika konstatēts, ka caurskatītajos projektos dažas svarīgas sabiedrības problēmas tiek risinātas tikai nēdaudz⁵. Kopumā personas, kas piedalās “Erasmus+” pasākumos, ziņo par pozitīvu ietekmi uz savām prasmēm un kompetencēm (izglītojamie) un personīgo un profesionālo izaugsmi (praktizējošie). Programmai ir konkrēta ietekme uz organizācijām, jo tā rada spēcīgākus un plašākus starptautiskos tīklus, lai gan ir mazāk pierādījumu par būtiskām izmaiņām institucionālajā vai pedagoģiskajā praksē⁶.

2.13. Programmas “Erasmus+” pievilcību skaidri apliecina tās ļoti liels pieteikumu skaits, taču tam ir arī negatīvā puse – pat labas kvalitātes pieteikumi tiek noraidīti pieejamo budžeta līdzekļu trūkuma dēļ⁷.

⁴ Eiropas Parlaments, *Research for CULT Committee - Erasmus+: Towards a New Programme Generation*, 73. lpp.

⁵ *Combined evaluation of Erasmus+ and predecessor programmes, Final report – main evaluation report (Volume 1)*, 11. lpp.

⁶ Turpat, 14. lpp.

⁷ Turpat, 16. lpp.

Eiropas Parlaments, *Research for CULT Committee - Erasmus+: Towards a New Programme Generation*, 9. lpp.

Programmas “Erasmus+” mērogs un darbības joma rada pievienoto vērtību

2.14. “Erasmus+” apvieno 33 programmas valstis un valstis no visas pasaules, kas ir atbilstīgas kā partnervalstis. Apvienotā Karaliste programmā “Erasmus+” piedalījās līdz 2020. gada beigām (sk. [2.1. izcēlumu](#)). Šāds starptautiskās sadarbības līmenis tai piešķir īpašu pievienoto vērtību, jo nav tai līdzvērtīgas programmas valsts līmenī līdzīgās jomās. Papildus programmas ģeogrāfiskajam tvērumam tās darbības joma, mērogs, procesi un starpvalstu sadarbība rada papildu vērtību⁸. Vairāku trešo valstu finansiālais ieguldījums apmaiņā pret paplašinātu dalību programmā vēl jo vairāk apliecina tās pievienoto vērtību (sk. [2.2. izcēlumu](#)). Mūsu revīzijas darbs⁹ un ieinteresēto personu atzinums vēl vairāk uzsver vispārējo pozitīvo pievienoto vērtību¹⁰.

2.1. izcēlums

“Erasmus+” un Brexit

Kopš 2020. gada 1. februāra Apvienotā Karaliste (AK) vairs nav ES dalībvalsts. Tomēr izstāšanās līgumā¹¹ starp ES un Apvienoto Karalisti bija paredzēts pārejas periods, kas beidzās 2020. gada 31. decembrī. Tāpēc līdz minētajam datumam Apvienotā Karaliste turpināja piedalīties programmā “Erasmus+” kā programmas valsts, bet pēc tam kļuva par neasociētu trešo valsti.

Apvienotajai Karalistei bija nozīmīga loma kā mobilitātes galamērķim programmas “Erasmus+” ietvaros, un dalībnieki vairāk devās uz AK, nekā projām no tās. Piemēram, dati par augstākās izglītības studentiem saskaņā ar nolīgumiem, kas noslēgti 2018. “uzaicinājumu gadā”, norādīja uz 18 099 mobilitātes periodiem no Apvienotās Karalistes uz citām programmas valstīm, bet pretējā virzienā bija 29 797 mobilitātes periodi¹².

⁸ *Combined evaluation of Erasmus+ and predecessor programmes, Final report – main evaluation report (Volume 1).*

⁹ Īpašais ziņojums Nr. 22/2018 “Mobilitāte saskaņā ar programmu “Erasmus+”: miljoniem dalībnieku un daudzpusīga Eiropas pievienotā vērtība, tomēr vēl jāuzlabo darbības rezultātu novērtēšana”.

¹⁰ Eiropas Parlaments, *Research for CULT Committee - Erasmus+: Towards a New Programme Generation*, 9. lpp.

¹¹ Līgums par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes izstāšanos no Eiropas Savienības un Eiropas Atomenerģijas kopienas.

¹² Statistikas pielikums, kas pievienots “Erasmus+” 2019. gada pārskatam, 38. un 39. lpp.

2.15. “Erasmus+” efektivitāti ir uzlabojusi tās vienkāršošana¹³ salīdzinājumā ar iepriekšējām programmām¹⁴, un ieinteresētās personas to kopumā atzinīgi vērtē. Tomēr tās joprojām uzskata, ka ir iespējami uzlabojumi, piemēram, samazinot IT rīku skaitu, padarot programmas rokasgrāmatu saprotamāku¹⁵ un vienkāršojot pieteikšanās procedūru¹⁶.

2.2. izcēlums

Mūsu apskats par trešo valstu finanšu iemaksām

Apskatā Nr. 03/2021¹⁷ aplūkojām tematu “Trešo valstu finanšu iemaksas Eiropas Savienībai un dalībvalstīm”. Apskatījām vairākus iemaksu veidus un jo īpaši tos, kas paredzēti divām programmām: pamatprogrammai “Apvārsnis 2020” un programmai “Erasmus+”.

Iemaksas, ko trešās valstis veic programmā “Erasmus+”, pēc summas lieluma ir otrajā vietā pēc iemaksām pamatprogrammā “Apvārsnis 2020”, ja skata iemaksas vienā atsevišķā programmā; 2020. gadā šī summa bija aptuveni 227,9 miljoni EUR. Desmit trešās valstis veic finanšu iemaksas programmā “Erasmus+”:

- Eiropas Ekonomikas zonas valstis, kas nav ES dalībvalstis, proti, Islande, Lihtenšteina un Norvēģija, 2020. gadā programmā “Erasmus+” iemaksāja aptuveni 75,5 miljonus EUR, un tas ļāva tām piedalīties kā programmas valstīm;
- vēl septiņas trešās valstis 2020. gadā iemaksāja 152,4 miljonus EUR. Ziemeļmaķedonijai, Turcijai un Serbijai ir programmas valsts statuss. Albānija, Bosnija un Hercegovina, Kosova* un Melnkalne ir partnervalstis un var piedalīties atsevišķās “Erasmus+” darbībās.

¹³ *Combined evaluation of Erasmus+ and predecessor programmes, Final report – main evaluation report (Volume 1)*, 12. lpp.

¹⁴ Eiropas Parlaments, *Research for CULT Committee - Erasmus+: Towards a New Programme Generation*, 10., 31. un 113. lpp.

¹⁵ Eiropas Parlaments, *Research for CULT Committee - Erasmus+: Towards a New Programme Generation*, 75. lpp.

¹⁶ Turpat, 79. lpp.

¹⁷ Apskats Nr. 03/2021.

Mūsu apskatā tika uzsvērtas galvenās problēmas, kas saistītas ar trešo valstu iemaksu pārvaldību, no kurām daudzas ir saistītas arī ar programmu “Erasmus+”:

- o ja turpinās piemērot pašreizējās formulas iemaksu aprēķināšanai, pēc Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES trešām valstīm varētu prasīt maksāt lielākas iemaksas;
- o “Erasmus+” iemaksas aprēķina, pamatojoties uz Komisijas izmantoto formulu. Tomēr kandidātvalstu un *potenciālo kandidātvalstu* gadījumā rezultātā iegūtās iemaksas tiek koriģētas katrā gadījumā atsevišķi.

*Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

Vienkāršota programmas struktūra, bet dzimumu līdztiesības aspekti nav pienācīgi ņemti vērā

2.16. Iepriekšējo programmu apvienošana vienā programmā ir uzlabojusi veidu, kādā dažādi pasākumi darbojas kopā, pamatojoties uz saskanīgiem mērķiem, lielākoties izvairoties no pārklāšanās. Tā ir arī vienkāršojusi programmas struktūru. “Erasmus+” kopumā papildina citas ES programmas tādās politikas jomās kā kohēzija, pētniecība, inovācija un veselība, lai gan, kā minēts Komisijas vidusposma novērtējumā, ir maz pierādījumu par skaidru sinerģiju ar šīm programmām¹⁸.

2.17. Īpašajā ziņojumā Nr. 10/2021¹⁹ mēs analizējām Komisijas darbības saistībā ar *integrētu pieeju* dzimumu līdztiesībai ES budžetā un šajā sakarā novērtējām programmu “Erasmus+”. Secinājām, ka Komisija nav ņēmusi vērā dzimumu līdztiesību visos programmas “Erasmus+” aspektos, un kritizējām dzimumaspekta analīzes līmeni *ietekmes novērtējumā*²⁰. Komisijas pētījums, kurā galvenā uzmanība bija pievērsta augstākajai izglītībai, norādīja uz dzimumu atšķirībām, jo programmā “Erasmus+” piedalās vairāk sieviešu nekā vīriešu, lai gan to nevar izskaidrot ar atšķirībām augstākās izglītības vispārējos līdzdalības rādītājos²¹. Mēs konstatējām arī to, ka programmas

¹⁸ *Combined evaluation of Erasmus+ and predecessor programmes, Final report – main evaluation report (Volume 1)*, 12. lpp.

¹⁹ Īpašais ziņojums Nr. 10/2021 “Dzimumu līdztiesības aspekta integrēšana ES budžetā: laiks vārdus pārvērst darbos”.

²⁰ Turpat, 94.–100. punkts.

²¹ Eiropas Komisija, *Erasmus+ Higher Education Impact Study - Final Report*, 42. lpp.

“Erasmus+” pārskatā nebija sniegta finanšu aplēse par programmas ieguldījumu dzimumu līdztiesības veicināšanā²².

Izglītības un apmācības mobilitāte

2.18. *2.6. attēlā* ir sniegts īss apraksts par programmas pārskata rādītājiem, kas saistīti ar 1. konkrēto mērķi – mobilitāte izglītības un apmācības jomā.

²² Īpašais ziņojums Nr. 10/2021, 69. punkts.

2.6. attēls. Īss apraksts par rādītājiem, kas saistīti ar “mobilitāti izglītības un apmācības jomā”

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā	1	1		2
Nē	1			1
Nav skaidrs ?				
KOPĀ	2	1		3

Sīkāk par atlasītajiem atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
Augstākās izglītības (AI) studenti un praktiskanti, kas piedalās programmā Tiešie rezultāti	97 % (2020) Starpposma mērķis 80 % (2019)
Profesionālās izglītības un apmācības (PIA) skolēni, studenti un praktiskanti, kas piedalās programmā Tiešie rezultāti	100 % (2020) Starpposma mērķis 81 % (2019)

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvanitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērsts paskaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

2.19. 1. konkrētais mērķis ir veicināt izglītības un apmācības mobilitāti, un tā ietvaros finansē individuālu studentu, stažieru un personāla mobilitāti. Tam nepārprotami ir vislielākais finansējuma piešķirums, proti, 1630,7 miljoni EUR 2020. gada budžetā jeb 54,1 % no programmas kopējā budžeta. Šis mērķis attiecas arī uz “Erasmus+” Maģistrantūras studiju aizdevuma garantiju mehānismu, kura mērķis bija stimulēt finanšu starpniekus (piemēram, bankas vai studentu aizdevumu

aģentūras), lai tie sniegtu ES garantētus aizdevumus studentiem, kuri vēlas studēt maģistra grāda iegūšanai ārvalstīs.

2.20. Programmas pārskatā norādīts, ka programmā “Erasmus+” ar nelielu starpību nav sasniegts līdzdalības galamērķis augstākās izglītības apguvējiem, taču tas tiek sasniegts profesionālās izglītības un apmācības (PIA) apguvējiem (sk. [2.6. attēlu](#)). Tas ir skaidrojams ar Covid-19 pandēmiju. Mēs nepiekrītam tam, ka Komisija programmas pārskatā klasificēja šo rādītāju kā koprezultāta rādītāju, un uzskatām, ka tas drīzāk ir tiešā rezultāta rādītājs.

Interese par mobilitāti ir pieaugusi

2.21. Lai gan finansējums joprojām ir galvenais šķērslis personām, kas piedalās mobilitātē, interese par šo iespēju ir pieaugusi par 10 % gadā kopš programmas “Erasmus+” izveides 2014. gadā, un lielākā daļa dalībnieku pārstāv augstāko izglītību²³. Covid-19 pandēmijas un ar to saistītā ceļošanas aizlieguma ietekme ir atstājusi sekas uz fizisko mobilitāti (sk. [2.3. izcēlumu](#)). Maģistrantūras studiju aizdevuma garantiju mehānisma izmantošana neattaisnoja cerības²⁴. Mērķis bija līdz 2020. gadam 200 000 maģistrantūras studentu piešķirt aizdevumus 3 miljardu EUR apmērā, taču līdz 2017. gada beigām aizdevums bija piešķirts tikai 358 šādiem studentiem, tāpēc Komisija nolēma pārdalīt attiecīgos līdzekļus²⁵.

²³ Eiropas Parlaments, *Research for CULT Committee - Erasmus+: Towards a New Programme Generation*, 23. lpp.

²⁴ Īpašais ziņojums Nr. 22/2018; COM(2018) 050 final, Eiropas Komisija, 4. lpp.

²⁵ Īpašais ziņojums Nr. 22/2018, 118. punkts.

2.3. izcēlums

Covid-19 pandēmijas ietekme

Covid-19 uzliesmojums sāka izraisīt būtiskus traucējumus Eiropā 2020. gada martā, un tas negatīvi ietekmēja daudzas “Erasmus+” darbības, īpaši individuālās mobilitātes darbības, kuras finansēja saskaņā ar 1. un 7. konkrēto mērķi un kuras mēs atlasījām šim ziņojumam. Ceļošanas ierobežojumi nozīmēja, ka daudzas plānotās mobilitātes darbības nevarēja veikt.

Izglītības un kultūras ĢD veiktā individuālo mobilitātes darbību skaita sākotnējā analīze liecina, ka 2020. gadā to bija par aptuveni 500 000 mazāk nekā vidēji 2016.–2019. gadā, un tas ir samazinājums par aptuveni 60 %.

Turklāt pārvietošanās ierobežojumi nozīmēja, ka klātienes izglītības, apmācības un jaunatnes pasākumus, tostarp tīklu veidošanas un socializācijas pasākumus, kas bieži vien rada pievienoto vērtību pieredzes ziņā, nevarēja turpināt.

Attiecībā uz programmu “Erasmus+” Eiropas Komisija reaģēja uz Covid-19 pandēmiju dažādos veidos, piemēram, pagarinot termiņus, tādējādi ļaujot organizācijām atlikt mobilitātes darbības, un sniedzot norādījumus dalībniekiem un atbalsta saņēmējiem. Turklāt tika izsludināti divi ārkārtas uzaicinājumi, lai atbalstītu gatavību digitālajai izglītībai un radošās prasmes. Tika organizētas arī aptaujas, lai apkopotu mobilitātes dalībnieku un augstākās izglītības iestāžu viedokļus par Covid-19 ietekmi uz to darbību.

Mobilitāte nodrošina daudzšķautņainu Eiropas pievienoto vērtību

2.22. Ir daudz pierādījumu tam, ka mobilitātes projektu dalībnieki ir apmierināti ar programmu un spēj uzlabot savas prasmes²⁶. Visu augstākās izglītības studentu dalība mobilitātes programmās tiek oficiāli atzīta, un – vēl svarīgāk – 80 % saņem pilnīgu akadēmisko kvalifikāciju atzīšanu par mācību iznākumu. Eiropas kredītpunktu pārneses un uzkrāšanas sistēma (ECTS)²⁷ ir ļāvusi to darīt.

²⁶ Eiropas Parlaments, *Research for CULT Committee - Erasmus+: Towards a New Programme Generation*, 23. lpp.

²⁷ Eiropas Komisija, *Erasmus+ Higher Education Impact Study - Final Report*, 11. lpp.

2.23. Programmas nozīmīgums ir skaidrs, un ietekme uz augstākās izglītības studentiem ir pozitīva, jo īpaši uz studentiem no valstīm Dienvidēiropā un partnervalstīs, kurās ir ilgstošs jauniešu bezdarbs²⁸. Mobilitātei ir liela ilgtermiņa ietekme uz labuma guvēju profesionālo nākotni, jo tā veicina prasmes un nodarbināmību, jo īpaši PIA nozarē²⁹, un ļauj lielākajai daļai šo studentu atrast darbu. Mobilitātei ir būtiska ietekme arī uz universitātēm un to personālu. Savā iepriekšējā darbā mēs uzsverām daudzos pievienotās vērtības veidus, ko programma sniedz (sk. [2.4. izcēlumu](#)).

2.4. izcēlums

Programma “Erasmus+” sniedz lielāku pievienoto vērtību, nekā paredzēts regulā

Īpašajā ziņojumā par mobilitāti programmas “Erasmus+”³⁰ ietvaros mēs apzinājām papildu veidus, kā mobilitāte sniedz Eiropas pievienoto vērtību papildus tam, kas paredzēts “Erasmus+” regulā, piemēram:

- mobilitāte un mācīšanās ārzemēs **veicina dalībnieku Eiropas identitāti**. To nevarētu panākt, ja valstis rīkotos atsevišķi;
- **hartu sistēma**, kas ir līdzīga kvalitātes garantijai un kas uzlabo iestāžu reputāciju un pievilcību;
- mobilitāte ir palīdzējusi izveidot **sadarbības tīklu un saskaņot** augstskolu programmas un mācību programmas;
- **stratēģiska pieeja mobilitātei**, kas palīdz nodrošināt vadības iesaistīšanos projektu mērķu sasniegšanā un ilgtermiņa saiknes un zinātības saglabāšanu;
- to **mācībspēku mobilitātes ietekme**, kuri savās valstīs iestādēs pielieto to, ko apguvuši mobilitātes laikā;
- mobilitāte stiprina **daudzvalodību**, kas ir viens no programmas konkrētajiem mērķiem. Valodu prasmes veicina Eiropas iedzīvotāju mobilitāti, nodarbināmību un personības attīstību;
- “Erasmus+” veicina **pārrobežu un starptautisko mobilitāti**, kas lielākajā daļā valstu ir svarīga izglītības stratēģijas daļa;

²⁸ Turpat, 17. lpp.

²⁹ Īpašais ziņojums Nr. 22/2018, 22. punkts.

³⁰ Īpašais ziņojums Nr. 22/2018.

- veicinot mācību mobilitāti starp programmas valstīm un partnervalstīm, “Erasmus+” veicina “maigo” diplomātiju un darbojas kā **daļa no ES kaimiņattiecību un attīstības politikas**;
- profesionālās izglītības un apmācības (PIA) iekļaušana **tuvina “Erasmus+” daudzveidīgākam iedzīvotāju lokam**. Programma papildina ierobežotos valstu līdzekļus PIA mobilitātei un, pateicoties tās atpazīstamībai un reputācijai, **palielina PIA popularitāti un prestižu**.

Sadarbība izglītības un apmācības jomā

2.24. *2.7. attēlā* ir sniegts īss apraksts par programmas pārskata rādītājiem, kas saistīti ar 2. konkrēto mērķi – sadarbība izglītības un apmācības jomā.

2.7. attēls. Īss apraksts par rādītājiem, kas saistīti ar mērķi “sadarbība izglītības un apmācības jomā”

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā 				
Nē 				
Nav skaidrs ?	 1	 1		 2
KOPĀ	1	1		2

Sīkāk par atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
Trāpījumi par Euroguidance Koprezultāts	1 % (2016) 2012 2020 Starpposma mērķis 29 % (2017) ? ≈
Euroguidance semināru/darbsemināru dalībnieki Tiešie rezultāti	30 % (2015) 2013 2020 Starpposma mērķis 10 % (2017) ? ≈

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvanitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

? Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērstis paskaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

2.25. 2. konkrētais mērķis izglītības un apmācības jomā ir vērsts uz sadarbību starp *saņēmējām* organizācijām, lai panāktu kvalitātes uzlabojumus, sekmīgi attīstītu inovatīvas pieejas izglītībai un apmācībai un veicinātu internacionalizāciju šajā jomā. Šis mērķis ir nozīmīgs budžeta izteiksmē, proti, 2020. gadam piešķirti 782,4 miljoni EUR, t. i., 26,0 % no programmas kopējā budžeta. Gandrīz visi projekti, ko finansē saskaņā ar šo mērķi, notiek partnerības veidā starp organizācijām, piemēram, augstākās izglītības iestādēm un/vai uzņēmumiem, no trim vai vairākām programmas valstīm.

2.26. Šim konkrētajam mērķim ir divi rādītāji, kas saistīti ar *Euroguidance* (sk. **2.7. attēlu**) – tīklu un tīmekļa vietni, kura atbalsta profesionālus izglītības un nodarbinātības jomā. Tā kā kopš 2016. gada trūkst datu, nav iespējams noteikt, vai šo rādītāju virzība ir pietiekama. Mēs uzskatām, ka šim konkrētajam mērķim būtu noderējuši rādītāji, ar ko labāk mēra mērķi.

Darbības un to ietekme dažādos reģionos un iestādēs atšķiras

2.27. Sadarbības pasākumu ietekme var atšķirties atkarībā no attiecīgā Eiropas reģiona³¹. Pētījumā vēl vairāk izgaismojās tādas iezīmes kā spēcīgā konkurence sadarbības pasākumu īstenošanai. Valstis un iestādes, kurām ir lielāka pieredze vai līdzekļi, ir ieguvējas, un tām ir lielākas izredzes kļūt par atbalsta saņēmējām. Lielākas iestādes arī izmanto esošos kontaktus³².

2.28. “*Erasmus+*” sadarbības projekti veicina saņēmēju organizāciju sadarbības attīstību un stiprināšanu. Attiecībā uz sadarbības projektiem augstākajā izglītībā aptuveni 9 no 10 iestādēm ziņoja, ka programma “*Erasmus+*” tām ir ļoti svarīga vai būtiska. Internacionalizācijas iemesli dažādās iestādēs un reģionos atšķiras, un programmas izmantošana ir atkarīga no stratēģiskajiem mērķiem, ko dalībnieki vēlas sasniegt, piemēram, piesaistīt darbiniekus no ārvalstīm vai iesaistīt darba devējus³³.

³¹ Eiropas Komisija, *Erasmus+ Higher Education Impact Study - Final Report*, 7. lpp.

³² *Combined evaluation of Erasmus+ and predecessor programmes, Final report – main evaluation report (Volume 1)*, 135. un 164. lpp.

³³ Eiropas Komisija, *Erasmus+ Higher Education Impact Study - Final Report*, 7. lpp.

Zems inovācijas līmenis no stratēģisko partnerību puses

2.29. Programmas “Erasmus+” finansētie pasākumi sadarbības uzlabošanai ir paredzēti, lai radītu inovatīvu praksi organizācijas, vietējā, reģionālā, valsts vai Eiropas līmenī³⁴. Programmas rezultātā laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam stratēģiskās partnerībās piedalījās vairāk nekā 36 000 skolu³⁵. Tomēr vidusposma novērtējumā tika konstatēts, ka stratēģisko partnerību sasniegtais inovācijas līmenis ir salīdzinoši zems salīdzinājumā ar iepriekšējo programmu pasākumiem³⁶. Finansēto projektu inovācijas līmenis bieži vien nav pietiekams, lai tam būtu ietekme ārpus saņēmējas organizācijas³⁷.

Virtuālie formāti ļauj ietaupīt

2.30. Saskaņā ar Eiropas Parlamenta pētījumu virtuālie formāti var būt efektīva iespēja, kā risināt problēmas, kas saistītas ar starpkultūru sadarbību un transversālām vai vispārīgām prasmēm³⁸. Arvien lielāks atvērto izglītības resursu skaits, piemēram, masveida atvērtie interneta kursi, atvieglo piekļuvi internacionalizācijai³⁹. Turklāt jauno tehnoloģiju piedāvātās iespējas ļauj, piemēram, ietaupīt ceļā pavadīto laiku, izmaksas un emisijas, kas atbilst Zaļā kursa mērķiem⁴⁰.

³⁴ 2. pamatpasākums. Starporganizāciju un starpiestāžu sadarbība, Eiropas Komisija.

³⁵ Eiropas Komisija, Eiropas Savienības vispārējā budžeta projekts, 604. lpp.

³⁶ *Combined evaluation of Erasmus+ and predecessor programmes, Final report – main evaluation report (Volume 1)*, 18. lpp.

³⁷ Turpat, 514. lpp.

³⁸ Eiropas Parlaments, *Research for CULT Committee - Virtual formats versus physical mobility - Concomitant expertise for INI report*, 4. lpp.

³⁹ Eiropas Komisija, *Erasmus+ Higher Education Impact Study - Final Report*, 180. lpp.

⁴⁰ Eiropas Parlaments, *Research for CULT Committee - Virtual formats versus physical mobility - Concomitant expertise for INI report*, 1. lpp.

Ārējā darbība izglītības un apmācības jomā

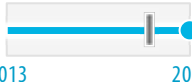
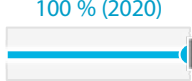
2.31. 2.8. attēlā ir sniegts īss apraksts par programmas pārskata rādītājiem, kas saistīti ar 4. konkrēto mērķi – ārējā darbība izglītības un apmācības jomā.

2.8. attēls. Īss apraksts par rādītājiem, kas saistīti ar mērķi “Ārējā darbība izglītības un apmācības jomā”

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā 	 2			 2
Nē 	 1			 1
Nav skaidrs ?				
KOPĀ	3			3

Sīkāk par atlasītajiem atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
Augstākās izglītības (AI) studenti un darbinieki no partnervalsts Tiešie rezultāti	 100 % (2020) Starpposma mērķis 77 % (2019) ≈
Augstākās izglītības (AI) studenti un darbinieki, kas dodas uz partnervalsti Tiešie rezultāti	 100 % (2020) Starpposma mērķis 100 % (2019) ≈

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvantitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

? Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērsti paskaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

2.32. 4. konkrētais mērķis ir vērsts uz izglītības un apmācības starptautisko dimensiju, proti, ir domātas “starptautiskas” darbības, kurās iesaistītas partnervalstis. Projekti, piemēram, ir vērsti uz augstākās izglītības spēju veidošanu šādās valstīs, lai modernizētu un internacionalizētu iestādes un sistēmas, īpašu uzmanību pievēršot partnervalstīm, kas robežojas ar ES. Tiek atbalstīta arī studentu un personāla mobilitāte no partnervalstīm un uz tām. Budžeta izteiksmē tas ir trešais lielākais konkrētais mērķis – 2020. gadam piešķirti 233,8 miljoni EUR, kas veido 7,8 % no “Erasmus+” budžeta.

2.33. Rādītāji [2.8. attēlā](#) liecina, ka šā konkrētā mērķa virzība ir pietiekama attiecībā uz to studentu un darbinieku skaitu, kuri ierodas no partnervalstīm un dodas uz tām. Mēs uzskatām, ka tie ir tiešo rezultātu, nevis koprezultāta rādītāji, kā minēts programmas pārskatā.

“Maigā” diplomātija, izmantojot globālas iesaistīšanas darbības

2.34. Iekļaujot konkrētu mērķi, kas vērsts uz partnervalstīm, nodrošina, ka “Erasmus+” veicina ES globālas iesaistīšanas darbības, jo īpaši atvieglojot kvalifikāciju savstarpēju atzīšanu ES un partnervalstīs⁴¹. Mūsu īpašajā ziņojumā par mobilitāti programmā “Erasmus+”⁴² arī norādīts uz “maigo” diplomātiju, kas īstenota ar programmas starpniecību (sk. [2.4. izcēlumu](#)).

⁴¹ Eiropas Komisija, COM(2018) 050 final, 3. lpp.

⁴² Īpašais ziņojums Nr. 22/2018, 46. punkts.

Jauniešu mobilitāte

2.35. 2.9. attēlā ir īsi aprakstīti programmas pārskata rādītāji, kas saistīti ar 7. konkrēto mērķi – jauniešu mobilitāte.

3.9. attēls. Īss apraksts par rādītājiem, kas saistīti ar “jauniešu mobilitāti”

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā	1	2		3
Nē				
Nav skaidrs ?				
KOPĀ	1	2		3

Sīkāk par atlasītajiem atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
Dalībnieki, kuri uzskata, ka ir uzlabojuši savas pamatprasmes Koprezultāts	100 % (2020) Starpposma mērķis 40 % (2016) ≈
Jaunieši, kas iesaistījušies programmas atbalstītajos mobilitātes pasākumos Tiešie rezultāti	100 % (2020) Starpposma mērķis 80 % (2019) ≈

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvantitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērst paskaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

2.36. 7. konkrētais mērķis ir vērsts uz jauniešu un jaunatnes darbinieku mobilitāti. Jauniešu mobilitātes ietvaros finansēto projektu mērķis ir dot organizācijām iespēju izveidot jauniešu apmaiņas programmas, kurās jauniešu grupas dodas uz ārvalstīm uz laiku līdz 21 dienai, lai sadarbotos ar jauniem cilvēkiem no vienas vai vairākām citām valstīm. Šī apmaiņa ir saistīta ar neformālu mācīšanos, un tās mērķis ir palielināt dalībnieku kompetences, kā arī veicināt tādas vērtības kā iekļaušana, solidaritāte un draudzība. Šis mērķis jaunatnes jomā ir salīdzināms ar 1. konkrēto mērķi izglītības un apmācības jomā. Tomēr budžeta ziņā ir atšķirība, jo piešķirums 7. konkrētajam mērķim 2020. gadā bija tikai 91,8 miljoni EUR jeb 3 % no programmas kopējā budžeta.

2.37. Pirmais rādītājs **2.9. attēlā** attiecas uz dalībnieku deklarēto pamatprasmju pieaugumu, un tā virzība ir pietiekama. Mēs uzskatām, ka tas ir koprezultāta rādītājs, savukārt Komisija to klasificē kā ietekmes rādītāju. Otrais izvēlētais rādītājs mēra to jauniešu skaitu, kuri iesaistījušies atbalstītajos mobilitātes pasākumos, un tā virzība arī ir pietiekama. Mēs uzskatām, ka tas ir tiešo rezultātu rādītājs, nevis koprezultāta rādītājs, kā to klasificē Komisija. Mēs esam novērtējuši šo rādītāju, aplūkojot tā sniegumu kumulatīvi laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam, nevis tikai 2020. gada sasniegumus, kā tas ir darīts programmas pārskatā.

Pozitīva ietekme uz dalībniekiem un uzlabota iekšējā saskaņotība

2.38. Komisijas vidusposma novērtējumā tika uzskatīts, ka “Erasmus+” atbalsts jaunatnes jomā ir efektīvs⁴³. Tajā tika konstatēts galvenokārt pozitīvs iznākums dalībniekiem, piemēram, ievērojama ietekme uz svešvalodu prasmēm, pamatprasmju pozitīva uzlabošana un mērena ietekme uz izglītības un apmācības turpināšanu. Ietekme uz jauniešu nodarbināmību nebija skaidra⁴⁴, lai gan aptaujās 69 % dalībnieku paziņoja, ka pēc mobilitātes viņu nodarbināmība ir uzlabojusies.

⁴³ *Combined evaluation of Erasmus+ and predecessor programmes, Final report – main evaluation report (Volume 1)*, 339. lpp.

⁴⁴ Turpat, 340. lpp.

2.39. Programmas pievienotā vērtība jaunatnes jomā ir augsta, jo īpaši tāpēc, ka šajā jomā trūkst valsts finansēšanas programmu⁴⁵. Jaunatnes jomas integrācija programmā “Erasmus+” ir uzlabojusi iekšējo saskaņotību, kas nozīmē, ka jaunatnes pasākumi labāk papildina programmas divas pārējās jomas un atbilst tām. Tomēr, kā ziņots dažādām valsts aģentūrām, jomas ieinteresētās personas uzskata, ka šī integrācija ir samazinājusi programmas saskaņotību ar jaunatnes darba praksi salīdzinājumā ar iepriekšējo jaunatnes programmu⁴⁶. Arī *Erasmus* kā “zīmola nosaukuma” izmantošana ir palielinājusi atpazīstamību⁴⁷.

Mazs budžets un spēcīga konkurence par projektiem

2.40. Finansējums jaunatnes jomai ir ievērojami mazāks nekā izglītībai un apmācībai, jo īpaši augstākajai izglītībai. Konkurence attiecībā uz projektiem ir salīdzinoši liela⁴⁸, un programmu uzskata par piemērotāku lielākām organizācijām, kas aktīvi strādā ar jaunatni, jo tām parasti ir zināšanas un resursi sekmīgai pieteikumu iesniegšanai⁴⁹.

⁴⁵ Turpat, 481. lpp.

⁴⁶ Turpat, 159. lpp.

⁴⁷ Turpat, 39. lpp.

⁴⁸ *Combined evaluation of Erasmus+ and predecessor programmes, Final report – main evaluation report (Volume 1)*, 137. lpp.

⁴⁹ Turpat, 95. lpp.

Secinājumi

2.41. Vērtējot programmu “Erasmus+” kopumā, jāsecina, ka tai ir augsta ES pievienotā vērtība (sk. [2.14.](#) punktu). Tās vienkāršošana ieviešanas laikā ir vērtējama atzinīgi, taču vēl ir iespējami turpmāki uzlabojumi (sk. [2.15.](#) punktu). Programma “Erasmus+” apvieno iepriekšējās programmas, tādējādi padarot programmas struktūru vienkāršāku un nodrošinot lielāku saskaņotību (sk. [2.16.](#) punktu). Gan plānošanā, gan ziņošanā ir iespējams labāk risināt dzimumu līdztiesības jautājumus (sk. [2.17.](#) punktu). Programmu “Erasmus+” atzinīgi vērtē gan sabiedrība, gan ieinteresētās personas (sk. [2.12.](#) punktu). Programmas popularitāti apliecina ļoti liels pieteikumu skaits, taču trūkums ir tas, ka ne visus priekšlikumus iespējams finansēt (sk. [2.13.](#) punktu).

2.42. Programmai “Erasmus+” ir 13 konkrēti mērķi, un mēs pārbaudījām četrus lielākos finansējuma ziņā:

- izglītības un apmācības mobilitāte, ko īsteno saskaņā ar 1. konkrēto mērķi, saņem lielāko daļu finansējuma (sk. [2.19.](#) punktu), un dalība tajā ir palielinājusies (sk. [2.21.](#) punktu). Tomēr ceļošanas un klātienēs izglītības ierobežojumi, kas tika noteikti, reaģējot uz Covid-19 pandēmiju, 2020. gadā ievērojami samazināja mobilitātes pasākumus (sk. [2.3. izcēlumu](#)). Mobilitāte, ko atbalsta programma, sniedz daudzus pievienotās vērtības veidus papildus tiem, kas paredzēti “Erasmus+” regulā (sk. [2.23.](#) punktu un [2.4. izcēlumu](#));
- 2. konkrētais mērķis atbalsta sadarbības pasākumus izglītības un apmācības jomā, un saņēmējas organizācijas to uzskata par ļoti svarīgu, tāpēc konkurence finansējuma saņemšanai ir spēcīga (sk. [2.27.](#) un [2.28.](#) punktu). Darbības atbalsta inovatīvu praksi (sk. [2.30.](#) punktu), bet reti kad tām ir inovatīva ietekme ārpus saņēmējām organizācijām (sk. [2.29.](#) punktu);
- 4. konkrētais mērķis ir vērsts uz ārējo darbību izglītības un apmācības jomā. “Erasmus+” veicina ES globālo iesaistīšanu un ir “maigās” diplomātijas instruments (sk. [2.34.](#) punktu);
- uz jauniešu mobilitāti attiecas 7. konkrētais mērķis. Pasākumiem šajā jomā ir liela pozitīva ietekme uz dalībniekiem (sk. [2.38.](#) punktu) un augsta pievienotā vērtība (sk. [2.39.](#) punktu).

Pielikumi

2.1. pielikums. – “Erasmus+” mērķi

Vispārīgais mērķis			
Mērķis	Pilns nosaukums	Saīsinātais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
1. vispārīgais mērķis	Programma palīdz sasniegt [1] “stratēģijas “Eiropa 2020” mērķus, tostarp izglītības pamatmērķi; [2] stratēģiskās sistēmas Eiropas sadarbībai izglītības un apmācības jomā (“ET 2020”) mērķus, tostarp atbilstīgos kritērijus; [3] partnervalstu ilgtspējīgu attīstību augstākās izglītības jomā; [4] atjauninātā regulējuma Eiropas sadarbībai jaunatnes jomā (2010.–2018. gads) vispārējos mērķus; [5] Eiropas dimensijas attīstības mērķi sportā, jo īpaši tautas sportā atbilstoši Savienības darba plānam sporta jomā; [6] Eiropas vērtību popularizēšanu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 2. pantu. (ERP pievienota numerācija)	Veicināt ES mērķu sasniegšanu izglītības un apmācības, jaunatnes un sporta jomā (1. VM)	Jā

Konkrētie mērķi			
Mērķis	Pilns nosaukums	Saīsinātais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
<i>Joma: izglītība un apmācība</i>			
1. konkrētais mērķis	paaugstināt pamatprasmju un spēju līmeni, sevišķu uzmanību pievēršot to atbilstībai darba tirgum un to ieguldījumam vienotas sabiedrības veidošanā, jo īpaši, palielinot mobilitātes mācību nolūkos iespējas un stiprinot sadarbību starp izglītības un apmācības pasauli un darba pasauli	Izglītības un apmācības mobilitāte (1. KM)	Jā
2. konkrētais mērķis	sekmēt kvalitātes uzlabošanu, inovācijas izcilību un internacionalizāciju izglītības un apmācības iestāžu līmenī, jo īpaši uzlabojot transnacionālo sadarbību starp izglītības un apmācības sniedzējiem un citām ieinteresētajām personām	Sadarbība izglītības un apmācības jomā (2. KM)	Jā
3. konkrētais mērķis	veicināt Eiropas mūžizglītības telpas, kuras nolūks ir papildināt politikas reformas valsts līmenī un atbalstīt izglītības un apmācības sistēmu modernizēšanu, izveidi un uzlabot informētību par to, jo īpaši uzlabojot politisko sadarbību, labāk izmantojot Savienības pārredzamības un atzišanas instrumentus un izplatot labu praksi	Izglītības un apmācības politikas reformas (3. KM)	Nē

Konkrētie mērķi			
Mērķis	Pilns nosaukums	Saīsinātais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
4. konkrētais mērķis	uzlabot izglītības un apmācības starptautisko dimensiju, jo īpaši ar sadarbību starp Savienības un partnervalstu iestādēm PIA jomā un augstākajā izglītībā, palielinot Eiropas augstākās izglītības iestāžu pievilcību un atbalstot Savienības ārējo darbību, tostarp tās attīstības mērķus, ko panāk, veicinot mobilitāti un sadarbību starp Savienības un partnervalstu augstākās izglītības iestādēm un mērķtiecīgi attīstot spējas partnervalstīs	Ārējā darbība izglītības un apmācības jomā (4. KM)	Jā
5. konkrētais mērķis	uzlabot valodu mācīšanu un mācīšanos un veicināt Savienības valodu plašo daudzveidību un starpkultūru izpratni	Valodu mācīšana un mācīšanās un starpkultūru izpratne (5. KM)	Nē
6. konkrētais mērķis	veicināt izcilību pedagoģijas un izpētes pasākumos Eiropas integrācijā, visā pasaulē, īstenojot <i>Jean Monnet</i> pasākumus	<i>Jean Monnet</i> pasākumi (6. KM)	Nē

Konkrētie mērķi			
Mērķis	Pilns nosaukums	Saīsinātais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
<i>Joma: jaunatne</i>			
7. konkrētais mērķis	paaugstināt jauniešu pamatprasmju un kompetenču līmeni, tostarp tiem jauniešiem, kuriem ir mazāk iespēju, kā arī veicināt jauniešu līdzdalību demokrātiskajā dzīvē Eiropā un darba tirgū, jauniešu aktīvu pilsoniskumu, starpkultūru dialogu, sociālo iekļaušanu un solidaritāti, jo īpaši palielinot iespējas mobilitātei mācību nolūkos jauniešiem, personām, kas aktīvi iesaistījušās darbā ar jaunatni vai jaunatnes organizācijās, un jauniešu līderiem un stiprinot saiknes starp jaunatnes jomu un darba tirgu	Jauniešu mobilitāte (7. KM)	Jā
8. konkrētais mērķis	sekmēt kvalitātes uzlabošanu darbā ar jaunatni, jo īpaši uzlabojot sadarbību starp jaunatnes sektora organizācijām un/vai citām ieinteresētajām personām	Jauniešu sadarbība (8. KM)	Nē
9. konkrētais mērķis	papildināt politikas reformas vietējā, reģionālā un valsts līmenī un atbalstīt uz zināšanām un pierādījumiem balstītas jaunatnes politikas izstrādi, kā arī neformālās un ikdienējās mācīšanās atzīšanu, jo īpaši, uzlabojot politisko sadarbību, efektīvāk izmantojot Savienības pārredzamības un atzīšanas instrumentus un izplatot labu praksi	Jaunatnes politikas reforma (9. KM)	Nē

Konkrētie mērķi			
Mērķis	Pilns nosaukums	Saīsinātais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
10. konkrētais mērķis	uzlabot starptautisko dimensiju pasākumiem jaunatnes jomā un stiprināt jaunatnes darbinieku un jaunatnes sektora organizāciju lomu, kas ir jauniešu atbalsta struktūras, nodrošinot papildināmību ar Savienības ārējo darbību, jo īpaši veicinot mobilitāti un sadarbību starp Savienības un partnervalstu ieinteresētajām personām un starptautiskajām organizācijām un mērķtiecīgi stiprinot kapacitāti partnervalstīs	Jaunatnes ārējā darbība (10. KM)	Nē
<i>Joma: sports</i>			
11. konkrētais mērķis	novērst pārrobežu apdraudējumus sporta integritātei, piemēram, dopinga lietošanu, iepriekšēju vienošanos par spēļu iznākumu un vardarbību, kā arī visu veidu neiecietību un diskrimināciju	Sporta integritāte (11. KM)	Nē
12. konkrētais mērķis	veicināt un atbalstīt labu sporta pārvaldību un sportistu duālās karjeras	Labā sporta pārvaldība un sportistu duālās karjeras (12. KM)	Nē
13. konkrētais mērķis	veicināt brīvprātīgas darbības sportā, kā arī sociālo iekļaušanu, nodrošināt vienlīdzīgas iespējas un sekmēt izpratni par veselību uzlabojošu fizisko aktivitāšu svarīgumu, atbalstot plašāku piedalīšanos sportā un nodrošinot visiem vienlīdzīgas iespējas nodarboties ar sportu	Iekļautība un līdztiesība ar sporta palīdzību (13. KM)	Nē

Avots: ERP, pamatojoties 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

3. nodaļa

Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija

Saturs

	Punkts
Ievads	3.1.–3.10.
Kategorijas “Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija” īss apraksts	3.1.–3.4.
Tvērums un pieeja	3.5.–3.7.
ESF mērķis un kā šim fondam ir paredzēts darboties	3.8.–3.10.
ESF snieguma novērtējums, pamatojoties uz publicēto snieguma informāciju	3.11.–3.68.
Vispārīgi komentāri par ESF snieguma satvaru	3.11.–3.24.
Snieguma satvars ir labi izstrādāts	3.12.–3.15.
Komisija apkopo “sasniegumu attiecību” rādītājiem ar galamērķiem	3.16.
Snieguma satvars nav pietiekami vērsts uz rezultātiem	3.17.–3.20.
Izvērtējumi aptver lielāko daļu ESF jomu, bet ir vajadzīgi lielāki metodoloģiski centieni, lai novērtētu politikas virzienu ietekmi	3.21.–3.24.
Vispārīgi komentāri par ESF sniegumu	3.25.–3.33.
Rādītāji liecina, ka dalībvalstis ir guvušas labus panākumus virzībā uz galamērķu sasniegšanu	3.26.
ESF programmām Komisija atbrīvoja 85 % no izpildes rezerves	3.27.–3.29.
2021.–2027. gada ESF+ priekšlikuma mērķis ir turpmāka vienkāršošana un sinerģija	3.30.–3.33.
Nodarbinātība, darbaspēka mobilitāte un jaunieši NEET situācijā	3.34.–3.50.
Īstenošana ir lēnāka, nekā plānots, un starp dalībvalstīm ir ievērojamas atšķirības	3.38.–3.41.
Nodarbinātības līmenis ir paaugstinājies – galvenokārt Covid-19 pandēmijas dēļ –, bet joprojām nesasniedz stratēģijas “Eiropa 2020” galamērķi	3.42.–3.46.
NEET rādītājs ir samazinājies, bet JNI pasākumos vairāk piedalās tie, kas ir tuvāk darba tirgum	3.47.–3.48.
Papildināmība un akcents uz darbaspēka mobilitāti ir jauni izaicinājumi	3.49.–3.50.

Nabadzība un sociālā iekļaušana	3.51.–3.59.
Maz ticams, ka tiks sasniegts stratēģijas “Eiropa 2020” galamērķis samazināt nabadzību	3.53.–3.54.
Pieejamo uzraudzības datu ierobežojumi ietekmē politikas ietekmes novērtējumu attiecībā uz konkrētām mērķgrupām	3.55.–3.56.
Lai gan ESF sociālās iekļaušanas pasākumi ir saskaņoti ar politikas satvaru, fondu papildināmība, mērķtiecība un ilgtspēja joprojām ir problemātiska	3.57.–3.59.
Izglītība un apmācība	3.60.–3.68.
Virzība uz stratēģijas “Eiropa 2020” pamatmērķu sasniegšanu kopumā ir pietiekama, bet ir atšķirības starp dalībvalstīm	3.62.–3.63.
Lai gan uzraudzība ir uzlabojusies, datu ierobežojumi joprojām kavē sasniegumu novērtēšanu	3.64.–3.65.
Darbības programmas ir saskaņotas ar ES izglītības mērķiem	3.66.–3.68.
Secinājumi	3.69.–3.75.
Pielikumi	
3.1. pielikums. ESF (tostarp JINI) mērķi	

Ievads

Kategorijas “Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija” īss apraksts

3.1. ES kohēzijas politikas mērķis ir stiprināt ekonomisko un sociālo kohēziju, samazinot reģionu attīstības līmeņa atšķirības¹. 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmas (DFS) 1.b izdevumu kategorijā ir četras galvenās izdevumu programmas:

- Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF) stiprina ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju Eiropas Savienībā, ar ieguldījumiem galvenajās prioritārajās jomās novēršot nelīdzsvarotību starp tās reģioniem².
- Kohēzijas fonds (KF) mazina ekonomiskos un sociālos trūkumus un stabilizē to dalībvalstu ekonomiku, kuru nacionālais kopienākums uz vienu iedzīvotāju ir mazāks par 90 % no ES vidējā rādītāja³.
- Eiropas Sociālais fonds (ESF) veicina nodarbinātību un sociālo iekļaušanu, nelabvēlīgā situācijā esošus cilvēkus integrējot sabiedrībā un nodrošinot taisnīgākas dzīves iespējas⁴.
- Eiropas atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām (FEAD) atbalsta dalībvalstu darbības, ar kurām nodrošina pārtiku un pamata materiālo palīdzību tiem sabiedrības locekļiem, kuriem tā visvairāk vajadzīga⁵.

3.2. Kopējie plānotie izdevumi šajā DFS izdevumu kategorijā 2014.–2020. gadam ir 371 miljards EUR, no kuriem līdz 2020. gada beigām bija izmaksāti 194,8 miljardi EUR (sk. **3.1. attēlu**).

¹ ES līgums, 174. pants.

² Regula (ES) Nr. 1301/2013.

³ Regula (ES) Nr. 1300/2013.

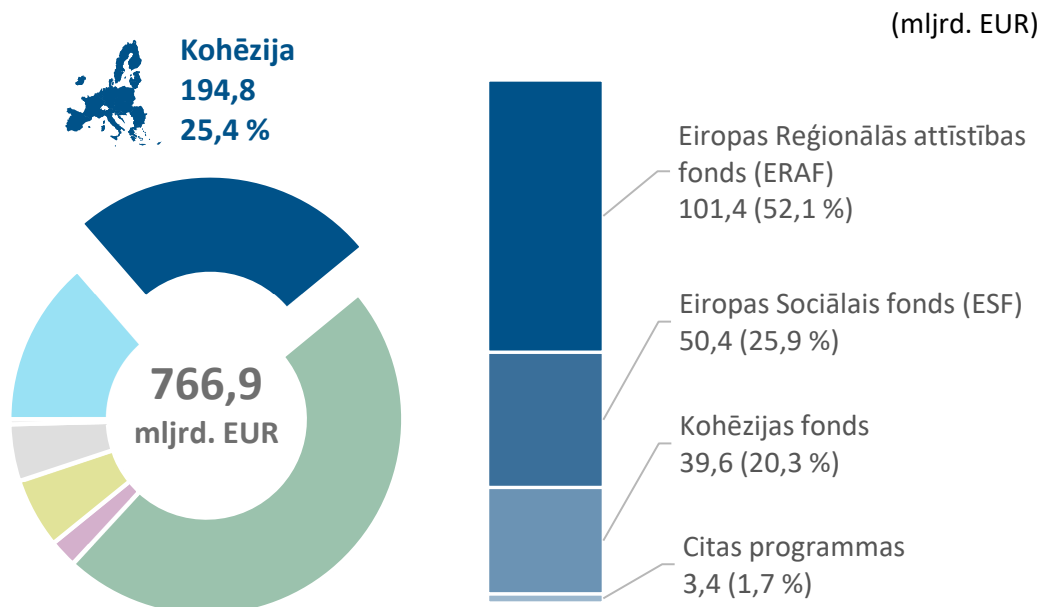
⁴ Regula (ES) Nr. 1304/2013.

⁵ Regula (ES) Nr. 223/2014.

3.1. attēls. Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija. Par perioda saistībām 2014.–2020. gadā veiktie maksājumi

i) kā daļa no visām DFS kategorijām

ii) sadalījumā pa atsevišķām programmām

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

3.3. Kohēzijas politiku īsteno dalībvalstu vadošās iestādes, Komisijas uzraudzībā un vadībā īstenojot aptuveni 390 darbības programmas (DP).

3.4. Kohēzijas politikas mērķus lielā mērā ietekmē plašs ārējo faktoru klāsts. Kohēzijas politikas būtība nozīmē arī to, ka starp plānošanu, darbību atlasīšanu, to ieviešanu un koprezultātu un pat tiešo rezultātu realizēšanos paiet noteikts laika sprādis (sk. arī [3.3. attēlu](#)).

Tvērums un pieeja

3.5. Šogad snieguma analīzei mēs izvēlējāmies ESF, kas veido 25,9 % no visiem 2014.–2020. gada kohēzijas politikas maksājumiem, kuri veikti līdz 2020. gada beigām⁶ (sk. **3.1. attēlu**). Mūsu mērķis bija noteikt, cik lielā mērā bija pieejama attiecīgā snieguma informācija, un, pamatojoties uz šo informāciju, novērtēt, cik lietderīgas ir bijušas ES izdevumu programmas. Mēs iekļāvām ERAF un KF savā **2019. gada snieguma pārskatā**, un līdz 2019. gada beigām tiem atbilda 72,4 % no kopējiem maksājumiem.

3.6. Šo nodaļu mēs sagatavojām, izmantojot Komisijas informāciju par sniegumu, kas galvenokārt ietvēra 2020. gada pārvaldības un snieguma ziņojumu, 2022. gada budžeta projektam pievienotos programmu pārskatus un Komisijas galvenos izvērtējumus, kā arī 7. kohēzijas ziņojumu. **3.2. attēlā** parādīti izvērtējumi un citi Komisijas ziņojumi, kurus esam caurskatījuši. Mēs pārbaudījām šo informāciju, lai pārlicinātos par ticamības iespaidu un atbilstību mūsu konstatējumiem, taču neredzējām tās uzticamību. Esam izmantojuši arī savas nesenās revīzijas, citus ziņojumus un izpēti. Mūsu metodoloģija ir sīkāk aprakstīta **Papildinājumā**.

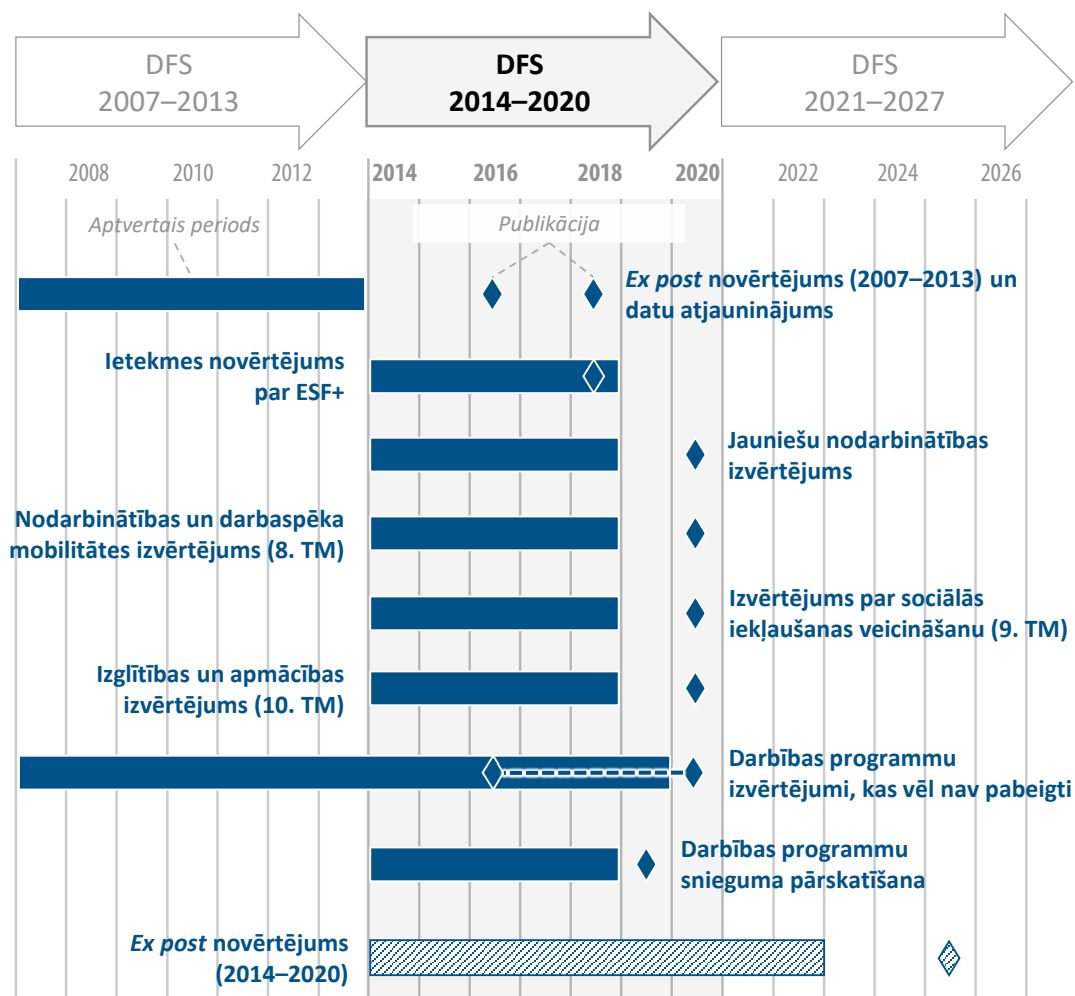
3.7. Savā 2014.–2020. gada DFS programmu pārskatā Komisija uzsvēra piecus konkrētus ESF mērķus (sk. **3.1. pielikumu**). Mēs iepazīstinām ar konkrēto mērķu (KM) novērtējumu trijās sadaļās:

- ilgtspējīga un kvalitatīva nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte (1. KM un 5. KM, kas atbilst 8. tematiskajam mērķim (TM));
- sociālā iekļaušana, nabadzības un diskriminācijas apkarošana (2. KM, atbilst 9. TM);
- izglītība, apmācība un arodizglītība prasmju apguvei un mūžizglītība (3. KM, kas atbilst 10. TM).

Pirmajā sadaļā mēs pētījām to darbību sniegumu, kas risina tādu jauniešu vajadzības, kuri “nemācās, nestrādā un neapgūst arodu” (*NEET*). Jauniešu, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu, skaita samazināšana ir Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas (JNI) tematiskais mērķis. Darbības, kas risina nodarbinātībā iesaistīto jauniešu vajadzības, finansē gan ESF, gan JNI. Eiropas Savienība 2013. gadā sāka JNI, lai sniegtu atbalstu jauniešiem reģionos, kur jauniešu bezdarba līmenis pārsniedza 25 %. Mūsu novērtējums neattiecas uz 4. KM “Publisko iestāžu un ieinteresēto personu institucionālo spēju nostiprināšana”.

⁶ 2020. gada pārvaldības un snieguma ziņojums, COM(2021) 301 final.

3.2. attēls. Galveno izvērtējumu un citu ziņojumu laika grafiks un aptvertie periodi

Avots: ERP.

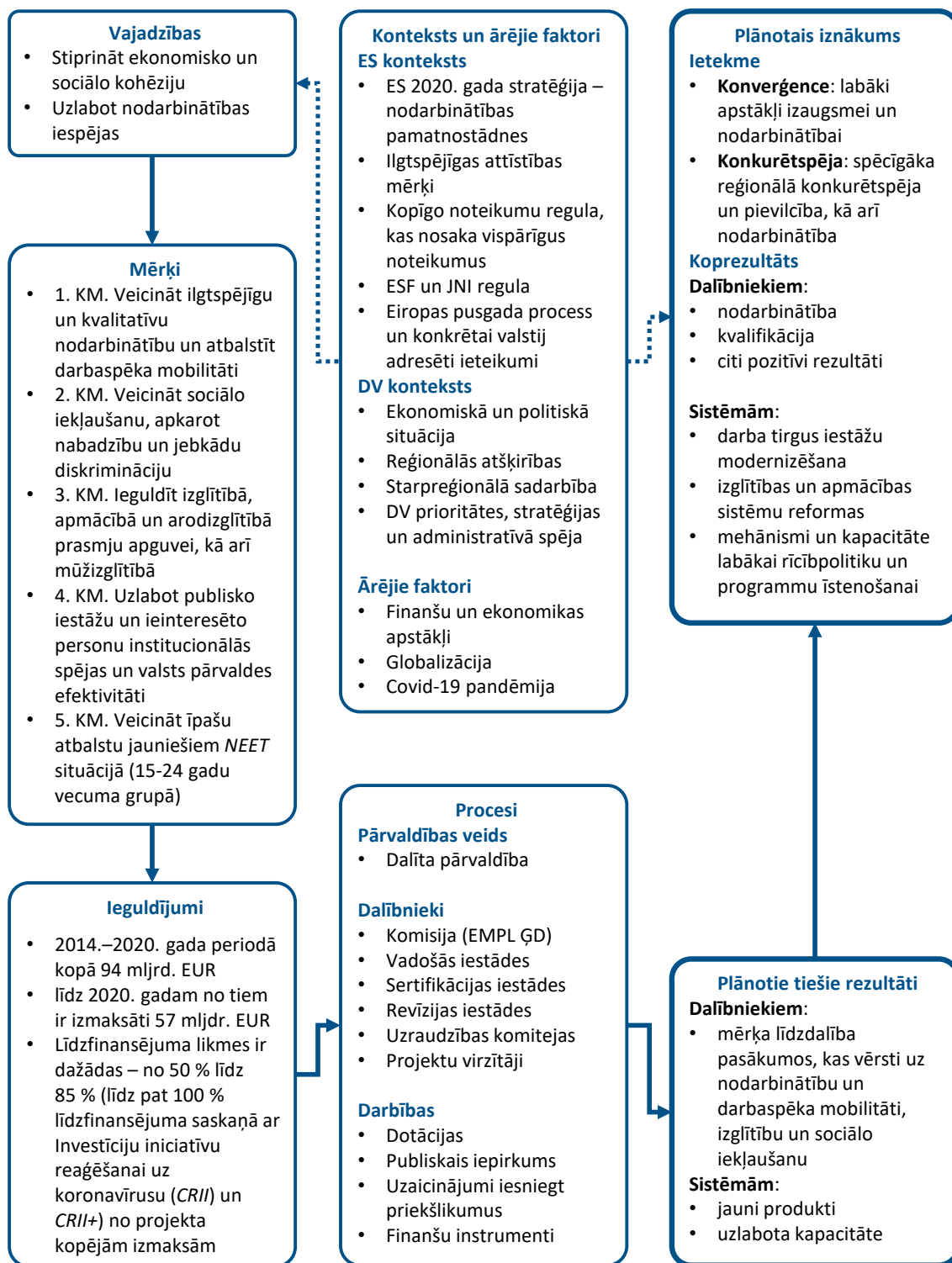
ESF mērķis un kā šim fondam ir paredzēts darboties

3.8. Turpmāk **3.3. attēlā** īsi aprakstīts ESF intervences loģikas modelis, kurā izklāstīts, kā pieci konkrētie mērķi risina ESF pasākumu vajadzības un kādi ir šiem pasākumiem plānotie tiešie rezultāti un iznākums.

3.9. Komisija un dalībvalstis dala atbildību par ESF pārvaldību. Ieguldījumu prioritātes ir noteiktas ES regulā, un dalībvalstis tās atlasa darbības programmās, kuras saskaņotas ar Komisiju. Par īstenošanu atbild valsts un reģionālās pārvaldes iestādes, kuras atlasa finansējamās darbības. Darbības programmu atbalstītās darbības papildus ES finansējumam bieži vien saņem arī valsts publisko vai privāto finansējumu.

3.10. Tāpat kā citās programmās, Komisija uzrauga ESF un JNI īstenošanu un sniegumu, izmantojot rādītāju kopumu un vairākus īpašos izvērtējumus visā DFS periodā.

3.3. attēls. ESF īss apraksts

Avots: ERP, Eiropas Komisijas 2020. gada pārvaldības un snieguma ziņojums un 2007.–2013. gada ESF programmu *ex post* novērtējums.

ESF snieguma novērtējums, pamatojoties uz publicēto snieguma informāciju

Vispārīgi komentāri par ESF snieguma satvaru

3.11. Eiropas Parlaments⁷, Komisija⁸ un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja⁹ ir uzsvēruši kohēzijas politikas pievienoto vērtību tādā ziņā, ka tā mobilizē un koordinē valstu un reģionālās organizācijas un mudina tās strādāt pie ES prioritāšu īstenošanas.

Snieguma satvars ir labi izstrādāts

3.12. Darbības programmu snieguma satvari ietver starpposma mērķus un galamērķus katram prioritārajam virzienam šajās ESF un JNI darbības programmās¹⁰. Noteikumos ir prasība uzraudzīt ESF un JNI darbības programmas, izmantojot trīs veidu rādītājus¹¹: a) finanšu rādītāji, kas attiecas uz piešķirtajiem izdevumiem; b) tiešo rezultātu rādītāji, kas attiecas uz atbalstītajām darbībām, un c) koprezultāta rādītāji, kas attiecas uz konkrēto mērķi attiecīgās prioritātes ietvaros attiecīgā gadījumā un ir cieši saistīti ar atbalstītajiem politiskās intervences pasākumiem. Šo rezultātu rādītāju izmantošana ir brīvprātīga¹².

⁷ Eiropas Parlamenta 2017. gada 13. jūnija rezolūcija par ES kohēzijas politikas pamatelementiem pēc 2020. gada, 2017.

⁸ "Moderns budžets Savienībai, kas aizsargā, dod iespējas un aizstāv. Daudzgaļu finanšu shēma 2021.–2027. gadam", COM(2018) 321 final.

⁹ Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja, "ESF un FEAD finansējuma efektivitāte pilsoniskās sabiedrības centienos apkarot nabadzību un sociālo atstumtību saskaņā ar stratēģiju "Eiropa 2020"", 2017.

¹⁰ Eiropas Komisija, "Guidance for Member States on performance framework, review and reserve", 2018.

¹¹ Regula (ES) Nr. 1303/2013.

¹² Komisijas Īstenošanas regula (ES) Nr. 215/2014, 5. panta 5. punkts.

3.13. Rādītāji var būt kopīgi visām ESF un JNI programmām visā Eiropas Savienībā vai tikai konkrētām programmām. Attiecībā uz ESF ir 32 kopīgi rādītāji (23 tiešo rezultātu / deviņi koprezultāta rādītāji) un 12 kopīgi rādītāji attiecībā uz JNI (deviņi tūlītējo rezultātu / trīs ilgāka termiņa rezultātu rādītāji). Katrai ESF un JNI darbības programmai dalībvalstis atlasa un paziņo Komisijai attiecīgos kopējos rādītājus un nosaka katrai programmai īpašus rādītājus. Kopumā 28 % koprezultātu un 32 % tiešo rezultātu rādītāju, ko dalībvalstis izmantoja ESF vajadzībām, bija kopīgi¹³.

3.14. Komisija katru gadu ziņo Eiropas Parlamentam un Padomei par fondu sasniegumiem (sk. 3.6. punktu). Komisijas gada programmu pārskatos ir ietverta informācija par 13 no 44 ESF un JNI kopīgajiem rādītājiem. Savā Atvērto datu platformā¹⁴, kas ir publiski pieejama datubāze, Komisija regulāri ziņo arī par progresu attiecībā uz visiem kopīgajiem rādītājiem, kā arī par programmu finansiālajiem aspektiem.

3.15. Turklāt gan dalībvalstis, gan Komisija veic ESF darbības programmu snieguma izvērtēšanu dažādos programmas īstenošanas posmos:

- o Komisija gatavo gan pastāvīgus, gan *ex post* ES mēroga novērtējumus. Lai piešķirtu izpildes rezervi, tā 2019. gadā veica arī snieguma pārskatīšanu attiecībā uz starpposma mērķiem, kas noteikti 2018. gadam¹⁵.
- o Dalībvalstīm ir jāiesniedz Komisijai *ex ante* novērtējumi par katru darbības programmu, kā arī vismaz viens novērtējums par fondu ieguldījumu katrā prioritātē.

¹³ Eiropas Komisija, *“The analysis of the outcome of the negotiations concerning the Partnership Agreements and ESF Operational Programmes, for the programming period 2014.–2020.”*, 2016.

¹⁴ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/funds/esf>

¹⁵ Eiropas Savienības 2022. finanšu gada vispārējā budžeta projekts, programmu darbības izdevumu pārskati, COM(2021) 300.

Komisija apkopo “sasniegumu attiecību” rādītājiem ar galamērķiem

3.16. Saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju dalībvalstis ir noteikušas galamērķus gandrīz visiem programmas specifiskajiem rādītājiem (98 % no koprezultāta un 95 % no tiešo rezultātu rādītājiem)¹⁶. Tajā pašā laikā dalībvalstīm vienotā veidā bija jāpaziņo uzraudzības dati par visiem 32 ESF kopējiem tiešo rezultātu un koprezultātu rādītājiem visu darbības programmu visās ieguldījumu prioritātēs (sadalījumā pa reģionu kategorijām). Tās varēja arī noteikt galamērķus šiem kopīgajiem rādītājiem. Neatkarīgi no noteiktajiem galamērķiem Komisija kompilēja un publicēja apkopotu “sasniegumu attiecību”, ar ko novērtēt progresu programmas īstenošanā gan dalībvalstu, gan ES līmenī¹⁷. Tajā pašā laikā tā apkopoja dalībvalstu paziņotos uzraudzības datus par kopējiem tiešo rezultātu un koprezultātu rādītājiem, tostarp tiem, kuriem galamērķi nebija noteikti.

Snieguma satvars nav pietiekami vērsts uz rezultātiem

3.17. Mēs ziņojām¹⁸, ka 2014.–2020. gada darbības programmās bija ieviesta stingrāka intervences loģika, taču bija iekļauts pārmērīgs rādītāju skaits, un ka dalībvalstīm bija grūti definēt koprezultāta rādītājus. Tāpat ziņojām¹⁹, ka kopumā 2014.–2020. gada snieguma satvars bija galvenokārt orientēts uz tiešajiem rezultātiem un ka nebija būtiskas akcenta pārbīdes uz koprezultāta novērtēšanu. Tas ir regulāri konstatēts Komisijas izvērtējumos kohēzijas politikas jomā²⁰.

3.18. Mēs ziņojām²¹, ka rādītāji, ko Komisija izmantoja darbības programmu 2019. gada snieguma pārskatīšanā, bija gandrīz pilnībā saistīti ar tiešajiem rezultātiem (64 %) vai finanšu aspektiem (35 %), bet ļoti reti (1 %) ar sasniegto koprezultātu. Tādējādi apmērs, kādā izpildes rezerve tika atbrīvota 2019. gadā (vai pārdalīta citām

¹⁶ Eiropas Komisija, “*Final ESF Synthesis Report of Annual Implementation Reports 2019 submitted in 2020*”, 2021.

¹⁷ Turpat.

¹⁸ Apskats Nr. 5/2018 “Kohēzijas politikas vienkāršošana pēc 2020. gada”, 41. punkts.

¹⁹ Īpašais ziņojums Nr. 15/2017 “*Ex ante* nosacījumi un izpildes rezerve kohēzijas jomā: inovatīvi, taču vēl neefektīvi instrumenti”, 71.–76. punkts, un īpašais ziņojums Nr. 21/2018 “*ERAF un ESF projektu atlase un uzraudzība 2014.–2020. gada periodā joprojām vērsta galvenokārt uz tiešajiem rezultātiem*”, 71. punkts.

²⁰ *Impact assessment accompanying the Proposal for a Regulation of the European Parliament and the Council on the European Social Fund Plus*, SWD(2018) 289 final, 3. pielikums.

²¹ Īpašais ziņojums Nr. 15/2017, 74. punkts.

programmām un prioritātēm), drīzāk norādīja uz dalībvalstu spēju izlietot ES līdzekļus un sasniegt tiešos rezultātus, nevis panākt koprezultātu.

3.19. Tāpat mēs ziņojām²², ka izpildes rezerves atbrīvošanu 2014.–2020. gada kohēzijas programmām galvenokārt noteica dalībvalstu īstenošanas progress, par ko liecina tiešo rezultātu sasniegšana un to panākumi naudas izlietošanā (aptuveni trešdaļa no visiem rādītājiem bija finanšu rādītāji). Turklāt, būtiski nesamazinot starpposma mērķus attiecībā uz aptuveni 30 % rādītāju, būtu bijis iespējams atbrīvot daudz mazāk no izpildes rezerves (tikai 56 %)²³.

3.20. Saskaņā ar ESAO sniegto informāciju²⁴ ES sistēma, kas paredz budžeta plānošanu sniegumam un koprezultātam, uzrāda augstus rezultātus, taču snieguma uzraudzībai, šķiet, nav tiešas ietekmes uz to, kā resursi tiek izmantoti gadu no gada. ESAO uzskata, ka Komisijas pilnvaras apturēt maksājumus dalībvalstīm, ja ir konstatētas būtiskas nepilnības uzraudzības sistēmu kvalitātē un uzticamībā, drīzāk ir galējs līdzeklis, nevis ikdienas pārvaldības kontroles un programmu pielāgošanas instruments.

Izvērtējumi aptver lielāko daļu ESF jomu, bet ir vajadzīgi lielāki metodoloģiski centieni, lai novērtētu politikas virzienu ietekmi

3.21. Komisijas sagatavotā 2007.–2013. gada perioda *ex post* novērtējuma²⁵ mērķis bija novērtēt ESF vispārējo ietekmi. Tomēr tajā nav izdarīti secinājumi par mērķu vai galamērķu sasniegšanu, jo pieejamā informācija neļāva apkopot rezultātus par visu ES. Mēs paši esam ziņojuši²⁶ par vairākām datu ierobežotības problēmām, kuru cēlonis bija slikta programmu izstrāde, neatbilstoša rādītāju noteikšana, datu trūkums, galamērķu trūkums utt. Novērtējumā sniegtā lietderības analīze aprobežojās ar dažādu ESF intervences veidu izmaksu uz dalībnieku salīdzinājumu visās dalībvalstīs.

²² Īpašais ziņojums Nr. 24/2021 “Uz sniegumu balstīta finansēšana kohēzijas politikā: vērtīgas ieceres, bet 2014.–2020. gada periodā šķēršļi saglabājās”, 122. punkts.

²³ Turpat, 120. punkts.

²⁴ ESAO, *Budgeting and performance in the European Union: A review by the OECD in the context of EU budget focused on results by Ronnie Downes, Delphine Moretti and Scherie Nicol, OECD Journal on Budgeting, Volume 2017/1, 2017.*

²⁵ Eiropas Komisija, “*Ex-post evaluation of the 2007.–2013. ESF programmes*”, SWD(2016) 452 final.

²⁶ Īpašais ziņojums Nr. 16/2018 “ES tiesību aktu *ex post* pārbaude: sistēma labi izveidota, tomēr nepilnīga”, 51.–56. punkts.

Regulējuma kontroles padome (RKP) secināja²⁷, ka novērtējumā “ir ietverti nopietni datu ierobežojumi, trūkst pietiekamas hipotētiskās analīzes un ka tā darbības joma ir ierobežota”. Novērtējums “nesniedza stingrus un pārliecinošus pierādījumus par sniegumu un neveidoja pietiekami stabilu pamatu turpmāko programmu izstrādei”.

3.22. 2019. gadā Komisija veica tematisku izvērtēšanu, kas izmantojama sarunās par 2021.–2027. gada programmu. 2014.–2020. gada periodā dalībvalstīm bija jāveic vismaz viena ietekmes izvērtēšana par katru to darbības programmu prioritāro virzienu, un Komisija uzraudzīja visus izvērtēšanas plānus. Komisijas REGIO ĢD un EMPL ĢD izveidoja kopīgu palīdzības dienestu, lai tas palīdzētu veikt izvērtēšanu. Dalībvalstis plānoja 420 ESF un JNI izvērtējumus un vēl 1519 izvērtējumus par daudzfondu programmām, kas ietver ESF un JNI elementu. Līdz 2021. gada februārim tās bija pabeigušas 2014.–2020. gada programmu 745 izvērtējumus²⁸. Lielākā daļa plānoto izvērtējumu tiks pabeigta tikai pēc īstenošanas perioda beigām²⁹, galvenokārt tāpēc, ka plānošanas periodi pārklājas un koprezultāts – un pat tiešie rezultāti – var tikt sasniegti tikai pēc vairākiem gadiem. Tādējādi šie izvērtējumi nebūs savlaicīgi pieejami, lai būtu izmantojami 2021.–2027. gada programmu izstrādei, tomēr tie var būt noderīgi 2025. gada vidusposma pārskatīšanā.

3.23. No 124 ESF/JNI/daudzfondu izvērtējumiem, kas publicēti 2018. gadā³⁰, 23 % bija paredzēti intervences iznākuma un koprezultāta novērtēšanai. 2020. gada pētījumā Eiropas Parlaments³¹ norādīja, ka reti tiek izmantotas sarežģītākas metodes, piemēram, hipotētiskā analīze, teorijā balstītas pieejas un izmaksu un ieguvumu analīze. Pētījumā tika secināts, ka, neraugoties uz progresu, izvērtējumu vispārējā kvalitāte joprojām ir viduvēja un ka stingro prasību dēļ (piemēram, attiecībā uz termiņiem vai aptvērumu), spēju trūkuma dēļ dalībvalstīs un vājas “izvērtēšanas kultūras” dēļ izvērtējuma konstatējumus ir grūti iekļaut politikas ciklā.

²⁷ Regulējuma kontroles padomes atzinums, Nodarbinātības, sociālo lietu un iekļautības ĢD, *Ex-post evaluation of the ESF 2007–13*, 2016.

²⁸ 2020. gada pārvaldības un snieguma ziņojums, COM(2021) 301 final.

²⁹ 2019. gada stratēģiskais ziņojums par Eiropas strukturālo un investīciju fondu īstenošanu, COM(2019) 627 final.

³⁰ Eiropas Komisija, “*Final ESF Synthesis Report of Annual Implementation Reports 2018 submitted in 2019*”, 2020.

³¹ Eiropas Parlaments, “*The Role of Evaluation in Cohesion Policy*”, Struktūrpolitikas un kohēzijas politikas departaments, ES iekšpolitikas ģenerāldirektorāts, 2020.

3.24. Mēs arī iepriekš konstatējām³², ka ne dalībvalstīm, ne Komisijai savos izvērtējumos nav pienākuma pārbaudīt programmas saimnieciskumu, kas ir princips³³, saskaņā ar kuru ES resursi ir jādara pieejami savlaicīgi, pienācīgā daudzumā un kvalitātē un par labāko cenu.

Vispārīgi komentāri par ESF sniegumu

3.25. Īss apraksts par 13 ESF kopīgajiem rādītājiem, par kuriem Komisija ziņoja programmas pārskatā, kas pievienots 2022. gada budžeta projektam, ir sniegts **3.4. attēlā**. Konkrēts apkopojums par rādītājiem sniegts **3.5.–3.7. attēlā**. 2019. gada snieguma pārskatā³⁴ mēs iekļāvām dažas vispārējas piebildes, kas jāņem vērā, interpretējot šos rādītājus. Proti, mūsu vērtējums par to, vai konkrētā rādītāja virzība ir pietiekama, norāda uz varbūtību, ka šis rādītājs sasniegs tam paredzēto galamērķi. Minētajā novērtējumā nav tieši ņemts vērā ne tas, vai un cik cieši konkrētais rādītājs ir saistīts ar ESF darbībām un mērķiem, ne arī tas, vai šim rādītājam noteiktais galamērķis ir pietiekami vērienīgs. Tāpēc tas ir tikai pirmais solis programmu snieguma analizē. Mēs neesam revidējuši arī pakārtoto datu ticamību, taču tā apspriesta mūsu 2019. gada pārskatā par sniegumu³⁵.

Rādītāji liecina, ka dalībvalstis ir guvušas labus panākumus virzībā uz galamērķu sasniegšanu

3.26. Rādītāji atspoguļo dalībvalstu paziņotos datus 2019. gada beigās. Mēs uzskatām, ka 12 no 13 rādītājiem virzība ir pietiekama, lai sasniegtu tiem paredzētos galamērķus (sk. **Papildinājumu** par metodoloģiju). Tomēr 2021. gada budžeta projektam pievienotajā programmas pārskatā Komisija septiņiem rādītājiem ir samazinājusi galamērķu vērtības par 12,1 % līdz 52,1 % salīdzinājumā ar iepriekšējo programmas pārskatu. Faktiski pieciem no tiem tagad virzība ir pietiekama tikai samazināšanas dēļ. Neraugoties uz samazinājumu, viena rādītāja virzība joprojām nav

³² Atzinums Nr. 1/2017 par priekšlikumu Finanšu regulas pārskatīšanai (OV C 91, 23.3.2017.), 88. punkta c) apakšpunkts, un Atzinums Nr. 6/2018 par Komisijas 2018. gada 29. maija priekšlikumu Kopīgo noteikumu regulai, COM(2018) 375 final, 67. punkts.

³³ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2018/1046 (2018. gada 18. jūlijs) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam.

³⁴ Eiropas Revīzijas palātas Pārskats par ES budžeta sniegumu – stāvoklis 2019. gada beigās, 1.24. punkts.

³⁵ Turpat, 1.13.–1.23. punkts.

pietiekama. Jāsecina, ka septiņiem no 13 rādītājiem virzība būtu nepietiekama, ja galamērķa vērtības nebūtu mainītas. Komisija uzskata, ka pārskatīšana bija nepieciešama metodikas izmaiņu dēļ salīdzinājumā ar iepriekšējo periodu.

3.4. attēls. Īss apraksts par visiem ESF rādītājiem programmas pārskatā

Mērķis (*)	Kopā	Tiešie rezultāti				Koprezultāts				Ietekme			
		Visi			?	Visi			?	Visi			?
1. KM	2	1	—	1		1	—	1					
2. KM	3	2	—	2		1	—	1					
3. KM	2	1	—	1		1	—	1					
4. KM	1	1	—	1									
5. KM	5	2	—	2		3	—	2	—	1			
Kopā	13	7		7		6		5	—	1			

(*) Pilnu mērķu sarakstu skatīt 3.1. pielikumā.

APZĪMĒJUMI

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

? Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienoto programmas pārskatu.

ESF programmām Komisija atbrīvoja 85 % no izpildes rezerves

3.27. Komisija ziņoja, ka līdz 2020. gada beigām projektu atlases īpatsvars bija palielinājies līdz 99 %³⁶. Tomēr ESF maksājumu īpatsvars un dalībnieku skaits 2014.–2020. gada periodā joprojām atpaliek no iepriekšējā plānošanas perioda attiecīgā posma. Komisijas dati³⁷ liecināja, ka apguves līmenis (veiktie starpposma maksājumi salīdzinājumā ar piešķirumiem 2014.–2020. gadam) bija 43 %, kas ir par 13 procentpunktiem mazāk nekā 2007.–2013. gada periodā. Viens no galvenajiem iemesliem bija galasaņēmēju deklarēto izdevumu zemākais līmenis. EMPL ĢD 2020. gadā³⁸ ziņoja, ka kopumā 86 % no tā pārbaudītajām darbības programmām bija labi vai pieņemami rezultāti, bet 25 % darbības programmu rezultāti bija slikti vai sliktāki gan atlasīto darbību skaita, gan deklarēto attiecināmo izdevumu apjoma ziņā.

³⁶ COM(2021) 300.

³⁷ Turpat.

³⁸ Eiropas Komisija, EMPL ĢD 2020. gada darbības pārskats, 2021.

3.28. Komisija 2020. gadā ziņoja³⁹, ka trīs ceturtdaļas ESF programmas prioritāšu ir sasniegušas starpposma mērķus. Pamatojoties uz to, Komisija atbrīvoja 85 % no 5 miljardu EUR lielās, ar ESF saistītās izpildes rezerves 2014.–2020. gada periodam.

3.29. Tomēr, ņemot vērā starpposma mērķu un galamērķu samazinājumus gados pirms snieguma pārskatīšanas (sk. **3.19.** un **3.26.** punktu) un nepilnības rezultātu rādītājos (sk. **3.18.** punktu), mēs uzskatām, ka tas neveido pārlicecinošus pierādījumus par apmierinošu programmas sniegumu.

2021.–2027. gada ESF+ priekšlikuma mērķis ir turpmāka vienkāršošana un sinerģija

3.30. No ESF 2014.–2020. gadam veikto pašreizējo ieguldījumu makroekonomiskā ietekme, kas aplēsta, izmantojot Kopīgā pētniecības centra *Rhomolo* modeli⁴⁰, liecina par pastāvīgu pozitīvu ietekmi uz kopējo ES-28 valstu IKP – 2024. gadā 0,1 % (aptuveni 13 miljardi EUR) un līdz 2030. gadam – 0,15 % (aptuveni 25 miljardi EUR).

3.31. ESF *ex post* novērtējums un četri tematiskie izvērtējumi 2014.–2020. gada periodā norādīja uz nepieciešamību vienkāršot finansēšanas situāciju un fonda īstenošanu⁴¹. 2014.–2020. gada periodā ESF un JNI mērķus (sk. **3.3. attēlu**) daļēji risināja arī citi fondi (galvenokārt EAFVP, ES Nodarbinātības un sociālās inovācijas programma un ES Veselības programma). Atšķirības noteikumos, kas reglamentē šo fondu izmantošanu, radīja pārklāšanās risku un ierobežotu sinerģiju. Lai novērstu šos riskus, Komisija 2021.–2027. gada periodā ir ierosinājusi visus attiecīgos fondus apvienot vienā ESF+ programmā, tādējādi racionalizējot finansēšanas pieeju un stiprinot sinerģiju⁴².

³⁹ Aprēķinu pamatā ir Īpašais ziņojums Nr. 24/2021, sākotnējo apsvērumu 6. attēls.

⁴⁰ SWD(2018) 289 final.

⁴¹ Sk. arī SWD(2018) 289 final un COM(2021) 300.

⁴² SWD(2018) 289 final.

3.32. Nepieciešamība pēc integrētas finansēšanas pieejas tika atbalstīta 2019. gada akadēmiskā apskatā⁴³, kurā konstatēts, ka rezultāti dažādās ES valstīs un reģionos ir atšķirīgi. Citā pētījumā⁴⁴ tika uzsvērtā nepieciešamība turpmāk uzlabot to faktoru analīzi, kuri ietekmē politikas izdošanos vai neveiksmi, un skaidri noteikt tās neto ietekmi, salīdzinot faktiskos rezultātus ar to, kā būtu klājies atbalsta saņēmējiem, ja intervences nebūtu.

3.33. Visbeidzot, pētījumā⁴⁵ par konkrētām valstīm adresēto ieteikumu (KVAI) kartēšanu, kas ir daļa no Eiropas pusgada procesa, tika uzsvērtas iespējas ciešāk saskaņot programmu īstenošanu dalībvalstīs. Piemēram, KVAI bieži vien ir formulēti plaši, bez īstenošanas galamērķiem un starpposma mērķiem, un darbības programmu devums netiek sistemātiski uzraudzīts. Tomēr pētījumā arī norādīts, ka *ex ante* nosacījumi un administratīvo spēju veidošana, ko finansē no ESI fondiem, ir bijuši noderīgi strukturālo reformu stimulēšanai.

Nodarbinātība, darbaspēka mobilitāte un jaunieši NEET situācijā

3.34. Viens no ESF mērķiem ir veicināt ilgtspējīgu un kvalitatīvu nodarbinātību un darbaspēka mobilitāti, tādējādi palīdzot sasniegt stratēģijas “Eiropa 2020” pamatmērķi – līdz 2020. gadam palielināt nodarbinātības līmeni iedzīvotājiem vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem līdz vismaz 75 %.

3.35. Turpmāk **3.5. attēlā** īsi aprakstīti programmas pārskata rādītāji attiecībā uz nodarbinātības mērķi un diviem ESF un JNI konkrētajiem mērķiem: a) veicināt stabilas un kvalitatīvas darba vietas un atbalstīt darbaspēka mobilitāti un b) veicināt īpašu atbalstu jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu.

3.36. Izvērtējuši informāciju, kas iekļauta 2022. gada budžeta projektam pievienotajā programmas pārskatā, mēs uzskatām, ka sešiem no septiņiem rādītājiem ir pietiekama virzība, lai sasniegtu tiem paredzētos galamērķus.

⁴³ Darvas, Z. et al, “How to improve European Union cohesion policy for the next decade”, Bruegel, Policy Contribution, Issue no 8, 2019. gada maijs.

⁴⁴ Crescenzi, R., Giua M., *Different approaches to the analysis of EU Cohesion Policy, Leveraging complementarities for evidence-based policy learning, EU cohesion policy, edited by Bachtler, J. et al, Routledge, Oxon, 2017.*

⁴⁵ Cifollilli, A. et al, “Support of ESI Funds to the implementation of the Country Specific Recommendations and to structural reforms in Member States”, EMPL ĢD publikācija, 2018.

3.37. Četriem JINI rādītājiem galamērķi sākotnēji tika noteikti 2018. gadam, bet pēc tam atvirzīti uz 2020. gadu kopā ar secīgiem finansējuma papildinājumiem un plānošanas perioda pagarinājumu. Bez šīs korekcijas šie JINI rādītāji galamērķi nebūtu sasnieguši.

3.5.a attēls. Īss apraksts par rādītājiem, kas saistīti ar nodarbinātību

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā	1	1		2
Nē				
Nav skaidrs ?				
KOPĀ	1	1		2

Sīkāk par atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
Dalībnieki, kas šā tematiskā mērķa ietvaros gūst labumu no ESF Tiešie rezultāti	81 % (2019) 123 2013 2023 Starpposma mērķis 84 % (2018)
Dalībnieki (bezdarbnieki vai neaktīvie), kas pēc pasākuma beigām iesaistīti nodarbinātībā Koprezultāts	92 % (2019) 123 2013 2023 Starpposma mērķis 100 % (2018)

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvanitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērsts skaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

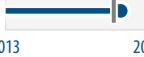
Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienoto programmas pārskatu

3.5.b attēls. Īss apraksts par rādītājiem, kas saistīti ar jauniešiem *NEET* situācijā

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā 	 2	 2		 4
Nē 		 1		 1
Nav skaidrs ?				
KOPĀ	2	3		5

Sīkāk par atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs		Virzība uz galamērķi
Dalībnieki vecumā no 15 līdz 24 gadiem, kas gūst labumu no ESF	Tiešie rezultāti	 123 81 % (2019) 2013 2023 Starpposma mērķis 76 % (2018) ≈
Nenodarbinātie dalībnieki, kas pabeidz JNI atbalstīto intervences pasākumu	Tiešie rezultāti	 123 80 % (2019) 2013 2020 Starpposma mērķis 36 % (2016) ≈
Nenodarbinātie dalībnieki izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē vai nodarbinātībā pēc JNI atbalstītā intervences pasākuma pabeigšanas	Koprezultāts	 123 100 % (2019) 2013 2020 Starpposma mērķis 32 % (2016) ≈
Neaktīvie dalībnieki, kuri nav iesaistīti izglītībā vai apmācībā un pabeidz JNI atbalstīto intervences pasākumu	Koprezultāts	 123 68 % (2019) 2013 2020 Starpposma mērķis 41 % (2016) ≠
Neaktīvie dalībnieki izglītībā/apmācībā, kvalifikācijas ieguvē vai nodarbinātībā pēc JNI atbalstītā intervences pasākuma pabeigšanas	Koprezultāts	 123 94 % (2019) 2013 2020 Starpposma mērķis 41 % (2016) ≈

APZĪMĒJUMI

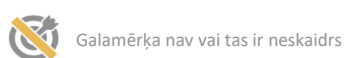
Galamērķa veids

Kvantitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

? Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērsts skaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienoto programmas pārskatu.

Īstenošana ir lēnāka, nekā plānots, un starp dalībvalstīm ir ievērojamas atšķirības

3.38. Laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam ESF un valstu piešķirumi nodarbinātības mērķim bija 39,8 miljardi EUR; 2019. gada beigās bija uzņemtas saistības par 83 % līdzekļu⁴⁶. Saskaņā ar Atvērto datu platformu⁴⁷ dalībvalstis līdz 2021. gada jūnijam bija izlietojušas vidēji 54 % no pieejamā finansējuma – no 24 % Maltā līdz 90 % Kiprā.

3.39. JNI un valstu piešķirumi 2019. gada beigās bija 10,4 miljardi EUR. Visas dalībvalstis, izņemot astoņas, bija pilnībā uzņēmušas saistības par visiem līdzekļiem⁴⁸. Saskaņā ar Atvērto datu platformu⁴⁹ līdz 2021. gada jūnijam dalībvalstis bija iztērējušas vidēji 66 % no pieejamā finansējuma – no 2 % Rumānijā līdz 100 % Latvijā un Lietuvā.

3.40. Komisijas 2020. gada aprīļa pētījumā⁵⁰ tika apstiprināts, ka JNI īstenošana virzījās uz priekšu, bet lēnāk, nekā plānots. JNI tika izveidota kā ārkārtas reakcija uz jauniešu bezdarbu, un tā ir adresēta atsevišķām personām, savukārt ESF var veicināt arī strukturālus pasākumus, piemēram, institucionālās spējas un sistēmu atbalstu (sk. 3.37. punktu).

3.41. Komisija⁵¹ un dalībvalstis⁵² ir ziņojušas, ka JNI darbību īstenošanu ir ietekmējuši labāki sociālekonomiskie apstākļi, plānošanas un uzraudzības prasības, administratīvais slogs atbalsta saņēmējiem un vājā administratīvā spēja. Mēs arī esam ziņojuši⁵³, ka dalībvalstu vājā administratīvā un uzraudzības kārtība ir ietekmējusi JNI īstenošanu.

⁴⁶ Eiropas Komisija, *“Final ESF Synthesis Report of Annual Implementation Reports 2018 submitted in 2019”*, 2020.

⁴⁷ Atvērto datu platforma, Komisijas nesenākais atjauninājums 6.6.2021, dati izgūti 29.6.2021.

⁴⁸ Eiropas Komisija, *“Final ESF Synthesis Report of Annual Implementation Reports 2018 submitted in 2019”*, 2020.

⁴⁹ Atvērto datu platforma, Komisijas nesenākais atjauninājums 6.6.2021, dati izgūti 29.6.2021.

⁵⁰ Eiropas Komisija, *“Study for the Evaluation of ESF support to Youth Employment”*, noslēguma ziņojums, 2020.

⁵¹ Eiropas Komisija, *“Study for the Evaluation of ESF support to Employment and Labour Mobility”*, noslēguma ziņojums, 2020.

⁵² Eiropas Komisija, *“Final ESF Synthesis Report of Annual Implementation Reports 2018, submitted in 2019”*.

⁵³ Īpašais ziņojums Nr. 5/2017 “Jauniešu bezdarbs: vai ES politikas virzieniem ir bijusi nozīme? Garantijas jauniešiem shēmas un Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas novērtējums”, 139., 145. un 179. punkts.

Nodarbinātības līmenis ir paaugstinājies – galvenokārt Covid-19 pandēmijas dēļ –, bet joprojām nesasniedz stratēģijas “Eiropa 2020” galamērķi

3.42. Iepriekšējā ziņojumā⁵⁴ mēs konstatējām, ka virzība uz stratēģijas “Eiropa 2020” nodarbinātības galamērķi bija pozitīva un ka tas, visticamāk, tiks sasniegts pilnībā. Tomēr – galvenokārt pandēmijas dēļ – beigās tā nenotika.

Saskaņā ar *Eurostat* datiem 2019. gadā ES-27 valstīs nodarbinātības līmenis vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem bija visaugstākais (73,1 %) kopš stratēģijas “Eiropa 2020” uzsākšanas 2010. gadā⁵⁵. Nākamajā gadā tas nedaudz samazinājās līdz 72,4 %⁵⁶, tādējādi nesasniedzot stratēģijas “Eiropa 2020” galamērķi – 75 %. Komisija ziņoja⁵⁷ par skaidrām atšķirībām starp dalībvalstīm nodarbinātības līmenī šajā vecuma grupā –, no 80,4 % Zviedrijā līdz 61,2 % Grieķijā.

3.43. Dzimumu nodarbinātības atšķirība pēdējās desmitgades laikā ir samazinājusies, jo darba tirgū ir ienācis vairāk sieviešu⁵⁸: vīriešu un sieviešu nodarbinātības līmeņa atšķirība samazinājās no 13,5 % 2010. gadā līdz 11,3 % 2021. gadā. Augstākais sieviešu nodarbinātības līmenis bija Zviedrijā (78,3 %), bet zemākais rādītājs bija Itālijā (52,7 %) un Grieķijā (51,8 %)⁵⁹.

⁵⁴ Īpašais ziņojums Nr. 16/2020 “Eiropas pusgads — konkrētām valstīm adresētie ieteikumi pievēršas svarīgiem jautājumiem, tomēr tie jāīsteno labāk”, 21. punkts.

⁵⁵ Eiropas Komisija, *Eurostat*, ziņu izlaidums Nr. 64/2020.

⁵⁶ Eiropas Komisija, “*Employment and Social Developments in Europe*”, ceturkšņa pārskats, 2021. gada marts.

⁵⁷ Eiropas Komisija, EMPL ĢD 2020. gada darbības pārskats, 2021.

⁵⁸ Eiropas Komisija, “*Employment and Social Developments in Europe*”, ceturkšņa pārskats, 2021. gada septembris.

⁵⁹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Employment_-_annual_statistics#Female_employment_rate_increases_over_time. Eiropas Komisija, dati izgūti 2021. gada 25. jūnijā.

3.44. Komisija ir ziņojusi, ka, ņemot vērā augsto bezdarba līmeni perioda sākumā, dalībvalstis koncentrējās uz visbiežāk sastopamajām un izplatītākajām vajadzībām⁶⁰. Mazāks finansējums tika piešķirts citiem strukturāliem pasākumiem, piemēram, dzimumu līdztiesībai, aktīvām vecumdienām un darba tirgus iestāžu modernizācijai (attiecīgi 5 %, 2 % un 3 %), un īstenošana noritēja lēni. Pētījumā secināts, ka, ņemot vērā risināmās problēmas, uzsvars uz šīm ieguldījumu prioritātēm bija pārāk neliels.

3.45. Analizējot dalībvalstu paziņotos datus⁶¹, mēs konstatējām šādu sadalījumu atbilstoši ESF nodarbinātības pasākumu dalībnieku statusiem: bezdarbnieki – 40 %, nodarbinātie – 26 %, ilgstoši bezdarbnieki – 22 %, neaktīvie – 12 %. Tāpēc vislielākā līdzdalība bija starp personām, kas ir aktīvas vai ir bezdarbnieki, bet ir tuvāk darba tirgum.

3.46. 2020. gadā aptuveni 33 % bezdarbnieku Eiropas Savienībā bija ilgstoši bezdarbnieki⁶². 2016. gadā Padome ieteica⁶³ sniegt reģistrētajiem ilgstošajiem bezdarbniekiem padziļinātus individuālos novērtējumus un norādījumus, pirms viņi sasniedz 18 mēnešus bez darba. Komisija 2019. gadā ziņoja⁶⁴, ka dalībvalstis ir ieviesušas pasākumus saskaņā ar šo ieteikumu, taču pilnu to ietekmi novērtēt bija pārāgri. Tajā pašā laikā, neraugoties uz nodarbinātības līmeņa uzlabošanos, ilgstošo bezdarbnieku nodarbinātības rādītāji joprojām bija zemi. Mēs pašlaik veicam revīziju par ilgstoša bezdarba tēmu, un tās rezultātus plānojam publicēt 2021. gada beigās.

⁶⁰ Eiropas Komisija, “*Study for the Evaluation of ESF support to Employment and Labour Mobility*”, noslēguma ziņojums, 2020.

⁶¹ Eiropas Komisija, dalībvalstu paziņotie dati, kas iekļauti 2019. gada īstenošanas ziņojumā; ziņojums izgūts no datubāzes *Launchpad* 2021. gada aprīlī.

⁶² Eiropas Komisija, “*Employment and Social Developments in Europe*”, ceturkšņa pārskats, 2021. gada marts.

⁶³ Padomes ieteikums (2016/C 67/01) par ilgstošo bezdarbnieku integrāciju darba tirgū.

⁶⁴ Komisijas ziņojums Padomei, “Padomes ieteikuma par ilgstošo bezdarbnieku integrāciju darba tirgū novērtējums”, COM(2019) 169 final.

NEET rādītājs ir samazinājies, bet JNI pasākumos vairāk piedalās tie, kas ir tuvāk darba tirgum

3.47. Komisijas 2020. gada pētījumā⁶⁵ norādīts, ka laikposmā no 2014. līdz 2018. gadam *NEET* rādītājs (bezdarbnieku un neaktīvo *NEET* īpatsvars jauniešu vidū) Eiropas Savienībā samazinājās no 12,5 % līdz 10,4 %. Tomēr neaktīvo *NEET* īpatsvars saglabājās nemainīgs – 6 %. Tas norāda uz grūtībām, kas saistītas ar šīs *NEET* daļas sasniegšanu un mobilizēšanu. Mēs iepriekš esam ziņojuši⁶⁶ par dalībvalstīm, kuras nav izstrādājušas piemērotas stratēģijas ar skaidriem starpposma mērķiem un galamērķiem, lai sasniegtu visus *NEET*. Turklāt JNI darbības programmu izstrādi vājina nepietiekama informācija par *NEET* grupu, tāpēc darbības programmās var nebūt noteikts, kuru mērķgrupu vajadzības ir vislielākās, vai paskaidrots, kāpēc šo programmu piedāvātie pasākumi ir vispiemērotākie.

3.48. Padome 2020. gadā nāca klajā ar jaunu ieteikumu par Garantiju jauniešiem⁶⁷, kurā tā prasīja, lai dalībvalstis pastiprinātu centienus sasniegt neaizsargātus jauniešus visā Eiropas Savienībā, izmantojot labākas izsekošanas un agrīnās brīdināšanas sistēmas, un lai tās uzlabotu piedāvājumu kvalitāti.

Papildināmība un akcents uz darbaspēka mobilitāti ir jauni izaicinājumi

3.49. Divos Komisijas 2020. gada pētījumos⁶⁸ secināts, ka ESF un JNI finansējumam ir ievērojama ES pievienotā vērtība. Tomēr mūsu ziņojumā par Garantiju jauniešiem un JNI mēs ziņojām⁶⁹, ka pastāv risks, ka JNI/ESF resursi neizraisīs *NEET* pieejamā finansējuma neto pieaugumu, jo dažas darbības, kuras agrāk tika finansētas no valstu budžetiem, tagad tiktu finansētas no ES līdzekļiem. Šie paši Komisijas pētījumi radīja līdzīgas bažas par papildināmību, jo ir pārāk liela atkarība no ESF finansējuma.

⁶⁵ Eiropas Komisija, *“Study for the Evaluation of ESF support to Youth Employment”*, noslēguma ziņojums, 2020.

⁶⁶ Īpašais ziņojums Nr. 5/2017, 61.–72., 109. un 165. punkts.

⁶⁷ Padomes lēmums (2020/C 372/01) *“Tilts uz nodarbinātību – Garantijas jauniešiem pastiprināšana”* un ar ko aizstāj Padomes 2013. gada 22. aprīļa lēmumu par Garantijas jauniešiem izveidi.

⁶⁸ Eiropas Komisija, *“Study for the evaluation of ESF Support to Employment and Labour Mobility”*, 2020, un *“Study on the Evaluation of ESF Support to Youth Employment”*, 2020.

⁶⁹ Īpašais ziņojums Nr. 5/2017, 176. punkts.

3.50. Komisijas 2020. gada ziņojumā par ES iekšējo mobilitāti⁷⁰ konstatēts, ka mobilitāte ES-27 valstīs bija pastāvīgi augusi par 3 % (aptuveni tāds pats rādītājs kā 2014.–2018. gadā). Tomēr mēs esam ziņojuši⁷¹, ka darbaspēka mobilitātes pasākumu plānošana ESF ietvaros ne vienmēr ir dalībvalstu prioritāte. To nesen apstiprināja Komisijas pētījums⁷², kurā tika ziņots par zemiem ESF izdevumiem darbaspēka ģeogrāfiskajai mobilitātei un par to, ka īpašu rādītāju trūkuma dēļ ir maz pierādījumu.

Nabadzība un sociālā iekļaušana

3.51. ESF arī papildina valstu centienus sasniegt stratēģijas “Eiropa 2020” pamatmērķi – samazināt nabadzību. Tas veicina sociālo iekļaušanu un apkaro nabadzību un diskrimināciju, koncentrējoties uz dažādām grupām, tostarp mazkvalificētiem pieaugušajiem, ilgstošiem bezdarbniekiem, vecāka gadagājuma cilvēkiem, cilvēkiem ar invaliditāti, atstumtām kopienām un migrantiem vai ārvalstu izcelsmes cilvēkiem. Lai nodrošinātu pietiekamu resursu pieejamību, ESF regulā ir noteikts, ka dalībvalstīm vismaz 20 % no kopējā ESF finansējuma jāpiešķir šim tematiskajam mērķim.

3.52. Rādītāji saistībā ar šo konkrēto mērķi 2022. gada budžeta projektam pievienotajā Komisijas programmas pārskatā īsi aprakstīti **3.6. attēlā**. Pēc programmas pārskata izvērtēšanas mēs uzskatām, ka visu trīs rādītāju virzība ir pietiekama, lai sasniegtu tiem paredzētos galamērķus.

⁷⁰ Eiropas Komisija, “*The Annual Report 2020 on EU intra-mobility*”, 2021.

⁷¹ Īpašais ziņojums Nr. 6/2018 “Darba ņēmēju brīva pārvietošanās — šī pamatbrīvība ir nodrošināta, bet mērķtiecīgāka ES līdzekļu novirzīšana sekmētu darba ņēmēju mobilitāti”, 42. punkts.

⁷² Eiropas Komisija, “*Study for the Evaluation of ESF support to Employment and Labour Mobility*”, 2020.

3.6. attēls. Īss apraksts par rādītājiem, kas saistīti ar nabadzību un sociālo iekļaušanu

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā 	 2	 1		 3
Nē 				
Nav skaidrs ?				
KOPĀ	2	1		3

Sīkāk par atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs		Virzība uz galamērķi
Dalībnieki no nelabvēlīgā situācijā esošas grupas, kuri iesaistīti ESF atbalstītā pasākumā	Tiešie rezultāti	 100 % (2019) Starpposma mērķis 100 % (2018) 2023 ≈
Neaktīvie dalībnieki, kas sākuši darba meklējumus pēc pasākuma pabeigšanas	Koprezultāts	 Nav bāzes līnijas ≈
Dalībnieki, kas vecāki par 54 gadiem	Tiešie rezultāti	 Galamērķis zem bāzes līnijas ≈

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvantitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

?

Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērst skaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienoto programmas pārskatu.

Maz ticams, ka tiks sasniegts stratēģijas “Eiropa 2020” galamērķis samazināt nabadzību

3.53. ESF un valstu piešķirumi⁷³ šajā jomā sasniedz 33,3 miljardus EUR, kas ir aptuveni 27 % no kopējā ESF budžeta un ievērojami pārsniedz Kopīgo noteikumu regulā noteiktos 20 %.

3.54. 2020. gada ziņojumā mēs secinājām⁷⁴, ka stratēģijas “Eiropa 2020” galamērķis palīdzēt 20 miljoniem cilvēku izkļūt no nabadzības, visticamāk, netiks sasniegts. Saskaņā ar jaunākajiem datiem, kas bija pieejami pirms Covid-19 krīzes⁷⁵, un stratēģiju “Eiropa 2020” 104 miljoni cilvēku ES-27 valstīs (ieskaitot Apvienotajā Karalistē, bet neskaitot Horvātiju) bija pakļauti nabadzības vai sociālās atstumtības riskam. Ņemot vērā pandēmijas radīto ekonomisko seku risku, Komisija sagaida⁷⁶, ka nabadzības riskam pakļauto cilvēku skaits vēl pieaugs, nevis turpinās samazināties, un ka stratēģijas “Eiropa 2020” galamērķis netiks sasniegts⁷⁷.

Pieejamo uzraudzības datu ierobežojumi ietekmē politikas ietekmes novērtējumu attiecībā uz konkrētām mērķgrupām

3.55. ESF uzraudzība koncentrējas uz galvenajiem politikas rezultātiem. 2014.–2020. gada ESF finansējuma efektivitātes novērtēšana konkrētām mērķgrupām ir sarežģīta, jo trūkst uzraudzības datu, kā norādīts vairākos mūsu ziņojumos (sk. **3.1. izcēlumu**), kā arī dažādos Komisijas izvērtējumos⁷⁸. Tas tāpēc, ka lielākā daļa pasākumu ir plaši mērķēti (t. i., dalībnieki var piederēt pie dažādām nelabvēlīgā situācijā esošu personu grupām), un nav juridiskas prasības sniegt rezultātu sadalījumu atbilstoši dalībnieku galvenajām iezīmēm. Piemēram, ESF un JNI iekļauj romus un migrantus mērķgrupā “migranti, dalībnieki ar ārvalstu izcelsmi, minoritātes” (ziņošanai

⁷³ Eiropas Komisija, “*Final ESF Synthesis Report of Annual Implementation Reports 2019 submitted in 2020*”, 2021.

⁷⁴ Īpašais ziņojums Nr. 20/2020 “Bērnu nabadzības apkarošana — Komisijas atbalsts jānovirza mērķtiecīgāk”, 48.–50. punkts.

⁷⁵ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/product/view/ILC_PEPS01

⁷⁶ Eiropas Komisija, “*Final ESF Synthesis Report of Annual Implementation Reports 2019 submitted in 2020*”, 2021.

⁷⁷ Eiropas Komisija, EMPL ĢD 2020. gada darbības pārskats, 2021.

⁷⁸ Eiropas Komisija, “*Study supporting the 2020 evaluation of promoting social inclusion, combatting poverty and any discrimination by the European Social Fund (TO9)*”, 2020; SWD(2016) 452 final; ESF snieguma un tematiskie ziņojumi; Eiropas Komisija, “*The ESF support to social innovation*”, 2018.

par tiešajiem rezultātiem) un arī “nelabvēlīgākā situācijā esošie dalībnieki” (ziņošanai par koprezultātu). Līdz ar to pieejamie rādītāji nevar sniegt informāciju par romiem vai migrantiem īpaši adresēto pasākumu iznākumu.

3.1. izcēlums.

ERP ziņotie nabadzības mazināšanas uzraudzības datu pieejamības ierobežojumi

- Migrantu integrācijas izdevumi nebija zināmi, jo konkrēti dati netika reģistrēti. ESF 2014.–2020. gada tiesiskais regulējums neparedzēja prasību dalībvalstīm īpaši uzraudzīt migrantu integrācijas pasākumu iznākumu (koprezultātu un ietekmi)⁷⁹.
- Romu integrācijas stratēģijās vairākās dalībvalstīs nebija norādīts, cik liels valsts un ES finansiālais atbalsts bija pieejams romu iekļaušanas atbalsta pasākumiem. Mēs konstatējam, ka ir grūti uzraudzīt progresu, kas panākts romu integrācijas projektos, galvenokārt datu pieejamības un kvalitātes trūkuma dēļ⁸⁰.
- Nebija iespējams uzraudzīt sociālās iekļaušanas pasākumu panākumus, jo trūka kvantitatīvu datu, un tāpēc ES finansējuma ieguldījumu vistrūcīgāko personu sociālajā iekļaušanā nevarēja izmērīt⁸¹.
- Tā kā 2014.–2020. gadā nebija konkrētas ieguldījumu prioritātes vai atbilstoša rādītāja attiecībā uz bērnu nabadzību, Komisijai nebija informācijas par to, cik lielā mērā ES līdzekļi tiek izmantoti, lai tieši risinātu bērnu nabadzības problēmu, vai par to, kas šajā jomā ir sasniegts⁸². ESF+ regula 2021.–2027. gadam nosaka, ka valstu līmenī bērnu nabadzības novēršanai ir jāparedz atbilstoši resursi.

⁷⁹ Informatīvais apskats Nr. 4/2018 “No trešām valstīm ieceļojušo migrantu integrācija”, 46. punkts.

⁸⁰ Īpašais ziņojums Nr. 14/2016 “ES politikas iniciatīvas un finansiālais atbalsts romu integrācijai: pēdējā desmitgadē panākts ievērojams progress, taču dalībvalstīm jāiegulda papildu darbs”, 47., 51. un 133. punkts.

⁸¹ Īpašais ziņojums Nr. 5/2019 “Eiropas atbalsta fonds vistrūcīgākajām personām (FEAD): vērtīgs atbalsts, bet tā ieguldījums nabadzības mazināšanā vēl nav noteikts”, 56. un 60. punkts.

⁸² Īpašais ziņojums Nr. 20/2020 “Bērnu nabadzības apkarošana — Komisijas atbalsts jānovirza mērķtiecīgāk”, 71.–74. punkts.

3.56. 2019. gada pētījumā Komisija⁸³ norādīja, ka uzraudzības dati par sociālo iekļaušanu dalībvalstīs nebija saskanīgi. Turklāt ESF kopējie rezultātu rādītāji bija vērsti uz “stingru” nodarbinātības iznākumu, piemēram, darba meklēšanu vai jaunām kvalifikācijām, nevis “vieglu” iznākumu, piemēram, trūkumu pārvarēšanu, uzlabotu labklājību, uzvedības maiņu vai lielāku motivāciju. Kaut arī kvalitatīvus, “vieglākus” rezultātus lielākoties ir grūti standartizēt, sociālās iekļaušanas pasākumu uzraudzībai arī tie ir ļoti svarīgi. Visbeidzot, paklausot ieteikumam ESF 2007.–2013. gada *ex post* novērtējumā⁸⁴, Komisija ieviesa četrus ilgtermiņa kopīgos rezultātu rādītājus, ar kuriem mēra rezultātus sešus mēnešus pēc intervences (piemēram, dalībniekiem, kuru situācija darba tirgū pēc sešiem mēnešiem ir uzlabojusies).

Lai gan ESF sociālās iekļaušanas pasākumi ir saskaņoti ar politikas satvaru, fondu papildināmība, mērķtiecība un ilgtspēja joprojām ir problemātiska

3.57. ESF finansētie sociālās iekļaušanas pasākumi dalībvalstīs ir saskaņoti gan ar vispārējo ES politikas satvaru, gan ar KVAI⁸⁵. Tomēr Komisija ir apstiprinājusi mūsu izvirzītos problēmjautājumus par sinerģiju⁸⁶ un pārklāšanās risku ar citiem ES fondiem⁸⁷.

3.58. Mērķtiecīga pasākumu adresēšana tiem, kam tas visvairāk vajadzīgs, joprojām ir liels izaicinājums. Savā 2020. gada novērtējumā⁸⁸ Komisija secināja, ka ir neviendabīgi pierādījumi tam, ka ESF atbalsts sociālajai iekļaušanai sasniedz visneaizsargātākās iedzīvotāju grupas. Tā uzsvērts risks, ka programmas galvenokārt varētu būt adresētas mazāk neaizsargātām personām, jo to vajadzības nav tik sarežģītas. Savā ziņojumā par Eiropas palīdzību vistrūcīgākajām personām mēs arī ieteicām Komisijai pievērst uzmanību tam, lai ES izdevumi ESF+ ietvaros būtu mērķtiecīgāki⁸⁹.

⁸³ Eiropas Komisija, *Study (TO9)*, 2020.

⁸⁴ SWD(2016) 452 final.

⁸⁵ Eiropas Komisija, *Study (TO9)*, 2020.

⁸⁶ ESF snieguma un tematiskie ziņojumi: Eiropas Komisija, “*The ESF support to social innovation*”, noslēguma ziņojums, 2018.

⁸⁷ Eiropas Komisija, *Study (TO9)*, 2020.

⁸⁸ Turpat.

⁸⁹ Īpašais ziņojums Nr. 5/2019, 1. ieteikums.

3.59. Visbeidzot, viens no galvenajiem izaicinājumiem, kas parādās vairākās darbības programmās, ir projektu, to izstrādātāju un galasaņēmēju atkarība no ES atbalsta turpināšanās nākotnē, un tas liek apšaubīt projektu ilgtspēju⁹⁰. Komisijas 2018. gada pētījumā par romu integrāciju⁹¹ konstatēts, ka valstīs, kurās dzīvo lielākā daļa romu, daudzas programmas un projekti bija ļoti atkarīgi no ES finansējuma, jo no valstu budžetiem tie saņēma pieticīgu līdzfinansējumu (aptuveni 20 %).

Izglītība un apmācība

3.60. Ieguldījumi izglītībā un apmācībā visiem ir viena no galvenajām ES prioritātēm. Kopējie ESF un valstu piešķirumi izglītībai un apmācībai ir 37,8 miljardi EUR. Starp stratēģijas “Eiropa 2020” galamērķiem bija samazināt to jauniešu īpatsvaru, kuri priekšlaicīgi pametuši mācības (nepabeidz izglītību vai apmācību), līdz mazāk nekā 10 %, un vismaz līdz 40 % palielināt to iedzīvotāju īpatsvaru vecuma grupā no 30 līdz 34 gadiem, kuri ir ieguvuši terciāro vai līdzvērtīgu izglītību⁹².

3.61. Rādītāji saistībā ar šo konkrēto mērķi 2022. gada budžeta projektam pievienotajā programmas pārskatā īsi aprakstīti **3.7. attēlā**. Šī informācija liecina, ka abu rādītāju virzība ir pietiekama, lai sasniegtu tiem paredzēto galamērķi.

⁹⁰ Eiropas Komisija, “*Final ESF Synthesis Report of Annual Implementation Reports 2018 submitted in 2019*”, 2020.

⁹¹ *Evaluation of the EU Framework for National Roma Integration Strategies up to 2020*, SWD(2018) 480 final.

⁹² Eiropas Komisija, “*Final ESF Synthesis Report of Annual Implementation Reports 2019 submitted in 2020*”, 2021.

3.7. attēls. Īss apraksts par rādītājiem, kas saistīti ar izglītību un apmācību

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā 	 1	 1		 2
Nē 				
Nav skaidrs ? 				
KOPĀ	1	1		2

Sīkāk par atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
Dalībnieki, kas šā tematiskā mērķa ietvaros gūst labumu no ESF Tiešie rezultāti	 74 % (2019) Starpposma mērķis 88 % (2018)
Dalībnieki, kas šā tematiskā mērķa ietvaros pēc pasākuma pabeigšanas ieguvuši kvalifikāciju Koprezultāts	 123 Nav bāzes līnijas

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvantitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērstais skaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienoto programmas pārskatu.

Virzība uz stratēģijas “Eiropa 2020” pamatmērķu sasniegšanu kopumā ir pietiekama, bet ir atšķirības starp dalībvalstīm

3.62. Kopumā ES virzās uz stratēģijas “Eiropa 2020” pamatmērķu sasniegšanu šajā jomā (sk. 3.1. tabulu), taču progress dažādās valstīs un reģionos ievērojami atšķiras. Virzība uz abiem galamērķiem būtiski atšķiras dzimumu aspektā, un vīriešiem ir sliktāki rezultāti nekā sievietēm⁹³.

⁹³ Eiropas Komisija, “Study for the Evaluation of ESF support to Education and Training (TO 10)”, noslēguma ziņojums, 2020.

3.1. tabula. Stratēģijas “Eiropa 2020” pamatmērķi izglītības jomā

ES pamatmērķis	2005	2013	2018	Piezīmes
Izglītību un apmācību priekšlaicīgi pametušās personas < 10 % <i>a)</i>	15,7 %	11,9 %	10,6 %	Vienpadsmit dalībvalstis līdz 2019. gada beigām vēl nebija sasniegušas ES galamērķi
Terciārās izglītības iegūšana > 40 % <i>b)</i>	28,0 %	37,1 %	40,7 %	Deviņas dalībvalstis līdz 2019. gada beigām vēl nebija sasniegušas ES galamērķi

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Komisijas pētījumu “Study for the Evaluation of ESF support to Education and Training”, 2020. gada jūlijs, un kopsavilkuma pārskatu par 2019. gada īstenošanas ziņojumiem (iesniegts 2020. gadā).

- a) Priekšlaicīgas pamešanas rādītāju izsaka kā to 18–24 gadus vecu cilvēku īpatsvaru, kuri ir pabeiguši ne vairāk kā pamatzglītības otro posmu un nav iesaistīti tālākizglītībā vai apmācībā.
- b) Terciārās izglītības rādītājs mēra to iedzīvotāju īpatsvaru vecuma grupā no 30 līdz 34 gadiem, kuri ir sekmīgi pabeiguši terciārās studijas.

3.63. ESF veido vidēji tikai aptuveni 1 % no dalībvalstu izglītības budžetiem, un tāpēc tā ieguldījums stratēģijas “Eiropa 2020” galamērķu sasniegšanā ir neliels. Tomēr starp dalībvalstīm pastāv ievērojamas atšķirības, jo vismaz četrās no tām ESF daļa pārsniedz 3 %⁹⁴. ES Augstāko revīzijas iestāžu kontaktkomitejas veiktajā revīzijā tika secināts, ka, ņemot vērā citu faktoru nozīmi, ir grūti izmērīt ESF ieguldījumu izglītības galamērķu sasniegšanā. Komiteja ieteica dalībvalstīm stiprināt ESF finansējuma intervences loģiku, sīkāk precizējot saiknes starp darbību un rezultātiem⁹⁵.

⁹⁴ Turpat.

⁹⁵ Eiropas Savienības dalībvalstu augstākās revīzijas iestādes un ERP, “Report on the parallel audit on Contribution of the Structural Funds to the Europe 2020 Strategy in the areas of Employment and Education”, 2017.

Lai gan uzraudzība ir uzlabojusies, datu ierobežojumi joprojām kavē sasniegumu novērtēšanu

3.64. Komisijas 2020. gada pētījumā⁹⁶ secināts, ka uzraudzības datu ierobežojumi ir radījuši grūtības novērtēt sasniegumus dalībvalstīs un starp tām atbilstoši mērķiem un dalībnieku grupām.

3.65. Īpašajā ziņojumā par ES izglītības mērķiem⁹⁷ mēs atzīmējām uzlabojumus uzraudzības sistēmā 2014.–2020. gada periodam, it īpaši kopīgo rezultātu rādītāju ieviešanu. Tomēr tikai vienā trešdaļā no mūsu pārbaudītajām 2014.–2020. gada darbības programmām bāzes līnijas un galamērķi trim izglītības mērķiem bija noteikti ciešākā saistībā ar nodarbinātību – profesionālo izglītību un apmācību, mūžizglītību un terciārās izglītības iegūšanu.

Darbības programmas ir saskaņotas ar ES izglītības mērķiem

3.66. Savā izglītības revīzijā konstatējām⁹⁸, ka mūsu pārbaudītās darbības programmas atbilda ES izglītības mērķiem. Revīzija parādīja, ka kopumā darbības programmās ir apmierinoši aprakstīta situācija pirms to īstenošanas un skaidri noteiktas risināmās vajadzības. Darbības programmās arī bija ierosināti veidi, kā sasniegt mērķus, un noteikti pamatprincipi darbību atlasei un attiecīgā gadījumā galveno mērķgrupu, teritoriju un saņēmēju veidu noteikšanai. Arī ES augstāko revīzijas iestāžu kontaktkomitejas 2017. gada paralēlajā revīzijā⁹⁹ tika apstiprināts, ka, neraugoties uz nelielām nepilnībām, darbības programmas ir skaidri saskaņotas ar valstu vajadzībām un Padomes ieteikumiem.

⁹⁶ Eiropas Komisija, *Study (TO 10)*, 2020.

⁹⁷ Īpašais ziņojums Nr. 16/2016 “ES izglītības mērķi: programmas saskaņotas, bet darbības rezultātu mērīšanā ir trūkumi”, 65., 69.–73. un 80. punkts.

⁹⁸ Turpat, 66. un 67. punkts.

⁹⁹ Eiropas Savienības dalībvalstu augstākās revīzijas iestādes un ERP, “*Report on the parallel audit on Contribution of the Structural Funds to the Europe 2020 Strategy in the areas of Employment and Education*”, 2017.

3.67. Komisijas pētījumā¹⁰⁰ secināts, ka ESF atbalsts izglītībai un apmācībai bija saskanīgs ar citiem ESF tematiskajiem mērķiem (t. i., savstarpēji pastiprināja radīto papildināmību, kas sekmēja virzību uz nospraustajiem mērķiem). Tomēr situācija attiecībā uz saskaņotību ar citiem ES fondiem izglītības un apmācības jomā bija neviendabīgāka. Laba sinerģija veidojās ar, piemēram, ERAF, turpretī sliktāk veicās ar Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu un Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktajām darbībām. Jautājums bija vairāk saistīts ar problēmām praksē apvienot dažādus finansēšanas instrumentus, nevis ar tiesību aktiem.

3.68. Apskatā par digitālajām prasmēm¹⁰¹ mēs ziņojām, ka Komisija ir definējusi starptautiski atzītu digitālo kompetenču satvaru, atbalstījusi valstu stratēģiju izstrādi un palīdzējusi izveidot daudzas valstu koalīcijas, kurās digitālās prasmes apvienotas ar darbvietām. Projekti, kas īpaši vērsti uz digitālajām prasmēm dalībvalstīs, veidoja aptuveni 2 % no ESF finansējuma.

¹⁰⁰ Eiropas Komisija, *Study (TO 10)*, 2020.

¹⁰¹ Apskats Nr. 2/2021 "ES rīcība nolūkā palielināt digitālās prasmes", 57. un 60. punkts.

Secinājumi

3.69. ESF ir paredzēts tam, lai radītu vairāk un labākas darbvietas un sociāli iekļaujošu sabiedrību, lai atbalstītu stratēģijas “Eiropa 2020” mērķi – veidot gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi Eiropas Savienībā. Novērtējot sniegumu šajā ieguldījumu jomā, jāņem vērā plašs ārējo faktoru klāsts, piemēram, vispārējā ekonomiskā situācija, politikas virzienu ietekme un ievērojamais laika intervāls starp politikas plānošanu, programmu plānošanu, darbību atlasīšanu, īstenošanu un rezultātiem, ko var sasniegt ar ESF izdevumiem (**3.1.–3.10.** punkts).

3.70. Attiecībā uz 2014.–2020. gada periodu Komisija ir izveidojusi visaptverošu un inovatīvu snieguma satvaru Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, tostarp ESF. Šis satvars ietver starpposma mērķus un galamērķus katram prioritārajam virzienam ERAF, KF un ESF darbības programmās. Tomēr, lai gan šī sistēma ir ievērojami palielinājusi snieguma informācijas pieejamību, uzsvars joprojām tiek likts uz finanšu ieguldījumiem un tiešajiem rezultātiem, nevis uz koprezultātu. Dalībvalstis ir noteikušas galamērķus gandrīz visiem programmas īpašajiem rādītājiem un dažiem atlasītiem kopējiem rādītājiem. Pamatojoties uz to, Komisija novērtēja virzību programmas īstenošanā, kompilējot kopējo “sasniegumu attiecību” galamērķu sasniegšanai. Tajā pašā laikā Komisija var apkopot dalībvalstu paziņotos uzraudzības datus par kopējiem tiešo rezultātu un koprezultātu rādītājiem, tostarp tiem, kuriem galamērķi nav noteikti. Visbeidzot, dalībvalstu paziņotie snieguma dati ne vienmēr ir pilnīgi pārlicecinoši, bet Komisijas rīcībā ir tikai ierobežoti līdzekļi, ar kuriem pārbaudīt to precizitāti (**3.11.–3.24.** punkts).

3.71. Mēs pārbaudījām no dalībvalstīm līdz 2019. gada beigām saņemto snieguma informāciju un secinājām, ka 12 no 13 ESF un JNĪ kopīgajiem rādītājiem, kuri paziņoti Komisijas programmas pārskatā, kas pievienots 2022. gada budžeta projektam, virzība bija pietiekama galamērķu sasniegšanai. Rezultāti dalībvalstīs un reģionos ievērojami atšķīrās. Ir svarīgi atzīmēt, ka 2018. gadā tika samazinātas vairākas ESF/JNĪ kopējo snieguma rādītāju galamērķu vērtības. Šo korekciju rezultātā Komisija ziņoja par sekmīgāku kopējo snieguma rādītāju izpildi. Bez šīm korekcijām virzība būtu pietiekama sešiem no 13 rādītājiem (**3.25.–3.33.** punkts).

3.72. Laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam nodarbinātības līmenis Eiropas Savienībā paaugstinājās, taču joprojām nesasniedz stratēģijas “Eiropa 2020” galamērķi. ESF finansējuma daļa, kas piešķirta pasākumiem, kuri risina citus strukturālus jautājumus (piemēram, dzimumu līdztiesība, aktīvas vecumdienas un darba tirgus iestāžu modernizācija), bija salīdzinoši neliela, un īstenošana noritēja lēnāk, nekā

cerēts. Turklāt vislielākā līdzdalība ESF finansētajās darbībās bija starp personām, kas ir aktīvas vai ir bezdarbnieki, bet ir tuvāk darba tirgum. Bija grūti sasniegt tos, kuri nebija saistīti ar darba tirgu, piemēram, jauniešus *NEET* situācijā ([3.34.](#)–[3.50.](#) punkts).

3.73. Lai gan līdz 2019. gada beigām nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto cilvēku skaits Eiropas Savienībā kopumā bija samazinājies, tikai aptuveni puse dalībvalstu bija sasniegušas savus 2020. gada galamērķus. Kopš tā laika Covid-19 krīzes ekonomiskā ietekme, visticamāk, ir palielinājusi nabadzības riskam pakļauto iedzīvotāju skaitu. Tāpēc maz ticams, ka tiks sasniegts stratēģijas “Eiropa 2020” mērķis nabadzības mazināšanai un lielākai sociālajai iekļaušanai ([3.51.](#)–[3.59.](#) punkts).

3.74. Virzība uz stratēģijas “Eiropa 2020” pamatmērķu sasniegšanu izglītības un apmācības jomā kopumā ir pietiekama, bet arī tā dažādās dalībvalstīs atšķiras. Tāpat kā attiecībā uz citiem galvenajiem mērķiem, arī šim mērķim citu faktoru vērā ņemamā ietekme traucē apzināt, cik lielā mērā ESF ir veicinājis izglītības galamērķu sasniegšanu ([3.60.](#)–[3.68.](#) punkts).

3.75. Kopumā ESF ir saskaņā ar stratēģiju “Eiropa 2020” un sniedz ieguldījumu tajā, lai sekmētu gudru, ilgtspējīgu un integrējošu izaugsmi Eiropas Savienībā. Dalībvalstu un Komisijas paziņotā snieguma informācija liecina, ka ievērojams skaits ES iedzīvotāju ir guvuši labumu no ESF finansējuma, kas izlietots, lai uzlabotu viņu prasmes, nodarbināmību un karjeras izredzes. Tomēr, ņemot vērā datu ierobežojumus un to, ka daudzas darbības revīzijas laikā vēl nebija pabeigtas, mēs vēl nevaram izdarīt vispārēju secinājumu par ESF izdevumu faktisko sniegumu 2014.–2020. gada periodā.

Pielikumi

3.1. pielikums. ESF (tostarp JNI) mērķi

Konkrētie mērķi			
Mērķis	Pilns nosaukums	Šajā nodaļā izmantotais saīsinājums	Vai ir mūsu izlasē?
1. konkrētais mērķis (ESF)	Veicināt ilgtspējīgu un kvalitatīvu nodarbinātību un atbalstīt darbaspēka mobilitāti	1. KM	Jā
2. konkrētais mērķis (ESF)	Veicināt sociālo iekļaušanu, apkarot nabadzību un jebkādu diskrimināciju	2. KM	Jā
3. konkrētais mērķis (ESF)	Veikt investīcijas izglītībā, apmācībā un profesionālajā apmācībā, lai nodrošinātu prasmes, kā arī mūžizglītībā	3. KM	Jā
4. konkrētais mērķis (ESF)	Uzlabot publisko iestāžu un ieinteresēto personu institucionālās spējas un valsts pārvaldes efektivitāti	4. KM	Nē
5. konkrētais mērķis (ESF un JNI)	Veicināt īpašu atbalstu jauniešiem, kas nemācās, nestrādā un neapgūst arodu (vecuma grupā 15–24 gadi)	5. KM	Jā

Avots: ERP, pamatojoties 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

4. nodaļa

Dabas resursi

Saturs

	Punkts
Ievads	4.1.–4.13.
Īss kategorijas “Dabas resursi” apraksts	4.1.–4.2.
Tvērums un pieeja	4.3.–4.5.
EJZF mērķis un kā šim fondam ir paredzēts darboties	4.6.–4.13.
EJZF snieguma novērtējums, pamatojoties uz publicēto snieguma informāciju	4.14.–4.44.
Vispārīgi komentāri	4.14.–4.17.
Komisijas informācija par sniegumu vairāk atspoguļo ieguldījumu, tiešos rezultātus un finanšu iemaksas, nevis koprezultātus	4.15.–4.17.
Mērķis veicināt konkurētspējīgu, vides ziņā ilgtspējīgu, ekonomiski dzīvotspējīgu un sociāli atbildīgu zivsaimniecību un akvakultūru	4.18.–4.29.
Zivsaimniecības ekonomiskā dzīvotspēja palielinās, bet dati par akvakultūru nav tik pārliecinoši	4.19.–4.24.
Komisija ziņo par EJZF izdevumiem vides mērķiem, bet nav skaidri definēta šo mērķu saikne ar galvenajiem vidiskajiem rādītājiem	4.25.–4.29.
Mērķis sekmēt KZP īstenošanu	4.30.–4.44.
Maz ticams, ka tiks sasniegts KZP saglabāšanas mērķis	4.31.–4.40.
Zinātniskie ieteikumi un datu vākšana ir svarīgi zivsaimniecības pārvaldības aspekti	4.41.–4.42.
Zivsaimniecības kontroles sistēma tiek modernizēta	4.43.–4.44.
Secinājumi	4.45.–4.51.
Pielikumi	
4.1. pielikums. Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda mērķi	

Ievads

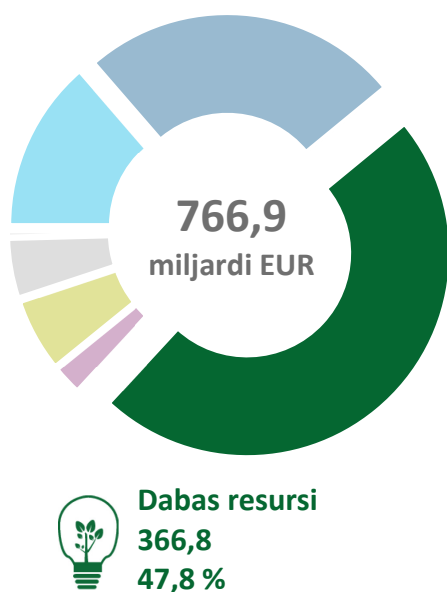
Īss kategorijas “Dabas resursi” apraksts

4.1. DFS 2. izdevumu kategorija attiecas uz izdevumiem, kas saistīti ar dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas politiku, *kopējās lauksaimniecības politikas* finansēšanu, *kopējo zivsaimniecības politiku (KZP)* un vides un klimata politiku.

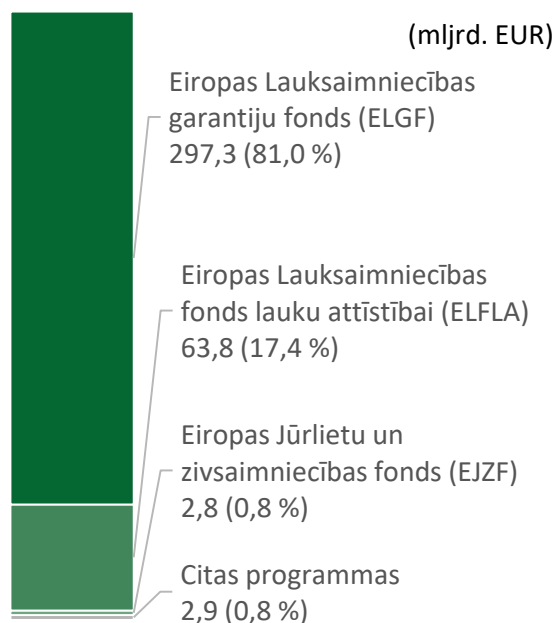
4.2. Kopējie plānotie izdevumi šajā kategorijā 2014.–2020. gada periodam bija 420 miljardi EUR (faktiskās cenās), no kuriem līdz 2020. gada beigām bija izmaksāti 367 miljardi EUR (sk. [4.1. attēlu](#)).

4.1. attēls. Dabas resursi: 2014.–2020. gadā veiktie maksājumi attiecībā pret perioda saistībām

i) kā daļa no visām DFS kategorijām

ii) sadalījumā pa atsevišķām programmām

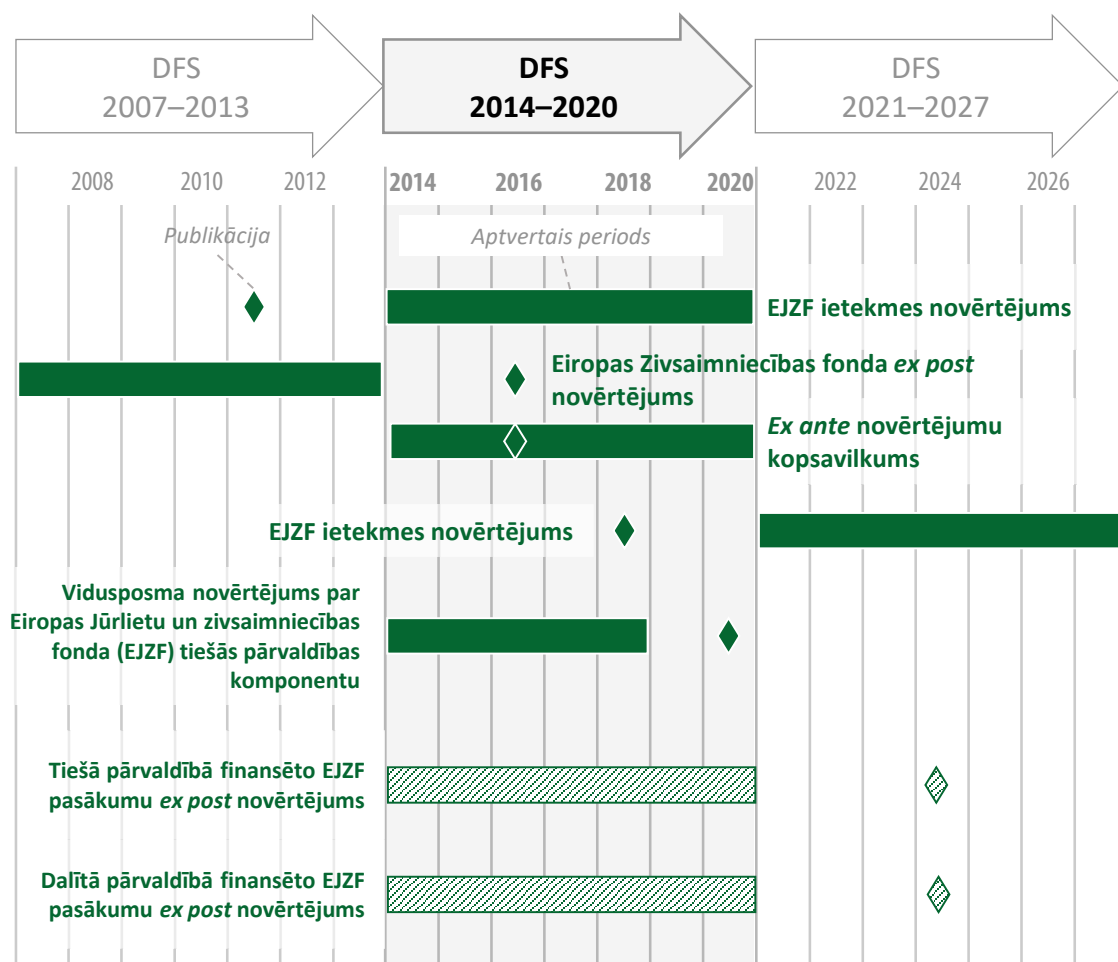

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

Tvērums un pieeja

4.3. No piecām DFS 2. kategorijas *programmām* mēs atlasījām *Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu (EJZF)*, kas veido 0,8 % no kopējiem maksājumiem, kuri bija veikti šajā DFS kategorijā līdz 2020. gada beigām. Mūsu mērķis bija noteikt, cik lielā mērā bija pieejama attiecīgā *snieguma* informācija, un izmantot šo informāciju, lai pēc iespējas novērtētu ES izdevumu programmu *sniegumu*. Mēs arī komentējam atsevišķus KZP aspektus, kas tiek atbalstīti EJZF ietvaros. Šis darbs papildina mūsu novērtējumu par *ELGF* un *ELFLA*, kas līdz 2019. gada beigām veidoja 98,6 % no kopējiem maksājumiem un ko atspoguļojām mūsu [2019. gada snieguma pārskatā](#).

4.2. attēls. Galveno novērtējumu un aptverto periodu laika grafiks

Avots: ERP.

4.4. Šo nodaļu mēs sagatavojām, izmantojot Komisijas informāciju par *sniegumu*, kas ietver [2020. gada pārvaldības un snieguma ziņojumu \(AMPR\)](#), [2022. gada budžeta projektam pievienotos programmu pārskatus](#), [EJZF gada īstenošanas ziņojumu](#) un galvenos izvērtējumus, kas parādīti [4.2. attēlā](#). Mēs pārbaudījām šo informāciju, lai pārlicinātos par ticamības iespaidu un atbilstību mūsu konstatējumiem, taču

nerevidējām tās uzticamību. Tāpat balstījāmies uz savu neseno revīziju rezultātiem. Šīs nodaļas sagatavošanā izmantotā metodoloģija ir aprakstīta **papildinājumā**.

4.5. Tiesību aktos, ar ko izveido katru ES izdevumu programmu, ir ietverti vairāki mērķi. EJZF ir sešas Savienības prioritātes, kas saistītas ar četriem mērķiem, un šī nodaļa aptver divus no tiem (sk. **4.1. pielikumu**). Atlasītie mērķi atbilst 84 % no EJZF piešķiruma.

EJZF mērķis un kā šim fondam ir paredzēts darboties

4.6. EJZF mērķu, prioritāšu un rezultātu rādītāju īss apraksts ir sniegts **4.3. attēlā**.

4.3. attēls. EJZF īss apraksts

Savienības prioritātes (6. pants*)	EJZF mērķi (5. pants*)	Rezultātu rādītāji programmas pārskatā
1. SP Veicināt vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu, inovatīvu, konkurētspējīgu un uz zināšanām balstītu zvejniecību 2. SP Veicināt vides ziņā ilgtspējīgu, resursu ziņā efektīvu, inovatīvu, konkurētspējīgu un uz zināšanām balstītu akvakultūru 5. SP Veicināt tirdzniecību un apstrādi	a) veicināt konkurētspējīgu, vides ziņā ilgtspējīgu, ekonomiski dzīvotspējīgu un sociāli atbildīgu zivsaimniecību un akvakultūru;	Darba ražīgums (bruto pievienotā vērtība uz vienu nodarbināto) ES zivsaimniecības nozarē
		ES zvejas flotes rentabilitāte dažādos flotes segmentos
		Degvielas izmantojuma efektivitāte zivju zvejā
		Komerčiāli izmantoto sugu izmetumu apjoms
		Akvakultūras produkcijas vērtība ES
		Ražotāju organizāciju (RO) tirgū laisto produktu relatīvā vērtība vai apjoms
3. SP Sekmēt KZP īstenošanu	b) sekmēt KZP īstenošanu (datu vākšana un kontrole);	Kopējo izvietojuma plānu (<i>JDP</i>) ietvaros konstatētie acīmredzamie KZP noteikumu pārkāpumi, kurus izdarījuši operatori un kuru skaitu daļa ar veikto inspekciju skaitu
		To dalībvalstu skaits, kurās ir efektīva kontroles sistēma
		To krājumu īpatsvars vai skaits, kuros zvejo maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjomā (<i>MSY</i>)
		Apmērs, kādā saņemta pienācīga reakcija uz datu pieprasījumiem atbilstoši datu vākšanas sistēmai
4. SP Palielināt nodarbinātību un teritoriālo kohēziju	c) veicināt zivsaimniecības un akvakultūras reģionu līdzsvarotu un iekļaujošu teritoriālo attīstību (sabiedrības virzīta vietējā attīstība);	Ar EJZF atbalstu radīta nodarbinātība zivsaimniecības un akvakultūras nozarē
		Ar EJZF atbalstu saglabātā nodarbinātība zivsaimniecības un akvakultūras nozarē
		Vietējo stratēģiju skaits, ko izraudzījušās zivsaimniecības vietējās rīcības grupas (ZVRG)

Savienības prioritātes (6. pants*)	EJZF mērķi (5. pants*)	Rezultātu rādītāji programmas pārskatā
6. SP Veicināt integrētās jūrlietu politikas (IJP) īstenošanu	d) sekmēt Savienības IJP izstrādi un īstenošanu tādā veidā, kas papildina kohēzijas politiku un KZP.	Iniciatīva "Zināšanas par jūru 2020": Eiropas Jūras novērojumu un datu tīkla (<i>EMODnet</i>) izmantošanas apjoms, ko mēra pēc datus lejupielādējušo lietotāju skaita
		Jūras uzraudzība: pieejamo starpnozaru un/vai pārrobežu datu procentuālā daļa procentos no kopējās informācijas trūkuma, kas konstatēts vienotās informācijas apmaiņas vides (<i>CISE</i>) ietekmes novērtējumā
		To jūras ūdeņu virsmas procentuālā daļa, ko aizsargā, izmantojot telpiskās aizsardzības pasākumus atbilstoši Jūras stratēģijas pamatdirektīvas 13. panta 4. punktam

* Regula (ES) Nr. 508/2014.

Avots: MARE ĢD.

4.7. EJZF ietvaros tiek atbalstīta KZP, kuras galvenais mērķis ir nodrošināt, ka zvejas un akvakultūras nozares ilgtermiņā ir ekoloģiski ilgtspējīgas un tiek pārvaldītas tā, lai tiktu gūti ieguvumi ekonomiskajā, sociālajā un nodarbinātības jomā un būtu arī veicināta pārtikas pieejamība¹.

4.8. Lai analizētu snieguma informāciju, mēs atlasījām EJZF 1. un 4. konkrēto mērķi, kā tie noteikti Komisijas programmas pārskatā un gada pārvaldības un snieguma ziņojumā (sk. **4.1. pielikumu**).

4.9. Ar mērķi "Zivsaimniecības un akvakultūras veicināšana" (1. konkrētais mērķis) tiek atbalstīta konkurētspējīga un *ilgtspējīgāka zveja*. Piemēram, no EJZF var segt izmaksas par zvejas rīkiem ar uzlabotu zivju izmēra selektivitāti, lai samazinātu nevēlamu nozveju vai kompensētu zvejas darbību pilnīgu izbeigšanu. Akvakultūras jomā EJZF var izmantot, lai stiprinātu uzņēmumu konkurētspēju.

4.10. Mērķis "KZP īstenošanas veicināšana" (4. konkrētais mērķis) ir vērsts uz zivsaimniecības saglabāšanas politikas pārvaldību, uzlabojot zinātniskās atziņas un zivsaimniecības kontroli. Viens no pārvaldības instrumentiem, kurš ES ir darījis pieejams ar KZP un kura mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu zvejas līmeni, ir *kopējās pieļaujamās nozvejas* (KPN) limiti komerciālajiem zivju krājumiem. Padome, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, katru gadu nosaka KPN, ko vēlāk sadala dalībvalstīm.

¹ Regula (ES) Nr. 1380/2013, 2. panta 1. punkts.

4.11. Kā prasīts KZP regulā², Komisijas priekšlikumā par KPN ir ņemti vērā zinātniskie ieteikumi, ko sniegušas padomdevējas struktūras, piemēram, Starptautiskā Jūras pētniecības padome (*ICES*) un Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komiteja (ZZTEK). No EJZF tiek atbalstīti pasākumi, kuru mērķis ir uzlabot zinātnisko datu vākšanu un pieejamību.

4.12. Dalībvalstis var izmantot EJZF arī tam, lai stiprinātu zivsaimniecības kontroles sistēmu nolūkā uzlabot KZP noteikumu ievērošanu.

4.13. EJZF kopējais budžets laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam ir 6,4 miljardi EUR. Par EJZF pārvaldību **kopīgi atbild** Komisija (Jūrlietu un zivsaimniecības ģenerāldirektorāts (MARE ĢD)) un dalībvalstis. Dalībvalstis un Eiropas Komisija dalīti pārvalda 90 % Fonda, bet atlikušos 10 % Eiropas Komisija pārvalda tieši.

² Regula (ES) Nr. 1380/2013, 6. panta 2. punkts.

EJZF snieguma novērtējums, pamatojoties uz publicēto snieguma informāciju

Vispārīgi komentāri

4.14. **4.4. attēlā** ir apkopoti visi programmas pārskatā ietvertie EJZF rādītāji, kā arī mūsu novērtējums par to virzīšanos uz galamērķi. Par deviņiem no 21 rādītāja mums nebija pietiekamu datu, lai izdarītu secinājumu. Konkrētāks abu atlasīto mērķu rādītāju apkopojums ir dots **4.5.** un **4.7. attēlā**. **2019. gada snieguma pārskatā³** mēs iekļāvam dažas vispārējas piebildes, kas jāņem vērā, interpretējot šos rādītājus. Proti, mūsu novērtējums par to, vai konkrētā rādītāja virzība ir pietiekama, norāda uz varbūtību, ka šis rādītājs sasniegs tam paredzēto Komisijas definēto galamērķi. Novērtējumā nav ņemts vērā ne tas, vai un cik cieši konkrētais rādītājs ir saistīts ar EJZF, ne arī tas, vai šim rādītājam noteiktais galamērķis ir jēgpilns. Tātad šāds novērtējums ir tikai viena daļa vispārējā snieguma analizē. Mēs neesam revidējuši pakārtoto datu ticamību, taču tā ir apspriesta mūsu **2019. gada snieguma pārskatā⁴**.

4.4. attēls. Visi programmas pārskatā iekļautie EJZF rādītāji

		Tiešie rezultāti				Koprezultāts				Ietekme			
Mērķis*	Kopā	Visi			?	Visi			?	Visi			?
1. KM	8					1			1	7	2		5
2. KM	4					4	3		1				
3. KM	3	1	1			2			2				
4. KM	6	1	1			2		2		3		3	
Kopā	21	2	2			9	3	2	4	10	2	3	5

* Pilnu mērķu sarakstu skatīt 4.1. pielikumā.

APZĪMĒJUMI

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

Neskaidra virzība: datu nav, tie ir veci vai nepilnīgi.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

³ 2019. gada pārskats par ES budžeta sniegumu, 1.24. punkts.

⁴ Turpat, 1.13.–1.23. punkts.

Komisijas informācija par sniegumu vairāk atspoguļo ieguldījumu, tiešos rezultātus un finanšu iemaksas, nevis koprezultātus

4.15. Galvenais secinājums KZP reformas 2011. gada *ietekmes novērtējumā* bija tāds, ka KZP nav nodrošinājusi dzīvo resursu ilgtspējīgu izmantošanu⁵. Komisija konstatēja vairākas svarīgas problēmas, tostarp vidiskās ilgtspējas trūkumu, vāju ekonomisko dzīvotspēju un sociālo nenoteiktību saistībā ar tādiem jauniem izaicinājumiem kā klimata pārmaiņas un piesārņojums.

4.16. EJZF snieguma aprakstošā informācija, kas iekļauta Komisijas programmas pārskatā un Pārvaldības un snieguma ziņojumā, galvenokārt satur datus par EJZF atbalstīto *saņēmēju* un darbību skaitu (tiešie rezultāti) un konkrētiem projektiem piešķirtiem līdzekļiem (*ieguldījums*). Tomēr nav uzsvērti *koprezultāti*. Komisija nav izklāstījusi *intervences loģiku*, ar kuru būtu paskaidrots EJZF ieguldījums politikas mērķu sasniegšanā. Tādējādi ir grūti noteikt cēloņsakarību starp EJZF atbalstu un koprezultātu, un ir grūti novērtēt EJZF *ietekmi* uz vispārējo politikas sniegumu.

4.17. Komisija papildus ir izstrādājusi atsevišķus EJZF rādītājus⁶, ar kuriem uzraudzīt izdevumus dalībvalstīs. Šo rādītāju vajadzībām vāktā informācija ir balstīta uz finanšu datiem, kas iekļauti dalībvalstu gada īstenošanas ziņojumos (GĪZ) un ikgadējā *Infosys* ziņojumā (tajā ir sniegti papildu dati par darbībām, kuras dalībvalstis izraudzījušās finansēšanai)⁷. Šie rādītāji un dati, kas ir apkopoti [EJZF gada īstenošanas ziņojumā](#)⁸, galvenokārt norāda uz EJZF finansiālo ieguldījumu KZP mērķu sasniegšanā, nevis uz koprezultātiem.

⁵ SEC(2011) 891 final un SEC(2011) 1416 final.

⁶ Komisijas Deleģētā regula (ES) Nr. 1014/2014.

⁷ Regula (ES) Nr. 508/2014, 114. pants un 97. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

⁸ Eiropas Komisija, [EJZF īstenošanas ziņojums](#), 2021.

Mērķis veicināt konkurētspējīgu, vides ziņā ilgtspējīgu, ekonomiski dzīvotspējīgu un sociāli atbildīgu zivsaimniecību un akvakultūru

4.18. 4.5. attēlā ir apkopoti programmu pārskatu rādītāji, kas saistīti ar minēto mērķi.

4.5. attēls. Apkopojums par rādītājiem, kas saistīti ar mērķi veicināt konkurētspējīgu, vides ziņā ilgtspējīgu, ekonomiski dzīvotspējīgu un sociāli atbildīgu zivsaimniecību un akvakultūru

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā			2	2
Nē				
Nav skaidrs ?		1	5	6
KOPĀ		1	7	8

Sīkāk par atlasītajiem atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
ES zvejas flotes rentabilitāte: vidēji Ietekme	100 % (2018) Starpposma mērķis 0 % (2018) ≈ 2012 2023
Komerčiāli izmantoto sugu izmetumu apjoms Ietekme	Galamērķis: samazinājums ? ≈
Akvakultūras produkcijas vērtība ES Ietekme	82 % (2018) Starpposma mērķis 100 % (2020) ? 2013 2023

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvanitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

? Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērstas paskaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

Zivsaimniecības ekonomiskā dzīvotspēja palielinās, bet dati par akvakultūru nav tik pārliecinoši

4.19. ES saražo aptuveni 3 % no pasaules zivsaimniecības un akvakultūras produkcijas, un tā ir sestā lielākā ražotāja pasaulē⁹. Apmēram 80 % šīs produkcijas veido zivsaimniecība un 20 % – akvakultūra¹⁰.

4.20. Komisijas dati liecina, ka jūras dzīvo resursu nozare, kurā lielu daļu aizņem zivsaimniecība un akvakultūra, ir svarīga, bet neliela ES zilās ekonomikas sastāvdaļa. 2018. gadā¹¹ šī nozare, ieskaitot apstrādi un izplatīšanu, veidoja 11 % no ES zilās ekonomikas bruto pievienotās vērtības.

4.21. 2022. gada programmas pārskatā iekļautais rādītājs liecina, ka pēdējos gados ES zvejas flotes rentabilitāte ir uzlabojusies (sk. **4.5.** un **4.6. attēlu**)¹². Komisija arī ziņo par pozitīviem ekonomiskajiem rezultātiem attiecībā uz zvejas flotēm, kas zvejo ilgtspējīgi izmantotus krājumus, kur uzlabojas rentabilitāte un algas, savukārt rezultāti ir pretēji attiecībā uz zvejas flotēm, kas orientējas uz pārzvejotiem krājumiem¹³.

⁹ Eiropas Komisija, [Ziņojums par zilo ekonomiku](#), 2021.

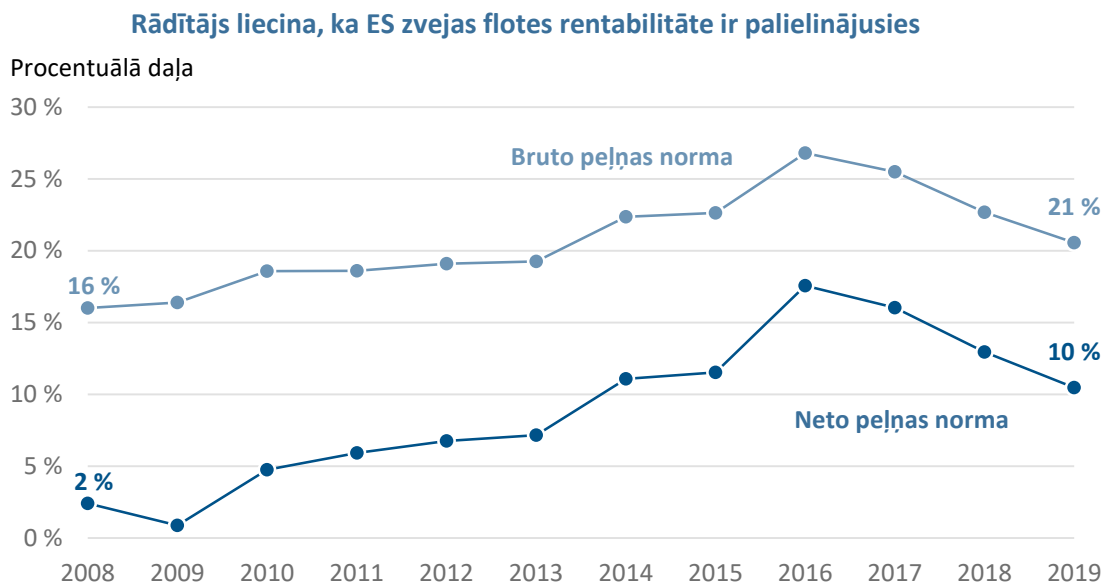
¹⁰ ES Statistikas birojs, [Fakti un skaitļi par kopējo zivsaimniecības politiku](#), 2019.

¹¹ Eiropas Komisija, [Ziņojums par zilo ekonomiku](#), 2021;

¹² COM(2021) 279 final.

¹³ Turpat; sk. arī SWD(2020) 112 final.

4.6. attēls. Ieņēmumu un peļņas tendences

Avots: MARE ĢD dati, kas saņemti 16.7.2021., ieskaitot Apvienoto Karalisti, bet izņemot Grieķiju un Horvātiju.

4.22. Akvakultūras ražošana pasaulē kopš 1990. gada ir četrkāršojusies¹⁴. Eiropas Savienībā laikā no 2008. līdz 2018. gadam ražošana stagnēja¹⁵. Komisija 2020. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā¹⁶ rakstīja, ka 2023. gada galamērķis, proti, gadā saražot produkciju 4,89 miljardu EUR apmērā, tika sasniegts 2016. gadā. Tomēr 2022. gada programmas pārskatā minēts, ka 2017. un 2018. gadā akvakultūras produkcijas vērtība atkal bija zemāka nekā galamērķis.

4.23. EJZF tiešais atbalsts zivsaimniecības un akvakultūras nozarēm visā 2014.–2020. gada periodā bija 3,6 miljardi EUR (64 % no visa EJZF)¹⁷. Programmas pārskatā iekļautie EJZF uzraudzības rādītāji atspoguļo vispārējās tendences, piemēram, *ES zvejas flotes rentabilitāti* vai *akvakultūras produkcijas vērtību*. Šie rādītāji noder, lai sniegtu vispārēju priekšstatu par stāvokli zivsaimniecības un akvakultūras nozarēs. Tie ir atkarīgi no vispārējiem makroekonomiskajiem mainīgajiem lielumiem, piemēram, degvielas cenām, kam ir tiešāka ietekme uz abu nozaru stāvokli.

¹⁴ Zivsaimniecības zinātnes, tehnikas un ekonomikas komiteja (ZZTEK), *The EU Aquaculture Sector-Economic report 2020*, 2021.

¹⁵ ES Statistikas birojs, *Agriculture, forestry and fishery statistics*, 2020.

¹⁶ Gada pārvaldības un snieguma ziņojums, II sēj., 1.4.2. punkts.

¹⁷ ERP aprēķini, pamatojoties uz Eiropas Komisijas sniegtajiem datiem.

4.24. Konkrēti rādītāji, kas apliecina EJZF atbalsta praktisko sniegumu, ietilpst 4.17. punktā aprakstītajā uzraudzības sistēmā. Piemēram, šie rādītāji ļauj novērot, kā mainās EJZF atbalstīto saņēmēju neto peļņa (2020. gadā sasniegtie rezultāti jau pārsniedza 2023. gada galamērķi). Tie arī ļauj noteikt to akvakultūras saimniecību skaitu, kuras sniedz vides pakalpojumus (līdz 2020. gadam no EJZF bija atbalstītas 1600 šādas saimniecības jeb 19,5 % no 2023. gada galamērķa), kā arī ļauj noteikt no jauna izveidoto uzņēmumu skaitu (486 uzņēmumi līdz 2020. gadam jeb 10,8 % no 2023. gada galamērķa)¹⁸.

Komisija ziņo par EJZF izdevumiem vides mērķiem, bet nav skaidri definēta šo mērķu saikne ar galvenajiem vidiskajiem rādītājiem

4.25. Ar EJZF būtu jāveicina vides ziņā ilgtspējīga zivsaimniecība un akvakultūra. Zveja rada galveno jūras vides noslogojumu¹⁹. KZP mērķis ir nodrošināt, ka pēc iespējas tiek samazināta zvejas darbību negatīvā ietekme uz jūras ekosistēmu un ka zvejniecības pārvaldībā tiek ievērota ekosistēmas pieeja²⁰. Mēs nesen ziņojām, ka, lai gan ir izveidots satvars jūras vides aizsardzībai, ES rīcība, tostarp dalībvalstu rīcība, nav atjaunojusi jūrās *labu vides stāvokli*²¹. Joprojām pastāv tādas problēmas kā grunts traleru negatīvā ietekme uz jūras vidi un aizsargājamo sugu piezveja²².

4.26. Līdz 2020. gada beigām Komisija bija reģistrējusi 20,1 miljonu EUR kā EJZF saistības, ar ko bija paredzēts finansēt 1364 darbības saskaņā ar pasākumiem, kuru mērķis ir ierobežot zvejas ietekmi uz jūras vidi un salāgot zveju ar sugu aizsardzības nepieciešamību²³.

¹⁸ Eiropas Komisijas sniegtie dati.

¹⁹ Sk. EVA, *Marine environmental pressures*, 2018; FAO, *Ecosystem Effects of Fishing in the Mediterranean: An Analysis of the Major Threats of Fishing Gear and Practices to Biodiversity and Marine Habits*, 2004; EVA, *Marine messages II*, 2019; IPBES, *Global assessment report on biodiversity and ecosystem services*, 2019; *The economics of Biodiversity: The Dasgupta Review*, 2021.

²⁰ Regula (ES) Nr. 1380/2013, 2. panta 3. punkts.

²¹ Īpašais ziņojums Nr. 26/2020, V punkts.

²² Eiropas Komisija, *Assessment of the existing EU policy tools in the field of Sustainable Development Goal (SDG) 14 and other ocean-related Agenda 2030 targets* 2021; ICES, *Bycatch of protected and potentially vulnerable marine vertebrates – review of national reports under Council Regulation (EC) No. 812/2004 and other information*, 2019.

²³ Eiropas Komisija, *EJZF īstenošanas ziņojums*, 2021.

4.27. Komisija atzīst, ka *izmetumi* ir viens no faktoriem, kāpēc KZP trūkst vides ilgtspējas²⁴. MARE ĢD 2011. gadā lēsa, ka ES ūdeņos katru gadu izmet aptuveni 23 % no kopējās nozvejas. Lai izbeigtu šo praksi un mudinātu zvejniekus zvejojot selektīvāk, tādējādi novēršot nevēlamu nozveju, pašreizējā KZP (ar dažām atkāpēm) ir aizliegti izmetumi. Aizliedzošo noteikumu (izkraušanas pienākumu)²⁵ ieviesa 2015. gadā, un tas ir bijis pilnībā spēkā kopš 2019. gada. EJZF finansējums var palīdzēt izkraušanas pienākuma īstenošanā, piemēram, palīdzot zvejniekiem iegādāties selektīvākus zvejas rīkus.

4.28. Viens no EJZF regulā iekļautajiem konkrētajiem mērķiem²⁶ ir zvejniecības ietekmes uz jūras vidi novēršana, tostarp nevēlamas nozvejas, cik iespējams, samazināšana un izskaušana. Jaunākajās publikācijās secināts, ka nevēlamas nozvejas izmešanas prakse turpinās²⁷. Eiropas Zivsaimniecības kontroles aģentūras (EFCA) ziņojumos²⁸ ir konstatēta plaši izplatīta izkraušanas pienākuma neievērošana dažos flotes segmentos Ziemeļjūrā un ziemeļrietumu ūdeņos. Gan EJZF programmu pārskatā, gan EJZF gada īstenošanas ziņojumā²⁹ ir iekļauts rādītājs attiecībā uz izmetumu apjomu. Tomēr Komisija programmu pārskatā nesniedz datus par šo rādītāju. EJZF gada īstenošanas ziņojumā Komisija sniedz dažus datus, bet uzskata tos par neuzticamiem.

4.29. ES ir uzņēmusies starptautiskas saistības izmantot *aizsargājamās jūras teritorijas*, lai saglabātu jūrā esošo dzīvību. Lai pildītu šīs saistības, var īstenot dažādus pasākumus, tostarp ierobežot zveju. 2018. gadā EVA ziņoja, ka ES ir sasniegusi Aichi mērķi bioloģiskās daudzveidības jomā, kas paredzēja, ka līdz 2020. gadam par aizsargājamām jūras teritorijām ir jānosaka vismaz 10 % ES ūdeņu³⁰. Attiecīgais rādītājs Komisijas EJZF programmu pārskatā to apstiprina. Mūsu īpašajā ziņojumā par jūras

²⁴ SEC(2011) 891 galīgā redakcija.

²⁵ Regula (ES) Nr. 1380/2013, 15. pants.

²⁶ Regula (ES) Nr. 508/2014, 6. panta 1. punkta a) apakšpunkts.

²⁷ SWD(2021) 122 final; *EP report on securing the objectives of the Landing Obligation under Article 15 of the CFP; EP study on EU fisheries policy – latest developments and future challenges*.

²⁸ EFCA, *Compliance Evaluation reports*, 2019.

²⁹ EFCA, *Compliance Evaluation reports*, 2019.

³⁰ EVA, *EU reaches the Aichi target of protecting ten percent of Europe's seas*, 2018.

vides aizsardzību secinājām, ka aizsargājamās jūras teritorijās jūras biodaudzveidība tiek aizsargāta nelielā mērā³¹.

Mērķis sekmēt KZP īstenošanu

4.30. *4.7. attēlā* ir apkopoti programmu pārskatos iekļautie rādītāji, kas saistīti ar minēto mērķi.

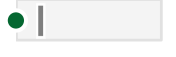
³¹ Īpašais ziņojums Nr. 26/2020, 31–39. punkts.

4.7. attēls. Apkopojums par rādītājiem, kas saistīti ar mērķi *sekmēt KZP īstenošanu*

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā 	1			1
Nē 		2	3	5
Nav skaidrs ? 				
KOPĀ	1	2	3	6

Sīkāk par atlasītajiem atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
Dalībvalstis, kurām ir rīcības plāni kontroles sistēmu uzlabošanai Koprezultāts	 123 0 % (2019) Starpposma mērķis 17 % (2017) ≈
To krājumu īpatsvars vai skaits, kuros zvejo maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjomā (MSY): ICES apgabals Ietekme	 123 Aprakstoši dati ≈
To krājumu īpatsvars vai skaits, kuros zvejo MSY apjomā: Vidusjūra Ietekme	 123 Aprakstoši dati ≈
To krājumu īpatsvars vai skaits, kuros zvejo MSY apjomā: Melnā jūra Ietekme	 123 Aprakstoši dati ≈
Pienācīga reaģēšana uz datu pieprasījumiem Koprezultāts	 123 0 % (2019) Starpposma mērķis 50 % (2017) ≈

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvanitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērsti paskaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

Maz ticams, ka tiks sasniegts KZP saglabāšanas mērķis

4.31. Ar LESD 3. pantu ES ir piešķirta ekskluzīva kompetence jūras bioloģisko resursu saglabāšanā. Komisija 2011. gadā ziņoja³², ka 78,5 % no Kopienas krājumiem, par kuriem bija pieejami zinātniskie dati, tika zvejoti ilgtnespējīgi. KZP galvenais mērķis ir padarīt zivsaimniecību ilgtspējīgu, tostarp atjaunot un uzturēt zivju krājumus. Līdz 2020. gada beigām dalībvalstis bija atlasījušas gandrīz 6180 darbību ar kopējo EJZF finansējumu 695 miljoni EUR un minētajam mērķim bija izlietojušas 374 miljonus EUR³³.

4.32. Lai sasniegtu saglabāšanas mērķi, Komisija ziņo par to, kā tiek sasniegts maksimālais ilgtspējīgas ieguves apjoms (MSY), ko ražo vienādu ar vai mazāku par maksimālo ilgtspējīgas izmantošanas intensitāti (F_{msy}). Šie drošie zvejas apjomi, kuru pamatā ir zinātniskie ieteikumi, bija jāsasniedz, ja iespējams, līdz 2015. gadam un visiem zivju krājumiem – vēlākais līdz 2020. gadam³⁴. Komisijas

©Getty Images / Monty Rakusen.

EJZF programmu pārskatā izmantotais rādītājs ir “to krājumu īpatsvars vai skaits, kuros zvejo maksimālā ilgtspējas ieguves apjomā (MSY)”, un par šo rādītāju ziņo atsevišķi par Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļu (*ICES*), Vidusjūru un Melno jūru. Bāzes līnija (59 %), ko Komisija nepareizi izmantoja attiecībā uz visām jūrām, faktiski attiecas tikai uz Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļu.

4.33. 2022. gada budžeta projektam pievienotajā EJZF programmas pārskatā nav norādīti faktiskie kvantitatīvie rezultāti KZP saglabāšanas mērķa sasniegšanā, lai gan šī informācija ir pieejama. Aprakstošajā sadaļā Komisija norāda uz to, ka liela daļa no plānotajiem izkrāvumiem, kas ir saskaņā ar zvejas kvotām, atbilst maksimālajai ilgtspējīgas izmantošanas intensitātei (F_{msy}), bet Komisija nenorāda, ka liela daļa zivju krājumu joprojām tiek zvejoti drošiem līmeņiem neatbilstošā apjomā. Mēs konstatējam, ka šī koncentrēšanās uz izkrāvumiem, nevis zivju krājumiem rada pārāk

³² SEC(2011) 891 galīgā redakcija; SEC(2011) 1416 galīgā redakcija.

³³ Eiropas Komisija, EJZF īstenošanas ziņojums, 2021.

³⁴ Regula (ES) Nr. 1380/2013, 2. panta 2. punkts.

pozitīvu iespaidu par izredzēm sasniegt mērķi zvejojot atbilstoši maksimālajam ilgtspējīgas ieguves apjomam (MSY).

4.34. Komisija EJZF programmas pārskatā arī ziņo, ka Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļā zvejas *noslodze* ir stabilizējusies ilgtspējīgā līmenī, bet Vidusjūrā un Melnajā jūrā zvejas noslodze divas reizes pārsniedza F_{msy} mērķi.

4.35. Kopumā 2022. gada budžeta projektam pievienotajā EJZF programmas pārskatā Komisija uzskata, ka tā ir panākusi mērenu progresu saglabāšanas mērķa sasniegšanā. Jaunākie oficiālie novērtējumi liecina, ka diezin vai ES šo mērķi sasniedza līdz 2020. gadam³⁵. Neseni zinātniskie dati³⁶ liecina, ka Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļā pārzvejoto krājumu īpatsvars, no vienas puses, pēdējo desmit gadu laikā ir ievērojami samazinājies, bet, no otras puses, veido gandrīz 40 %. Turklāt Vidusjūrā un Melnajā jūrā 83 % novērtēto zivju krājumu bija pārzvejoti (aprēķins veikts, pamatojoties uz nepilnīgiem datiem).

4.36. Mēs esam analizējuši faktorus, kas nosaka šos neapmierinošos saglabāšanas rezultātus, īpašajā ziņojumā par jūras vides aizsardzību³⁷. Konstatējām, ka, lai gan ES rīcības rezultātā ir panākts izmērāms progress Atlantijas okeānā, kur zvejniecības pārvaldība ir saistīta ar pieļaujamās nozvejas ierobežojumiem, Vidusjūra joprojām ir ievērojami pārzvejota un nebija jēgpilnu progressa pazīmju.

4.37. Komisija uzskata³⁸, ka galvenais pārzvejas iemesls ir zvejas flotes pārmērīga kapacitāte. Pārāk daudzos flotes segmentos zvejas kapacitāte pārsniedz zvejas iespējas. Tāpēc mērķis samazināt zvejas kapacitāti ir vēl viens būtisks ES ilgtspējīgas zivsaimniecības pārvaldības elements. Līdz 2020. gada beigām dalībvalstis bija atlasījušas 24 958 darbības ar kopējo EJZF finansējumu 260 miljoni EUR un bija izlietojušas 199 miljonus EUR pasākumiem, kuru mērķis bija pielāgot zvejas flotes kapacitāti zvejas iespējām³⁹.

³⁵ EVA, *Status of marine fish and shellfish stocks in European seas*, 2019.

³⁶ ZZTEK, *Monitoring the performance of the Common Fisheries Policy*, 2021.

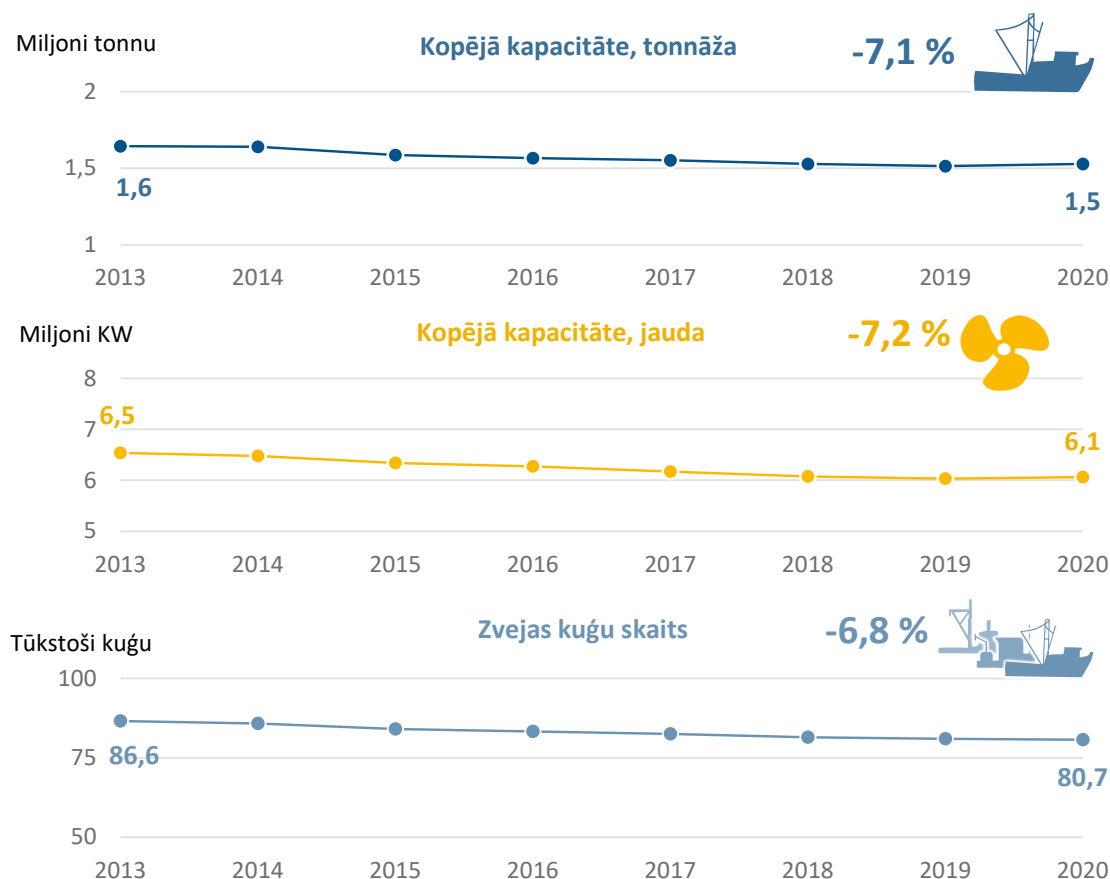
³⁷ Īpašais ziņojums Nr. 26/2020, 84. punkts.

³⁸ SEC(2011) 891 galīgā redakcija.

³⁹ Eiropas Komisija, *EJZF īstenošanas ziņojums*, 2021.

4.38. Nesen apkopotie dati⁴⁰ liecina, ka ES flotes kapacitāte pamazām samazinās (sk. **4.8. attēlu**). Tomēr ilgtspējīgas ieguves rādītājs liecina, ka ievērojami daudzos flotes segmentos lielākajā daļā dalībvalstu zvejas kapacitāte joprojām nesamērojas ar zvejas iespējām (2018. gadā: 145 no 182 novērtētajiem flotes segmentiem)⁴¹.

4.8. attēls. ES zvejas flotes kapacitātes dati

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Komisijas ES flotes reģistra datiem, 2020. gada decembris.

4.39. Zvejas kuģa kapacitāti mēra pēc tilpuma (bruto tilpība GT) un pēc dzinēja jaudas (kW). Mūsu 2017. gada ziņojumā par ES zivsaimniecības kontroli atzīmējām, ka dažas dalībvalstis pienācīgi nepārbauda flotes kapacitāti pēc abiem minētajiem kritērijiem⁴².

⁴⁰ ES flotes reģistrs, 2020. gada decembra dati.

⁴¹ SWD(2021) 122 final; COM(2021) 279 final.

⁴² Īpašais ziņojums Nr. 08/2017.

4.40. EJZF regulā ir noteikts, ka EJZF atbalsta rezultātā nedrīkst palielināties ES flotes zvejas kapacitāte⁴³. Jautājums par kaitējošām subsīdijām zivsaimniecības nozarē ir uzsvērts [ilgtspējīgas attīstības mērķos \(14.6. mērķis\)](#), kur prasīts izbeigt šo praksi, sākot ar 2020. gadu. Tas ir temats intensīvās [PTO sarunās](#).

Zinātniskie ieteikumi un datu vākšana ir svarīgi zivsaimniecības pārvaldības aspekti

4.41. Pieņemot svarīgus KZP lēmumus, piemēram, par nozvejas kvotām, būtu jāņem vērā zinātniskie ieteikumi. Tāpēc ļoti nozīmīgs aspekts ir zinātnisko datu pieejamība. No EJZF tiek atbalstīta datu vākšana un pārvaldība dalībvalstīs. Līdz 2020. gada beigām dalībvalstis bija uzņēmušās saistības par 482 miljoniem EUR un šim mērķim iztērējušas 379 miljonus EUR⁴⁴.

4.42. Mūsu īpašajā ziņojumā par jūras vides aizsardzību⁴⁵ atzīmējam, ka 2017. gadā ICES nespēja sniegt zinātnisku ieteikumu par vairāk nekā pusi krājumu, jo dati bija ierobežoti. 2019. gadā tas pats bija sakāms par 62 % (159 no 256 krājumiem dati bija ierobežoti⁴⁶). Attiecībā uz Vidusjūru un Melno jūru 2016. gadā tika novērtēti 47 zivju krājumi, bet 2018. gadā informācija bija pieejama tikai par 21 krājumu⁴⁷.

Zivsaimniecības kontroles sistēma tiek modernizēta

4.43. KZP panākumi ir cieši saistīti ar zivsaimniecības kontroles sistēmas efektivitāti. 2017. gadā mēs bijām ziņojuši par kontroles sistēmas problēmām⁴⁸. 2018. gadā Komisija ierosināja grozīt zivsaimniecības kontroles regulu⁴⁹. Likumdevēji nav pieņēmuši šo tiesību akta priekšlikumu, un kontroles sistēmai joprojām piemīt nepilnības⁵⁰.

⁴³ Regula (ES) Nr. 508/2014, 5. pants.

⁴⁴ Eiropas Komisija, [EJZF īstenošanas ziņojums](#), 2021.

⁴⁵ Īpašais ziņojums Nr. 26/2020.

⁴⁶ ZZTEK, [Monitoring the performance of the Common Fisheries Policy](#), 2021.

⁴⁷ SWD(2020) 112 final.

⁴⁸ Īpašais ziņojums Nr. 08/2017.

⁴⁹ COM(2018) 368 final.

⁵⁰ Eiropas Komisija, [Report on the implementation of the Control Regulation](#), 2021.

4.44. EJZF nodrošina finansējumu, lai padarītu efektīvākas noteikumu izpildes nodrošināšanai nepieciešamās valsts kontroles sistēmas. EJZF pasākumiem šā procesa atbalstam līdz šim ir piešķirts visvairāk naudas (līdz 2020. gadam – 440 miljoni EUR⁵¹), tomēr nav rādītāju, kas sniegtu informāciju par EJZF ieguldījumu efektīvas kontroles sistēmas mērķa sasniegšanā.

⁵¹ Eiropas Komisija, [EJZF īstenošanas ziņojums](#), 2021.

Secinājumi

4.45. KZP būtu jārisina tādi problēmjaudājumi kā ilgtnespējīga zveja, jūras vides degradācija un ES zivsaimniecības un akvakultūras nozaru pārveide. Ar EJZF līdzekļiem būtu jāatbalsta šie KZP mērķi. Komisijas sagatavotai vai iegūtai snieguma informācijai būtu jāatspoguļo rezultāti, ko nodrošinājusi EJZF intervence, jānorāda uz neapmierinošu virzību un jākalpo par korektīvu pasākumu veicinošu faktoru.

4.46. Mēs konstatējam, ka Komisijas rīcībā esošā snieguma informācija lielākoties uzsver Fonda finansiālo ieguldījumu KZP mērķu sasniegšanā, nevis koprezultātus.

4.47. Programmas pārskatā un gada snieguma un pārvaldības ziņojumā galvenokārt ir iekļauti vispārēji makrolīmeņa rādītāji. Tie ir noderīgi, lai sniegtu vispārēju priekšstatu par zivsaimniecības un akvakultūras nozares stāvokli. Tomēr nav skaidras saiknes starp EJZF ieguldījumu un deklarētajiem sasniegumiem (sk. 4.16. punktu). Šī saikne ir nepieciešama, lai novērtētu EJZF *efektivitāti* KZP mērķu sasniegšanā un pamatotu budžeta pieprasījumus. Pilnīgāku priekšstatu par EJZF īstenošanu sniedz konkrētāki EJZF rādītāji un dati, kas izstrādāti ārpus programmas pārskata un gada pārvaldības un snieguma ziņojuma satvara (tie ir apkopoti EJZF gada īstenošanas ziņojumā), tomēr arī tie uzsver izdevumus, nevis koprezultātus (sk. 4.17. punktu).

4.48. Mēs konstatējam, ka Komisija EJZF programmas pārskatā un gada pārvaldības un snieguma ziņojumā sniedz maz snieguma informācijas par EJZF koprezultātiem saistībā ar KZP vides mērķa atbalstīšanu. Šķiet, ka līdz 2020. gadam netika sasniegts KZP mērķis nodrošināt visu zivju krājumu vēlamu saglabāšanas stāvokli. Galvenais rādītājs, kura uzdevums ir uzraudzīt progresu šajā jomā – zveja maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjomā (*MSY*) – neietver pietiekamu informāciju, kas ļautu noteikt virzību uz šā mērķa sasniegšanu (sk. 4.32.–4.36. punktu). Mēs arī atzīmējam, ka zvejas darbības joprojām negatīvi ietekmē jūras ekosistēmu, nevēlamas nozvejas izmešanas kaitīgā prakse turpinās un lielumiem, ar kuriem informē par jūras teritoriju aizsardzības efektivitāti, piemīt nozīmīgi trūkumi (sk. 4.25.–4.29. punktu).

4.49. Pieejamā informācija liecina, ka ES zvejas flote kopumā spēj nopelnīt un ka ilgtspējīga zveja ir izdevīga zvejniekiem. Ar ES akvakultūras ražošanas veicināšanu tik labi neveicas, jo pēdējā laikā vērojama stagnācija (sk. 4.20.–4.24. punktu).

4.50. Ar EJZF līdzekļiem finansē datu vākšanu un pārvaldību, lai būtu pieejami vajadzīgie zinātniskie ieteikumi. Tomēr ierobežotu datu dēļ šādu ieteikumu trūkst daudziem zivju krājumiem, īpaši Vidusjūrā un Melnajā jūrā (sk. [4.41.](#) un [4.42.](#) punktu.)

4.51. Visbeidzot, būtisks faktors KZP mērķu sasniegšanai ir zivsaimniecības kontroles sistēma. Komisija ir veikusi korektīvus pasākumus, kas varētu uzlabot valstu kontroles sistēmas, bet problēmas joprojām pastāv (sk. [4.43.](#) punktu).

Pielikumi

4.1. pielikums. Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda mērķi

Konkrētie mērķi			
Mērķis	Pilns nosaukums	Īsais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
1. konkrētais mērķis	Veicināt konkurētspējīgu, vides ziņā ilgtspējīgu, ekonomiski dzīvotspējīgu un sociāli atbildīgu zivsaimniecību un akvakultūru	Zivsaimniecības un akvakultūras veicināšana (1. KM)	Jā
2. konkrētais mērķis	Sekmēt Savienības integrētās jūrlietu politikas (IJP) izstrādi un īstenošanu tādā veidā, kas papildina kohēzijas politiku un KZP	IJP veicināšana (2. KM)	Nē
3. konkrētais mērķis	Veicināt zivsaimniecības un akvakultūras reģionu līdzsvarotu un iekļaujošu teritoriālo attīstību	Teritoriālās attīstības veicināšana (3. KM)	Nē
4. konkrētais mērķis	Veicināt KZP īstenošanu	KZP veicināšana (4. KM)	Jā

Avots: ERP, pamatojoties 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

5. nodaļa

Drošība un pilsonība

Saturs

	Punkts
Ievads	5.1.–5.9.
Kategorijas “Drošība un pilsonība” īss apraksts	5.1.–5.2.
Tvērums un pieeja	5.3.–5.5.
ISF finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām mērķis un kā šim instrumentam paredzēts darboties	5.6.–5.9.
ISF finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām snieguma novērtējums	5.10.–5.31.
Vispārīgi komentāri	5.10.–5.17.
Valsts programmu īstenošanā vērojamas būtiskas atšķirības	5.11.
ISF finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām snieguma informācijā ir daži trūkumi	5.12.–5.14.
Pārvaldības un snieguma ziņojumā publicētie snieguma rādītāji sniedz optimistisku priekšstatu par ISF finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām sniegumu	5.15.–5.16.
ISF finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām vispārīgā mērķa rādītāja virzība ir pietiekama, bet to ietekmē vairāki ārēji faktori	5.17.
Atbalstīt kopējo vīzu politiku	5.18.–5.21.
ISF finansiālā atbalsta instruments ārējām robežām un vīzām ir veicinājis vīzu efektīvu apstrādi, bet tam neizdodas ar mācību palīdzību veicināt konsekvētu acquis piemērošanu	5.20.–5.21.
Atbalstīt robežu integrētu pārvaldību	5.22.–5.31.
ISF finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām sniegums ir labāks IT sistēmu un aprīkojuma modernizēšanā nekā robežsargu apmācīšanā to izmantošanai	5.23.–5.26.
ISF finansiālā atbalsta instruments ārējām robežām un vīzām ir ļāvis izstrādāt integrētai robežu pārvaldībai nepieciešamās sistēmas	5.27.–5.30.
ISF finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām ieguldījums efektīvā robežu pārvaldībā ir atkarīgs no dalībvalstīm, kas IT sistēmās ievada uzticamu, atbilstīgu un atjauninātu informāciju	5.31.
Secinājumi	5.32.–5.36.

Pielikumi

5.1. pielikums. Iekšējās drošības fonda finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām mērķi

Ievads

Kategorijas “Drošība un pilsonība” īss apraksts

5.1. DFS 3. izdevumu kategorija aptver izdevumus, kas saistīti ar politikas virzieniem, kuru mērķis ir stiprināt Eiropas pilsonības jēdzienu, veidojot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu bez iekšējām robežām. Tās finansējums ir paredzēts šādām jomām:

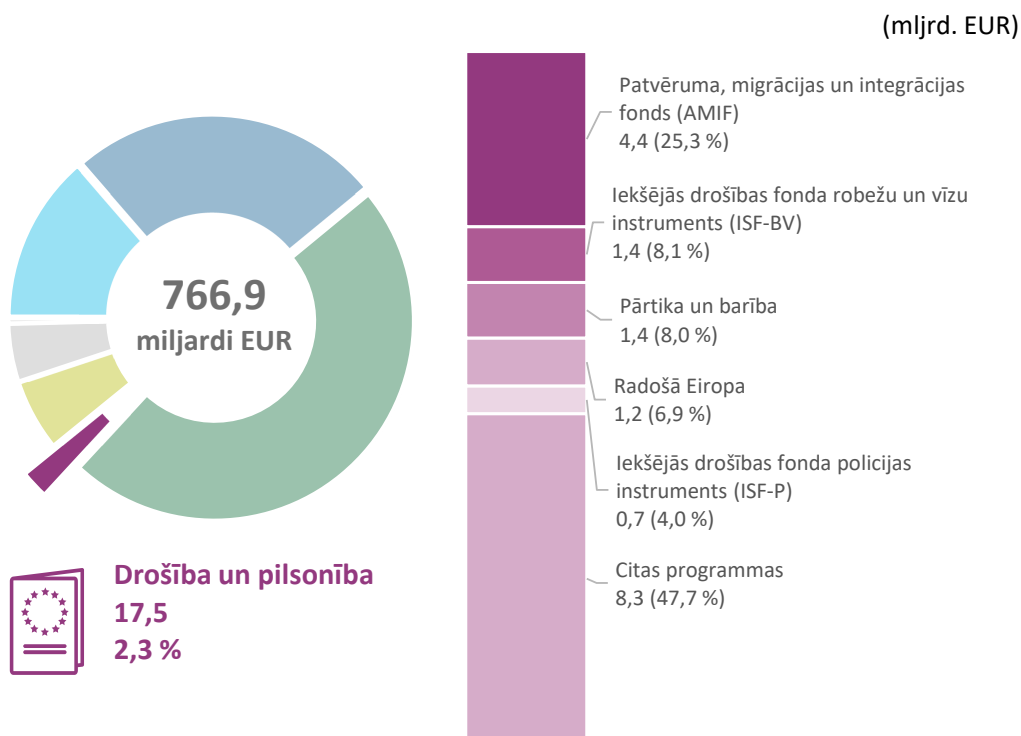
- patvērums un migrācija;
- iekšējā drošība, kas aptver saskaņotu robežu pārvaldību, kopējas vīzu politikas izstrādi, tiesībsardzības iestāžu sadarbību un spēju uzlabošanu ar drošību saistītu risku un krīžu pārvaldībai;
- migrācija un drošība, un tiesu iestāžu sadarbība;
- cilvēku, dzīvnieku un augu veselība;
- kultūras un audiovizuālā nozare;
- tiesiskums, patērētāju tiesības, vienlīdzība un pilsonība.

5.2. Kopējie plānotie izdevumi šajā izdevumu kategorijā DFS 2014.–2020. gadam bija 22,4 miljardi EUR, no kuriem līdz 2020. gada beigām bija izmaksāti 17,5 miljardi EUR (sk. [5.1. attēlu](#)). Nozīmīgākā izdevumu joma attiecas uz divām savstarpēji saistītām politikas jomām, proti, uz migrāciju un drošību.

5.1. attēls. Drošība un pilsonība: par perioda saistībām 2014.–2020. gadā veiktie maksājumi

i) kā daļa no visām DFS kategorijām

ii) sadalījumā pa atsevišķām programmām

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

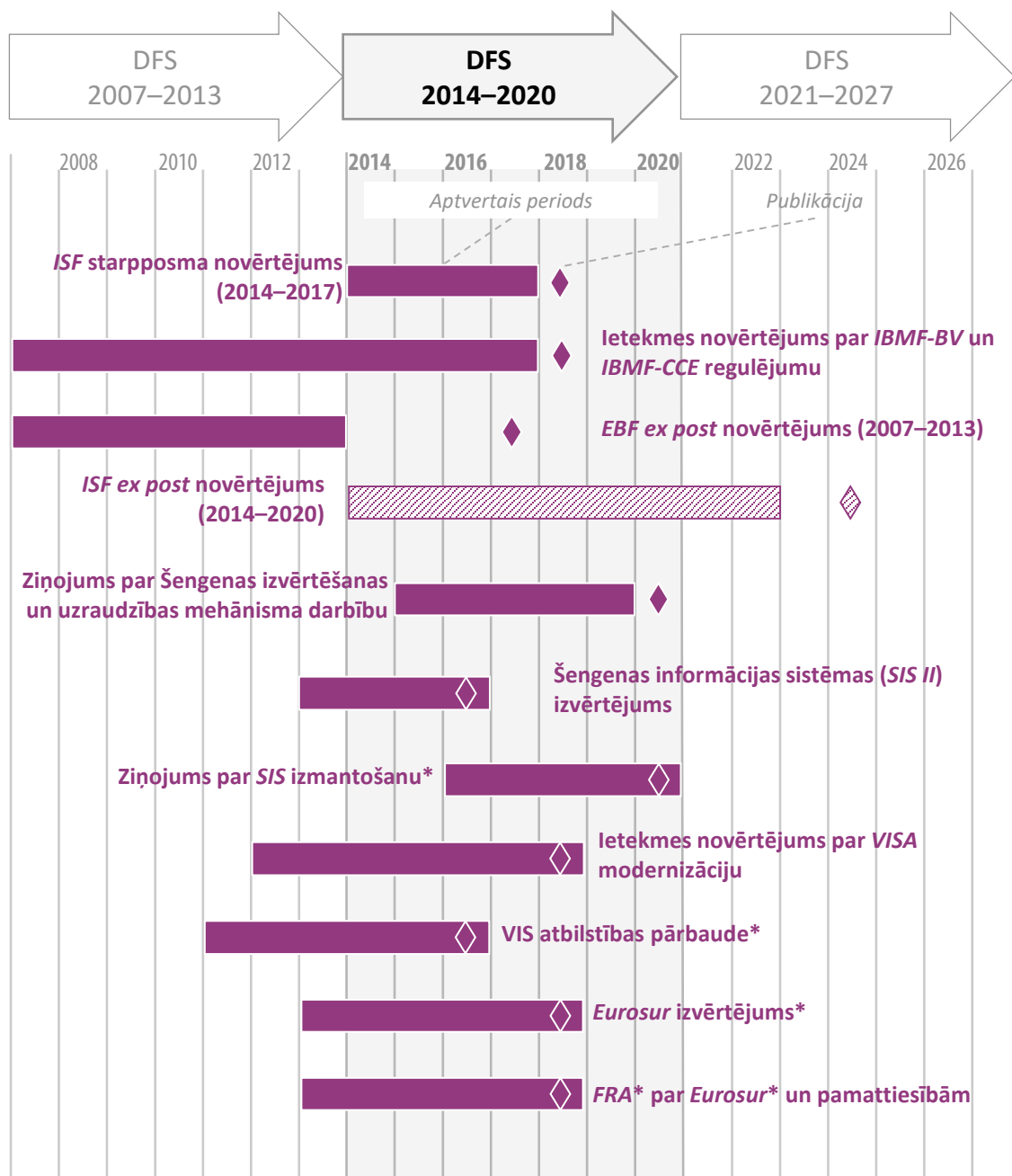
Tvērums un pieeja

5.3. No kategorijas “Drošība un pilsonība” 11 programmām mēs atlasījām *ISF* finansiālā atbalsta instrumentu ārējām robežām un vīzām (turpmāk “*ISF-BV*”), kas veido 8,1 % no kopējiem maksājumiem, kuri līdz 2020. gada beigām veikti šajā DFS kategorijā. Mūsu mērķis bija noteikt, cik lielā mērā bija pieejama attiecīgā snieguma informācija, un, pamatojoties uz šo informāciju, novērtēt ES izdevumu programmu sniegumu. Tas ir turpinājums darbam, ko aizsākām [2019. gada pārskatā par ES budžeta sniegumu](#), kurā aptvērām Patvēruma, migrācijas un integrācijas fondu (*AMIF*), kas līdz 2019. gada beigām veidoja 23,9 % no kopējiem maksājumiem.

5.4. Šo nodaļu mēs sagatavojām, izmantojot Komisijas informāciju par sniegumu, kas ietvēra 2020. gada *Pārvaldības un snieguma ziņojumu*, 2022. gada budžeta projektam pievienotos *programmu pārskatus*, galvenos izvērtējumus un citus ziņojumus, kas parādīti [5.2. attēlā](#). Mēs pārbaudījām šīs informācijas ticamību un atbilstību mūsu konstatējumiem, bet nerevidējām tās uzticamību. Mēs esam

izmantojuši arī savu neseno revīziju un apskatu rezultātus. **Papildinājumā** sīkāk aprakstīta metodoloģija, kas izmantota šīs nodaļas sagatavošanā.

5.2. attēls. Galveno izvērtējumu un citu ziņojumu laika grafiks un aptvertie periodi

* SIS: Šengenas Informācijas sistēma, VIS: Vīzu informācijas sistēma, FRA: Pamattiesību aģentūra, Eurosur: Eiropas Robežu uzraudzības sistēma.

Avots: ERP.

5.5. Tiesību aktos, ar ko izveido katru ES izdevumu programmu, ir ietverti vairāki mērķi, kas ir vai nu vispārīgi (parasti plašāki un stratēģiskāki), vai konkrēti (parasti šaurāki un izmantojami darbībai). Šī nodaļa aptver vispārīgo mērķi un abus konkrētos mērķus, kas saistīti ar *ISF-BV*. *ISF-BV* tiesību aktos ir noteikti arī finansēšanas darbības mērķi (sk. **5.1. pielikumu**)¹.

***ISF* finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām mērķis un kā šim instrumentam paredzēts darboties**

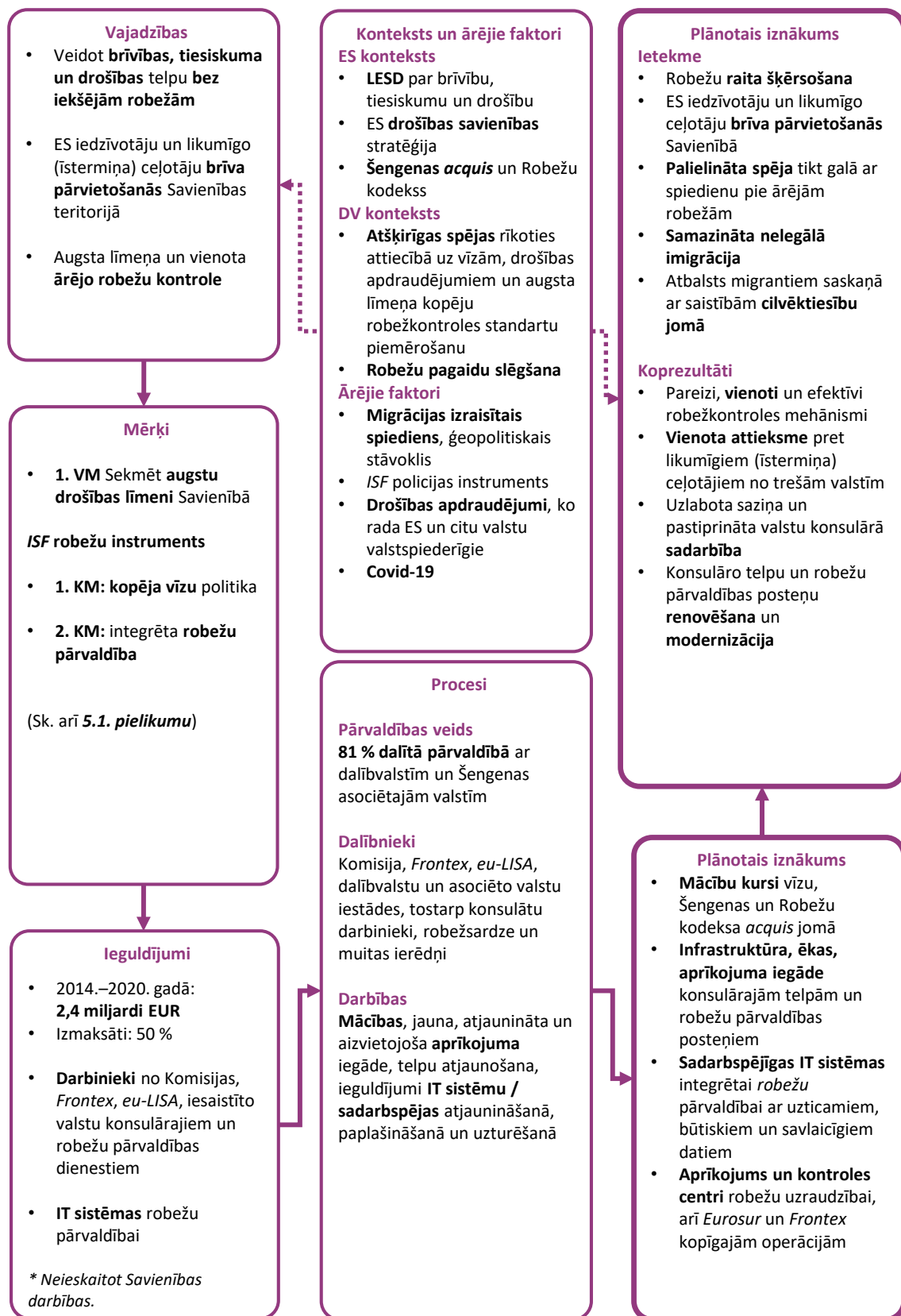
5.6. *ISF-BV* sniedz atbalstu (2,4 miljardi EUR² saistībā 2014.–2020. gada periodam) saskaņotiem robežu pārvaldības pasākumiem, kas nodrošina vienotu un augsta līmeņa robežkontroli, un kopējas vīzu politikas izstrādei³, ievērojot Savienības saistības attiecībā uz pamatbrīvībām un cilvēktiesībām. Pamatinformācija par *ISF-BV* un konceptuāls apraksts par vajadzībām, mērķiem un plānotajiem *tiešajiem rezultātiem* un *iznākumu* ir sniegti **5.3. attēlā**.

¹ Regula (ES) Nr. 515/2014, ar ko izveido finansiāla atbalsta instrumentu ārējām robežām un vīzām, 3. pants.

² Tikai dalīta pārvaldība; neietver ārkārtas palīdzību (414 miljoni EUR) un Savienības darbības.

³ Regula (ES) Nr. 515/2014, 3. pants.

5.3. attēls. ISF-BV īss apraksts.

Avots: ERP, pamatojoties uz Regulu (ES) Nr. 515/2014.

5.7. Lielāko daļu *ISF-BV* finansējuma (81 %) pārvalda, izmantojot iesaistīto ES dalībvalstu (visu, izņemot Īriju) un četru Šengenas asociēto valstu (Islande, Lihtenšteina, Šveice un Norvēģija) valsts programmas, kopā ar Komisijas Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorātu (HOME ĢD). Tas arī tieši vai netieši pārvalda pārējās ES darbības un ārkārtas palīdzību. Apkopojums par faktiskajiem izdevumiem, kurus valstis paziņojušas attiecībā uz savām valsts programmām 2014.–2020. gada periodā, ir sniegts **5.4. attēlā**.

5.4. attēls. Apkopojums par valstu programmu izdevumiem

Dalībvalstu deklarētie valsts programmu izdevumi 2014.–2020. gadā: 1320 miljoni EUR			
% no maksājumiem atbilstoši izdevumu veidam			
Nacionālie mērķi (NM) <i>ISF</i> robežu instrumentam	1. KM Atbalstīt kopējo vīzu politiku	2. KM Integrētā robežu pārvaldība	ĪTS Īpašā tranzīta shēma
	8 %	82 %	10 %
1. KM. Operatīvs atbalsts kopējai vīzu politikai: uzlabot dalībvalstu spējas piemērot kopēju vīzu politiku, lai atvieglotu likumīgu ceļošanu (Šengenas vīzas), nodrošināt vienlīdzīgu attieksmi pret trešo valstu valstspiederīgajiem un apkarot neatbilstīgu imigrāciju	2,5 %		
1. KM/1. NM. Valsts spēja: VIS valstu komponentu un citu IT rīku izstrāde vīzu izsniegšanai, vīzu daļu atjaunošanai, jaunu vīzu daļu atvēršanai trešās valstīs	4,6 %		
1. KM/2. NM. Savienības <i>acquis</i> : mācības kopējās vīzu politikas jomā, ieviešot konkrētus ieteikumus no Šengenas izvērtēšanas mehānisma	0,2 %		
1. KM/3. NM. Konsulārās sadarbības pastiprināšana: izveidot kopīgus vīzu pieteikumu centrus, pārstāvības pasākumus, attīstīt un modernizēt konsulātus, aprīkojumu un atbalstu specializētiem posteņiem trešās valstīs, piemēram, imigrācijas sadarbības koordinatori	0,7 %		
1. KD. Konsulārā sadarbība: konkrētu darbību ietvaros	0,3 %		
2. KM/1. NM. <i>Eurosur</i> : ieviest dalībvalstu <i>Eurosur</i> komponentus (tostarp ēkas, aprīkojumu un IKT valstu koordinācijas centriem, valsts situācijas attīstību, informācijas apmaiņu); ieguldījumi robežkontroles aprīkojumā un uzraudzības sistēmās, tostarp aprīkojumā, kas kopīgi ar <i>Frontex</i> jāizmanto kopīgām robežu operācijām		8 %	
2. KM/2. NM. Informācijas apmaiņa: komunikācijas sistēmas, mācību kursi, ekspertu sanāksmes un semināri starp dažādām aģentūrām ar mērķi uzlabot sadarbību		2 %	
2. KM/3. NM. Kopīgi Savienības standarti: izveidot drošas, sadarbīgas IT robežu pārvaldības sistēmas, piemēram, <i>SIS</i> , <i>VIS</i> , <i>ETIAS</i> un <i>Eurosur</i> , attīstīt un modernizēt robežkontroles infrastruktūru (piemēram, automatizētas robežkontroles jeb ARK vārtus)		2 %	
1. KM/4. NM. Savienības <i>acquis</i> : ar robežām saistītas mācības (Šengenas Robežu kodekss), īstenojot konkrētus ieteikumus no Šengenas izvērtēšanas mehānisma		1 %	
2. KM/5. NM. Nākotnes uzdevumi: aģentūras vadīti robežu analīzes pasākumi		1 %	
2. KM/6. NM. Valsts spēja: ieguldījumi infrastruktūras izveidē un uzturēšanā robežšķērsošanas vietās		30 %	
2. KM/2. KD. <i>Frontex</i> aprīkojums: konkrētas dalībvalstu darbības, lai iegādātos aprīkojumu, kas pieejams <i>Frontex</i> kopīgajām operācijām		11 %	
2. KM. Tehniskā palīdzība pie robežām: sniegt tehnisko palīdzību dalībvalstīm		2 %	
2. KM. Operatīvs atbalsts robežām: fiksēto un mobilo robežkontroles iekārtu uzturēšanas izmaksas		25 %	
ĪTS – Īpašā tranzīta shēma: īpaša kārtība tranzīta režīmam starp Lietuvu un Krieviju			10 %

Avots: ERP, pamatojoties uz dalībvalstu 2020. gada īstenošanas ziņojumiem.

5.8. Politikas īstenošanai un *ISF-BV* izdevumiem ir vajadzīga cieša koordinācija un sadarbība starp Komisiju, ES aģentūrām (īpaši *Frontex*) un tām valsts iestādēm, kuras atbild par muitu (pildot ar robežām saistītus uzdevumus), vīzām, imigrāciju un robežu pārvaldību. Jo īpaši par valstu programmām, izdevumiem, kas saistīti ar integrētu robežu pārvaldību, kā arī par transportlīdzekļu un aprīkojuma iegādi kopīgām operācijām ir jāapspriežas ar *Frontex*⁴.

5.9. Robežkontroli un *ISF* darbību īstenošanu var ietekmēt notikumi, kas ir ārpus valstu valdību kontroles, piemēram, Covid-19 pandēmijas ietekme uz veselību, bažas par drošību saistībā ar terorisma draudiem un neparedzēta migrantu pārvietošanās no valstīm ārpus ES.

⁴ Regula (ES) Nr. 514/2014, 9. panta 2. punkta f) apakšpunkts un II pielikums, 2. punkts.

ISF finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām snieguma novērtējums

Vispārīgi komentāri

5.10. Īss apraksts par visiem rādītājiem, kas iekļauti *ISF-BV* programmas pārskatā, ir sniegts [5.5. attēlā](#); [5.6. attēlā](#) ir parādīts *ISF-BV* vispārīgā mērķa rādītājs, bet [5.8. attēlā](#) un [5.9. attēlā](#) esam snieguši īpašus kopsavilkumus par rādītājiem, kas attiecas uz abiem *ISF-BV* konkrētajiem mērķiem. 2019. gada pārskatā par ES budžeta sniegumu⁵ mēs iekļāvām dažas vispārējas piebildes, kas jāņem vērā, interpretējot šos rādītājus. Proti, mūsu vērtējums par to, vai konkrētā rādītāja virzība ir pietiekama, norāda uz varbūtību, ka šis rādītājs sasniegs tam paredzēto galamērķi. Minētajā novērtējumā nav ņemts vērā ne tas, vai un cik cieši konkrētais rādītājs ir saistīts ar *ISF-BV* darbībām un mērķiem, ne arī tas, vai šim rādītājam noteiktais galamērķis ir pietiekami vērienīgs. Tāpēc tas ir tikai pirmais solis programmu snieguma analizē. Mēs neesam revidējuši arī pakārtoto datu uzticamību (taču tā apspriesta [2019. gada pārskatā par sniegumu](#)⁶).

5.5. attēls. Īss apraksts par visiem rādītājiem, kas iekļauti *ISF-BV* programmas pārskatā

Mērķis (*)	Kopā	Tiešie rezultāti				Koprezultāts				Ietekme			
		Visi			?	Visi			?	Visi			?
01. VM	1									1			
01. KM	5	3				2							
02. KM	6	4				1				1			
Kopā	12	7				3				2			

(*) Pilnu mērķu sarakstu skatīt 5.1. pielikumā.

APZĪMĒJUMI

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

? Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

⁵ 2019. gada pārskats par ES budžeta sniegumu, 1.24. punkts.

⁶ Turpat, 1.13.–1.23. punkts.

Valsts programmu īstenošanā vērojamas būtiskas atšķirības

5.11. Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā un programmu pārskatos publicētajā finanšu informācijā apkopoti ļoti atšķirīgi piešķiruma un līdzekļu apguves rādītāji attiecībā uz dalībvalstu valsts programmām.

- Pamatojoties uz regulējumā noteiktajiem piešķiršanas kritērijiem, 43 % (1 miljards EUR) no instrumenta dalītās pārvaldības finansējuma (2,4 miljardi EUR) ir piešķirti četrām dalībvalstīm (Grieķijai, Itālijai, Spānijai, Lietuvai).
- Līdz 2020. gada beigām bija izmaksāti tikai 55 % no valsts programmu piešķirumiem⁷. Valstu izdevumi bija nevienmērīgi – tie svārstījās no 18 % līdz 79 % no attiecīgajiem piešķirumiem. Dalībvalstis ziņoja par turpmāk minētajiem problēmjautājumiem, kas kavē līdzekļu apguvi⁸.
 - Iepirkuma kavējumi, ko izraisīja tādi faktori kā ierobežotais pieteikumu iesniedzēju skaits, sarežģītas konkursa specifikācijas un obligātie tehniskie standarti, kā rezultātā, piemēram, vajadzēja noteikt jaunas tehniskās specifikācijas un anulēt iepirkumus.
 - Tiesību aktu neelastība, kas apgrūtināja valstu piešķirumu novirzīšanu tam, lai palielinātu finansējumu projektiem, kuri saistīti ar IT sistēmām, un rezultātā fondu apguves rādītāji bija zemāki.
 - Dažu dalībvalstu bezdarbība attiecībā uz koordināciju konsulātu izveidei trešās valstīs (piemēram, kopīga Šengenas biroja izveide trešās valstīs).
 - Citi faktori, kurus īstenošanas iestādes nevar kontrolēt, ir, piemēram, Covid-19, savstarpējā atkarība no citiem, novēlotiem projektiem, lielāks skaits pārsūdzību publiskā iepirkuma jomā un politiskie un administratīvie šķēršļi valstīs ārpus Eiropas Savienības.

⁷ Programmu pārskati, kas pievienoti 2022. gada budžeta projektam, 1006. lpp.

⁸ Dalībvalstu 2020. gada īstenošanas ziņojumi.

***ISF* finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām snieguma informācijā ir daži trūkumi**

5.12. Snieguma satvars neattiecas uz darbību ES līmenī (“Savienības darbības”) un ārkārtas palīdzību, kas veido 19 % no *ISF-BV* piešķirumiem. Tā kā nav juridiskas prasības, Komisija attiecībā uz šīm darbībām vēl nav izstrādājusi snieguma uzraudzības satvaru. Tādējādi ir apkopota ierobežota informācija par sniegumu par kopējo summu 553 miljonu EUR apmērā.

5.13. Gada pārvaldības un snieguma ziņojums un programmu pārskati sniedz maz informācijas par fonda īstenošanas *saimnieciskumu* un *lietderību* vai par *ISF-BV* darbību izmaksu lietderību.

5.14. Vairāk nekā puse (7 no 12) no *ISF-BV* rādītājiem, kas publicēti gada pārvaldības un snieguma ziņojumā un programmu pārskatos, ir tiešo rezultātu rādītāji (un tādējādi programmas darbības īstenošanas mērs) un ir cieši saistīti ar budžeta izdevumu līmeni. Papildus informācijai, kas sniegta *ISF* 2018. gada starpposma novērtējumā (sk. **5.2. attēlu**), kurš sagatavots laikā, kad īstenošana bija lēna, nav ziņots par darbības mērķu sasniegšanu (sk. **5.1. pielikumu**). Laika nobīde starp daudzgadu programmas izdevumiem un to iznākuma redzamību ir neizbēgama. 2020. gada beigās 45 % no *ISF-BV* piešķiruma dalībvalstis vēl nebija izmaksājušas, un tas nozīmē, ka daudzi rezultāti, visticamāk, tiks sasniegti pēc 2020. gada. Dalībvalstis līdz 2023. gada beigām iesniegs Komisijai *ex post* novērtējumu.

Pārvaldības un snieguma ziņojumā publicētie snieguma rādītāji sniedz optimistisku priekšstatu par *ISF* finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām sniegumu

5.15. Galvenie snieguma rādītāji, kas izraudzīti publicēšanai 2020. gada pārvaldības un snieguma ziņojumā, liecina par nozīmīgu virzību uz *ISF-BV* galamērķiem, sasniedzot vairāk nekā 100 % (sk. **5.16.** punktu par to, kā ierobežota skaita valstu izcilie tiešie rezultāti var mainīt kopējo 2.2. un 1.4. konkrētā mērķa sniegumu). Tie kopā ar *ISF-BV* finansēto darbību aprakstu sniedz optimistisku virzības skatījumu. Nav izklāstīti mazāk iepriecinošie dalībvalstu konsulātu un robežsargu apmācības un spēju veidošanas rādītāji.

5.16. Tā kā publicētie snieguma rādītāji apkopo dalībvalstu paziņotos rezultātus, dažu valstu izcilais sniegums rada pozitīvu kopainu.

- Ziņots par 2680 konsulātu izveidi saskaņā ar 1.4. konkrēto mērķi (2020. gada galamērķis – 923) galvenokārt tāpēc, ka četras valstis (Vācija, Spānija, Grieķija, Itālija) katra paziņojušas par vairāk nekā 500 konsulātiem. Bez šīm valstīm kopējais galamērķis ir samazināts līdz 641, un skaitliskie dati par līdz šim panākto virzību krītas no 290 % līdz 85 %.
- Francija ziņoja par izciliem rezultātiem saskaņā ar 2.2. konkrēto mērķi, kas attiecas uz robežkontroles infrastruktūras modernizēšanu vai attīstību (14 735 vienības salīdzinājumā ar galamērķi – 4000) un kas lielā mērā veicināja pārsniegumu: 33 516 modernizētas vai pilnveidotas vienības salīdzinājumā ar kopējo galamērķi – 19 902. Neiekļaujot Franciju, kopējais sasniegums būtu bijis 18 781 vienība salīdzinājumā ar galamērķi – 15 902 vienības.
- Ja neiekļauj trīs valstis (Franciju, Slovēniju, Norvēģiju), kuras ziņoja par izcilu konsulārās sadarbības pasākumu attīstību saskaņā ar 1.1. konkrēto mērķi, skaitliskie dati par līdz šim panākto virzību samazinās no 294 % (430; galamērķis – 146) līdz 121 %.
- No 759 specializētajām konsulāro darbinieku amata vietām trešās valstīs, par kurām ziņots saskaņā ar 1.3. konkrēto mērķi (galamērķis – 395), par 679 amata vietām paziņoja tikai četras valstis (Austrija, Vācija, Grieķija, Nīderlande). Bez šīm četrām valstīm skaitliskie dati par līdz šim panākto virzību krītas no 192 % līdz 28 %.

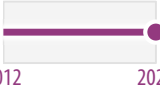
ISF finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām vispārīgā mērķa rādītāja virzība ir pietiekama, bet to ietekmē vairāki ārēji faktori

5.6. attēls. Kopsavilkums par rādītājiem, kas saistīti ar vispārīgo mērķi

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāti	Ietekme	KOPĀ
Jā 			 1	 1
Nē 				
Nav skaidrs ? 				
KOPĀ			1	1

Sīkāk par atlasītu atsevišķu rādītāju

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
Neatbilstīgie migranti, kas aizturēti pie ES ārējām robežām	Ietekme 123 100 % (2020) 2012 2022 Starpposma mērķa nav

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvantitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi.

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērsts skaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

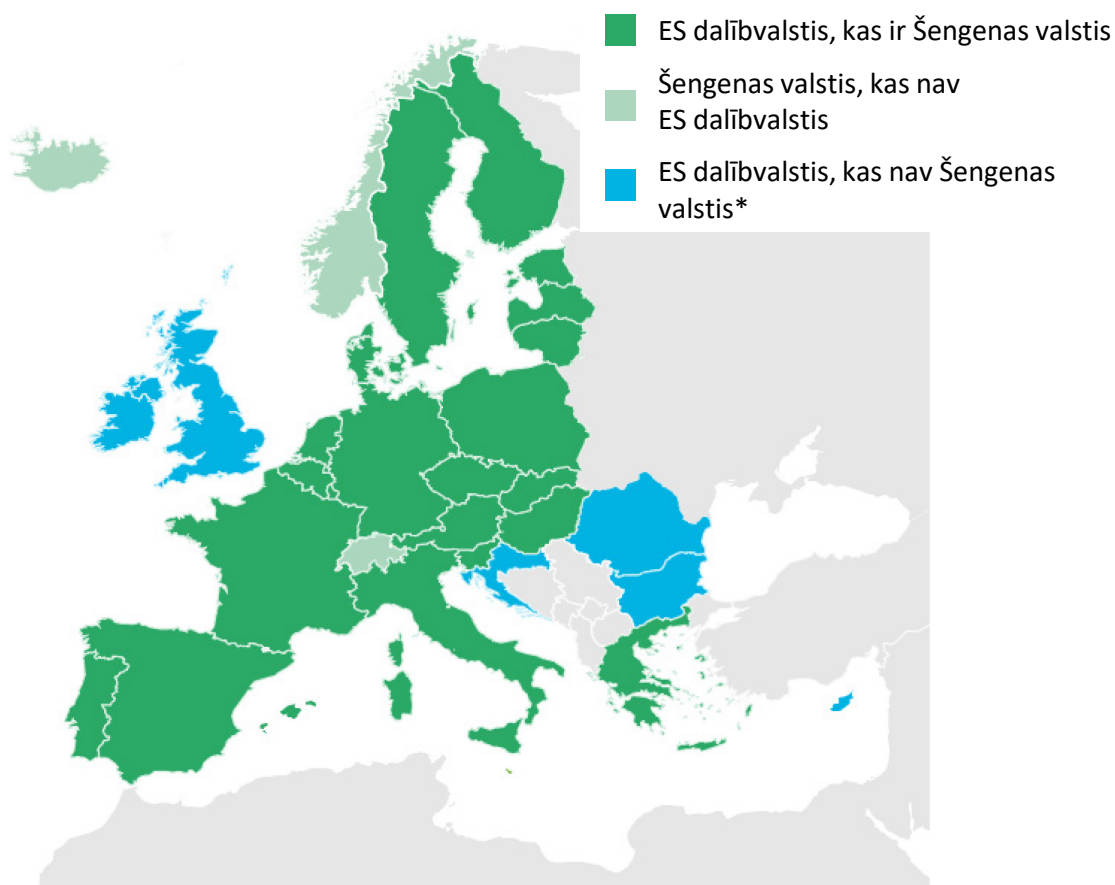
5.17. *ISF-BV* instrumenta vispārīgais mērķis ir “nodrošināt augstu drošības līmeni Savienībā”. Migrācijas krīze radīja milzīgu spiedienu uz ES ārējām robežām, mudinot dažas dalībvalstis atjaunot iekšējo robežkontroli un pastiprināt citas reaģēšanas iniciatīvas. *ISF-BV* palīdzēja dalībvalstīm šajos centienos ar lielāku finansējumu. Tomēr ir grūti izolēt un novērtēt programmas efektivitāti šā mērķa sasniegšanā, jo to ietekmē arī vairāki ārēji faktori. Tas pats attiecas uz vispārējo ietekmes rādītāju, kas definēts vispārīgā mērķa novērtēšanai (sk. [5.6. attēlu](#)). Lai gan *ISF-BV* izdevumi un darbības var

palīdzēt aizturēt neatbilstīgos migrantus pie ES ārējām robežām, migrantu skaits ir atkarīgs no ļoti svārstīgiem ārējiem faktoriem, kas ir ārpus ES kontroles.

Atbalstīt kopējo vīzu politiku

5.18. *ISF-BV* uzdevums ir veicināt kopējas politikas izstrādi, lai ļautu bez kontroles ceļot Šengenas zonā gan ES valstspiederīgajiem, gan trešo valstu valstspiederīgajiem, kuriem ir vīza (**5.7. attēls**). Apkopojums par programmas pārskata rādītājiem, kas saistīti ar 1. konkrēto mērķi: “atbalstīt kopējo vīzu politiku”, ir sniegts **5.8. attēlā**.

5.7. attēls. Šengenas zonas karte

* Apvienotā Karaliste piedalījās šajās programmās, līdz 2020. gada 31. janvārī tā pārstāja būt ES dalībvalsts.

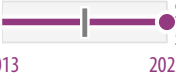
Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta datiem: *Study PE 658.699 – The State of Play of Schengen Governance*, 2020. gada novembris, 16. lpp.

5.8. attēls. Apkopojums par rādītājiem, kas saistīti ar kopējo vīzu politiku

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāti	Ietekme	KOPĀ
Jā 	 1	 2		 3
Nē 	 2			 2
Nav skaidrs (*) ?				
KOPĀ	3	2		5

Sīkāk par atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
Ar ISF atbalstu īstenotie konsulārās sadarbības pasākumi Koprezultāti	 123 100 % (2020) Starpposma mērķis 50 % (2017) ≈
Darbinieki, kuru mācības par kopējo vīzu politiku finansējis ISF Tiešie rezultāti	 123 38 % (2020) Starpposma mērķis 50 % (2017) ≈
ISF finansētie mācību kursi par kopējo vīzu politiku Tiešie rezultāti	 123 7 % (2020) Starpposma mērķis 50 % (2017) ≈
ISF atbalstītās īpašās amata vietas trešās valstīs Tiešie rezultāti	 123 100 % (2020) Starpposma mērķis 50 % (2017) ≈
Ar ISF palīdzību izveidotie vai modernizētie konsulāti Koprezultāti	 123 100 % (2020) Starpposma mērķis 50 % (2017) ≈

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvanitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

? Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi.

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērst skaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

5.19. Kopējā vīzu politika attiecas tikai uz īstermiņa vīzām. Ilgāka termiņa vīzas un uzturēšanās atļaujas joprojām ir dalībvalstu kompetencē, un tām nav pienākuma dalīties ar šo informāciju ar citām valstīm (sk. 5.31. punktu). Piemēram, Šengenas valstis joprojām izmanto vairāk nekā 200 dažādu veidu valsts vīzas un uzturēšanās atļaujas, lai trešo valstu valstspiederīgie varētu ieceļot un ceļot Šengenas zonā. Īpašajā ziņojumā par ES robežu informācijas sistēmām mēs konstatējam, ka 2017. gadā vien tika izsniegti gandrīz 2,7 miljoni šādu atļauju⁹. Tāpēc *ISF-BV* var dod ieguldījumu tikai dažu atļauju, ko izmanto ieceļošanai ES, konsekventā un efektīvā apstrādē.

***ISF* finansiālā atbalsta instruments ārējām robežām un vīzām ir veicinājis vīzu efektīvu apstrādi, bet tam neizdodas ar mācību palīdzību veicināt konsekvētu *acquis* piemērošanu**

5.20. Finansējot 2680 konsulātu modernizēšanu (290 % no 2020. gada galamērķa), *ISF-BV* ir palīdzējis izveidot drošākus un efektīvākus vīzu apstrādes centrus. Neraugoties uz finansiāliem stimuliem, ko sniedza *ISF-BV*, dalībvalstis sākotnēji nevēlējās veidot kopīgas konsulārās darbības un vīzu centrus¹⁰. Lai gan ir izstrādātas 430 kopīgas konsulārās darbības (295 % no 2020. gada galamērķa), tas galvenokārt ir saistīts ar triju dalībvalstu izcilo sniegumu (sk. 5.16. punktu). Turklāt *ISF-BV* ir bijusi nozīmīga loma kopējās vīzu politikas IT sistēmu izstrādē¹¹ (sk. arī iedaļu par 2. konkrēto mērķi).

⁹ Īpašais ziņojums Nr. 20/2019 “ES informācijas sistēmas robežkontroles atbalstam — spēcīgs instruments, bet vairāk jākoncentrējas uz savlaicīgiem un pilnīgiem datiem”, 59.–62. un 73. punkts.

¹⁰ SWD(2018) 340 final: “Interim Evaluation of the Internal Security Fund - Borders and Visa 2014.–2017.”, 5.1.1. iedaļa, 5. punkts.

¹¹ SWD(2018) 340 final: “Interim Evaluation of the Internal Security Fund - Borders and Visa 2014.–2017.”, 5.1.1. iedaļa, 1. punkts.

5.21. Tomēr līdz šim 4322 darbinieki (38 % no 2020. gada galamērķa) ir apguvuši mācības par kopējo vīzu politiku, un ir notikušas 12 386 mācību stundas (7 % no 2020. gada galamērķa). Lai gan mācību īstenošanas rādītāji dažādās valstīs ievērojami atšķiras, vidējais mācību stundu skaits ir tikai 3 stundas salīdzinājumā ar plānotajām 16 stundām. Vāja īstenošana palielinātu risku, ka Šengenas vīzu pieteikumi netiks apstrādāti saskaņotā veidā (īpaši, nosakot vīzu un apliecinājošo dokumentu derīgumu), kā rezultātā trešo valstu valstspiederīgajiem tiks piemērota atšķirīga attieksme¹².

Atbalstīt robežu integrētu pārvaldību

5.22. *5.9. attēlā* ir sniegts apkopojums par programmas pārskata rādītājiem, kas saistīti ar 2. konkrēto mērķi (2. KM): “atbalstīt robežu integrētu pārvaldību”.

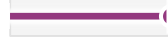
¹² COM(2020) 779 final: “Ziņojums (..) par Šengenas izvērtēšanas un uzraudzības mehānisma darbību”, 8. un 9. lpp.

5.9. attēls. Apkopojums par rādītājiem, kas saistīti ar robežu integrētu pārvaldību

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā 	 2			 2
Nē 	 1	 1	 1	 3
Nav skaidrs ? 	 1			 1
KOPĀ	4	1	1	6

Sīkāk par atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs		Virzība uz galamērķi
Darbinieki, kas ar ISF palīdzību apmācīti robežu pārvaldībā	Tiešie rezultāti	 123 86 % (2020) 2013 2022 Starpposma mērķis 50 % (2017) ?
Robežu pārvaldības mācības ar ISF palīdzību	Tiešie rezultāti	 123 39 % (2020) 2013 2022 Starpposma mērķis 50 % (2017) ≈
Ar ISF palīdzību izveidotā vai uzlabotā robežkontroles infrastruktūra un līdzekļi	Tiešie rezultāti	 123 100 % (2020) 2013 2022 Starpposma mērķis 53 % (2017) ≈
Ārējo robežu šķērsošana, izmantojot ARK vārtus, kas finansēti no ISF	Koprezultāts	 123 30 % (2020) 2013 2022 Starpposma mērķa nav ≠
EUROSUR ietvaros izveidotā/uzlabotā valsts robežu uzraudzības infrastruktūra	Tiešie rezultāti	 123 100 % (2020) 2013 2022 Starpposma mērķis 100 % (2017) ≈
Incidenti, par kuriem dalībvalstis ir ziņojušas Eiropas situācijas attēlam	Ietekme	 123 60 % (2020) 2013 2022 Starpposma mērķis 50 % (2017) ≈

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvanitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītāja virzība ir pietiekama galamērķa sasniegšanai (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību)?

Jā

Nē

? Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi.

Vai Komisijas novērtējums par virzību pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērsti skaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem.

ISF finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām sniegums ir labāks IT sistēmu un aprīkojuma modernizēšanā nekā robežsargu apmācīšanā to izmantošanai

5.23. IT sistēmu, aprīkojuma un infrastruktūras modernizācijai vīzu un robežpārbaudi vajadzībām ir reāla ES pievienotā vērtība. Robežpārbaudi efektivitātes un lietderības uzlabojumi var dot pozitīvu pieredzi likumīgajiem ceļotājiem. Tā kā ieguvumi, ko tie sniedz, ir atkarīgi no robežsargu pienācīgas apmācības¹³, nepietiekama apmācība var nozīmēt, ka šo uzlabojumu potenciāls netiek pilnībā izmantots. Komisijas veiktajā *SIS II*¹⁴ novērtējumā tika konstatēts, ka, neraugoties uz sistēmas izcilajiem operatīvajiem un tehniskajiem panākumiem, tās kapacitāte netiek pilnībā izmantota.

5.24. Līdz 2020. gada beigām ar *ISF-BV* atbalstu bija izveidotas vai modernizētas 33 516 robežkontroles infrastruktūras un aprīkojuma vienības – krietni virs 2020. gada galamērķa, kas bija 19 902. Līdz tam pašam laikam 29 903 darbinieki (86 % no 2020. gada galamērķa) vidēji bija apguvuši nedaudz vairāk nekā 4 mācību stundas par robežu pārvaldības aspektiem, lai gan apmācības līmenis dažādās valstīs ievērojami atšķirās. Dažas dalībvalstis ziņoja mācību stundu, mācību dienu un mācību kursu skaitu saskaņā ar vienu un to pašu rādītāju, un tādējādi apkopotās vērtības nav salīdzināmas.

5.25. Automātiskās robežkontroles vārti, ko dēvē arī par “e-vārtiem”, palielina robežšķērsošanas efektivitāti (parasti lidostās), ļaujot bez cilvēka iejaukšanās pārbaudīt lielu skaitu pasažieru, tādējādi vajadzības gadījumā atbrīvojot robežsargus detalizētākām pārbaudēm. Lai gan skaitļi par e-vārtu šķērsošanu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu ir uzlabojušies no 2 % no galamērķa 2015. gadā līdz 30 % 2020. gadā, ir maz ticams, ka 2022. gadā galamērķis tiks sasniegts.

5.26. Skaidrs fonda piedāvātās ES pievienotās vērtības elements ir tas, ka valstis var izmantot *ISF-BV* finansējumu, lai iegādātos robežu uzraudzības aprīkojumu un darītu to pieejamu *Frontex* kopīgām operācijām. Šajā izdevumu kategorijā 2020. gada programmas pārskatā ir norādītas saistības 337 miljonu EUR apmērā un līdz 2020. gadam deklarētie maksājumi 141 miljona EUR apmērā.

¹³ Īpašais ziņojums Nr. 20/2019, 23. punkts.

¹⁴ COM(2016) 880 final, par otrās paaudzes Šengenas Informācijas sistēmas (*SIS II*) izvērtējumu, 4.3.3., 4.3.4., 4.3.5., 4.3.7., 4.3.8. un 4.3.9. punkts.

ISF finansiālā atbalsta instruments ārējām robežām un vīzām ir ļāvis izstrādāt integrētai robežu pārvaldībai nepieciešamās sistēmas

5.27. *ISF-BV* ir sniedzis ļoti būtisku atbalstu četr¹⁵ pašreizējo IT robežu pārvaldības sistēmu – *Eurosur*, *SIS II*, *VIS* un *Eurodac* – izstrādei, uzturēšanai, paplašināšanai un sadarbībai, kā arī *IIS* un *ETIAS* sistēmām, kuras joprojām tiek izstrādātas (sk. **5.10. attēlu**). Sadarbības pakete, kas savieno šīs sistēmas, tika pieņemta 2019. gada maijā, lai gan nav paredzams, ka projekts tiks pabeigts līdz 2023. gada beigām.

¹⁵ Papildus Pasažieru datu reģistrs (PDR), kas ir *ISF* policijas instrumenta finansēta IT sistēma, kura ir savienota ar *ISF* robežu programmatūru.

5.10. attēls. ES informācijas sistēmas robežu pārvaldībai

Pirms robežas

- ārējo robežu uzraudzība
- ietvars informācijas apmaiņai, situācijas attēliem un uzraudzības instrumentiem
- pārvalda *Frontex*

Eurosir

PDR*:

- aviopasažieru dati
- publiskie un privātie lietotāji (aviosabiedrības)
- decentralizēta sistēma, ko pārvalda katra valsts

Pie robežas

Pašreizējās sistēmas

ļauj reģistrēt patvēruma meklētājus un neatbilstīgus migrantus:

- pirkstu nospiedumu datubāze
- izmanto ieeļošanas/izceļošanas procedūrās un kriminālprocesos
- sistēmu pārvalda *eu-LISA*

Eurodac

ļauj konsultēties par personām pie robežas:

- informācija par bezvēsts pazudušajām vai meklētajām personām
- galvenā Šengenas zonas sistēma
- izmanto ieeļošanas/izceļošanas procedūrās un kriminālprocesos
- sistēmu pārvalda *eu-LISA*

SIS

ļauj pārbaudīt vīzu turētājus:

- atbalsta vīzu pieteikumu procedūru
- izmanto Šengenas vīzu pārbaudei
- sistēmu pārvalda *eu-LISA*

VIS

Nākamās sistēmas

trešo valstu valstspiederīgo ieeļošana Šengenas zonā uz neilgu laiku un izceļošana no tās

IIS

trešo valstu valstspiederīgie, kam nav vajadzīga vīza un kas ierodas uz neilgu laiku

ETIAS

trešo valstu valstspiederīgie, kas pastāvīgi dzīvo ES un kas ierodas uz ilgu laiku vai bieži šķērso ārējās robežas

VIS

atjauninājums

* PDR, kuru finansē tikai no *ISF-Police*, šajā nodaļā nav aplūkots.

Avots: ERP.

5.28. Šīs sistēmas ir ļoti svarīgas, lai robežpārbaudēs varētu identificēt personas, kas rada draudus drošībai, vienlaikus ļaujot likumīgiem ceļotājiem netraucēti šķērsot robežu. Datubāzes tiek izmantotas arvien biežāk. Piemēram, 2019. gadā *SIS II* tika izmantota 6,7 miljardus reižu, kas ir pieaugums salīdzinājumā ar 4 miljardiem reižu 2016. gadā¹⁶. Lai gan nelikumīgas robežšķērsošanas gadījumu skaits samazinājās no 149 000 gadījumu 2018. gadā līdz 142 000 gadījumu 2019. gadā un pēc tam līdz

¹⁶ *Programme statements for the 2020 draft budget*, 344. lpp., un *EU-lisa SIS II – 2019 Statistics*, 6. lpp.

125 000 gadījumu 2020. gadā, to trešo valstu valstspiederīgo skaits, kuriem atteikta ieceļošana ārējo robežu šķērsošanas vietās, ir pastāvīgi palielinājies – no 297 860 gadījumiem 2015. gadā līdz 689 065 gadījumiem 2019. gadā¹⁷, un tas liecina, ka robežu pārvaldības sistēmas palīdz efektīvi veikt robežkontroli.

5.29. Savā 2019. gada revīzijā par ES informācijas sistēmām robežkontroles jomā¹⁸ mēs konstatējām, ka revīzijā iekļautās valstis piecām revidētajām sistēmām atvēlēja no 3 % līdz 29 % no saviem *ISF* piešķirumiem.

5.30. Robežu pārvaldības IT sistēmām ir piešķirti ievērojami finanšu un citi resursi. To finansējuma avoti ir bijuši dažādi: valstu budžeti, *ISF-BV* un *ISF-Police* valstu programmas, īpašas ES budžeta pozīcijas un aģentūras. Tomēr nav visaptveroša kopsavilkuma par to, cik tās līdz šim ir izmaksājušas ES budžetam, jo vienīgā pieejamā informācija ir izklaidēta vairākos dokumentos, kas aptver dažādus laikposmus.

***ISF* finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām ieguldījums efektīvā robežu pārvaldībā ir atkarīgs no dalībvalstīm, kas IT sistēmās ievada uzticamu, atbilstīgu un atjauninātu informāciju**

5.31. Lai nodrošinātu efektīvas un lietderīgas vīzu pārbaudes un robežpārbaudes, ir būtiski, lai IT sistēmas, ko izmanto robežkontrolei, darbotos pareizi un izmantotu uzticamu, atbilstīgu un atjauninātu informāciju. *ISF-BV* ieguldījuma ietekmi uz efektīvu robežu pārvaldību varētu ierobežot turpmāk aprakstītie problēmjautājumi.

- *SIS II* ir lielākā un visplašāk izmantotā drošības un robežu pārvaldības sistēma. Tā ļauj valstu iestādēm ievadīt un aplūkot brīdinājumus par personām un priekšmetiem. Lai gan sistēma robežpārbaudes padara efektīvākas (sk. 5.28. punktu), datu kvalitātes problēmas¹⁹ mazina pārbažu efektivitāti un lietderību²⁰. Turklāt robežsargi varētu sistemātiskāk izmantot *SIS II*²¹: 2019. gada aptaujā mēs konstatējām, ka laika ierobežojumi liek darbiniekiem pieņemt lēmumus par ielaišanu vai izlaišanu, neizmantojot datubāzi.

¹⁷ Avots: *Eurostat*.

¹⁸ Īpašais ziņojums Nr. 20/2019, 46. punkts.

¹⁹ Turpat, 68.–72. punkts.

²⁰ COM(2016) 880 final, 4.3.6. punkts.

²¹ Īpašais ziņojums Nr. 20/2019, 49.–54. un 91. punkts.

- VIS savieno konsulātus trešās valstīs ar visiem ārējo robežu kontrolpunktiem Šengenas valstīs, ļaujot valstīm apmainīties ar vīzu datiem. Robežsargi var pārbaudīt, vai persona, kas uzrāda vīzu, ir tās likumīgā turētāja, vai vīza ir autentiska un vai vīzas turētājs atbilst vīzas prasībām. Tomēr sistēma reģistrē tikai īstermiņa Šengenas vīzas (sk. 5.19. punktu), un nav konsolidēta reģistra par visām izsniegtajām un pārbaudītajām vīzām²².
- *Eurosur* 2020. gada programmas pārskats liecina, ka līdz 2014. gada decembrim bija izveidoti visi valsts un vietējā līmeņa koordinācijas centri, kas paredzēti sistēmas noteikumos. Tomēr Komisijas izvērtējumā četrus gadus vēlāk tika konstatēts, ka vairākas dalībvalstis joprojām pilnībā neievēro prasības, un mēs konstatējam, ka valstis nebija pilnībā un konsekventi ieviesušas visas prasības²³. *Eurosur* efektivitāti mazina tas, ka valstis neziņo par visiem incidentiem (pēc informācijas skaita un veida), nekavējoties neatjaunina informāciju un/vai nedalās ar visu informāciju. Attiecīgi rādītājs, kas atspoguļo valstu paziņoto incidentu skaitu, visticamāk, būs novērtēts par zemu. Šo problēmu risināšanai Komisija ir veikusi pasākumus un ir paredzējusi saistošus noteikumus attiecībā uz dalībvalstu ziņošanas pienākumu²⁴.

²² Turpat, 91. punkts.

²³ Īpašais ziņojums Nr. 08/2021 “Frontex atbalsts ārējo robežu pārvaldībai līdz šim nav bijis pietiekami efektīvs”, 29. punkts un III pielikums.

²⁴ Regula (ES) 2021/581 (2021. gada 9. aprīlis) par Eiropas Robežu uzraudzības sistēmas (*EUROSUR*) situācijas attēliem, OV L 124, 12.4.2021., 3. lpp.

Secinājumi

5.32. *ISF-BV* ir sniedzis ievērojamu atbalstu (līdz šim 1,4 miljardi EUR), lai palīdzētu dalībvalstīm finansēt izmaksas un pārvarēt problēmas, kas saistītas ar integrētas robežu pārvaldības sistēmas un kopējas vīzu politikas izveidi un īstenošanu laikā, kad migrācijas krīze ir radījusi milzīgu spiedienu uz ES ārējām robežām. Nav skaidrs, cik lielā mērā programma ir sasniegusi savu vispārīgo mērķi – veicināt augstu drošības līmeni Eiropas Savienībā, jo rādītāju, ar ko mēra virzību uz šo mērķi, ietekmē vairāki ārēji faktori (sk. 5.17. punktu).

5.33. Līdz 2020. gada beigām bija izmaksāti 55 % no valsts programmu piešķirumiem. *ISF-BV* finansējuma apguves līmenis dalībvalstīs ievērojami atšķīrās – no 18 % līdz 79 %. Tādējādi daudzi rezultāti, visticamāk, tiks sasniegti pēc 2020. gada. Snieguma satvars neattiecas uz Savienības darbībām un ārkārtas palīdzību, kas veido 19 % no *ISF-BV* piešķirumiem (sk. 5.11. un 5.12. punktu).

5.34. Kopumā 6 no 12 *ISF-BV* rādītājiem, kas publicēti gada pārvaldības un snieguma ziņojumā un programmu pārskatos, ir pietiekama virzība uz to, lai sasniegtu tiem paredzētos 2020. gada galamērķus. Vairāk nekā puse (septiņi) ir tiešo rezultātu rādītāji un tādējādi arī programmas darbības īstenošanas mērs. Savā gada pārvaldības un snieguma ziņojumā Komisija iepazīstina ar rādītājiem, kas liecina par nozīmīgu virzību uz *ISF-BV* galamērķu sasniegšanu, bet neuzrāda mazāk iepriecinošos rādītājus attiecībā uz konsulātu izveidi un robežsargu apmācību un spēju veidošanu. Turklāt, tā kā publicētie snieguma rādītāji apkopo dalībvalstu paziņotos rezultātus, dažu valstu sasniegtie izcilie rezultāti rada pozitīvu kopainu un sniedz optimistisku priekšstatu par līdz šim panākto virzību (sk. 5.10. un 5.14.–5.16. punktu).

5.35. Attiecībā uz konkrēto mērķi atbalstīt kopējo vīzu politiku *ISF-BV* ir palīdzējis modernizēt vairāk nekā 2620 konsulātu, tādējādi izveidojot drošākus un efektīvākus vīzu apstrādes centrus. Tas arī veicinājis konsulārās sadarbības pasākumus starp dalībvalstīm, tostarp kopēju vīzu centru izveidi. Tomēr vidēji trīs stundas ilgā apmācība vīzu jomā nozīmē, ka programma nav pietiekami izmantojusi mācības, lai sekmētu *acquis* konsekventu piemērošanu (sk. 5.20. un 5.21. punktu).

5.36. Attiecībā uz atbalstu integrētai robežu pārvaldībai programma sniedz pievienoto vērtību, jo ļauj valstīm modernizēt un attīstīt robežu uzraudzības infrastruktūru, tostarp galvenās IT sistēmas, ko izmanto robežkontrolē. Tomēr, lai robežu pārvaldība būtu efektīva, informācijai šajās sistēmās ir jābūt uzticamai, atbilstīgai un atjauninātai. Pierādījumi liecina, ka datu kvalitāte ir arvien aktuāla

problēma un ka sistēmas, protams, varētu izmantot regulārāk. Pienācīga robežsargu apmācība ir būtiska arī tādēļ, lai nodrošinātu, ka programmas finansēto jauno izstrādņu un rīku potenciāls tiek pilnībā izmantots. Tomēr apmācības galamērķi nav sasniegti, un dalībvalstu paziņotie apkopotie skaitļi nav salīdzināmi (sk. [5.23.](#)–[5.31.](#) punktu).

Pielikumi

5.1. pielikums. Iekšējās drošības fonda finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām mērķi

Vispārīgais mērķis			
Mērķis	Pilns mērķa teksts	Saīsinātais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
1. vispārīgais mērķis	Palīdzēt nodrošināt augstu drošības līmeni Eiropas Savienībā un atvieglot likumīgu ceļošanu, nodrošinot vienotu un augsta līmeņa ārējo robežu kontroli un efektīvu Šengenas vīzu apstrādi, atbilstīgi Savienības saistībām ievērot pamatbrīvības un cilvēktiesības.	Nodrošināt augstu drošības līmeni Savienībā (1. VM)	Jā
Konkrētie mērķi			
Mērķis	Pilns mērķa teksts	Saīsinātais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
1. konkrētais mērķis	Atbalstīt kopējo vīzu politiku, lai atvieglotu likumīgu ceļošanu, sniegtu kvalitatīvus pakalpojumus vīzu pieteikumu iesniedzējiem, nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret trešo valstu valstspiederīgajiem un novērstu nelikumīgu imigrāciju.	Atbalstīt kopējo vīzu politiku (1. KM)	Jā

Konkrētie mērķi			
Mērķis	Pilns mērķa teksts	Saīsinātais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
2. konkrētais mērķis	Atbalstīt robežu integrētu pārvaldību (..), lai nodrošinātu, no vienas puses, ārējo robežu vienādu un augsta līmeņa kontroli un aizsardzību (..) un, no otras puses, ārējo robežu raitu šķērsošanu saskaņā ar Šengenas <i>acquis</i> , vienlaikus garantējot piekļuvi starptautiskajai aizsardzībai personām, kam tā ir vajadzīga, saskaņā ar dalībvalstu līgumos noteiktajām saistībām attiecībā uz cilvēktiesībām, tostarp neizraidīšanas principu.	Atbalstīt robežu integrētu pārvaldību (2. KM)	Jā
ISF-BV darbības mērķi			
Mērķis	Pilns mērķa teksts	Saīsinātais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
a)	veicināt tādu politiku izstrādi, īstenošanu un piemērošanu, kuras nodrošina, ka neatkarīgi no valstspiederības nekādu kontroli neveic personām, kas šķērso iekšējās robežas, un ka pie ārējām robežām veic personu pārbaudes un efektīvi uzrauga šo robežu šķērsošanu;		Jā

ISF-BV darbības mērķi			
Mērķis	Pilns mērķa teksts	Saīsinātais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
b)	pakāpeniski izveidot integrētu ārējo robežu pārvaldības sistēmu, kas pamatojas uz solidaritāti un atbildību, jo īpaši: i) pastiprināt sistēmas kontrolei un uzraudzībai pie ārējām robežām un iestāžu sadarbību starp dalībvalstu robežsardzes, muitas, migrācijas, patvēruma jautājumu un tiesībaizsardzības iestādēm pie ārējām robežām, tostarp jūras robežzonā; ii) veikt ar ārējo robežu pārvaldību saistītus pasākumus attiecīgā teritorijā, kā arī nepieciešamos papildpasākumus dokumentu drošībai, identitātes pārvaldībai un iegādātā tehniskā aprīkojuma savietojamībai; iii) veikt jebkurus pasākumus, kas arī palīdz novērst un apkarot pārrobežu noziedzību pie ārējām robežām saistībā ar personu pārvietošanos, tostarp cilvēku tirdzniecību un cilvēku kontrabandu;		Jā
c)	veicināt kopīgas politikas izstrādi un īstenošanu jautājumā par vīzām un citām īstermiņa uzturēšanās atļaujām un par dažāda veida konsulāro sadarbību, lai nodrošinātu labāku konsulāro pārstāvību un saskaņotu vīzu izsniegšanas praksi;		Jā

ISF-BV darbības mērķi			
Mērķis	Pilns mērķa teksts	Saīsinātais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
d)	izveidot un ekspluatēt IT sistēmas, šo sistēmu sakaru infrastruktūru un aprīkojumu, kas atbalsta kopējo vīzu politiku, robežpārbaudes un robežu uzraudzību pie ārējām robežām un pilnībā atbilst tiesību aktiem personas datu aizsardzības jomā;		Jā
e)	palielināt informētību par situāciju pie ārējām robežām un dalībvalstu spēju reaģēt;		Jā
f)	nodrošināt Savienības <i>acquis</i> par robežām un vīzām efektīvu un vienādu piemērošanu, tostarp Šengenas izvērtēšanas un uzraudzības mehānisma efektīvu darbību;		Jā
g)	pastiprināt dalībvalstu darbības, kuras veicina ciešāku sadarbību starp dalībvalstīm, kas darbojas trešās valstīs, attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo plūsmām uz dalībvalstu teritoriju, tostarp nelikumīgās imigrācijas novēršanu un apkarošanu, kā arī sadarbību ar trešām valstīm šajā sakarībā, pilnībā ievērojot Savienības ārējās darbības un humānās palīdzības politikas mērķus un principus.		Jā

Avots: Regula (ES) Nr. 515/2014.

6. nodaļa

Globālā Eiropa

Saturs

	Punkts
Ievads	6.1.–6.10.
Kategorijas “Globālā Eiropa” īss apraksts	6.1.–6.2.
Tvērums un pieeja	6.3.–6.6.
IPA II mērķis un kā šim instrumentam ir paredzēts darboties	6.7.–6.10.
IPA II snieguma izvērtējums, pamatojoties uz publicētu snieguma informāciju	6.11.–6.49.
Vispārīgi komentāri	6.11.–6.30.
Vairumam rādītāju virzība nav pietiekama, vai arī to progress ir neskaidrs	6.12.–6.16.
Nozaru pieeja bija stratēģiska izvēle IPA II snieguma uzlabošanai, taču to nevarēja konsekventi piemērot	6.17.–6.20.
Saņēmējvalstu veiktā netiešā pārvaldība dažkārt negatīvi ietekmēja darbības efektivitāti	6.21.–6.23.
IPA II ir reaģējis elastīgi, lai palīdzētu mazināt krīzes	6.24.–6.25.
IPA II snieguma informācijā ir daži trūkumi	6.26.–6.30.
Politiskās reformas	6.31.–6.39.
Politisko reformu īstenošana kopumā norit lēni	6.32.–6.36.
ES atbalsts ir bijis efektīvāks fundamentālu reformu veicināšanā nekā to īstenošanas nodrošināšanā	6.37.–6.39.
Ekonomikas, sociālā un teritoriālā attīstība	6.40.–6.43.
IPA II ir veicinājis lauksaimniecības pārtikas un lauku attīstības nozari, taču mazāk nekā gaidīts	6.41.–6.43.
Acquis saskaņošana un ES līdzekļu pārvaldība	6.44.–6.49.
IPA II saņēmējvalstis ir guvušas zināmus panākumus saskaņošanā, taču ir pieejama tikai ierobežota informācija par to gatavību pārvaldīt ES līdzekļus	6.45.–6.49.
Secinājumi	6.50.–6.55.
Pielikumi	
Annex 6.1 – IPA II mērķi	

Ievads

Kategorijas “Globālā Eiropa” īss apraksts

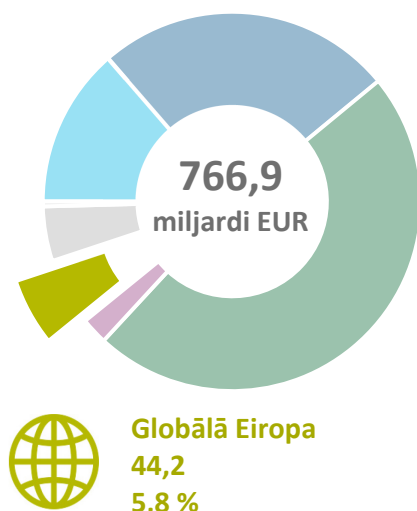
6.1. 2014.–2020. gada perioda *daudzgadu finanšu shēmas* (DFS) 4. izdevumu kategorija “Globālā Eiropa” aptver izdevumus par visām *ārējām darbībām*, kuras finansē no ES vispārējā budžeta. Šīs rīcībpolitikas:

- veicina un aizstāv ārzemēs tādas ES vērtības kā demokrātija, tiesiskums un cilvēktiesību ievērošana, kā arī pamatbrīvības;
- risina tādas svarīgas globālās problēmas kā cīņa pret klimata pārmaiņām un bioloģiskās daudzveidības zudums;
- palielina ES attīstības sadarbības *ietekmi* nolūkā palīdzēt izskaust nabadzību, atbalstīt *ilgtspējīgu attīstību* un veicināt labklājību;
- veicina stabilitāti un drošību paplašināšanās procesā iesaistītajās un kaimiņreģionu valstīs;
- palielina Eiropas solidaritāti pēc dabas vai cilvēku izraisītām katastrofām;
- uzlabo križu novēršanu un konfliktu pārvarēšanu, saglabā mieru, stiprina starptautisko drošību un sekmē starptautisko sadarbību;
- veicina ES un savstarpējās intereses ārvalstīs.

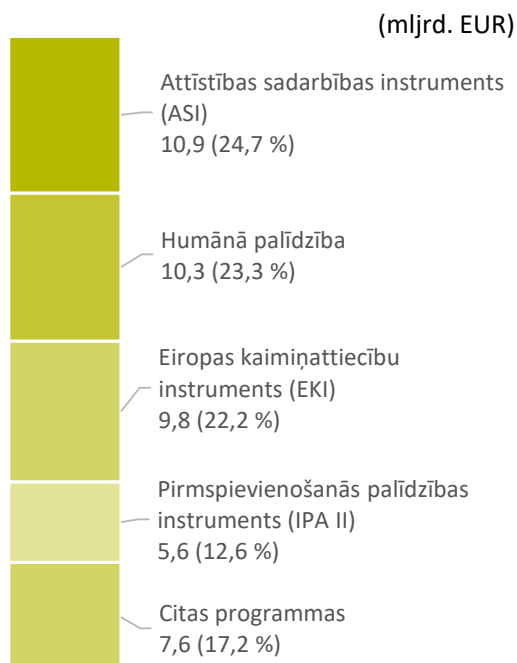
6.2. Kopējie plānotie izdevumi šajā DFS izdevumu kategorijā 2014.–2020. gadam ir 66,3 miljardi EUR, no kuriem 44,2 miljardi EUR tika izmaksāti līdz 2020. gada beigām (sk. **6.1. attēlu**).

6.1. attēls. Globālā Eiropa — Par perioda saistībām 2014.–2020. gadā veiktie maksājumi

i) kā daļa no visām DFS kategorijām

ii) sadalījumā pa atsevišķām programmām

Avots: ERP, pamatojoties uz Eiropas Komisijas datiem.

Tvērums un pieeja

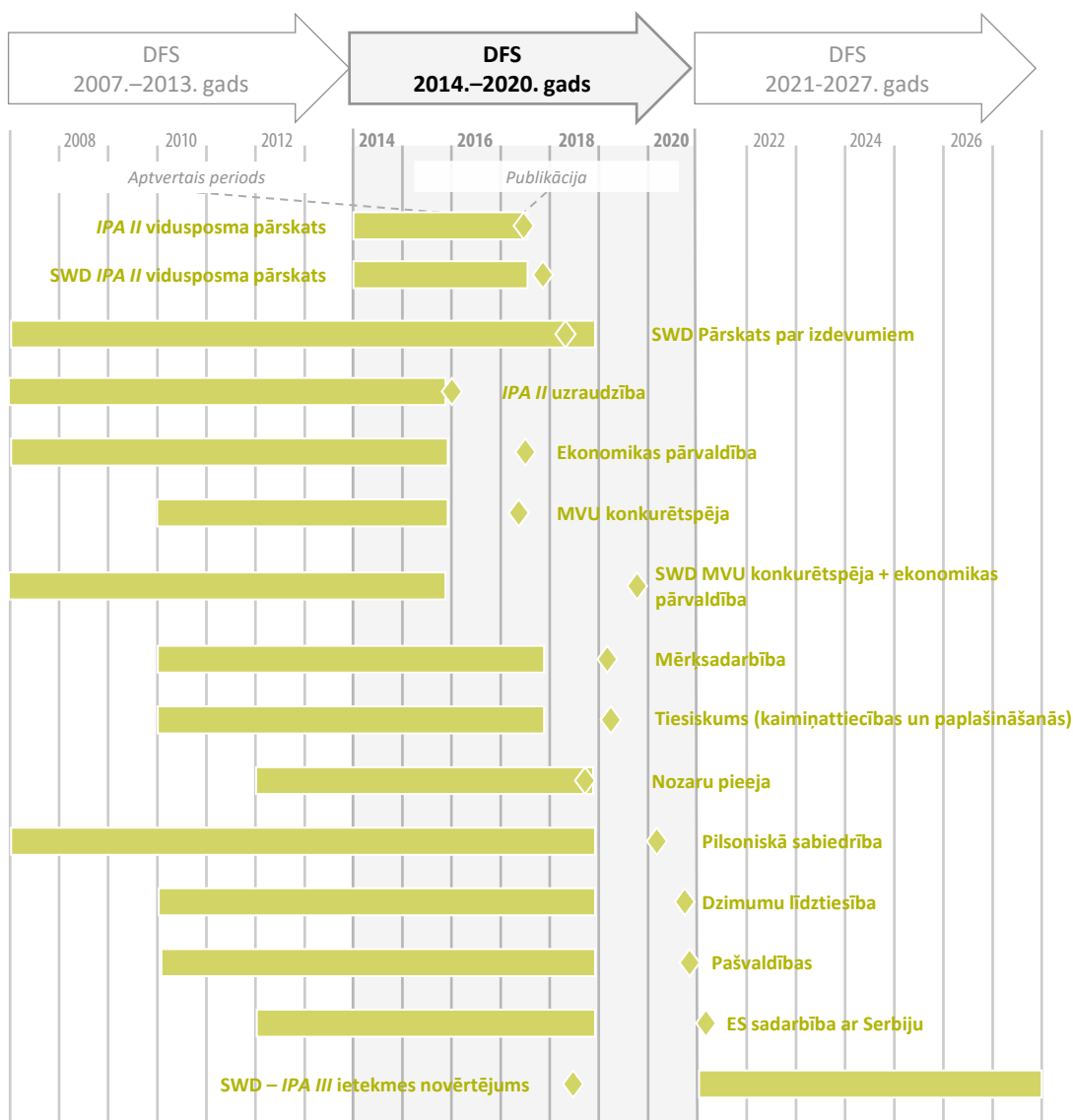
6.3. No 15 *programmām* kategorijā “Globālā Eiropa” mēs atlasījām vienu: Pirmspievienošanās palīdzības instruments II (*IPA II*), kas veido 12,6 % (5,6 miljardi EUR) no kopējiem maksājumiem, kuri veikti līdz 2020. gada beigām šajā DFS izdevumu kategorijā. Mūsu mērķis bija noteikt, cik lielā mērā bija pieejama attiecīgā *snieguma* informācija, un, pamatojoties uz šo informāciju, novērtēt, cik lietderīgas ir bijušas ES izdevumu programmas. Šis darbs papildina mūsu [2019. gada snieguma pārskatā](#) aptvertu novērtējumu par attīstības sadarbības instrumentu un Eiropas kaimiņattiecību instrumentu, kuri līdz 2019. gada beigām veidoja 44,8 % no kopējiem maksājumiem.

6.4. Šo nodaļu esam sagatavojuši, izmantojot Eiropas Komisijas snieguma informāciju, tostarp 2020. gada *pārvaldības un snieguma ziņojumu (AMPR)*, *2022. gada budžeta projekta programmu pārskatus* un Kaimiņattiecību politikas un paplašināšanās sarunu ģenerāldirektorāta (NEAR ĢD) *2020. gada darbības pārskatu*; kā arī galvenos izvērtējumus un citus ziņojumus, kas parādīti **6.2. attēlā**. Izskatījām arī gada ziņojumu par ES ārējās darbības finansēšanas instrumentu īstenošanu. Tajā sniegta informācija par to, kā ES pilda globālās *saistības*, cita starpā pamatojoties uz ES starptautiskās sadarbības un attīstības *rezultātiem* un *IPA* snieguma sistēmas rādītājiem. Mēs pārbaudījām šo informāciju, lai pārliecinātos par ticamības iespaidu un atbilstību mūsu konstatējumiem, taču nerevidējām tās uzticamību. Šajā nodaļā un šajā pārskatā kopumā termins “koprezultāts” atbilst terminam “iznākums” Oficiālajā attīstības palīdzības glosārijā¹.

6.5. Tāpat balstījāmies uz savu neseno revīziju un pārbaužu rezultātiem. **Papildinājumā** izvērstāk aprakstīta metodoloģija, kas izmantota šīs nodaļas sagatavošanā.

¹ ESAO, *DAC Glossary of Key Terms in Evaluation and Results Based Management*.

6.2. attēls. Galveno izvērtējumu un citu aptverto ziņojumu un periodu laika grafiks

Avots: ERP.

6.6. Ikvienai ES izdevumu programmai ir vairāki mērķi, kas klasificēti kā vispārīgi vai konkrēti. Tie ir noteikti programmas izveides tiesību aktos². IPA II ir pieci mērķi (viens vispārīgs un četri konkrēti), un šī nodaļa aptver četrus no tiem (sk. [6.1. pielikumu](#)).

² Regula (ES) Nr. 231/2014 par Pirmspievienošanās palīdzības instrumentu (IPA II).

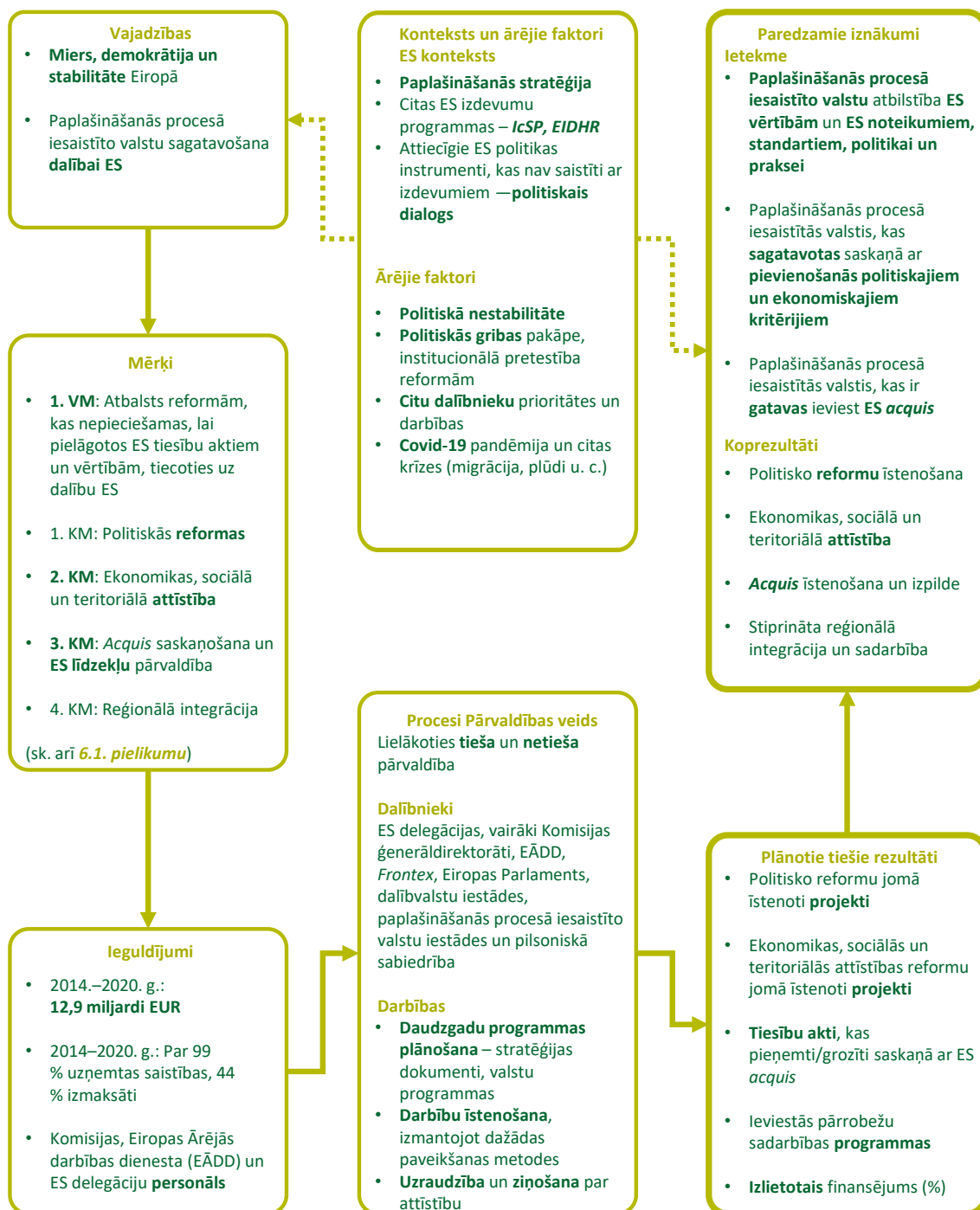
IPA II mērķis un kā šim instrumentam ir paredzēts darboties

6.7. Pievienošanās procesa pamatā ir Kopenhāgenas kritēriju trīs kopumu izpilde (politiskie kritēriji, ekonomiskie kritēriji un administratīvās un institucionālās spējas nolūkā efektīvi īstenot ES tiesību aktus – kopumā dēvēti par *acquis*)³. Dažiem šo kritēriju elementiem, proti, tiesiskumam, pamattiesībām, demokrātisko iestāžu stiprināšanai, valsts pārvaldes reformai un ekonomikas pārvaldībai, ir piešķirta prioritāte – šāda pieeja zināma kā “pamatjautājumi vispirms”. IPA II ir galvenais ES finansējuma avots piecām *kandidātvalstīm* (Albānija, Melnkalne, Ziemeļmaķedonija, Sebija un Turcija) un divām *potenciālajām kandidātvalstīm* (Bosnija un Hercegovina un Kosova*⁴), turpmāk kopā sauktas par IPA II *saņēmējvalstīm*. IPA II, ko pārvalda NEAR ĢD un Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorāts (AGRI ĢD), atbalsta ES paplašināšanās politikas īstenošanu. Mūsu konceptuālais īsais apraksts par IPA II un tā priekšvēsturi ir sniegts **6.3. attēlā**, un tajā parādītas vajadzības, kuras ar šo instrumentu paredzēts risināt, mērķi, kurus ar to paredzēts sasniegt, kā arī *tiešie rezultāti* un *iznākumi*, kurus tam paredzēts radīt.

³ Prezidentvalsts secinājumi, Eiropadomes sanāksme Kopenhāgenā 1993. gada 21. un 22. jūnijā.

⁴ *Šis nosaukums neskar nostājas par statusu un atbilst ANO DP Rezolūcijai 1244/1999 un Starptautiskās Tiesas atzinumam par Kosovas neatkarības deklarāciju.

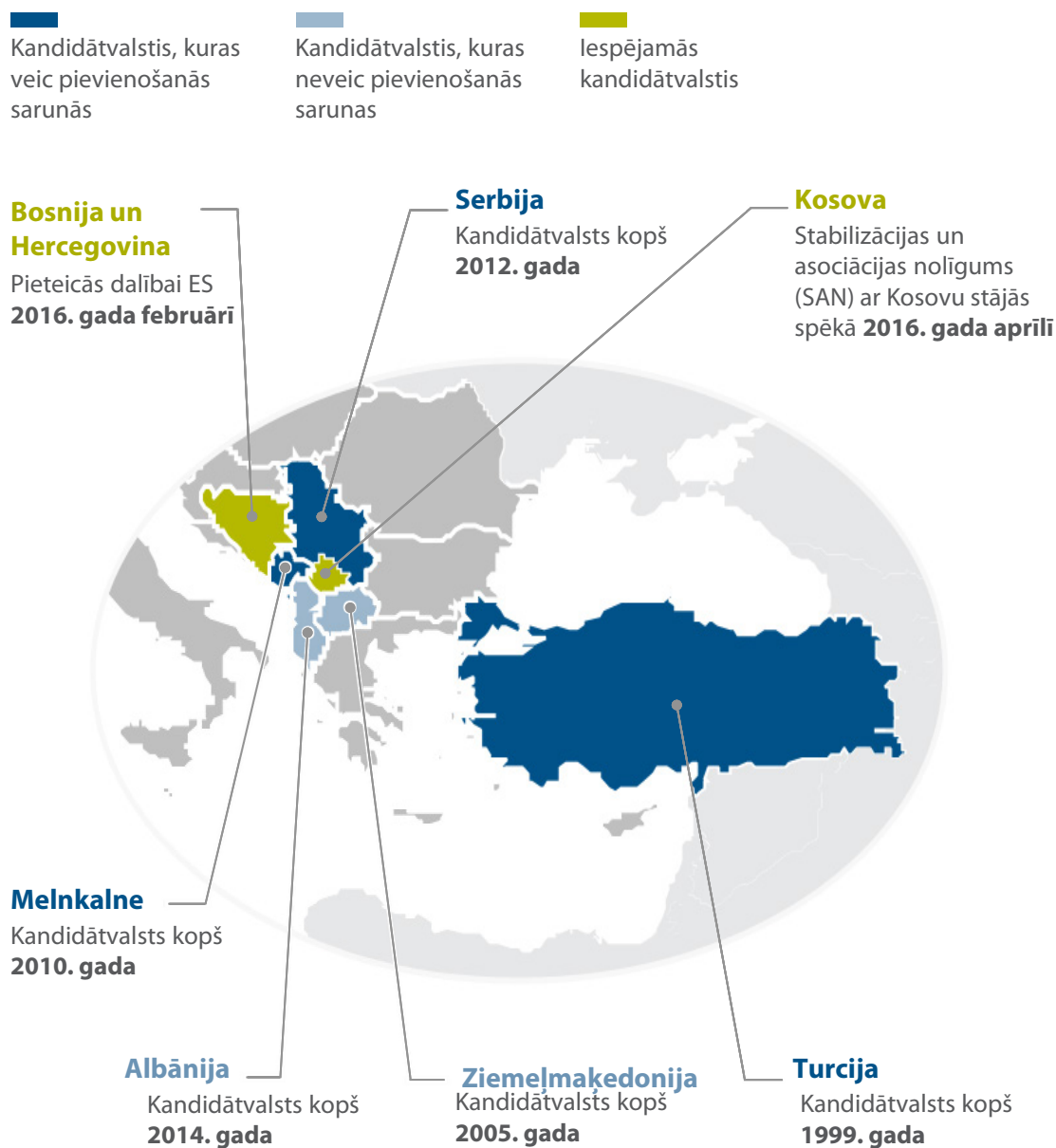
6.3. attēls. IPA II īss apraksts

Avots: ERP, pamatojoties uz IPA II regulu (Regula (ES) Nr. 231/2014), Komisijas programmu pārskatiem, gada pārvaldības un snieguma ziņojumu un IPA II izvērtējumu (SWD(2017) 463 *final*).

6.8. IPA tika izveidots 2007.–2013. gada *plānošanas periodam* un palīdz saņēmējvalstīm (sk. karti **6.4. attēlā**) virzīties uz priekšu pa Eiropas ceļu. Tas aizstāja vairākas programmas un *finanšu instrumentus*, kuri pildīja līdzīgas funkcijas pirms 2007. gada. IPA II aptver laikposmu no 2014. līdz 2020. gadam.

6.4. attēls. IPA II saņēmējvalstis

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas datiem.

6.9. IPA II palīdz saņēmējvalstīm pieņemt un īstenot reformas, kas vajadzīgas, lai saskaņotu saņēmējvalstis ar ES standartiem un politiku, kā arī *acquis*. Šis instruments sagatavo valstis sarunām par pievienošanos ES – sarunas ir sadalītas 35 *sarunu sadaļās*, kuras aptver dažādas *acquis* jomas. Saskaņā ar pārskatīto paplašināšanās metodiku, ko Padome apstiprināja 2020. gada martā, sarunu sadaļas tagad tiks sagrupētas sešās tematiskās grupās⁵.

⁵ COM(2020) 57 final.

6.10. Līdz 2020. gada beigām līgumi par 97 % no *IPA II* 2014.–2020. gada budžeta bija noslēgti galvenokārt *tiešā* vai *netiešā pārvaldībā*. *Dalītā pārvaldība*, kurā īstenošanas uzdevumi ir deleģēti ES dalībvalstīm, tiek izmantota tikai pārrobežu sadarbības programmām ar ES valstīm (līdz 4 % no *IPA II* budžeta).

IPA II snieguma izvērtējums, pamatojoties uz publicētu snieguma informāciju

Vispārīgi komentāri

6.11. 6.5. attēlā sniegts mūsu apkopojums par visiem programmu pārskatā iekļautajiem IPA II rādītājiem. Sīkāki apkopojumi par rādītājiem atrodami 6.6. attēlā, 6.7. attēlā un 6.8. attēlā. 2019. gada snieguma pārskatā⁶ mēs iekļāvām dažas vispārējas piebildes, kas jāņem vērā, interpretējot šos rādītājus. Proti, mūsu sniegtais vērtējums par to, vai konkrētajam rādītājam ir “pietiekama virzība”, norāda uz varbūtību, ka šis rādītājs sasniegs paredzēto galamērķi. Šajā konkrētajā vērtējumā nav ņemts vērā ne tas, vai un cik cieši konkrētais rādītājs ir saistīts ar IPA II darbībām un mērķiem, ne arī tas, vai šim rādītājam noteiktais galamērķis ir pietiekami vērienīgs. Tādējādi tas ir tikai pirmais solis IPA II snieguma analizē. Mēs neesam revidējuši arī pakārtoto datu ticamību, taču tā apspriesta mūsu 2019. gada pārskatā par sniegumu⁷.

6.5. attēls. Apkopojums par visiem IPA II rādītājiem, kas iekļauti programmu pārskatā

		Tiešie rezultāti				Koprezultāts				Ietekme			
		Visi			?	Visi			?	Visi			?
Mērķis (*)	Kopā												
1. KM	3									3		3	
2. KM	11	4	1		3					7	3	4	
3. KM	3	2	1		1					1			1
4. KM	2	2		2									
Kopā	19	8	2	2	4					11	3	7	1

(*) Pilnu mērķu sarakstu skatīt 6.1. pielikumā.

APZĪMĒJUMI

Vai rādītājs virzās uz galamērķa sasniegšanu (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo progresu)?

Jā

Nē

? Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienoto programmas pārskatu.

⁶ 2019. gada pārskats par ES budžeta sniegumu, 1.24. punkts.

⁷ 2019. gada pārskats par ES budžeta sniegumu, 1.13. –1.23. punkts.

Vairumam rādītāju virzība nav pietiekama, vai arī to progress ir neskaidrs

6.12. Lai gan *IPA II* instrumentam ir vispārējs mērķis (sk. [6.1. pielikumu](#)), programmas pārskatā nav iekļauts neviens rādītājs, kas ar to būtu saistīts. No 19 *IPA II* programmas pārskata rādītājiem, kuri ir saistīti ar programmas konkrētajiem mērķiem, lielākā daļa (11) attiecas uz 2. konkrēto mērķi, kas veido 40 % no *IPA II* budžeta saistībām. Kopumā 58 % (11) no *IPA II* rādītājiem ir ietekmes rādītāji un 42 % (8) ir tiešā rezultāta rādītāji.

6.13. Pamatojoties uz programmas pārskatā sniegto informāciju, mēs uzskatām, ka ceturtā daļa (5) rādītāju virzība ir pietiekama, bet pusei (9) – nav. Attiecībā uz atlikušo ceturto daļu (5) programmas pārskats nesniedz pietiekami daudz informācijas, lai skaidri novērtētu to progresu⁸. Tam ir divi iemesli – par starpposma mērķiem (3) netiek paziņoti koprezultāti, vai arī starpposma mērķu (2) nav vispār.

6.14. Trīs atlasītajos konkrētajos mērķos (1.–3. konkrētais mērķis) no 17 rādītājiem, kas veido divas trešdaļas no *IPA II* budžeta, 11 ir ietekmes rādītāji un 6 ir tiešo rezultātu rādītāji. Programmas pārskatā ir minēts katra rādītāja avots: dažos gadījumos ir skaidra atsauce uz ziņojumiem vai tīmekļa vietnēm, kurās informācija ir publicēta (7), bet attiecībā uz vairumu rādītāju ir tikai minētas iestādes, kas sniedz datus (10). Tālab ne vienmēr ir skaidrs, kā ir aprēķināti uzrādītie skaitļi⁹. Piemēram, nav saprotams, kā tiek aprēķināts vidējais eksports/imports Rietumbalkāniem.

6.15. Šogad Komisija programmas pārskatā pirmo reizi iekļāva savu progresu novērtējumu. Mūsaprāt, tas ir uzlabojums salīdzinājumā ar iepriekšējiem programmu paziņojumiem. Tomēr Komisijas analīze dažkārt atšķiras no mūsu analīzes. Piemēram, Komisija uzskata, ka 1. konkrētā mērķa visi trīs rādītāji liecina par mērenu progresu, turpretim kvantitatīvā informācija, kas paziņota par visiem trim rādītājiem, par progresu neliecina (sk. arī [6.33.–6.35. punktu](#)).

⁸ Tas attiecas uz 5. rādītāju (saistībā ar Rietumbalkāniem) un 6. rādītāju 2. konkrētā mērķa ietvaros, un uz 1. un 2. rādītāju (otrais ir saistībā ar Rietumbalkāniem) 3. konkrētā mērķa ietvaros.

⁹ Tas attiecas uz 2., 3. un 4. rādītāju (saistībā ar Rietumbalkāniem) 2. konkrētā mērķa ietvaros un uz 2. rādītāju (saistībā gan ar Rietumbalkāniem, gan Turciju) 3. konkrētā mērķa ietvaros.

6.16. Seši no 19 rādītājiem programmas pārskatā ir norādīti gada pārvaldības un snieguma ziņojumā kā *galvenie snieguma rādītāji*. Tomēr mēs neuzskatām, ka šī rādītāju atlase atspoguļo *IPA II* sniegumu. Četri no tiem ir ietekmes rādītāji un drīzāk apliecina *IPA II* kontekstu, nevis tā sniegumu. Pārējie divi ir tiešā rezultāta rādītāji, tomēr ir saistīti ar pārrobežu sadarbības programmām, kas neatspoguļo *IPA II* izdevumus (sk. **6.10.** punktu). Turklāt visi atlasītie rādītāji uzrāda progresu, un abi rādītāji, kas ir sasnieguši savus galamērķus, ir ietekmes rādītāji. Piedevām neviens no galvenajiem snieguma rādītājiem nav saistāms ar 1. konkrēto mērķi attiecībā uz politiskajām reformām, lai gan tas ir paplašināšanās galvenais elements (sk. **6.7.** punktu).

Nozaru pieeja bija stratēģiska izvēle *IPA II* snieguma uzlabošanai, taču to nevarēja konsekventi piemērot

6.17. *IPA* ir unikāls risinājums jautājumā par gatavošanos dalībai ES, kas ir ilgtermiņa process. “Nozaru pieeja” nozīmē definēt saskaņotu darbību kopumu, lai ieviestu reformas konkrētā jomā jeb “nozarē”, piemēram, tiesiskumā, tiesu varā vai valsts pārvaldē, un panākt šo darbību atbilstību ES standartiem. Pievejas ietvaros tiek analizēti apstākļi konkrētajā nozarē, nepieciešamās darbības un to secība, kā arī to īstenošanai vajadzīgie dalībnieki un instrumenti. Attiecībā uz *IPA II* Komisija izdarīja stratēģisku izvēli piemērot šo pieeju, lai nodrošinātu “ilgtermiņa, saskaņotāku un ilgtspējīgāku pieeju, ļautu palielināt līdzatbildību, atvieglotu līdzekļu devēju sadarbību, novērstu centienu dublēšanos un nodrošinātu lielāku *efektivitāti* un *lietderību*”¹⁰.

6.18. Pirmajos gados nozaru pieeja dažās *IPA II* saņēmējvalstīs saskārās ar vairākiem šķēršļiem, un galvenie bija šādi:

- trūka valsts nozaru stratēģiju un snieguma novērtēšanas sistēmas, ar kuru uzraudzīt sniegumu¹¹;
- vāja politiskā apņēmība, liela birokrātiskā pretestība un neliela administratīvā spēja¹².

¹⁰ *Revised indicative strategy paper for Turkey (2014.–2020.)*, 5. lpp.

¹¹ *External Evaluation of the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II) (2014-mid 2017)*, iii.-iv. un 38.–39. lpp.; *Revised indicative strategy paper for Bosnia and Herzegovina (2014.–2020.)*, 10. lpp., un *Revised indicative strategy paper for Kosovo* (2014.–2020.)*, 12. lpp.

¹² *Evaluation of Sector Approach under IPA II*, 44. lpp.

6.19. Turklāt *IPA II* plānošanā nozaru pieeja nodrošināja pastiprinātu dialogu starp ES un *IPA II* saņēmējvalstīm un iekšējo saskaņotību¹³ *IPA II* ietvaros tajās nozarēs, kuras¹⁴:

- o tika iekļautas pieejā “pamatjautājumi vispirms” (piemēram, tiesu sistēmā), tādējādi nodrošinot nepārtrauktu palīdzības plūsmu;
- o guva labumu no nozares *budžeta atbalsta* vai daudzgadu programmām¹⁵, kas pienācīgi saistītas ar īpašiem mehānismiem/instrumentiem spēju veidošanai¹⁶.

6.20. Nozaru pieejas īstenošanas rezultātā, jo īpaši pateicoties budžeta atbalstam, ir uzlabojusies *IPA II* stratēģiskā orientācija un lielāka uzmanība pievērsta reformām. Tomēr saskaņā ar vidusposma novērtējumu nozaru pieejas īstenošana dažādās nozarēs un *IPA II* saņēmējvalstīs joprojām ir nevienmērīga¹⁷.

¹³ Turpat, 45. lpp.

¹⁴ Turpat, viii lpp.

¹⁵ Turpat, viii lpp.

¹⁶ Turpat, 30. lpp; [SWD\(2017\) 463 final](#), 11. lpp.

¹⁷ [SWD\(2017\) 463 final](#), 3. lpp.

Saņēmējvalstu veiktā netiešā pārvaldība dažkārt negatīvi ietekmēja darbības efektivitāti

6.21. Kā norādīts [6.10.](#) punktā, *IPA II* budžetu izpilda galvenokārt tiešā un netiešā pārvaldībā. *Tiešā pārvaldībā* Komisija izpilda budžetu tieši, līdz attiecīgās *IPA II* saņēmējvalstu iestādes ir akreditētas to pārņemt. Netiešā pārvaldībā Komisija uztic budžeta izpildes uzdevumus:

- *IPA II* saņēmējvalstīm vai to izraudzītām struktūrām (pazīstama kā netieša pārvaldība ar saņēmējvalsti jeb *IMBC*);
- ES vai dalībvalstu aģentūrām;
- starptautiskajām organizācijām.

6.22. *IMBC* galvenokārt izmanto, lai sagatavotu saņēmējvalstu iestādes struktūrfondu/*kohēzijas fondu* pārvaldībai nākotnē. *IPA II* vidusposma novērtējumā, kurā tika izvērtēti tā īstenošanas pirmie gadi, tika secināts, ka, lai gan *IMBC* palielināja saņēmējvalstu atbildību par programmu, tā bija mazāk efektīva nekā tiešā pārvaldība¹⁸. Saskaroties ar nopietnām efektivitātes problēmām, kas saistītas ar sistēmas nepilnībām un vājām administratīvajām spējām, Komisija dažās nozarēs bija atjaunojusi tiešo pārvaldību. Turcijā, kur *IPA I* un *IPA II* finansējums lielākoties izpildīts *IMBC* ietvaros, hronisku kavējumu dēļ uzkrājās izdevumi vairāk nekā 600 miljonu EUR apmērā. Albānijā *IPA II* iepirkuma procedūras *IMBC* ietvaros tika apturētas, tādējādi aizkavējot konkursa procedūras¹⁹. Šāda neefektivitāte ietekmē projektu aktualitāti un efektivitāti²⁰.

¹⁸ *External Evaluation of the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II) (2014-mid 2017)*, iii lpp. un 36.–39. lpp.

¹⁹ *SWD(2018) 151 final*, 83. lpp.

²⁰ *External evaluation of the Instrument for Pre-accession Assistance (IPA II) (2014-mid 2017)*, ii, iii, iv un 36. lpp.

6.23. Serbija un Melnkalne arī ir kvalificējušās *IMBC*, savukārt Kosova un Bosnija un Hercegovina nav pievienotas²¹. Tomēr *IPA II* saņēmējvalstis ne vienmēr ir ieinteresētas *IMBC*. Piemēram, attiecībā uz tiesiskumu Serbijas varas iestādes deva priekšroku tiešai pārvaldībai, galvenokārt tāpēc, ka tās ir saskārušās ar neatbilstību starp ES stingrajām prasībām attiecībā uz *IMBC* un atbildīgo aģentūru vajajām administratīvajām spējām²², ko vēl vairāk saasina lielā darbinieku mainība²³.

***IPA II* ir reagējis elastīgi, lai palīdzētu mazināt krīzes**

6.24. *IPA II* palīdz mazināt krīzes, kas var ietekmēt tā vispārējos un konkrētos mērķus, proti, *IPA II* saņēmējvalstu ekonomisko un sociālo attīstību. Piemēram, pēc 2014. gada plūdiem Rietumbalkānos NEAR ĢD pārdalīja *IPA II* līdzekļus (127 miljoni EUR) īpašam pasākumam plūdu seku novēršanai un plūdu riska pārvaldībai²⁴.

6.25. Reagējot uz Covid-19 pandēmiju, gandrīz 900 miljoni EUR *IPA II* līdzekļu tika pārplānoti Rietumbalkānu atbalstam²⁵. Tā bija daļa no 3,3 miljardiem EUR, ko reģions saņēma arī citu ES instrumentu atbalsta veidā, piemēram, kā *makrofinansciālo palīdzību*, un preferenciālo aizdevumu veidā no Eiropas Investīciju bankas.

***IPA II* snieguma informācijā ir daži trūkumi**

6.26. NEAR ĢD publicē detalizētus gada ziņojumus par katras kandidātvalsts un potenciālās kandidātvalsts pašreizējo stāvokli un progresu dažādās sarunu sadaļās un politisko un ekonomisko kritēriju izpildē (sk. 6.7. punktu). Lai gan šie ziņojumi, kurus pilnvarojusi Eiropas Savienības Padome ("Padome"), atbilst savam mērķim sniegt informāciju par paplašināšanās procesu, tos vēl informatīvākus padarītu precizējums, cik lielā mērā progress (vai tā trūkums) ir saistīts ar *IPA II*, un kā tas ir saistīts ar citiem dalībniekiem vai faktoriem.

²¹ Turpat, 13. lpp.

²² *IPA II monitoring, reporting and performance framework*, 14. lpp; *Thematic evaluation of EU support for rule of law in neighbourhood countries and candidates and potential candidates of enlargement* (2010.–2017.), 29. un 30. lpp.

²³ *Strategic country-level evaluation of the European Union's cooperation with Serbia over the period 2012.–2018.*, 61.–62. lpp.

²⁴ C(2014) 9797 final.

²⁵ ĢD NEAR 2020. gada darbības pārskats, 17. lpp.

6.27. Kā norāda vairāki ārējie izvērtējumi un ERP revīzijas, atsevišķu projektu uzraudzībā bija nepilnības. Dažos gadījumos uzraudzība koncentrējās uz *ieguldījumiem*, darbību un procesiem, nevis uz koprezultātiem un ietekmi²⁶. Dažiem mūsu ziņojumos analizētajiem rādītājiem trūka bāzes līniju vai tās bija nepilnīgi definētas²⁷.

6.28. Komisija iesaista programmu izvērtēšanā ārējus darbuzņēmējus, kuri sniedz novērtējumu par programmu efektivitāti, lietderību, atbilstību, saskaņotību un pievienoto vērtību ES. Šo izvērtējumu galvenais nodevums ir Komisijas *dienestu darba dokuments*, kurā izklāstīti rezultāti. Tomēr 7 no 11 izvērtējumiem, kurus mēs pārskatījām, nebija dienestu darba dokumentu, un tas nozīmē, ka NEAR ĢD atzinums par ārējo vērtētāju secinājumiem nebija publicēts. Turklāt mēs konstatējām, ka izvērtējuma secinājumus ekonomikas pārvaldības un *mazo un vidējo uzņēmumu* konkurētspējas jomā apstiprināja attiecīgais Komisijas dienestu darba dokuments (SWD), vienlaikus ignorējot būtiskas nepilnības novērtēšanas procesā. [2019. gada ziņojumā par budžeta sniegumu](#) mēs ziņojām par līdzīgām nepilnībām citās prioritārajās jomās.

6.29. IPA II programmas pārskatā ir iekļauti ietekmes un tiešo rezultātu rādītāji, bet nav *koprezultātu rādītāju*, kas tos sasaistītu. Koprezultātu rādītāji ir būtiski, lai saprastu, kā programma ir veicinājusi virzību uz tās mērķu sasniegšanu. Citos Komisijas ziņojumos, piemēram, gada darbības pārskatos vai gada pārskatā par ES instrumentu izmantošanu ārējās darbības finansēšanai, ir iekļauti papildu rādītāji, tostarp koprezultātu rādītāji, kas varētu sniegt pilnīgāku informāciju. Lai gan šie rādītāji sniedz vērtības par NEAR ĢD kopumā vai par visiem ārējās darbības instrumentiem kopā, attiecībā uz dažiem minētajiem rādītājiem informāciju var iegūt sīkāk par katru instrumentu atsevišķi. Tas nozīmē, ka Komisija tos varētu izmantot, lai konkrēti novērtētu IPA II sniegumu un ziņotu par to. Plānojot IPA III (IPA II pēctecis 2021.–2027. gada periodam), NEAR ĢD strādā pie matricas, lai sagrupētu kopā visus pieejamos programmas rādītājus.

²⁶ *Evaluation of EU support to local authorities in enlargement and neighbourhood regions (2010.–2018.)*, 6. lpp.; *Evaluation of the EU's external action support to gender equality and women's and girls' empowerment (2010.–2018.)*, 14. lpp.; *Thematic evaluation of EU support for rule of law in neighbourhood countries and candidates and potential candidates of enlargement (2010.–2017.)*, ix un 32. lpp.

²⁷ Īpašais ziņojums Nr. 07/2018, VIII un 39. punkts; īpašais ziņojums Nr. 27/2018, IX un 54. punkts.

6.30. Pastāv neizbēgams starplaiks starp daudzgadu programmas izdevumiem un brīdi, kad iznākums kļūst pamanāms. Līdz 2020. gada 31. decembrim vēl nebija izmaksāti 56 % no kopējā 2014.–2020. gada DFS piešķiruma *IPA II*, un tas nozīmē, ka daudzi koprezultāti, visticamāk, īstenosies tikai pēc 2020. gada. Komisijai nākamā finanšu periodu starpposma pārskata, ko veiks līdz 2024. gada 31. decembrim, ietvaros ir jāsagatavo visu ārējās darbības instrumentu galīgā izvērtējuma ziņojums attiecībā uz laikposmu no 2014. gada līdz 2020. gadam.

Politiskās reformas

6.31. 6.6. attēlā ir sniegts apkopojums par programmas pārskata rādītājiem, kas saistīti ar 1. konkrēto mērķi "Politiskās reformas".

6.6. attēls. Apkopojums par rādītājiem, kas saistīti ar mērķi "Politiskās reformas"

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā	0	0	0	0
Nē	0	0	3	3
Nav skaidrs ?	0	0	0	0
KOPĀ	0	0	3	3

Sīkāk par atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
Paplašināšanās procesā iesaistīto valstu gatavība ievērot politiskos pievienošanās kritērijus letekme	Lielākā daļa valstu ir vidēji sagatavotas
Svērtais rādītājs, pamatojoties uz 8 ārējiem avotiem Rietumbalkāni letekme	0 % (2019) 123 Starpposma mērķis 14 % (2017)
Svērtais rādītājs, pamatojoties uz 8 ārējiem avotiem Turcija letekme	0 % (2019) 123 Starpposma mērķis 38 % (2017)

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvanitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītājs virzās uz galamērķa sasniegšanu (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo progresu)?

Jā

Nē

Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi

Vai Komisijas novērtējums par progresu pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērstis paskaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienoto programmas pārskatu.

Politisko reformu īstenošana kopumā norit lēni

6.32. Viens no Kopenhāgenas kritēriju trīs kopumiem ir politiskie kritēriji (sk. 6.7. punktu). Tie koncentrējas uz tiesiskumu, pamattiesībām un demokrātisko iestāžu un valsts pārvaldes stiprināšanu.

6.33. Neraugoties uz dažu saņēmējvalstu panākumiem politisko kritēriju izpildē²⁸, visi rādītāji no programmas paziņojuma²⁹, kas attiecas uz *IPA II* saņēmējvalstu gatavību dalībai Eiropas Savienībā politisko reformu ziņā, ir pasliktinājušies salīdzinājumā ar bāzes līniju, un nevienam no tiem virzība nav pietiekama, lai sasniegtu galamērķi. Tomēr, tā kā visi politisko reformu rādītāji ir ietekmes rādītāji, to progress ir atkarīgs ne tikai no *IPA II* atbalsta, bet arī no citiem kontekstuāliem faktoriem, piemēram, attiecīgās *IPA II* saņēmējvalsts politiskās gribas, kā Komisija to atzīst savā 2020. gada paziņojumā par ES paplašināšanās politiku³⁰.

6.34. Pirmais rādītājs 1. konkrētajam mērķim attiecas uz to gadījumu skaitu, kad *IPA II* saņēmējvalstis ir agrīnā sagatavošanas posmā attiecībā uz politiskās pievienošanās kritēriju izpildi. 2018. gada starpposma mērķis bija panākt, lai šo gadījumu skaits samazinātos. Tomēr tas palielinājās – galvenokārt tādēļ, ka Turcija traucēja tiesu iestāžu darbību, valsts pārvaldes reformu un vārda brīvību. Šāds regress nozīmē, ka, par spīti dažu *IPA II* saņēmējvalstu uzrādītajam progresam, nav sasniegts galamērķis līdz 2020. gadam panākt, lai lielākā daļa no šīm valstīm būtu vidēji gatavas.

6.35. Abi pārējie rādītāji ir balstīti uz astoņiem ārējiem avotiem, kas mēra korupciju (galvenokārt tās uztveri), preses brīvību, valdības efektivitāti, tiesiskumu, regulējuma kvalitāti un viedokli un pārskatatbildību. Tie liecina par vispārēju regresu līdz 2019. gadam, un, neraugoties uz uzlabojumiem 2020. gadā, tie joprojām ir zemāki par bāzes līniju, jo īpaši Turcijai, un to virzība acīmredzami nav pietiekama, lai sasniegtu savus galamērķus.

6.36. Turklāt viens no rādītājiem, kas sākotnēji bija noteikts 1. konkrētajam mērķim un ar ko uzrauga pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanos reformu procesos, ir ticis atcelts, neraugoties uz to, ka *IPA II* uzraudzības novērtējumā bija norādīts, ka šis rādītājs “varētu sniegt ļoti noderīgu informāciju par pilsoniskās sabiedrības organizāciju iesaistīšanos *IPA II*”.

²⁸ 2020 annual reports.

²⁹ COM(2021) 300, 1164. un 1165. lpp.

³⁰ COM(2020) 660 final.

ES atbalsts ir bijis efektīvāks fundamentālu reformu veicināšanā nekā to īstenošanas nodrošināšanā

6.37. IPA palīdzība ir palīdzējusi IPA II saņēmējvalstīm integrēt cilvēktiesību un demokrātijas jautājumus valsts politikas satvaros. ES ir devusi ieguldījumu juridiskās un konstitucionālās reformās, sniedzot finansiālu atbalstu, tehnisko palīdzību un politikas dialogu³¹.

6.38. ES atbalsts un politiskais dialogs ir mudinājis daudzas IPA II saņēmējvalstis ievērot starptautiskās cilvēktiesību konvencijas³². 2011. gadā Turcijā tika panākta vienošanās – Stambulas konvencija –, ar ko veicina Eiropas mēroga tiesiskā regulējuma izveidi, lai aizsargātu sievietes pret jebkāda veida vardarbību un novērstu šādu vardarbību, sauktu pie atbildības par to un izskaustu to. Kopš tā laika to nav ratificējusi tikai viena IPA II saņēmējvalsts. Sava īpašā statusa dēļ Kosova vēl nav oficiāli parakstījusi konvenciju, taču ir apņēmusies piemērot tās noteikumus, veicot konstitucionālus grozījumus. Jāatzīmē, ka Turcija pēc tam, 2021. gada jūlijā, oficiāli izstājās no Stambulas konvencijas.

6.39. Tomēr saskaņā ar tematisko izvērtējumu par tiesiskumu, “lai varētu ieviest tiesību aktus, piemēram, konstitucionālās reformas, ir vajadzīgi ievērojami sekundārie tiesību akti un noteikumi”³³. Izvērtējumā norādīts, ka, lai gan ES ar tehnisko palīdzību ir palīdzējusi izstrādāt tiesību aktus tiesu iestāžu reformai vai iestāžu, tostarp parlamentu, spēju veidošanai, rezultāti bieži vien kavējas. Izvērtējuma secinājumi: “Kopumā ES atbalsts ir efektīvāks fundamentālu reformu veicināšanā, nevis to īstenošanas praktisko darbu izpildē. Turklāt, lai gan atbalsts tiesību aktu reformai ir bijis ievērojams, ES ieinteresētās puses norāda, ka parlamentārām iestādēm ir sniegts salīdzinoši neliels paralēls atbalsts, lai atbalstītu reformu [...] īstenošanu”³⁴.

Ekonomikas, sociālā un teritoriālā attīstība

6.40. *6.7. attēlā* ir sniegts apkopojums par programmas pārskata rādītājiem, kas saistīti ar 2. konkrēto mērķi: “Ekonomikas, sociālā un teritoriālā attīstība”.

³¹ *Thematic evaluation of EU support for rule of law in neighbourhood countries and candidates and potential candidates of enlargement (2010.–2017.)*, 40. lpp.

³² Turpat, 59. lpp.

³³ Turpat, 38. lpp.

³⁴ Turpat, 38. lpp.

6.7. attēls. Apkopojums par rādītājiem, kas saistīti ar mērķi “Ekonomikas, sociālā un teritoriālā attīstība”

Visu rādītāju kopsavilkums

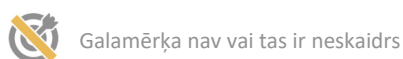
Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā	1	0	3	4
Nē	0	0	4	4
Nav skaidrs ?	3	0	0	3
KOPĀ	4	0	7	11

Sīkāk par atlasītajiem atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
Paplašināšanās valstu gatavība pēc ekonomiskiem kritērijiem	Ietekme Galamērķis: Lielākā daļa valstu ar labu sagatavotību
Ekonomikas struktūras ar modernizācijas projektiem lauksaimniecības pārtikas nozarē: Rietumbalkāni	Tiešie rezultāti 52 % (2020) Starpposma mērķis 10 % (2017) ?
Ekonomikas struktūras ar modernizācijas projektiem lauksaimniecības pārtikas nozarē: Turcija	Tiešie rezultāti 100 % (2020) Starpposma mērķis 10 % (2017)
Fiziski kapitālieguldījumi lauksaimniecības pārtikas un lauku attīstībā, ko veic IPA II saņēmējvalstis: Rietumbalkāni	Tiešie rezultāti 34 % (2020) Starpposma mērķis 7 % (2017) ?
Fiziski kapitālieguldījumi lauksaimniecības pārtikas un lauku attīstībā, ko veic IPA II saņēmējvalstis: Turcija	Tiešie rezultāti 66 % (2020) Starpposma mērķis 13 % (2017) ?

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Vai rādītājs virzās uz galamērķa sasniegšanu (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo progresu)?

Vai Komisijas novērtējums par progresu pamatā atbilst mūsējam?

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērsts paskaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projekta programmu pārskatiem.

IPA II ir veicinājis lauksaimniecības pārtikas un lauku attīstības nozari, taču mazāk nekā gaidīts

6.41. Visi 11 kategorijas “Ekonomikas, sociālā un teritoriālā attīstība” rādītāji, izņemot vienu, ir uzrādījuši progresu salīdzinājumā ar to attiecīgajiem bāzes vērtības rādītājiem. Tomēr mazāk nekā pusei (4) virzība ir nepārprotami pietiekama, lai sasniegtu galamērķus. Šie rādītāji galvenokārt sniedz informāciju par ekonomisko kontekstu, kādā darbojas *IPA II*, un par šā instrumenta devumu lauksaimniecības pārtikas un lauku attīstības nozarēm. Trūkst rādītāju, kas konkrēti novērtētu *IPA II* ieguldījumu sociālajā un teritoriālajā attīstībā.

6.42. Lielākā daļa (7 no 11) rādītājiem ziņo par *IPA II* ietekmi. Trim rādītājiem virzība uz savu galamērķi ir pietiekama. Turpretim ekonomiskās situācijas pasliktināšanās dēļ pārējiem rādītājiem virzība nav pietiekama. Pirmais rādītājs uzrauga gatavību attiecībā uz ekonomiskajiem kritērijiem, kuri ir iekļauti “pamatjomās” (sk. 6.7. punktu). Šis rādītājs joprojām ir stabils, jo Bosnija un Hercegovina, kā arī Kosova funkcionējošas tirgus ekonomikas un konkurētspējas ziņā vēl arvien ir agrīnā sagatavošanās posmā.

6.43. Pārējie rādītāji (4) uzrauga *IPA II* tiešos rezultātus. Tie attiecas uz lauksaimniecības pārtikas produktiem un lauku attīstību – šīs abas nozares ir būtiskas *IPA II* saņēmējvalstu attīstībai, jo īpaši Rietumbalkānos. Visi šie rādītāji ir uzrādījuši progresu, taču pagaidām tikai viens ir sasniedzis galamērķi.

Acquis saskaņošana un ES līdzekļu pārvaldība

6.44. 6.8. attēlā ir sniegts apkopojums par programmas pārskata rādītājiem, kas saistīti ar 3. konkrēto mērķi: “Acquis saskaņošana un ES līdzekļu pārvaldība”.

6.8. attēls. Apkopojums par rādītājiem, kas saistīti ar mērķi “Acquis saskaņošana un ES līdzekļu pārvaldība”

Visu rādītāju kopsavilkums

Vai pietiekama virzība?	Tiešie rezultāti	Koprezultāts	Ietekme	KOPĀ
Jā	1	0	0	1
Nē	0	0	0	0
Nav skaidrs ?	1	0	1	2
KOPĀ	2	0	1	3

Sīkāk par atsevišķiem rādītājiem

Rādītājs	Virzība uz galamērķi
Paplašināšanās procesā iesaistīto valstu gatavība saskaņot tiesību aktus ar acquis Ietekme	Ne bāzes līnijas, ne galamērķa ?
Ekonomikas dalībnieki, kas tiecas panākt atbilstību ES standartiem lauksaimniecības pārtikas nozarē: Rietumbalkāni Tiešie rezultāti	68 % (2020) 2013 2023 Starpposma mērķa nav ?
Ekonomikas dalībnieki, kas tiecas panākt atbilstību ES standartiem lauksaimniecības pārtikas nozarē: Turcija Tiešie rezultāti	100 % (2020) 2013 2023 Starpposma mērķa nav

APZĪMĒJUMI

Galamērķa veids

Kvanitatīvs

Kvalitatīvs

Galamērķa nav vai tas ir neskaidrs

Vai rādītājs virzās uz galamērķa sasniegšanu (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo progresu)?

Jā

Nē

Nav skaidrs: datu nav, dati ir veci vai nepilnīgi

Vai Komisijas novērtējums par progresu pamatā atbilst mūsējam?

Jā

Nē

Šā apkopojuma un mūsu metodoloģijas izvērstais paskaidrojums sniegts Papildinājuma 15.–23. punktā.

Avots: ERP, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projektam pievienoto programmas pārskatu.

IPA II saņēmējvalstis ir guvušas zināmus panākumus saskaņošanā, taču ir pieejama tikai ierobežota informācija par to gatavību pārvaldīt ES līdzekļus

6.45. Viens no trim šā konkrētā mērķa rādītājiem ir sasniegts savu galamērķi. Attiecībā uz pārējiem diviem nav iespējams secināt, vai to virzība ir pietiekama, lai sasniegtu savus mērķus, jo trūkst bāzes līniju un/vai galamērķu vērtību.

6.46. Pirmais rādītājs – *IPA II saņēmējvalstu gatavība saskaņot tiesību aktus ar acquis* – uzrāda to sadaļu skaitu, kurās valstis ir sagatavošanas sākumposmā. Programmas pārskatā šim rādītājam nav sniegts ne starpposma mērķis, ne galamērķis. 2015. gada bāzes līnija bija 50 sadaļas, un, lai gan 2017. gadā šis skaits bija samazinājies gandrīz uz pusi, vēlāk (2019. gadā) tas palielinājās līdz 30 sadaļām. Tas galvenokārt ir saistīts ar Bosniju un Hercegovinu, kā arī Kosovu, kuras joprojām ir agrīnā sagatavošanas posmā attiecīgi 14 un 7 sadaļās.

6.47. **6.9. attēlā** ir parādīts Komisijas novērtējums par to, cik sagatavotas *IPA II* saņēmējvalstis ir visās sarunu sadaļās, kaut arī oficiālas pievienošanās sarunas ir uzsākušas tikai Melnkalne, Serbija un Turcija. Šis sagatavotības līmenis ir atkarīgs ne tikai no *IPA II* atbalsta, bet arī no vairākiem ārējiem faktoriem, it īpaši no pašu saņēmējvalstu politiskās gribas. Padome var arī apturēt sarunas par kādu sadaļu, un dalībvalsts var vienpusēji bloķēt sarunas.

6.9. attēls. Sagatavotības līmenis ES *acquis* 2020. gada sadaļās

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas paplašināšanās dokumentu kopuma 2020. gada ziņojumiem.

6.48. Pārējie divi rādītāji ir saistīti ar to ekonomikas vienību skaitu, kuras tiecas sasniegt atbilstību ES standartiem lauksaimniecības pārtikas nozarē attiecīgi Rietumbalkānos un Turcijā. To galamērķis ir 2023. gadā. 2020. gada koprezultāti liecina, ka Turcijas rādītājs jau ir sasniedzis savu galamērķi. Tā kā bāzes gads progresa novērtēšanai nav noteikts, nav arī skaidrs, vai Rietumbalkānu rādītājs var sasniegt attiecīgo galamērķi.

6.49. 3. konkrētais mērķis attiecas arī uz *IPA II* saņēmējvalstu sagatavošanu Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai, *Eiropas strukturālo un investīciju fondu* un Kohēzijas fonda pārvaldībai. Tomēr programmas pārskatā un gada pārvaldības un snieguma ziņojumā nav rādītāju par minēto valstu gatavību pārvaldīt šos fondus.

Secinājumi

6.50. Lai palīdzētu *IPA II* saņēmējvalstīm virzīties uz priekšu pa Eiropas ceļu, 2014.–2020. gada periodā tika izmaksāti 5,6 miljardi EUR. Rādītāji, kurus Komisija ziņoja programmas pārskatā, liecina par *IPA II* pieticīgo sniegumu: mēs uzskatām, ka ceturtajai daļai (5) virzība ir pietiekama, lai sasniegtu savus galamērķus, bet puse (9) šī virzība ir nepietiekama. Par atlikušo ceturto daļu (5) nav pietiekamas informācijas, lai skaidri novērtētu progresu. Tomēr saskaņā ar *IPA II* juridisko pamatu lielākā daļa rādītāju (11) mēra ietekmi un tādējādi tos var skart ārējie faktori, kuri nav saistīti ar programmas sniegumu. Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā ir iekļauti atsevišķi rādītāji, kurus mēs neuzskatām par pilnībā reprezentatīviem attiecībā uz *IPA II* darbībām vai sniegumu (sk. [6.11.](#)–[6.16.](#) punktu).

6.51. Komisija izdarīja stratēģisku izvēli – *IPA II* īstenošanai pielietot nozaru pieeju. Tādējādi tā varēja izveidot saskaņotāku darbību kopumu, lai veicinātu reformas un uzlabotu dialogu starp ES un *IPA II* saņēmējvalstīm. Tomēr ne visas *IPA II* saņēmējvalstis šo pieeju īstenoja konsekventi, jo trūka valsts nozaru stratēģijas, dažos gadījumos bija vērojama vāja politiskā apņēmība, liela birokrātiskā pretestība un mazas administratīvās spējas. Līdz ar to ieguvumi no nozaru pieejas vēl nav pilnībā piepildījušies (sk. [6.17.](#)–[6.20.](#) punktu).

6.52. Ievērojami pārdalot līdzekļus īpašiem pasākumiem un jauniem projektiem, *IPA II* ir reaģējis elastīgi un strauji, lai palīdzētu mazināt neparedzētu krīžu negatīvo ietekmi. Tomēr dažos gadījumos *IMBC* izmantošana ir izraisījusi kavēšanos un uzkrājušos izdevumus, padarot programmas izdevumus mazāk efektīvus, nekā tas būtu bijis tiešas pārvaldības gadījumā. Turklāt dažreiz informācijas trūkums ierobežoja nepieciešamās informācijas savlaicīgu pieejamību par *IPA II* sniegumu (sk. [6.21.](#)–[6.30.](#) punktu).

6.53. Lai gan dažas *IPA II* saņēmējvalstis ir panākušas progresu, visi programmas paziņojuma rādītāji, kas attiecas uz politiskajām reformām, salīdzinājumā ar bāzes līniju ir pasliktinājušies, un nevienam virzība nav pietiekama, lai sasniegtu savu galamērķi. Dažos gadījumos lēnā progresa galvenais iemesls ir nepietiekama politiskā griba, taču ir arī pierādījumi, ka ES atbalsts efektīvāk veicina šīs reformas, nevis nodrošina to īstenošanu (sk. [6.31.](#)–[6.39.](#) punktu).

6.54. *IPA II* sniedza ieguldījumu lauksaimniecības pārtikas un lauku attīstības nozaru modernizācijā. Tomēr *IPA II* saņēmējvalstu ekonomikas, sociālās un teritoriālās attīstības kopējais progress ir lēnāks, nekā gaidīts. Septiņiem no vienpadsmit rādītājiem, ar kuriem mēra progresu šajā jomā, vai virzība pretī galamērķim nav pietiekama, vai arī nav skaidrs, vai tie tiks sasniegti (sk. 6.40.–6.43. punktu).

6.55. Visbeidzot, vēl viens *IPA II* mērķis ir palīdzēt *IPA II* saņēmējvalstīm saskaņot tiesību aktus ar ES *acquis*. Kopumā tās saskaņotību ir pastiprinājušas. Tomēr, tā kā jaunākajā programmas paziņojumā nav iekļauts galamērķis rādītājam, ar kuru mēra progresu šajā jomā, ir grūti novērtēt, vai saskaņošanas temps ir pietiekams. Tas pats attiecas uz *IPA II* mērķi sagatavot saņēmējvalstis ES līdzekļu pārvaldībai – tas nav sasaistīts ne ar vienu atbilstošu rādītāju (sk. 6.44.—6.49. punktu).

Pielikumi

6.1. pielikums. – IPA II mērķi

Vispārīgais mērķis			
Mērķis	Pilns nosaukums	Saīsinātais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
1. vispārīgais mērķis	Pirmspievienošanās palīdzības instruments (turpmāk "IPA II") atbalsta kandidātvalstis un potenciālās kandidātvalstis to politisko, institucionālo, tiesisko, administratīvo, sociālo un ekonomisko reformu pieņemšanā un īstenošanā, kuras I pielikumā uzskaitītajām saņēmējvalstīm jāveic, lai atbilstu Savienības vērtībām un pakāpeniski pielāgotos Savienības noteikumiem, standartiem, politikai un praksei nolūkā pievienoties Savienībai. Ar šādu atbalstu IPA II dos ieguldījumu saņēmējvalstu stabilitātē, drošībā un labklājībā	Dalība Savienībā (1. vispārīgais mērķis)	Jā

Konkrētie mērķi			
Mērķis	Pilns nosaukums	Saīsinātais nosaukums (un saīsinājums)	Vai ir mūsu izlasē?
1. konkrētais mērķis	Atbalsts politiskajām reformām	Politiskās reformas (1. KM)	Jā
2. konkrētais mērķis	Atbalsts ekonomikas, sociālajai un teritoriālajai attīstībai, lai panāktu viedu, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi	Ekonomikas, sociālā un teritoriālā attīstība (2. KM)	Jā
3. konkrētais mērķis	<i>IPA II</i> regulas I pielikumā uzskaitīto saņēmējvalstu spēju stiprināšana, lai tās varētu izpildīt saistības, kas izriet no dalības Savienībā, atbalstot pakāpenisku pielāgošanos Savienības <i>acquis</i> , kā arī tā pieņemšanu, īstenošanu un izpildi, tostarp gatavošanos pārvaldīt Savienības struktūrfondus, kohēzijas fondus, un Eiropas lauksaimniecības fondu lauku attīstībai	<i>Acquis</i> saskaņošana un ES fondu pārvaldība (3. KM)	Jā
4. konkrētais mērķis	Reģionālās integrācijas un teritoriālās sadarbības stiprināšana, Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 232/2014 darbības jomā iekļaujot <i>IPA II</i> regulas I pielikumā uzskaitītās saņēmējvalstis, dalībvalstis un attiecīgā gadījumā trešās valstis.	Reģionālā integrācija (4. KM)	Nē

Avots: Eiropas Revīzijas palāta, pamatojoties uz 2022. gada budžeta projekta programmu pārskatiem.

7. nodaļa

Ieteikumu ieviešanas pārbaude

Saturs

	Punkts
Ievads	7.1.–7.5.
Apsvērumi	7.6.–7.21.
Kā Komisija ir īstenojusi mūsu ieteikumus?	7.7.–7.13.
Kā citas revidējamās vienības ir ieviesušas mūsu ieteikumus?	7.14.–7.15.
Kā revidējamās vienības ir ieviesušas mūsu ieteikumus salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu?	7.16.–7.17.
Cik savlaicīgi revidējamās vienības ir ieviesušas mūsu ieteikumus?	7.18.–7.20.
Kas ir pietiekamu un savlaicīgu turpmāku darbību galvenais virzītājspēks?	7.21.
Secinājums	7.22.
Pielikumi	
Annex 7.1 2017. gada ieteikumu izvērsts statuss sadalījumā pa ziņojumiem – Eiropas Komisija	
Annex 7.2 2017. gada ieteikumu izvērsts statuss sadalījumā pa ziņojumiem – citas revidējamās vienības	

Ievads

7.1. Katru gadu mēs pārskatām, cik lielā mērā mūsu revidētās vienības ir veikušas pasākumus saistībā ar mūsu ieteikumiem. Mūsu ieteikumu īstenošanas pārbaude ir svarīgs posms revīzijas ciklā. Šī pārbaude mums sniedz atsauksmes par to, vai mūsu revidējamās vienības ir ieviesušas mūsu ieteiktās darbības un vai mūsu izvirzītie jautājumi ir risināti, kā arī stimulē revidējamās vienības ieviest mūsu ieteikumus. Tā ir arī svarīga, lai sagatavotu un plānotu mūsu turpmāko revīzijas darbu un sekotu līdzi riskiem.

7.2. Šogad mēs analizējām ieteikumus no 20 (no kopā 23) 2017. gadā publicētajiem īpašajiem ziņojumiem. Šīs pārskatīšanas tvērumā neietilpst ieteikumi, kas formulēti īpašajā ziņojumā Nr. 06/2017 “ES reakcija uz bēgļu krīzi: karsto punktu pieeja”, īpašajā ziņojumā Nr. 17/2017 “Komisijas intervence Grieķijas finanšu krīzē” un īpašajā ziņojumā Nr. 23/2017, “Vienotā noregulējuma valde: ir sākts darbs pie sarežģītā banku savienības uzdevuma, tomēr vēl ļoti daudz jāpaveic”. Uzskaitītajos ziņojumos sniegtie ieteikumi tiks izskatīti atsevišķās revīzijās.

7.3. Kopā mēs pārbaudījām, kā ir īstenots 161 ieteikums. No tiem 149 bija adresēti Komisijai. Pārējie 12 ieteikumi bija adresēti Eiropas Ārējās darbības dienestam. Tāpat kā iepriekš, dalībvalstīm adresētie ieteikumi neietilpa īstenošanas pārbaudes tvērumā. 2017. gadā dalībvalstīm tika adresēti 20 ieteikumi.

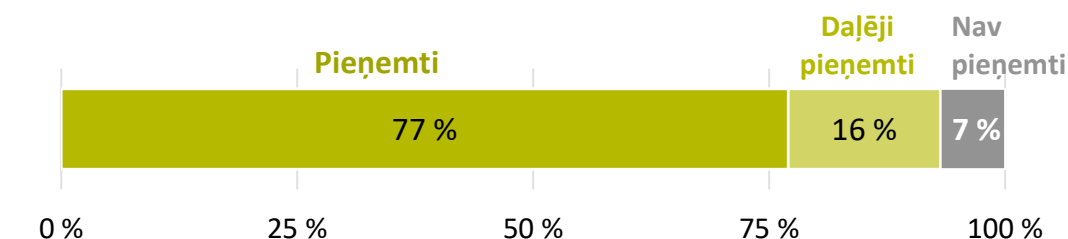
7.4. Pārbaudes laikā mēs veicām dokumentāras pārbaudes un iztaujājām revidējamo vienību darbiniekus. Lai nodrošinātu objektīvu un līdzsvarotu pārskatu, savus konstatējumus nosūtījām revidējamajām vienībām un galīgajā analīzē ņēmām vērā to atbildes. Lai izslēgtu dubulto uzskaiti, ieteikumi ir uzskaitīti saistībā ar revidējamo vienību, kurai ieteikums galvenokārt bija adresēts.

7.5. Mūsu darba rezultāti atspoguļo situāciju 2021. gada aprīļa beigās.

Apsvērumi

7.6. Revidētās vienības pilnībā vai daļēji pieņēma 150 (93 %) no mūsu ieteikumiem un nepieņēma vienpadsmit ieteikumus (7 %) no īpašajiem ziņojumiem, kurus mēs publicējam 2017. gadā (sk. [7.1. attēlu](#)).

7.1. attēls. 2017. gada īpašo ziņojumu ieteikumu pieņemšana revidējamajās vienībās

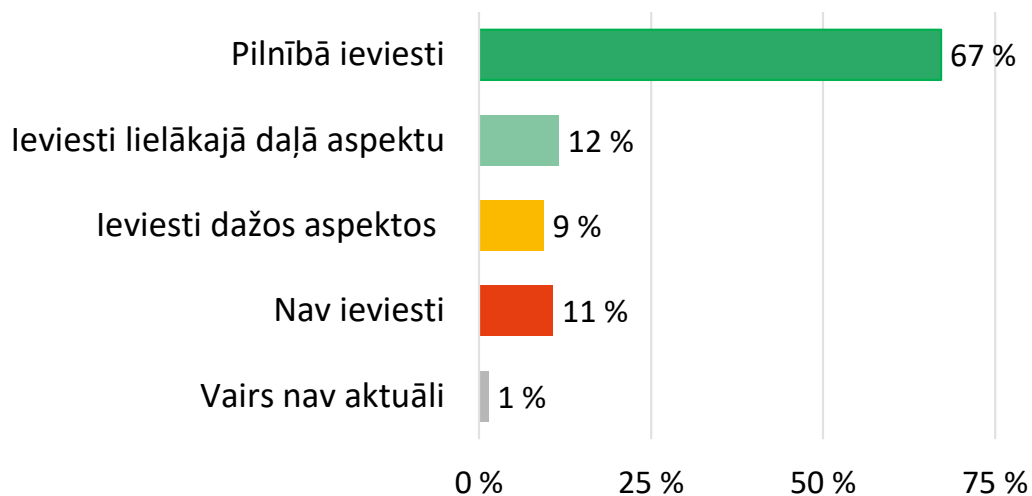
Avots: ERP.

Kā Komisija ir īstenojusi mūsu ieteikumus?

7.7. Kopējais Komisijai adresēto ieteikumu skaits bija 165. Sešpadsmit no tiem bija sniegti [Īpašajā ziņojumā Nr. 06/2017](#) un [Īpašajā ziņojumā Nr. 17/2017](#), kuri neietilpa šīs pārbaudes tvērumā.

7.8. Komisija ir pilnībā ieviesusi 100 (67 %) no mūsu 149 pārbaudītajiem ieteikumiem. Lielākajā daļā aspektu tā ir ieviesusi vēl 17 (12 %) ieteikumus. No atlikušajiem ieteikumiem Komisija dažos aspektos ir ieviesusi 14 (9 %) ieteikumus, bet 16 ieteikumus (11 %) nav ieviesusi vispār (sk. [7.2. attēlu](#)). Kad revidējamās vienības neieviesa mūsu ieteikumus, tas visbiežāk bija tāpēc, ka tās nebija tos pieņēmušas (sk. [7.21. punktu](#)). Divos gadījumos (1 %) nebija nepieciešams novērtēt ieviešanas statusu, jo mēs uzskatījām, ka ieteikums vairs nav aktuāls.

7.2. attēls. Komisijai adresēto 2017. gada īpašo ziņojumu ieteikumu ieviešana

Avots: ERP.

7.9. Ieteikumu ieviešanas pakāpe ir detalizētāk atspoguļota [7.1. pielikumā](#). Tajā arī sniegts īss apraksts par uzlabojumiem un atlikušajām nepilnībām, kas attiecas uz dažos aspektos ieviestajiem ieteikumiem.

7.10. Saistībā ar 6 no 18 īpašajiem ziņojumiem, kas adresēti Komisijai, tā ieviesa visus ieteikumus pilnībā vai lielākajā daļā aspektu (sk. [7.1. izcēlumu](#)).

7.1. izcēlums

Īpašie ziņojumi, kuros Komisijai adresētie ieteikumi ir ieviesti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu

- o Īpašais ziņojums Nr. 08/2017 “ES zivsaimniecības kontrole: jādara vairāk”
- o Īpašais ziņojums Nr. 09/2017 “ES atbalsts cīņai pret cilvēku tirdzniecību Dienvidāzijā un Dienvidaustrumāzijā”
- o Īpašais ziņojums Nr. 10/2017 “ES atbalsts gados jauniem lauksaimniekiem jāplāno mērķtiecīgāk, lai veicinātu efektīvu paaudžu maiņu”
- o Īpašais ziņojums Nr. 12/2017 “Dzeramā ūdens direktīvas īstenošana: ūdens kvalitāte un pieejamība Bulgārijā, Ungārijā un Rumānijā ir uzlabojusies, bet joprojām ir vajadzīgi lieli ieguldījumi”
- o Īpašais ziņojums Nr. 16/2017 “Lauku attīstības plānošanai jābūt mazāk sarežģītai un vairāk uzmanības jāveltī rezultātiem”
- o Īpašais ziņojums Nr. 18/2017 “Eiropas vienotā gaisa telpa: kultūra ir mainījusies, bet vienotas gaisa telpas nav”

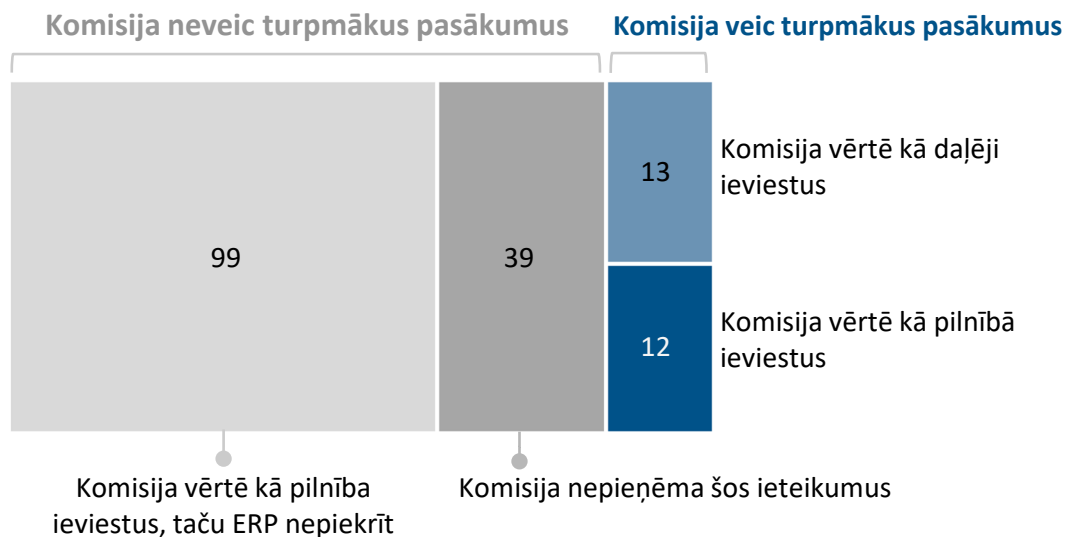
Piebilde. Neņemot vērā abus ieteikumus, attiecībā uz kuriem nebija nepieciešams novērtēt ieviešanas statusu, jo ieteikums vairs nebija aktuāls.

7.11. Komisija uzrauga ieteikumu īstenošanas līmeni, izmantojot datubāzi “Ieteikumi, darbības, budžeta izpildes apstiprināšana” (RAD). Šajā datubāzē ir 62 ieteikumi no mūsu 2015. gada īpašajiem ziņojumiem un 101 ieteikums no mūsu 2016. gada īpašajiem ziņojumiem, kas nebija izpildīti kopš mūsu 2018. un 2019. gada pēcpārbaudes¹. Tomēr Komisija aktīvi neseko līdzi savai datubāzei un neregistrē norises saistībā ar ieteikumiem, kurus tā uzskata par ieviestiem, pat ja ERP neuzskata, ka tie ir pilnībā ieviesti.

7.12. Šogad 138 no šiem 163 ieteikumiem joprojām nebija ieviesti, un Komisija šos ieteikumus vairs neuzraudzīja (sk. **7.3. attēlu**). Komisija pašos īpašajos ziņojumos nebija pieņēmusi 39 no šiem 138 ieteikumiem. Tā uzskatīja, ka atlikušie 99 ieteikumi bija pilnībā ieviesti divu pēdējo gadu pārbaudes laikā, lai gan ERP uzskatīja citādi.

¹ Sk. mūsu 2018. gada pārskata 3.72.–3.78. punktu un 2019. gada pārskata par ES budžeta sniegumu 7.11. un 7.12. punktu.

7.3. attēls. Pēcpārbaude attiecībā uz 2015. un 2016. gada īpašajos ziņojumos ietvertajiem ieteikumiem, kurus Komisija nebija pilnībā ieviesusi divu iepriekšējo gadu pēcpārbaudes laikā

Avots: ERP.

7.13. Komisija turpināja sekot līdzi atlikušajiem 25 no 163 ieteikumiem, kas nebija pilnībā ieviesti. Saskaņā ar Komisijas datubāzi Komisija kopš tā laika ir pabeigusi 12 ieteikumu (no šiem 25) ieviešanu. Piemērojot pēcpārbaudes pieeju attiecībā uz neieviestajiem 2015. un 2016. gada īpašajos ziņojumos sniegtajiem ieteikumiem, mēs turpinām uzraudzīt šādus gadījumus RAD datubāzē, bet mēs tos sīkāk neesam pārbaudījuši.

Kā citas revidējamās vienības ir ieviesušas mūsu ieteikumus?

7.14. Kopējais citām revidētajām² vienībām (ne Komisijai) adresēto ieteikumu skaits bija 18. Seši no tiem bija formulēti Īpašajā ziņojumā Nr. 23/2017, uz kuru šī pārbaude neattiecas.

² Īpašajā ziņojumā Nr. 14/2017 "Darbības rezultātu pārskatā par lietu pārvaldību Eiropas Savienības Tiesā" nav formulēti ieteikumi, bet "apsvērumi", tāpēc tas neietilpst šīs nodaļas tvērumā.

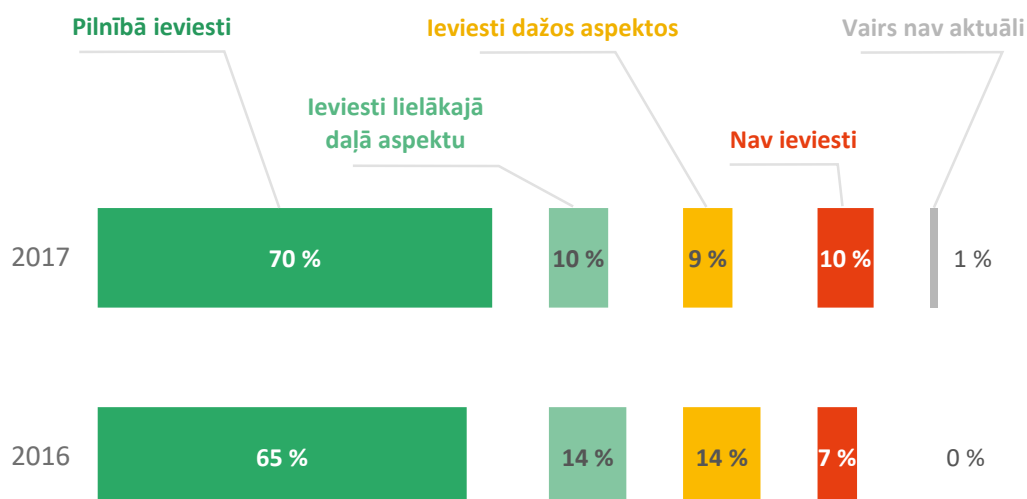
7.15. Visi 12 ieteikumi, kas adresēti citām revidējamajām vienībām (nevis Komisijai), ir pilnībā ieviesti. Visu šo Eiropas Ārējās darbības dienestam adresēto ieteikumu ieviešanas statuss ir sniegts **7.2. pielikumā**.

Kā revidējamās vienības ir ieviesušas mūsu ieteikumus salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu?

7.16. Mēs pārbaudījām 20 īpašos ziņojumus, kas publicēti 2017. gadā. Revidējamās vienības ir pilnībā ieviesušas 112 (70 %) no mūsu 161 ieteikuma. Lielākajā daļā aspektu tās ir ieviesušas vēl 17 (10 %) ieteikumus (sk. **7.4. attēlu**).

7.17. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pilnībā ieviesto ieteikumu īpatsvars palielinājās no 65 % līdz 70 %, savukārt pilnībā vai lielākajā daļā aspektu ieviesto ieteikumu kopējā daļa, kā arī kopējais to ieteikumu īpatsvars, kuri nav ieviesti vai ir ieviesti tikai daļēji, saglabājās relatīvi stabils. Ieteikumu ieviešanas pakāpe ir detalizētāk atspoguļota **7.1. pielikumā** un **7.2. pielikumā**.

7.4. attēls. Revidējamajām vienībām adresēto 2016. un 2017. gada īpašajos ziņojumos formulēto ieteikumu ieviešana

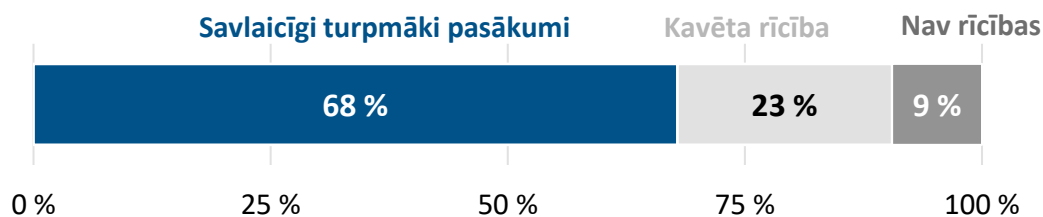
Avots: ERP.

Cik savlaicīgi revidējamās vienības ir ieviesušas mūsu ieteikumus?

7.18. Dažus pēdējos gadus mēs savos īpašajos ziņojumos esam konsekventi norādījuši ieteikumu ieviešanas termiņu. Termiņi tiek apspriesti ar revidējamo vienību un precizēti mūsu īpašajos ziņojumos, lai nodrošinātu, ka tie ir skaidri visām iesaistītajām pusēm.

7.19. Šā gada pēcpārbaudes laikā mēs pirmo reizi esam analizējuši revidējamo vienību veikto korektīvo pasākumu savlaicīgumu. Kopumā 68 % no mūsu ieteikumiem tika ieviesti savlaicīgi (sk. [7.5. attēlu](#)).

7.5. attēls. Revidējamo vienību veikto korektīvo pasākumu savlaicīgums

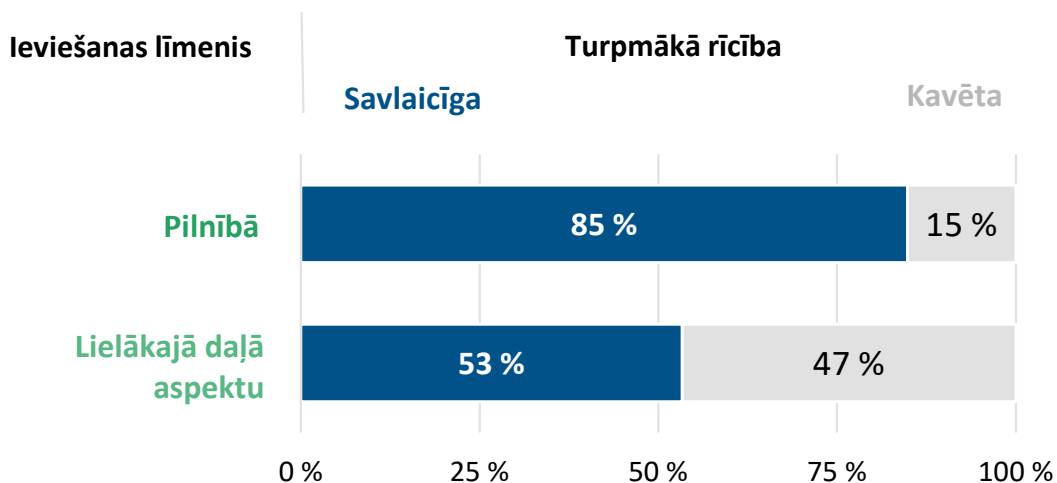

Piezīme. Aprēķinos neiekļauj ieteikumus bez ieviešanas termiņa (17 gadījumi), kuros termiņš vēl nav beidzies (pieci gadījumi) un kuros ieteikumi vairs nav aktuāli (divi gadījumi).

Avots: ERP.

7.20. [7.6. attēlā](#) ir parādīts savlaicīgums, kas sadalīts pa dažādiem ieviešanas līmeņiem, parādot, ka augstāks ieviešanas līmenis atbilst augstākam savlaicīguma līmenim.

7.6. attēls. Revidējamo vienību veikto korektīvo darbību savlaicīgums sadalījumā pēc ieviešanas līmeņa

Piezīme. Savlaicīguma procentuālās vērtības attiecas uz attiecīgo ieviešanas līmeni. Aprēķinā "ieviešanas līmeņa proporcionālā daļa" nav ņemti vērā neieviesti ieteikumi un gadījumi, kad nebija nepieciešams novērtējums par ieviešanas statusu, jo ieteikums vairs nebija aktuāls.

Avots: ERP.

Kas ir pietiekamu un savlaicīgu turpmāku darbību galvenais virzītājspēks?

7.21. Ieteikumos aicināts rīkoties, pamatojoties uz revīzijas laikā savāktajiem un analizētajiem pierādījumiem. Laba pastāvīga saziņa un savstarpēja izpratne starp revidentiem un revidējamo vienību par revīzijas secinājumiem un ieteikumiem ir noderīga, lai nodrošinātu, ka tiek veikti atbilstoši turpmākie pasākumi paziņoto trūkumu novēršanai. To apliecina fakts, ka 86 % no revidējamo vienību pilnībā vai daļēji pieņemtajiem 2017. gada īpašo ziņojumu ieteikumiem bija ieviesti pilnībā vai lielākajā daļā aspektu. Turpretī tikai viens no vienpadsmit 2017. gada īpašo ziņojumu ieteikumiem, kurus revidētās vienības nebija pieņēmušas, bija ieviests pilnībā vai lielākajā daļā aspektu. Ieviešanas līmenis, kas sadalīts pa dažādiem pieņemšanas līmeņiem, ir parādīts [7.7. attēlā](#).

7.7. attēls. Ieviešanas līmenis korelē ar revīzijas ieteikumu pieņemšanu revidētajā vienībā

Ieviešanas līmenis	Pieņemšanas līmenis		
	Pieņemti	Daļēji pieņemti	Nav pieņemti
Pilnībā ieviesti	74 %	84 %	0 %
Ieviesti lielākajā daļā aspektu	12 %	4 %	9 %
Ieviesti dažos aspektos	10 %	0 %	18 %
Nav ieviesti	4 %	12 %	73 %

Piezīme. Ieviešanas līmeņa procentuālās vērtības attiecas uz attiecīgo pieņemšanas līmeni. Aprēķinos ņem vērā ieteikumus, kas vairs nav aktuāli (divi gadījumi).

Avots: ERP.

Secinājums

7.22. Lielākā daļa īpašo ziņojumu ieteikumu ir ieviesti savlaicīgi (68 %).

Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu pilnībā vai lielākajā daļā aspektu ieviesto ieteikumu īpatsvars saglabājās relatīvi stabils (80 %). Ir iespējams panākt turpmāku virzību attiecībā uz ieteikumiem, kuri nav ieviesti, un ieteikumiem, kuri ir ieviesti dažos aspektos un lielākajā daļā aspektu. Mūsu veiktā analīze liecina, ka tas, ka revidējamās vienības pieņem revīzijas ieteikumus, palīdz nodrošināt atbilstošus turpmākus pasākumus paziņoto trūkumu novēršanai.

Pielikumi

7.1. pielikums. 2017. gada ieteikumu izvērsts statuss sadalījumā pa ziņojumiem – Eiropas Komisija

Savlaicīguma līmenis: savlaicīgi; ar kavēšanos; termiņš nav beidzies; turpmāka rīcība nav veikta; nav noteikts ieviešanas termiņš; ieteikums vairs nav aktuāls.

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
ĪZ Nr. 1/2017	Natura 2000 tīkla pilna potenciāla īstenošanai jāiegulda vairāk darba	1.c	82	X					
		2.d	83		X				
		3.b	84			Komisija nav izstrādājusi jaunus transversālus <i>Natura 2000</i> rādītājus visiem ES fondiem. Papildu transversāli rādītāji būtu noderīgi, lai precizāk izsekotu ES līdzekļu rezultātiem <i>Natura 2000</i> teritorijās.			
ĪZ Nr. 2/2017		1	142	X					
		2.b	144					X	
		3	151	X					
		4. (1. daļa)	151	X					

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
	Komisijas sarunas par 2014.–2020. gada partnerības nolīgumiem un programmām kohēzijas politikas jomā: izdevumi tiek mērķtiecīgāk virzīti uz stratēģijas “Eiropa 2020” prioritātēm, bet darbības rezultātu novērtēšana kļūst aizvien sarežģītāka	5. (1. ievilkums)	152	X					
		5. (2. ievilkums)	152	X					
		6. (1. ievilkums)	154			Komisija izmanto datus, lai sagatavotu gada snieguma pārskatus un stratēģiskos ziņojumus. Tie ir augsta līmeņa dokumenti, kuru tvērums ir pārāk vispārīgs, lai īpaši koncentrētos uz salīdzinošās novērtēšanas izmantošanu politikas veidošanā 2014.–2020. gada periodā. Ieteiktā visaptverošā snieguma salīdzinošā analīze un salīdzinošās novērtēšanas ieviešana vēl nav pabeigta. Komisija turpinās darbu pie šā jautājuma pēc 2014.–2020. gada perioda beigām vienlaikus ar <i>ex post</i> novērtējumu.			
		6. (2. ievilkums)	154				X		
ĪZ Nr. 3/2017	ES palīdzība Tunisijai	1.a	65	X					
		1.b	65	X					
		1.c	65	X					
		2.a	70	X					

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
		2.b	70		X				
		3	71			Makrofinansilās palīdzības apstiprināšanas procedūras nav mainījušās, un Komisija nav ierosinājusi tās mainīt, kā ieteikts. ERP norādītās nepilnības joprojām pastāv.			
		4	73		X				
ĪZ Nr. 4/2017	ES budžeta aizsardzība pret nepareiziem izdevumiem: 2007.–2013. gada periodā Komisija aizvien plašāk izmantoja preventīvus pasākumus un finanšu korekcijas kohēzijas jomā	1	146	X					
		2	147		X				
		3	148			Komisija mums iesniedza trīs tabulas ar dažādiem datiem par preventīvo un korektīvo pasākumu uzraudzību un paskaidroja, ka uzraudzībā ir iesaistīti dažādi atbildīgo personu līmeņi. Integrētas uzraudzības sistēmas koncepcija un izstrāde, kas aptvertu gan preventīvos pasākumus, gan finanšu korekcijas, padarītu šo darbību efektīvāku.			
		4	150	X					

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
ĪZ Nr. 5/2017	Jauniešu bezdarbs: vai ES politikas virzieniem ir bijusi nozīme?	1. (1. ievilkums)	164	X					
		1. (2. ievilkums)	167	X					
		2	167	X					
		4. (1. punkts)	172	X					
		5. (1. punkts)	173	X					
		6	175				X		
		7. (1. ievilkums)	178				X		
		7. (2. ievilkums)	178				X		

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
ĪZ Nr. 7/2017	Sertifikācijas struktūru jaunā loma saistībā ar KLP izdevumiem: pozitīvs solis vienotas revīzijas modeļa virzienā, bet vēl jārisina ievērojamas nepilnības	1	92	X					
		2	94	X					
		3. (1. ievilkums)	96	X					
		3. (2. ievilkums)	96	X					
		3 (3. ievilkums)	96	X					
		4	97	X					
		5. (1. ievilkums)	99				X		
		5. (2. ievilkums)	99	X					
		6	101	X					
		7. (1. ievilkums)	103	X					
		7. (2. ievilkums)	103	X					

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
ĪZ Nr. 8/2017	ES zivsaimniecības kontrole: jādara vairāk	1.b	96	X					
		2.a	98	X					
		2.b	98	X					
		3.d	99		X				
		3.e	99	X					
		3.f	99		X				
		3.g	99	X					
		3.h	99	X					
		4.b	101	X					
		4.e	101	X					

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
ĪZ Nr. 9/2017	ES atbalsts cīņai pret cilvēku tirdzniecību Dienvidāzijā un Dienvidaustruumāzijā	1. (1. ievilkums)	70	X					
		1. (2. ievilkums)	70	X					
		1 (3. ievilkums)	70	X					
		2. (1. ievilkums)	72	X					
		2. (2. ievilkums)	72	X					
		2. (3. ievilkums)	72	X					
		2. (4. ievilkums)	72	X					
ĪZ Nr. 10/2017	ES atbalsts gados jauniem lauksaimniekiem jāvīrza mērķtiecīgāk, lai veicinātu efektīvu paaudžu maiņu	1. (1. ievilkums)	88	X					
		1. (2. ievilkums)	88	X					
		1 (3. ievilkums)	88	X					
		3. (1. ievilkums)	90	X					
		3 (3. ievilkums)	90	X					

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
ĪZ Nr. 11/2017	ES trasta fonds Centrālāfrikas Republikas atbalstam "Bêkou": cerīgs sākums par spīti dažām nepilnībām	1. (1. ievilkums)	72	X					
		1. (2. ievilkums)	72			Komisija ir noteikusi principu veikt strukturētu vajadzību novērtējumu kā priekšnoteikumu trasta fonda izveidei, taču atzīst, ka metodoloģija nav izstrādāta, bet tas bija nosacījums, ko ERP ieteica savā īpašajā ziņojumā, lai nodrošinātu, ka tiek veikts piemērots turpmāks analītiskais darbs, kas parāda trasta fonda pievienoto vērtību un priekšrocības salīdzinājumā ar citiem instrumentiem.			
		2. (1. ievilkums)	76	X					
		2. (2. ievilkums)	76	X					
		2. (3. ievilkums)	76		X				
		2. (4. ievilkums)	76	X					
ĪZ Nr. 12/2017	Dzeramā ūdens direktīvas īstenošana: ūdens kvalitāte un pieejamība Bulgārijā, Ungārijā un	1	111	X					
		2.a	111	X					
		2.b	111	X					
		2.c	111	X					

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
	Rumānijā ir uzlabojusies, bet joprojām ir vajadzīgi lieli ieguldījumi	2.d	111	X					
		4	113	X					
ĪZ Nr. 13/2017	Vienota Eiropas Dzelzceļa satiksmes vadības sistēma: vai politiskā izvēle reiz kļūs par realitāti?	1	90	X					
		2	90	X					
		3	91	X					
		4.a	91	X					
		4.b	91	X					
		4.c	91	X					
		4.d	91	X					
		5	91	X					
		6.a	91		X				
		6.b i)	91	X					
		6.b ii)	91				X		

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
ĪZ Nr. 15/2017		7	92	X					
		8.a	92	X					
		8.b	92	X					
	Ex ante nosacījumi un izpildes rezerve kohēzijas jomā: inovatīvi, taču vēl neefektīvi instrumenti	1.a	111			Nav dokumentēta novērtējuma par <i>ex ante</i> nosacījumu nozīmi un lietderīgumu un par pārklāšanās novēršanu. Turklāt, kā norādīts Atzinumā Nr. 6/2018 , daži no ierosinātajiem kritērijiem var neietekmēt attiecīgā konkrētā mērķa efektīvu īstenošanu.			
		1.b	111				X		
		1.c	111			Atzinumā Nr. 6/2018 ir uzsvērts, ka daži kritēriji ir neskaidri. Konkrēti, piedāvātajos tematiskajos nosacījumos attiecībā uz stratēģiju un stratēģisko politikas satvaru izstrādi nav sīki izklāstīts, kā definēt stratēģijas, kuras struktūras būtu atbilstīgas par to īstenošanu, kādas spējas vajadzīgas to izpildei un piemērošanai un kā tās uzraudzīt lielākajā daļā gadījumu.			
		1.d	111	X					

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
		2.a	111			Saskaņā ar Komisijas priekšlikumu Kopīgo noteikumu regulai (2021–2027) vidusposma novērtēšana sniedz dalībvalstīm iespēju izvērtēt konkrētām valstīm adresētos ieteikumus, sociālekonomisko situāciju un sasniegtos starpposma mērķus, kā arī atkārtoti izvērtēt savas darbības programmas. Finansējums, ko piešķir darbības programmām pēc vidusposma novērtēšanas, pārsniedz 6 %, ko piešķir no izpildes rezerves. Tomēr, kā norādīts Atzinumā Nr. 6/2018 , pastāv dažas nepilnības saistībā ar vidusposma novērtēšanu, jo nav skaidrs, kā tiks novērtēts sniegums un kādas būs šā novērtējuma sekas.			
		2.b	111				X Atzinumā Nr. 6/2018 norādīts, ka ierosinātā vidusposma novērtēšana galvenokārt attieksies tikai uz paziņotajām iznākuma rādītāju vērtībām, nevis		

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
							uz rezultātu rādītājiem jebkāda veidā, jo snieguma satvarā nebūs pieejami starpposma mērķi attiecībā uz rezultātu rādītājiem.		
		2.c	111				X Nav noteikumu par apturēšanu un finanšu korekcijām attiecībā uz noteikto starpposma mērķu / mērķrādītāju nepietiekamu sasniegšanu.		⊗

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
ĪZ Nr. 16/2017	Lauku attīstības plānošanai jābūt mazāk sarežģītai un vairāk uzmanības jāveltī rezultātiem	1.a	100					X	
		2	102	X					
		3	104	X					
		4. (1. punkts)	104	X					
		4. (2. punkts)	104	X					
		5	104	X					
		6. (1. punkts)	109	X					
		6. (2. punkts)	109	X					
ĪZ Nr. 18/2017	Eiropas vienotā gaisa telpa: kultūra ir mainījusies, bet vienotas gaisa telpas nav	1	78	X					
		2.a	80	X					
		2.b	80	X					
		3	81	X					
		4	81	X					
		5	82	X					

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
		6.a	83		X				
		6.b	83		X				
		7.a	87		X				
		7.b	87	X					
		8	87	X					
		9.a	88	X					
		9.b	88	X					
ĪZ Nr. 19/2017	Ieviešanas procedūras: trūkumi tiesiskajā regulējumā un neefektīva īstenošana ietekmē ES finanšu intereses	1	143			Neraugoties uz pasākumiem, kas veikti saistībā ar metodoloģiju muitas iztrūkuma aprēķināšanai, iztrūkums nav aprēķināts.			
		2	145	X					
		3	145	X					
		4.a	146	X					
		4.b	146	X					
		5	146		X				

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
		6.a	147			Pārbaudes, kas veiktas, lai kontrolētu sistēmu modernizāciju dalībvalstīs, vēl neaptver visas valstis.			
		6.b	147			Līdz šim paveiktais darbs, lai būtu iespējams izdot ES mēroga novērtēšanas lēmumus, joprojām ir sagatavošanas posmā. Rezultāti, kas būs vajadzīgi, lai izņemtu, vai ir vajadzīgi turpmāki tiesību akti, vēl nav sasniegti.			
		7	148		X				
		8.a	149				X		
		8.b	149	X					
		8.c	149	X					
ĪZ Nr. 20/2017	ES finansēti aizdevumu garantiju instrumenti: panākti pozitīvi rezultāti, bet vajadzīga mērķtiecīgāka orientācija uz	1.a	109	X					
		1.b	109			Ir pieliktas pūles, lai vāktu datus par pārvaldības izmaksām. Tomēr datu vākšana ir nepilnīga.			
		2.a	112			Jaunajā pieņemtajā regulā ir ņemts vērā ieteikuma konteksts. Par attiecināmības kritēriju noteikšanu un pieņemšanu notiek sarunas.			

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
	labuma guvējiem un koordinācija ar valstu shēmām	2.b	112				X		
		2.c	112				X		
		3.a	114				X		
		3.b	114				X		
		4.a	115	X					
		4.b	115		X				
		4.c	115				X		
		4.d	115	X					
ĪZ Nr. 21/2017	Zaļināšana: sarežģītāka ienākumu atbalsta shēma, kas vēl nav efektīva vides aizsardzības ziņā	1.a	83			Jaunās KLP regulas priekšlikumā visas dalībvalstis tiek aicinātas savos stratēģiskajos plānos izstrādāt intervences loģiku, pamatojoties uz vajadzību novērtējumu un prioritāšu analīzi. Tomēr, kā norādīts mūsu Atzinumā Nr. 7/2018 , ERP uzskata, ka priekšlikumā nav iekļauti efektīvas snieguma sistēmas nepieciešamie elementi. Priekšlikumā atbilde par intervences veidu prioritāšu noteikšanu tiek nodota dalībvalstīm, un pašlaik nav skaidrs, kā Komisija novērtēs dalībvalstu stratēģiskos			

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīguma līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
						plānus, lai nodrošinātu vidisko un klimata mērķu sasniegšanu.			
		1.b	83	X					
		1.c	83		X				
		2.a (1. ievilkums)	83	X					
		2.a (2. ievilkums)	83				X		
		2.a (3. ievilkums)	83	X					
		2.b (1. ievilkums)	83		X				
		2.b (2. ievilkums)	83		X				
		2.c	83	X					

Avots: ERP.

7.2. pielikums. 2017. gada ieteikumu izvērsts statuss sadalījumā pa ziņojumiem – citas revidējamās vienības

Savlaicīguma līmenis: savlaicīgi; ar kavēšanos; termiņš nav beidzies; turpmāka rīcība nav veikta; nav noteikts ieviešanas termiņš; Ieteikums vairs nav aktuāls.

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīgum a līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
ĪZ Nr. 9/2017	ES atbalsts cīņai pret cilvēku tirdzniecību Dienvidāzijā un Dienvidaustrumāzijā	Eiropas Ārējās darbības dienests (EĀDD)							
		1. (4. ievilkums)	70	X					

ĪZ	Ziņojuma nosaukums	Nr.	ĪZ punkts	Ieviešanas līmenis					Savlaicīgum a līmenis
				Pilnībā	Lielākajā daļā aspektu	Dažos aspektos	Nav ieviests	Vairs nav aktuāls	
ĪZ Nr. 22/2017	Vēlēšanu novērošanas misijas: ir ieguldīts darbs, lai pārbaudītu ieteikumu izpildi, taču jāuzlabo uzraudzība	Eiropas Ārējās darbības dienests (EĀDD)							
		1. (1. ievilkums)	128	X					
		1. (2. ievilkums)	128	X					
		2. (1. ievilkums)	128	X					
		2. (2. ievilkums)	128	X					
		3. (1. ievilkums)	128	X					
		3. (2. ievilkums)	128	X					
		4. (1. ievilkums)	128	X					
		4. (2. ievilkums)	128	X					
		5. (1. ievilkums)	128	X					
		5. (2. ievilkums)	128	X					
		5. (3. ievilkums)	128	X					

Avots: ERP.

Papildinājums

Revīzijas pieeja un metodoloģija

- 1) Mūsu *lietderības* revīzijas metodoloģija ir izklāstīta mūsu *AWARE* platformā. Mēs veicam revīzijas saskaņā ar [Augstāko revīzijas iestāžu starptautiskajiem standartiem \(ISSAI\)](#) lietderības revīzijām.

1. DAĻA. 1. nodaļa: Snieguma satvars

- 2) Katru gadu mēs aplūkojam citu snieguma satvara aspektu. Galvenais revīzijas jautājums, ko atlasījām šā gada pārskatam, ir tas, kā Komisija un likumdevēji ir izmantojuši pieredzi, kas gūta iepriekšējos *daudzgadu finanšu shēmas (DFS)* periodos, lai uzlabotu 2021.–2027. gada izdevumu *programmu* izstrādi un sniegumu.
- 3) Atbildot uz šo jautājumu, mēs pievēršamies gūtajai pieredzei, kas ir būtiska programmu sniegumam, un analizējam, vai
 - ir ieviests process, kas ļauj Komisijai iestrādāt gūto pieredzi tiesību aktu priekšlikumos;
 - Komisijas tiesību aktu priekšlikumos ir ņemta vērā pieredze, kas iegūta no revīzijām, ietekmes novērtējumiem un citiem izvērtējumiem;
 - Eiropas Parlamenta un Padomes pieņemtus būtiskus grozījumus, kas varētu ietekmēt ierosināto izdevumu programmu sniegumu, var sasaistīt ar *ietekmes novērtējumiem* (tostarp likumdevēju sagatavotiem novērtējumiem) vai citiem gūtās pieredzes avotiem.
- 4) Mūsu analīzes pamatā bija izlase, kurā iekļāvām likumdošanas procedūras saistībā ar piecām no 48 izdevumu programmām, kas darbojās 2021.–2027. gada periodā: *Eiropas Reģionālās attīstības fonds (ERAF)*, *Kohēzijas fonds (KF)*, *Eiropas Lauksaimniecības garantiju fonds (ELGF)*, *Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA)* un *Kaimiņattiecību, attīstības un starptautiskās sadarbības instruments (NDICI)*. Kopā šīs piecas programmas veido aptuveni 60 % no perioda plānotajiem izdevumiem. Galvenie atlases kritēriji bija finanšu būtiskums un tas, ka mēs esam snieguši atzinumus par Komisijas tiesību aktu priekšlikumiem šīm programmām.

5) Šā pārskata sagatavošanas gaitā tika izskatīti šādi dokumenti:

- a) ietekmes novērtējumi piecām atlasītajām 2021.–2027. gada izdevumu programmām,
- b) vidusposma novērtējumi par attiecīgajām 2014.–2020. gada izdevumu programmām,
- c) *ex post* novērtējumi par attiecīgajām 2007.–2013. gada izdevumu programmām,
- d) attiecīgajā gadījumā mūsu pašu revīzijas ziņojumi un apskati,
- e) Komisijas priekšlikumi un to grozījumi likumdošanas procedūrās, kas uzskaitītas **1. tabulā**.

1. tabula. Aplūkotās likumdošanas procedūras

Likumdošanas procedūra	Regula
2018/0197/COD	ERAF un KF regula
2018/0196/COD	Kopīgo <i>noteikumu</i> regula
2018/0216/COD	KLP stratēģisko plānu regula*
2018/0218/COD	Tirgus kopīgā organizācija*
2018/0217/COD	KLP horizontālā regula*
2018/0243/COD	NDICI regula
2018/0132/APP	DFS regula

*Tiesību akta priekšlikums – kad mēs beidzām revīzijas darbu, regula vēl nebija pieņemta.

Avots: ERP.

- 6) Veicot revīziju, mēs rīkojām neklātienes sanāksmes un apmainījāmies ar e-pasta vēstulēm ar Komisiju (Ģenerālsekretariātu, Budžeta ģenerāldirektorātu (BUDG ĢD), Lauksaimniecības un lauku attīstības ģenerāldirektorātu (AGRI ĢD), Reģionālās politikas un pilsētpolitikas ģenerāldirektorātu (REGIO ĢD), Migrācijas un iekšlietu ģenerāldirektorātu (HOME ĢD) un Starptautisko partnerību ģenerāldirektorātu (INTPA ĢD)) un Regulējuma kontroles padomi. Galvenais šīs saziņas temats bija noskaidrot, kā ir izstrādātas un kā darbojas atbilstoši Komisijas **labāka regulējuma** pieejai veidotās procedūras un pasākumi, kuru mērķis ir apzināt un praksē izmantot novērtējumos iegūto pieredzi un nodrošināt ietekmes novērtējumu un citu izvērtējumu pienācīgu kvalitāti.

- 7) Mēs rīkojām neklātienas sanāksmes un apmainījāmies ar e-pasta vēstulēm arī ar Eiropas Parlamenta un Padomes ģenerālsekretariātu pārstāvjiem. Šīs saziņas galvenais mērķis bija saprast, kā šīs abas iestādes (kā likumdevējas) ir īstenojušas [iestāžu nolīgumu par labāku likumdošanas procesu](#), kad tās sagatavo ietekmes novērtējumus būtisku grozījumu veikšanai Komisijas tiesību aktu priekšlikumos.

2. DAĻA. 2.–6. nodaļa: ES izdevumu programmu sniegums

- 8) No 2. līdz 6. nodaļai mēs apskatījām *rezultātus*, kas sasniegti ar ES programmām 2014.–2020. gada DFS 1.a, 1.b, 2., 3. un 4. izdevumu kategorijā. Mūsu mērķis bija noteikt, cik lielā mērā ir pieejama attiecīgā snieguma informācija, un, pamatojoties uz šo informāciju, novērtēt, cik sekmīgs faktiski ir bijis ES izdevumu programmu sniegums.

Mūsu izlase

- 9) 2014.–2020. gada DFS bija 58 izdevumu programmas. Mūsu novērtējumam atlasījām piecas no tām (sk. [2. tabulu](#)) – pa vienai no katras DFS kategorijas. Galvenais programmu atlasē kritērijs bija finanšu būtiskums: katrā izdevumu kategorijā mēs atlasījām lielāko vai otru lielāko programmu (pēc budžeta), pirmkārt, izslēdzot tās programmas, kuras bija iekļautas [2019. gada snieguma pārskatā](#). Kopā ņemot, piecas mūsu izraudzītās izdevumu programmas veido 19 % no visiem maksājumiem, kas veikti līdz 2020. gada beigām attiecībā pret 2014.–2020. gada DFS *saistībām*. Tās deviņas programmas, kuras aptvērām [2019. gadā snieguma pārskatā](#), veidoja 74 % no kopējiem maksājumiem līdz 2019. gada beigām.

2. tabula. Mūsu izdevumu programmu izlase 2.–6. nodaļai

Nodaļa	DFS kategorija	Atlasītā izdevumu programma
2	1.a Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai	<i>Erasmus+</i>
3	1.b Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija	<i>Eiropas Sociālais fonds (ESF)</i>
4	2. Ilgtspējīga izaugsme: dabas resursi	<i>Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds (EJZF)</i>
5	3. Drošība un pilsonība	Iekšējās drošības fonda finansiāla atbalsta instruments ārējām robežām un vīzām (<i>ISF-BV</i>)
6	4. Globālā Eiropa	Pirmspievienošanās palīdzības instruments (<i>IPA II</i>)

Avots: ERP.

- 10) Katrai izdevumu programmai ir viens līdz divdesmit mērķi (vispārīgi un/vai konkrēti), uz kuriem mēs atsaucamies, pamatojoties uz Komisijas 2022. gada budžeta projektam pievienotajiem programmu pārskatiem. Mēs pārbaudījām izdevumu programmu sniegumu, salīdzinot rezultātus ar šo mērķu izlasi (sk. 2.1., 3.1., 4.1., 5.1. un 6.1. pielikumu). Mēs aptvērām visus vispārīgos mērķus, kā arī konkrēto mērķu izlasi, tajā iekļaujot tos konkrētos mērķus, kas ir būtiski un kas ir saistīti ar kādu no vispārīgajiem mērķiem un augstāka līmeņa ES mērķiem.

Snieguma informācijas novērtējums

- 11) Mūsu novērtējuma pamatā ir Komisijas snieguma informācija, tostarp
- a) 2020. gada pārvaldības un snieguma ziņojums (*AMPR*),
 - b) attiecīgie programmu pārskati, kas pievienoti 2022. gada budžeta projektam,
 - c) attiecīgo ģenerāldirektorātu 2020. gada darbības pārskati,
 - d) 2014.–2020. gada un 2007.–2013. gada DFS programmu snieguma novērtējumi,
 - e) dažādi snieguma ziņojumi par konkrētām programmām.
- 12) Mēs papildinājām šo informāciju ar jaunākajiem konstatējumiem, kas gūti mūsu pašu revīzijās un pārbaudēs, bet tie nebija izsmeļoši un neaptvēra katras atlasītās programmas mērķus.

- 13) Mēs pārbaudījām Komisijas snieguma informāciju, lai pārlicinātos par ticamības iespaidu un atbilstību saviem konstatējumiem, bet mēs nerevidējām tās uzticamību.
- 14) Mēs galvenokārt izmantojām nesenāko informāciju par jaunākajām 2014.–2020. gada DFS ES izdevumu programmu redakcijām. Ņemot vērā to, ka šo programmu *ex post* novērtējumi tiks sagatavoti tikai labu laiku pēc perioda beigām un ka par visām programmām nav pieejami vidusposma novērtējumi, mums bieži nācās atsaukties uz iepriekšējo 2007.–2013. gada DFS programmu snieguma informāciju. To darot, mēs ņēmām vērā programmu izstrādes un īstenošanas izmaiņas starp abiem periodiem.

Rādītāju analīze

- 15) Novērtējot sniegumu, mēs analizējām snieguma rādītāju informāciju, kas dota attiecīgajos 2022. gada budžeta projektam pievienotajos programmu pārskatos. Šo informāciju salīdzinājām arī ar iepriekšējiem programmu pārskatiem.
- 16) Uz piecām mūsu izlasē iekļautajām programmām kopā attiecas 114 rādītāji, kas ir vairāk nekā uzskaitīts programmu pārskatos. Tas tādēļ, ka programmu pārskatos rādītāji bieži sastāv no diviem vai vairākiem apakšrādītājiem, no kuriem katram ir atsevišķas bāzes līnijas, galamērķi un sasniegtās faktiskās vērtības. Katru šādu apakšrādītāju mēs uzskaitījām kā atsevišķu rādītāju.
- 17) Mēs klasificējām visus rādītājus kā *tiešo rezultātu*, koprezultāta vai *ietekmes* rādītājus, pamatojoties uz Komisijas [labāka regulējuma pamatnostādnes](#) noteiktajiem kritērijiem. Reizēm Komisija tos pašus rādītājus klasificē atšķirīgi. Mūsu veiktā rādītāju analīze ietvēra galamērķa sasniegšanas progresu aprēķinu, katrā gadījumā izmantojot attiecīgo bāzes līniju (sk. [3. tabulu](#)). To bija iespējams izdarīt tikai tad, kad bija pieejami skaitliski dati par bāzes līniju, galamērķi un jaunākajām faktiskajām vērtībām.

3. tabula. Virzības uz galamērķi aprēķins (salīdzinājumā ar bāzes līniju)

Bāzes vērtība	Jaunākā faktiskā vērtība	Galamērķis	Aprēķins	Virzība uz galamērķa sasniegšanu
20	40	70	$(40-20)/(70-20)$	40 %

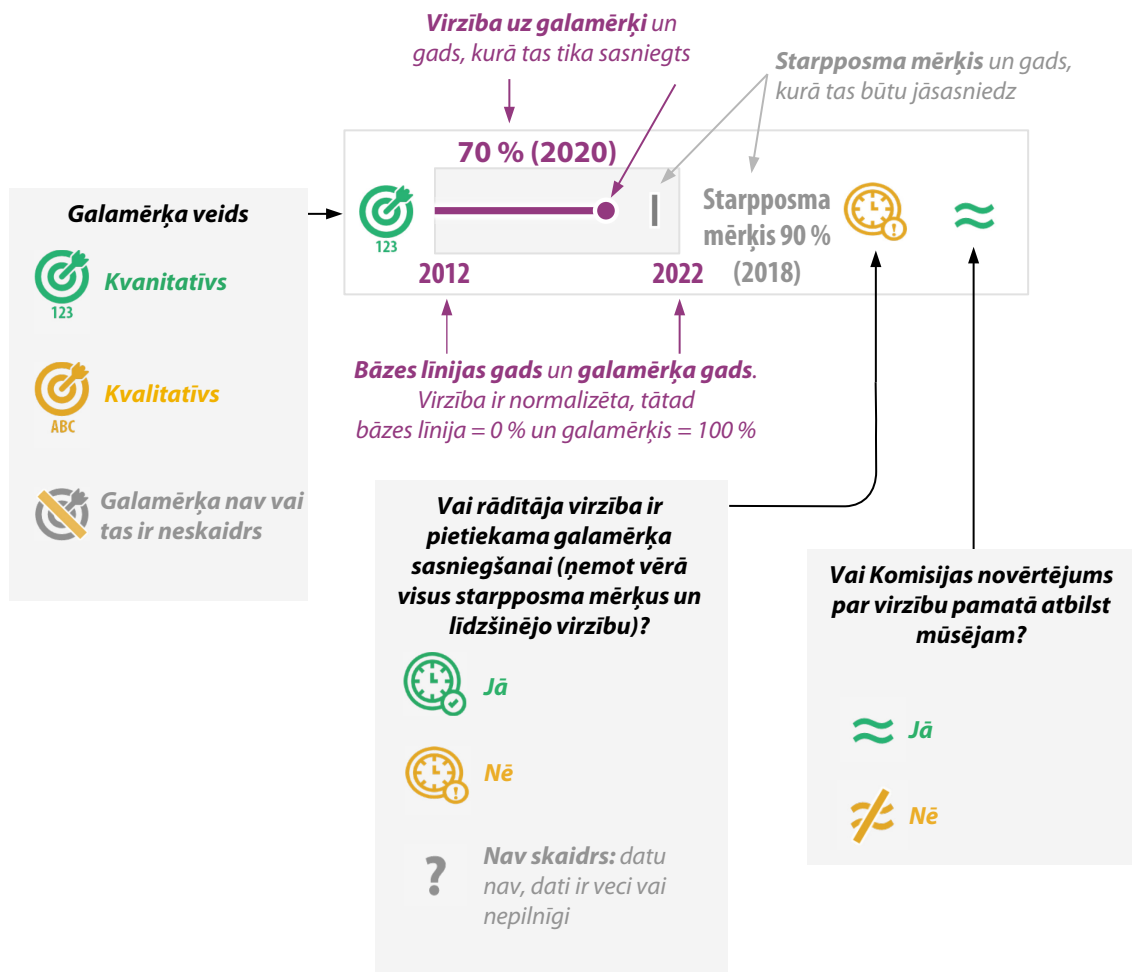
Avots: ERP.

18) Turklāt katram rādītājam mēs novērtējam, vai

- rādītājam ir skaidrs galamērķis (un vai tas bija kvantitatīvs vai kvalitatīvs) – sk. (20). punktu,
- rādītāja izpilde pietiekami virzās uz galamērķa sasniegšanu (ņemot vērā visus starpposma mērķus un līdzšinējo virzību) – sk. (21). punktu,
- Komisijas novērtējums par virzības pietiekamību aptuveni atbilda mūsu novērtējumam – sk. (22). punktu.

19) Dažiem rādītājiem, kurus izvēlējamies galvenokārt tāpēc, ka tie ir saistīti ar programmas galvenajām darbībām un mērķiem, mūsu analīzes rezultātus esam sīkāk izklāstījuši grafiski **1. attēlā**.

1. attēls. Atlasīto rādītāju analīzes grafiskais attēlojums ar paplašinātiem apzīmējumiem

Avots: ERP.

- 20) Kvantitatīvu, kvalitatīvu un neskaidru mērķu piemēri ir sniegti **4. tabulā**. Ja galamērķis nav kvantitatīvs, virzību uz tā sasniegšanu nevar aprēķināt procentuālā izteiksmē. Virzību nav iespējams noteikt tiem rādītājiem, kuriem galamērķa nav vai kuriem tas ir neskaidrs.

4. attēls. Galamērķa veidu piemēri

Galamērķa veids	Piemērs
 kvantitatīvs	Mācībās piedalījušies 20 000 dalībnieku.
 kvalitatīvs	Nostiprināts tiesiskums.
 neskaidrs	Galamērķis ir izteikts citādās vienībās nekā bāzes līnija un faktiskie rezultāti, tāpēc ir apgrūtināts salīdzinājums.

Avots: ERP.

- 21) **5. tabulā** ir sniegti piemēri tam, kā mēs novērtējam, vai konkrētā rādītāja izpilde virzās uz galamērķi. Ir izskaidroti mūsu kritēriji, kurus mēs nepiemērojam automātiski, bet rādītājus pārbaudījām pa vienam, pamatojoties uz pieejamo informāciju apvienojumā ar profesionālu spriedumu.

5. tabula. Piemēri mūsu novērtējumam par to, vai rādītāji virzās uz galamērķi

Programmu pārskatos sniegtā informācija	Mūsu novērtējums	Kritēriji un pamatojums
Bāzes līnija (2013): 50 Galamērķis (2023): 150 Starpposma mērķis (2018): 100 Jaunākā vērtība (2018): 90 Iepriekšējās vērtības (2017): 80; (2016): 70	 nepietiekama virzība	Kritērijs: Gadījumos, kad ir izvirzīts starpposma mērķis tam gadam, par kuru mums ir jaunākie dati, rādītājs pietiekami virzās uz galamērķi tad, ja starpposma mērķis ir sasniegts. Pamatojums: Starpposma mērķis nav sasniegts.

Programmu pārskatos sniegtā informācija	Mūsu novērtējums	Kritēriji un pamatojums
Bāzes līnija (2013): 50 Galamērķis (2023): 150 Starpposma mērķis (2019): 100 Jaunākā vērtība (2018): 90 Iepriekšējās vērtības (2017): 80; (2016): 70	 pietiekama virzība	Kritērijs: Gadījumos, kad nav izvirzīts starpposma mērķis gadam, par kuru mums ir jaunākie dati, bet ir starpposma mērķis citam gadam, rādītājs pietiekami virzās uz galamērķi tad, ja ir sasniegts šis cita gada starpposma mērķis. Pamatojums: Ņemot vērā stabilo virzību uz galamērķi 2016.–2018. gadā, 2019. gada galamērķis, visticamāk, tiks sasniegts.
Bāzes līnija (2013): 50 Galamērķis (2023): 150 Starpposma mērķis: nav Jaunākā vērtība (2018): 80 Iepriekšējās vērtības (2017): 75; (2016): 70, (2015): 60; (2014): 55	 nepietiekama virzība	Kritērijs: Gadījumos, kad starpposma mērķu nav, rādītājs pietiekami virzās uz galamērķi tad, ja līdz šim panāktā virzība kopumā lineāri progresē no bāzes līnija uz galamērķi vai ja līdz šim faktiskās vērtības uzrāda “eksponenciālāku” virzības profilu ar lēnu sākumu un paātrinājumu turpmākajos gados. Pamatojums: Virzība uz galamērķi ir 30 %, kas ir ievērojami zemāk par 50 % lineāro vērtību, kuru varētu sagaidīt īstenošanas vidusposmā, un līdz šim faktiskās vērtības neuzrāda paātrinājumu.

Programmu pārskatos sniegtā informācija	Mūsu novērtējums	Kritēriji un pamatojums
Bāzes līnija (2013): 50 Galamērķis (2023): 150 Starpposma mērķis: nav Jaunākā vērtība (2018): 80 Iepriekšējās vērtības (2017): 63; (2016): 55, (2015): 52; (2014): 51	 pietiekama virzība	Kritērijs: Gadījumos, kad starpposma mērķu nav, rādītājs pietiekami virzās uz galamērķi tad, ja līdz šim panāktā virzība kopumā lineāri progresē no bāzes līnija uz galamērķi vai ja līdz šim faktiskās vērtības uzrāda “eksponenciālāku” virzības profilu ar lēnu sākumu un paātrinājumu turpmākajos gados. Pamatojums: Virzība uz galamērķi ir 30 %, kas ir ievērojami zemāk par 50 % lineāro vērtību, kuru varētu sagaidīt īstenošanas vidusposmā. Tomēr līdz šim reģistrētās faktiskās vērtības skaidri liecina par paātrinājumu, kas, ja to saglabās, norāda uz to, ka, visticamāk, mērķrādītājs tiks sasniegts.
Bāzes līnija (2013): 50 Galamērķis (2023): palielinājums Starpposma mērķis: nav Jaunākā vērtība (2018): 60 Iepriekšējās vērtības (2017): 56; (2016): 55, (2015): 52; (2014): 51	 pietiekama virzība	Kritērijs: Gadījumos, kad nav skaitliska galamērķa, rādītājs pietiekami virzās uz galamērķi tad, ja līdz šim ir sasniegti šā mērķa nosacījumi vai, iespējams, tie tiks sasniegti. Pamatojums: Skaitļos neizteiktais galamērķis ir “palielinājums”, un visas līdz šim reģistrētās vērtības ir virs bāzes līnijas, tādējādi izpildot galamērķa nosacījumus.
Bāzes līnija (2013): 50 Galamērķis (2023): uzturēšana Starpposma mērķis: nav Jaunākā vērtība (2018): 40 Iepriekšējās vērtības (2017): 46; (2016): 49, (2015): 52; (2014): 51	 nepietiekama virzība	Kritērijs: Gadījumos, kad nav skaitliska galamērķa, rādītājs pietiekami virzās uz galamērķi tad, ja ir sasniegti šā mērķa nosacījumi vai, iespējams, tie tiks sasniegti. Pamatojums: Galamērķis ir vismaz bāzes līnijas “uzturēšana”, bet jaunākā faktiskā vērtība ir par 20 % zemāka nekā bāzes līnija.

Programmu pārskatos sniegtā informācija	Mūsu novērtējums	Kritēriji un pamatojums
Bāzes līnija (2013): 50 Galamērķis (2023): 150 Starpposma mērķis: nav Jaunākās vērtības (2018): 90	 neskaidra virzība	Kritērijs: Gadījumos, kad starpposma mērķu nav, rādītājs pietiekami virzās uz galamērķi tad, ja līdz šim panāktā virzība kopumā lineāri progresē no bāzes līnija uz galamērķi vai ja līdz šim faktiskās vērtības uzrāda “eksponenciālāku” virzības profilu ar lēnu sākumu un paātrinājumu turpmākajos gados. Pamatojums: Virzība uz galamērķi ir 40 %, kas ir 10 procentpunktus zemāka par 50 % lineāro vērtību, kuru varētu sagaidīt īstenošanas vidusposmā. Nav pieejami citi dati, kas parādītu, vai virzība uz galamērķi ir bijusi lineāra vai eksponenciālāka.
Bāzes līnija (2013): 50 Galamērķis: nav definēts Starpposma mērķis: nav Jaunākā vērtība (2018): 90	 neskaidra virzība	Pamatojums: Ja galamērķa nav, nevar novērtēt, vai rādītājs pietiekami virzās uz tā sasniegšanu.
Bāzes līnija (2013): 50 Galamērķis (2023): 150 Starpposma mērķis (2019): 100 Jaunākā vērtība: nav datu	 neskaidra virzība	Pamatojums: Ja nav datu par virzību uz galamērķi, nevar novērtēt, vai rādītājs virzās uz tā sasniegšanu.

Avots: ERP.

- 22) Komisija 2022. gada budžeta projektam pievienotajos programmu pārskatos pirmo reizi novērtēja rādītāju virzību uz galamērķiem šādā klasifikācijā: “pietiekama virzība”, “mērena virzība” vai “jāpievērš uzmanība”. Vēl ir arī klasifikācija “nav datu”, kurā ieskaita tos rādītājus, par kuriem nav paziņoti rezultāti. Šī klasifikācija atšķiras no mūsējās, kurā rādītājiem ir vai nu “pietiekama virzība”, vai arī “nepietiekama virzība”, kā arī tā var būt “neskaidra” gadījumos, kad rādītājam trūkst datu, tie ir veci vai nepārliciecināmi vai nav noteikti skaidri galamērķi. **6. tabulā** ir parādīts, kādos gadījumos mēs uzskatām, ka Komisijas rādītāju virzības novērtējums aptuveni atbilst mūsu novērtējumam “pietiekama virzība”.

6. tabula. Komisijas virzības novērtējuma atbilde mūsu novērtējamam “pietiekama virzība”

ERP novērtējums	Komisijas novērtējums	Vai Komisijas novērtējums pamatā atbilst mūsējam?
 pietiekama virzība	Pietiekama virzība	≈ Jā
	Mērena virzība	≠ Nē
	Jāpievērš uzmanība	
	Nav datu	
 nepietiekama virzība	Pietiekama virzība	≠ Nē
	Mērena virzība	≈ Jā
	Jāpievērš uzmanība	
	Nav datu	≠ Nē
 neskaidra virzība	Pietiekama virzība	≠ Nē
	Mērena virzība	Reizēm var saskatīt atbildi, bet to nevar teikt par visiem gadījumiem.
	Jāpievērš uzmanība	
	Nav datu	≈ Jā

Avots: ERP.

- 23) Mūsu rādītāju analīzes pamatā ir Komisijas dati, kurus neesam revidējuši. Taču izskatījām Komisijas programmu pārskatus un veicām, mūsaprāt, nepieciešamos labojumus. Divi visizplatītākie labojumi bija šādi: 1) tiešo rezultātu rādītājiem (piemēram, finansēto projektu skaits) atjaunojām bāzes līniju nulle, ja programmu pārskatos par bāzes līniju bija noteikts kāds iepriekšējā perioda salīdzinošs skaitlis; 2) gada vērtības konvertējām kumulatīvajās vērtībās, ja rādītāji bija kumulatīvi. Mūsu novērtējums par to, vai rādītāju virzība ir pietiekama, ir saistīts ar mūsu analīzi par varbūtību, ka konkrētais rādītājs termiņā sasniegs galamērķi. Tomēr šajā analīzē nav ietverts ne rādītāja nozīmīgums attiecībā uz programmas mērķiem un darbībām, ne galamērķa vērienīgums. Piemēram, saskaņā ar programmu īstenotās darbības var neietekmēt rādītāju vai tas var nebūt saistīts ar programmas mērķi, un attiecīgais galamērķis var būt nepietiekami vai pārāk vērienīgs. Tāpēc rādītāji paši par sevi ne vienmēr atspoguļo programmas mērķu sasniegšanu. Programmas snieguma pilnīga analīze paredz rādītāju datu analīzi kopā ar citu kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju.

3. DAĻA. 7. nodaļa: Ieteikumu ieviešanas pārbaude

- 24) Mūsu īpašo ziņojumu ieteikumu ieviešanas pārbaude ir regulārs uzdevums. Septītajā nodaļā mēs analizējam, cik lielā mērā ir īstenoti 2017. gadā publicētajos īpašajos ziņojumos sniegtie ieteikumi. Ieteikumus grupējam šādi: “pilnībā ieviests”, “ieviests lielākajā daļā aspektu”, “ieviests dažos aspektos” vai “nav ieviests”.

**Iestāžu atbildes uz Eiropas Revīzijas
palātas Pārskatu par ES budžeta
sniegumu – stāvoklis 2020. gada beigās**

Saturs

		Lpp.
1. nodaļa	Snieguma satvars	
	Eiropas Komisijas atbildes	246
2. nodaļa	Konkurētspēja izaugsmei un nodarbinātībai	
	Eiropas Komisijas atbildes	252
3. nodaļa	Ekonomikas, sociālā un teritoriālā kohēzija	
	Eiropas Komisijas atbildes	255
4. nodaļa	Dabas resursi	
	Eiropas Komisijas atbildes	260
5. nodaļa	Drošība un pilsonība	
	Eiropas Komisijas atbildes	266
6. nodaļa	Globālā Eiropa	
	Eiropas Komisijas atbildes	270
7. nodaļa	Ieteikumu ieviešanas pārbaude	
	Eiropas Komisijas atbildes	274

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS PĀRSKATU PAR ES BUDŽETA SNIEGUMU — STĀVOKLIS 2020. GADA BEIGĀS

1. NODAĻA — SNIEGUMA SATVARS

IEVADS

1.2. Komisija atzinīgi vērtē Eiropas Revīzijas palātas (ERP) darbu saistībā ar ES budžeta sniegumu un to, ka tā atzīst labāka regulējuma būtisko nozīmi, nodrošinot, ka finanšu programmu īstenošanā gūtā pieredze tiek izmantota, lai uzlabotu to struktūru un sniegumu. Gadu gaitā Komisija ir izstrādājusi starptautiski atzītu izvērtējuma un ietekmes novērtējuma sistēmu, kurai bija būtiska nozīme, lai sagatavotu priekšlikumus par daudzgadu snieguma satvaru 2021.–2027. gadam.

Komisijas priekšlikumi ir pirmais solis likumdošanas procesā. Programmas galīgā izstrāde top likumdošanas sarunās, kurās piedalās Eiropas Parlaments un Padome. Tāpēc pastāv kopīga atbildība par to, lai nodrošinātu, ka tiek pienācīgi atspoguļota saistībā ar programmas sniegumu gūtā pieredze. Līdz ar to un kā izklāstīts Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu, Komisija uzskata, ka būtiskiem tās priekšlikumu grozījumiem ir jāveic ietekmes novērtējums.

Komisija ir pilnībā apņēmusies turpināt stiprināt šo sistēmu, tostarp jomās, kurās nepieciešami ERP noteiktie uzlabojumi. Piemēram, Komisija ierosināja horizontālus noteikumus par izvērtējumu termiņu, lai palīdzētu nodrošināt, ka attiecīgā informācija ir savlaicīgi pieejama turpmāko programmu sagatavošanai. Izvērtējumi un ietekmes novērtējumi ir atkarīgi arī no kvalitatīvu datu saņemšanas no dalībvalstīm un atbalsta saņēmējiem. Komisija centīsies nodrošināt, lai izvērtējumi tiktu pienācīgi pārbaudīti, lai ietekmes novērtējumu kvantitatīvie aspekti tiktu pakāpeniski pastiprināti, ja tas ir iespējams un ir samērīgi, un lai likumdošanas iniciatīvu pamatā esošie pierādījumi pakāpeniski kļūtu vieglāk pieejami, darba virzīšanai uz priekšu vēršoties pie Eiropas Parlamenta un Padomes.

Šā pārskata 2.–6. nodaļā sniegts ERP izvērtējums par piecu atlasīto izdevumu programmu sniegumu 2020. gada beigās. Komisija uzskata, ka programmas nešaubīgi veicina ES prioritāšu un mērķu sasniegšanu. Pieejamā kvalitatīvā un kvantitatīvā informācija par sniegumu 2020. gada beigās liecina, ka programmas, neraugoties uz Covid-19 pandēmijas radītajām problēmām, sekmīgi tuvojas plānošanas perioda sākumā noteikto galamērķu sasniegšanai. Lai gan 2020. gads bija pēdējais gads daudzgadu finanšu shēmā 2014.–2020. gadam, tādas programmas kā Eiropas Sociālais fonds, Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonds, Iekšējās drošības fonds un Pirmspievienošanās palīdzības instruments (IPA) dažu nākamo gadu laikā joprojām tiks īstenotas un dos rezultātus. Galīgie secinājumi par 2014.–2020. gada programmu sniegumu būs iespējami tikai pēc programmu slēgšanas, pamatojoties uz galīgajiem izvērtējumiem.

1.3. Komisijas priekšlikumi par 2021.–2027. gada ilgtermiņa budžetu tika iesniegti laikposmā no 2018. gada 2. ceturkšņa līdz 3. ceturksnim, t. i., kohēzijas jomā gandrīz pusgadu agrāk nekā 2011. gadā. Komisija bija apņēmības pilna cieši sadarboties ar Eiropas Parlamentu un Padomi, pildot godīga starpnieka lomu, lai veicinātu iestāžu sarunu ātru pabeigšanu un mazinātu kavēšanos jauno programmu īstenošanā. Tomēr apstākļi bija sarežģīti, jo līdztekus notika Apvienotās Karalistes izstāšanās sarunas un Eiropas Parlamenta vēlēšanas, kas sekoja 2018. gada maija priekšlikumam. Turklāt, reaģējot uz Covid-19 pandēmiju, Komisija 2020. gada maijā iesniedza vēl nepieredzētu atveseļošanas pasākumu kopumu, kas ietvēra pārstrādātus priekšlikumus par daudzgadu finanšu shēmu (DFS) un pagaidu atveseļošanas instrumentu *NextGenerationEU*. Pēc tam, līdz gada beigām, šo kopumu pieņēma visas iestādes. Tagad likumdevēji ir vienojušies par visām programmām.

Runājot par kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) tiesību aktiem, likumdevēji 2021. gada jūnija beigās panāca politisku vienošanos par jauno KLP. Oficiālā pieņemšana, kā ierasts, tiks pabeigta līdz gada beigām.

1.10. Saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam izvērtējumu termiņam ir piemērota horizontāla pieeja. Labiem izvērtējumiem ir vajadzīgi pilnīgi datu kopumi par trīs līdz četriem

gadiem. Lai sagatavotu kvalitatīvus priekšlikumus, izmantojot izvērtējumus un ietekmes novērtējumus, Komisijai jāpamatojas arī uz kvalitatīviem dalībvalstu un citu programmu atbalsta saņēmēju datiem, kuru sagatavošanai ir vajadzīgs laiks. Pieejamā starpposma izvērtējuma un iepriekšējo programmu galīgā izvērtējuma informācija ir pamatā lēmumu pieņemšanas procesam attiecībā uz turpmākajām finanšu shēmām, ļaujot savlaicīgi apkopot pietiekamus un kvalitatīvus datus.

Informāciju par noteikumu “n+3” skatīt Komisijas piezīmēs par 1.5. izcēlumu.

1.11. Runājot par KLP, pirms šīs iniciatīvas tika veikti dažādi izvērtējumi, bet tikai daži galīgie izvērtējumi par iepriekšējo DFS bija pieejami KLP priekšlikumu ietekmes novērtējumam. Tas ir saistīts ar laiku, kas vajadzīgs, lai pirms rūpīga izvērtējuma veikšanas iegūtu datus par KLP īstenošanu. Regulējuma kontroles padomes atzinums atspoguļo šo pabeigto un visaptverošo izvērtējumu ierobežoto pieejamību. Daži no šiem izvērtējumiem bija pabeigti līdz brīdim, kad tika sagatavots ietekmes novērtējums un rezultāti izmantoti ietekmes novērtējumā.

Sadaļā “Gūtā pieredze”, kas iekļauta ietekmes novērtējuma ziņojumā par KLP laikposmam pēc 2020. gada, tika izmantoti starpposma rezultāti, kas dokumentēti 1. un 3. pielikumā.

Tas, ka izvērtējumi tiek veikti pārāk agri, piemēram, tikai pēc viena īstenošanas gada, kā tas ir “zaļināšanas” izvērtējuma gadījumā, rada risku, ka izvērtējumā varētu būt trūkumi. Šajā piemērā Komisija nevarēja rīkoties citādi.

1.12. Pirms nozaru tiesību aktu priekšlikumiem, uz kuriem attiecas Kopīgo noteikumu regula (KNR), tika veikti ietekmes novērtējumi, kuros analizēti galvenie fondu īstenošanas aspekti, kas atspoguļoti Kopīgo noteikumu regulā. Kopīgo noteikumu regula ir balstīta uz šiem ietekmes novērtējumiem.

1.13. (Komisijas apvienotā atbilde uz 1.13., 1.14. un 1.15. punktu).

Komisijas izvērtējumi un ietekmes novērtējumi ir pieejami *EUR-Lex*, Komisijas dokumentu reģistrā un portālā “Izsakiet viedokli”. ES iestāžu darbinieki tiem var piekļūt, izmantojot arī iestāžu ES pētījumu datubāzi.

2016. gada 13. aprīļa Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu tika noteikts mērķis nodrošināt pārredzamību Parlamentam, Padomei un Komisijai, izveidojot Kopējo likumdošanas portālu. Šī publiskā tīmekļa vietne ļaus sabiedrībai detalizēti sekot līdzi iestāžu tiesību aktu pieņemšanas gaitai. Minēto triju iestāžu darbs pie portāla izveides turpinās.

Kā norādīts paziņojumā “Labāks regulējums: apvienojam spēkus, lai izstrādātu labākus tiesību aktus”, Komisija strādā, lai savstarpēji savienotu dažādus pierādījumu reģistrus un portālus, piemēram, *EU Bookshop*, iestāžu ES pētījumu datubāzi, portālu “Izsakiet viedokli” un *EUR-Lex*.

1.18. Attiecībā uz izdevumu programmām turpmākie pasākumi pēc izvērtējumiem tiks analizēti ietekmes novērtējumos un pēc vajadzības ņemti vērā priekšlikumos par turpināmajām programmām. Visi šie tiesību aktu priekšlikumi ir atspoguļoti gada pārvaldības plānos. 2022. gadā instrukcijās par pārvaldības plāniem ir ietverta prasība iekļaut attiecīgus turpmākos pasākumus, kas izriet no izvērtējumiem. Dienestiem savos pārvaldības plānos ir jāatsaucas arī uz galvenajām labāka regulējuma darbībām, piemēram, atbilstības pārbaudēm un svarīgiem izvērtējumiem. Ļoti konkrētus operatīvos turpmākos pasākumus, piemēram, attiecībā uz programmas īstenošanu, nevar iekļaut pārvaldības plānos, kuros galvenā uzmanība pievērsta būtiskākajiem gada rezultātiem.

Izvērtējumos un turpmākajos pasākumos gūtā pieredze ir minēta arī citos dokumentos, piemēram, gada darbības pārskatos.

Turpmāko pasākumu rīcības plāni netiek prasīti sistemātiski, un saskaņā ar labāku regulējumu tie nav obligāti, lai nodrošinātu proporcionālītāti un izvairītos no tās informācijas pārklāšanās, ko nosūta citām iestādēm un sabiedrībai.

1.19. Saskaņā ar labāka regulējuma pamatnostādnēm ietekmes novērtējumiem ir jābūt samērīgiem. Ne visus iespējamus risinājumus var novērtēt, jo īpaši tad, ja tie nav īstenojami. Tā vietā tiek identificētas

un pārbaudītas pieejamās iespējas, lai atlasītu visatbilstošākās. To dara Komisijas dienesti, ņemot vērā pierādījumus, ieinteresēto personu ieguldījumu un apspriežoties ar starpdienestu grupām, kas ietver visu attiecīgo Komisijas ģenerāldirektorātu ekspertus. Ietekmes novērtējumus rūpīgi pārbauda Regulējuma kontroles padome.

1.2. tabula. Ietekmes novērtējumi piedāvā dažādas iespējas, kas ir kvalitatīvi salīdzināmas, taču kvantitatīva analīze ir ierobežota. Skatīt Komisijas atbildi uz 1.19. punktu.

KOMISIJA SAGATAVOJA TIESĪBU AKTU PRIEKŠLIKUMUS, ŅEMOT VĒRĀ GŪTO PIEREDZI

1.1. izcēlums. Gūtā pieredze. Jākonsolidē dažādi ārējās darbības instrumenti

Vairuma iepriekšējo instrumentu apvienošana vienā instrumentā un Eiropas Aizsardzības fonda (EAF) iekļaušana ES budžetā ir būtiski soļi ceļā uz vienkāršošanu un saskaņotību. Ārējās darbības fondu īstenošanai tiks piemērots vienots noteikumu kopums, un arī Kaimiņattiecību, attīstības sadarbības un starptautiskās sadarbības instrumenta (NDICI) īstenošanas noteikumi nodrošina pamatu vairāku ārējās finansēšanas instrumentu (IPA III, Instrumenta sadarbībai kodoldrošības jomā, Lēmuma par aizjūras zemēm un teritorijām) īstenošanai.

1.26. Komisija uz ERP minētajiem jautājumiem par gūto pieredzi atbildēja priekšlikumā par garāku kopējo rādītāju sarakstu. Ja programmu rīcībā būtu garāks un plašāks to rādītāju saraksts, kas paredzēti, lai ziņotu par kohēzijas politikas pasākumiem, ko raksturo diezgan nevienmērīgas darbības, programmas varētu izvēlēties un izmantot investīcijām atbilstošākus rādītājus, tādējādi ievērojami samazinot vajadzību izmantot programmai raksturīgos rādītājus. Turklāt Komisija vēlas norādīt, ka 2021.–2027. gada plānošanas periodam ierosinātie rādītāji tika sīki analizēti kopā ar dalībvalstu pārstāvjiem un pārbaudīti, ņemot vērā RACER (atbilstīgus, apstiprinātus, ticamus, vienkāršus un stabilus) kritērijus.

1.3. izcēlums. Gūtā pieredze. Pieejai, ko izmanto, lai novērtētu KLP ieguldījumu klimatrīcībā, labāk jāatspoguļo realitāte

ES pieeja klimata politikas integrēšanai un izsekošanas metodoloģija balstās uz starptautisko praksi. Metodoloģija, ko Komisija izmanto, lai aprēķinātu KLP ieguldījumu klimatrīcībā, ir pareiza un sagatavota pārredzamā un koordinētā veidā, un tā tika paziņota Eiropas Parlamentam un Padomei un saskaņota ar tiem. Līdz ar neseno politisko vienošanos par KLP reformu Eiropas Parlaments un Padome ir pilnībā atbalstījuši klimata politikas integrēšanas metodoloģiju attiecībā uz KLP, un visas turpmākās klimatrīcības apsekošanas izmaiņas kopējā lauksaimniecības politikā likumdevēji ir atlikuši vismaz līdz 2025. gada 31. decembrim.

Komisija uzskata, ka KLP instrumentiem ir bijusi būtiska, nevis ierobežota ietekme.

ES lauksaimniecība kopš 1990. gada ir samazinājusi SEG emisijas par 21,4 %, savukārt lauksaimnieciskā ražošana ir palielinājusies.

Komisija norāda, ka KLP nekad nebija īpaša mērķa samazināt lauksaimniecības dzīvnieku radītās emisijas. Emisijas saglabājās stabilas, lai gan ražošana palielinājās. Būs vairāk darāmā, lai vēl būtiskāk samazinātu lauksaimniecības emisijas un sasniegtu vērienīgos ES 2030. gada klimata mērķus (līdz 2030. gadam panākt emisiju neto samazinājumu par 55 %).

Komisija uzsver, ka tā ir stingri apņēmusies sasniegt Eiropas zaļajā kursā izvirzītos mērķus un tā galvenos elementus klimata pārmaiņu, biodaudzveidības un vidrūpes jomā. Šo mērķu sasniegšanā būtiska nozīme būs pārejai uz ilgtspējīgāku lauksaimniecību. Jaunajai KLP būs galvenā nozīme šīs pārejas atbalstīšanā ar stingrākiem nosacījumiem (tostarp jaunu LLVS 2, kas veltīts kūdrāju aizsardzībai), ekoshēmām, kas virzīs vismaz 25 % tiešo maksājumu vides/klimata vajadzībām un 35 % lauku attīstības budžeta šim pašam mērķim.

Tāpēc šī jaunā KLP attiecībā uz klimatrīcību (klimata pārmaiņu mazināšanu un pielāgošanos) ir vērienīgāka. Tā nosaka lielākus pienākumus un atalgo lauksaimniekus par iesaistīšanos pārejā uz

rīcību vides un klimata jomā, tostarp pārejā uz oglekļa saistīgu lauksaimniecību, tādējādi radot jaunas darbības iespējas lauku apvidiem.

1.4. izcēlums. Gūtā pieredze. DFS jābūt elastīgākai, lai labāk reaģētu uz mainīgajiem apstākļiem

Kā apkopots 2018. gada paziņojumā par DFS (COM(2018) 321), sākotnējā Komisijas 2018. gada priekšlikumā bija paredzēti mehānismi, lai nodrošinātu:

- elastību programmu ietvaros un starp programmām, piemēram, *NDICI* rezervi, pārskaitījumus un iemaksas no dalītas pārvaldības fondiem uz (ne)tieši pārvaldītiem fondiem vai *InvestEU*, finansējuma elastību saskaņā ar Iestāžu nolīguma 18. punktu utt.,
- elastību starp izdevumu kategorijām un gadiem (piemēram, ERP minēto Savienības rezervi), kā arī
- īpašus instrumentus, kurus ierosināja vēl vairāk pastiprināt Komisijas 2020. gada maija atvēršanas pasākumu kopumā (tematiskajā un bez temata).

Komisija ierosināja arī pamataktu paraugu, kas būtu nodrošinājis līdzīgus noteikumus visos pamataktos attiecībā uz īstenošanu, ko veic gan Komisijas dienesti, gan atbalsta saņēmēji no dažādām nozaru programmām, tādējādi palielinot elastību programmu īstenošanā, piemēram, veicinot izmaiņas līdzfinansēšanā un pārskaitījumos ar galīgo mērķi sasniegt labākus rezultātus. Sarunās par daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam likumdevēji iebilda pret šo paraugu.

Komisija norāda, ka ne visi priekšlikumi vispārējā DFS nolīgumā galu galā tika saglabāti. Lai gan vispārējais DFS nolīgums, tostarp nozaru tiesību akti, 2021.–2027. gada daudzgadu finanšu shēmā lielā mērā nodrošina tādu pašu elastības līmeni kā 2014.–2020. gada daudzgadu finanšu shēmā, šo līmeņu piemērotību saistībā ar vairāku jauno programmu iestrādātajām elastības iespējām var novērtēt tikai 2021.–2027. gada plānošanas perioda īstenošanas laikā un pēc tā īstenošanas, ņemot vērā mainīgās problēmas un neparedzētus notikumus, ar kuriem nāksies saskarties ES budžetam.

1.5. izcēlums. Gūtā pieredze. Noteikums “n+3” jāaizstāj ar noteikumu “n+2”

Komisijas priekšlikumā par 2021.–2027. gada KNR bija paredzēta pāreja no noteikuma “n+3” uz noteikumu “n+2”. Tomēr sarunu laikā Padome stingri iebilda pret ierosināto mehānismu, un tas tika svītrots no pieņemtā teksta.

Tomēr, ņemot vērā ERP atkārtotos ieteikumus samazināt pārklāšanos starp secīgiem plānošanas periodiem, 2021.–2027. gada KNR tika saglabāts attiecināmības beigu datums, proti, 2029. gada 31. decembris, un tādējādi pagājušā gada saistībām faktiski tika piemērots noteikums “n+2”.

Turklāt saskaņā ar jauno 2021.–2027. gada DFS, sākot no 2023. gada (piemērojot KLP stratēģisko plānu regulu), noteikumu “n+2” piemēros Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA).

SECINĀJUMI UN IETEIKUMI

1.34. Pirms nozaru tiesību aktu priekšlikumiem, uz kuriem attiecas Kopīgo noteikumu regula, tika veikti ietekmes novērtējumi, kuros analizēti galvenie fondu īstenošanas aspekti, kas atspoguļoti Kopīgo noteikumu regulā. Šie ietekmes novērtējumi ir Kopīgo noteikumu regulas priekšlikuma pamatā.

Ietekmes novērtējuma — kas pamato tiesību aktu priekšlikumus KLP laikposmam pēc 2020. gada — 1. pielikumā ir iekļauta virkne attiecīgu atsauču, 3. pielikumā ir sniegts kopsavilkums par daudzajiem izmantotajiem izvērtējumiem un pētījumiem un 9. pielikumā ir norādīta pilnīga bibliogrāfija.

Lai novērstu to, ka trūkst pabeigti izvērtējumi, Komisija organizēja plašu sabiedrisko apspriešanu (pirms citām ar DFS saistītām apspriešanām), vairākus darbseminārus par trim ilgtspējas pīlāriem un jautājumiem, kas saistīti ar pārtiku, kā arī veica pamatīgu kvantitatīvu analīzi, ko papildināja visaptveroša daudzkritēriju analīze.

1.1. ieteikums.

a) Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Ietekmes novērtējumos tiek analizēta politikas risinājumu būtiskā ekonomiskā, sociālā un vidiskā ietekme. Tas ir ļoti svarīgi, lai veidotu uz pierādījumiem balstītu politiku un izstrādātu labus tiesību aktu priekšlikumus. Lai gan Komisija šajā posmā nevar iepriekš spriest par turpmāko priekšlikumu izstrādi attiecībā uz daudzgadu finanšu shēmu laikposmam pēc 2027. gada, Komisija analizēs labāko veidu, kā ietekmes novērtējumos izskatīt būtiskus tiesību aktu aspektus, kas attiecas uz vairākām programmām. Analīze būs atkarīga no nākamās DFS struktūras, kā arī efektīvākā un samērīgākā iepriekšējās DFS sagatavošanas veida un pieredzes saskaņā ar labāka regulējuma pamatnostādēm.

b) Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Saskaņā ar daudzgadu finanšu shēmu 2021.–2027. gadam izvērtējumu termiņam ir piemērota horizontāla pieeja. Starpposma un galīgais izvērtējums parasti tiks veikts četrus gadus pēc programmu īstenošanas sākuma un beigām, lai nodrošinātu, ka izvērtējumos var izmantot datus par trim pilniem gadiem.

Sagatavošanās daudzgadu finanšu shēmai laikposmam pēc 2027. gada balstīsies uz ietekmes novērtējumiem (vai *ex ante* izvērtējumiem) atbilstīgi labāka regulējuma principiem. Sagatavošanās darbu pamatā būs pieejamie 2021.–2027. gada programmu starpposma izvērtējumi un 2014.–2020. gada programmu galīgie izvērtējumi, ņemot vērā DFS ciklu un raksturīgās problēmas.

Šim principam var būt nenovēršami izņēmumi. Piemēram, pārejas perioda dēļ pirmos datus par jaunās KLP īstenošanu dalībvalstis Komisijai paziņos 2025. gada februārī.

1.35. Skatīt Komisijas atbildi uz 1.13. punktu.

Komisijas izvērtējumi un ietekmes novērtējumi jau ir pieejami *EUR-Lex*, Komisijas dokumentu reģistrā un portālā “Izsakiet viedokli”. ES iestāžu darbinieki tiem var piekļūt, izmantojot arī iestāžu ES pētījumu datubāzi (un izvērtējumus). Komisija strādā pie tā, lai sasaistītu šos pierādījumu reģistrus un portālus.

1.2. ieteikums. Komisija piekrīt šim ieteikumam. Kopējais likumdošanas portāls ir iestāžu centienu rezultāts, un Komisija ir apņēmusies vērsties pie Eiropas Parlamenta un Padomes, lai virzītu darbu pie Kopējā likumdošanas portāla, kā norādīts paziņojumā “Labāks regulējums: apvienojam spēkus, lai izstrādātu labākus tiesību aktus”.

Termiņš: 2023. gada beigas. Īstenošanas termiņš ir atkarīgs no citām partneriestādēm.

1.36. Izvērtēšanas turpmākie pasākumi var izpausties dažādos veidos, piemēram, kā tiesību akta priekšlikums un tam pievienotais ietekmes novērtējums (vai *ex ante* izvērtējums), uzlabotas norādes vai uzraudzība, Komisijas ziņojumi Eiropas Parlamentam un Padomei.

Finanšu programmu izvērtējumu secinājumi tiks izmantoti ietekmes novērtējuma analīzē, kā arī turpmāko programmu tiesību akta priekšlikuma izstrādē. Šādi priekšlikumi un tiem pievienotie ietekmes novērtējumi ir uzskaitīti gada pārvaldības plānos. Dienestiem savos pārvaldības plānos ir jāatsaucas arī uz galvenajām labāka regulējuma darbībām, piemēram, atbilstības pārbaudēm un svarīgiem izvērtējumiem. Citi konkrētāki operatīvie turpmākie pasākumi (piemēram, īstenošanas norādījumi dienestiem, IT jauninājumi) netiks iekļauti pārvaldības plānos, kuros galvenā uzmanība pievērsta būtiskākajiem gada rezultātiem.

Informācija par galvenajiem turpmākajiem pasākumiem pēc izvērtējumiem ir iekļauta arī citos ziņojumos, piemēram, gada darbības pārskatos.

1.3. ieteikums.

Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Komisija piekrīt, ka ir svarīgi izplatīt izvērtējuma konstatējumus un apzināt turpmākos pasākumus, lai vajadzības gadījumā papildinātu izvērtējuma secinājumus, praksē pielietotu gūto pieredzi un izmantotu izvērtējuma konstatējumus. Finanšu programmu izvērtējumu turpmākie pasākumi, kas

izklāstīti izvērtēšanas dienestu darba dokumentos, ir analizēti ietekmes novērtējumos. Komisija ir ņēmusi vērā būtiskāko pieredzi, kas gūta ietekmes novērtējumu izvērtējumos, lai izstrādātu 2021.–2027. gada DFS. Turpmākie priekšlikumi par turpinājuma programmām un tiem pievienotie ietekmes novērtējumi ir atspoguļoti publiskās pārvaldības plānos.

Terminš: 2022. gada beigas. Šis terminš ir atkarīgs no tā, kad tiks sagatavoti starpposma un galīgie izvērtējumi par 2021.–2027. gada DFS.

1.37. Kvantitatīvā informācija un metodes, piemēram, statistika un izmaksu lietderības analīze, papildina kvalitatīvo informāciju, piemēram, viedokļus, ieinteresēto personu ieguldījumu, kā arī zinātniskos un ekspertu ieteikumus, un tie visi ir vienlīdz noderīgi, lai veidotu ietekmes novērtējuma pierādījumu bāzi. Komisijas ietekmes novērtējumos ir sniegta kvantitatīva analīze, ja tas ir iespējams un ir samērīgi, ar dažiem izņēmumiem.

Lai gan dažos gadījumos, piemēram, KLP ietekmes novērtējumā, kvantitatīva analīze ir veikta, visos gadījumos ietekmes kvantitatīva noteikšana nebūs iespējama, un pierādījumi varētu būt jāaprēķina, pamatojoties uz kvalitatīvu informāciju, kas ir vienlīdz noderīga.

1.4. ieteikums. Komisija piekrīt šim ieteikumam.

Ietekmes novērtējuma procesā kvantitatīva informācija, tostarp izmaksu un ieguvumu analīze un izmaksu lietderības analīze, kopā ar kvalitatīviem pierādījumiem ir svarīgs pierādījumu avots. Tomēr ietekmi var kvantitatīvi noteikt un veikt izmaksu un ieguvumu analīzi un izmaksu lietderības analīzi, pamatojoties uz kvantitatīviem datiem, ja tas ir iespējams un ir samērīgi, t. i., ja par saprātīgām izmaksām ir pieejami kvalitatīvi un savlaicīgi dati. Komisija ir atkarīga no kvalitatīviem un savlaicīgiem datiem, ko iesniedz dalībvalstis un citi ES tiesību aktu izmantotāji.

1.1. pielikums. 2017. gada pārskata 3. nodaļā izklāstīto ieteikumu izpildes pārbaude

3.c) ieteikums

Snieguma pamatziņojumos ietverto apkopoto informāciju sniedz dienesti, kas ir atbildīgi par programmu un politikas virzienu ikdienas pārvaldību. Izmantojot pastāvīgos norādījumus par gada darbības pārskatiem un programmu pārskatiem (kuri iekļauti budžeta apkārtraksta pastāvīgajos norādījumos) un regulāri mijiedarbojoties attiecīgajos Komisijas mēroga tīklos, centrālie dienesti ir uzsvēruši to, cik svarīgi ir nodrošināt sniegtās informācijas konsekveni un skaidri norādīt sniegtās informācijas avotu. Visas centrālo dienestu konstatētās neatbilstības tiek izskatītas un apspriestas ar dienestiem ziņojumu galīgās sagatavošanas laikā.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS PĀRSKATU PAR ES BUDŽETA SNIEGUMU – STĀVOKLIS 2020. GADA BEIGĀS

2. NODAĻA – KONKURĒTSPĒJA IZAUGSMEI UN NODARBINĀTĪBAI

IEVADS

2.1. Programma “*Erasmus+*” ir plaši atzīta par efektīvu programmu, kas nodrošina Eiropas pievienoto vērtību Eiropas pilsoņiem. Komisija pastāvīgi izstrādā savu programmu un politikas risinājumus problēmām, ar kurām saskaras tās ieinteresētās personas, un rīkosies saskaņā ar sīki izstrādātiem ERP apsvērumiem kā vērtīgu ieguldījumu šajā notiekošajā procesā.

Kopumā ir svarīgi atzīmēt, ka daži no šajā nodaļā minētajiem pētījumiem tika pabeigti pirms dažiem gadiem un aptver vēl senākus periodus. Komisija 2022. gadā sāks 2014.–2020. gada programmas galīgo izvērtēšanu, kas labāk atspoguļos laika gaitā šo pētījumu rezultātā veiktos programmas pielāgojumus.

Visbeidzot, ERP uzsver, ka programmā “*Erasmus+*” piedalās vairāk sieviešu nekā vīriešu. Komisijas rīcībā ir dati, kas liecina, ka tas galvenokārt ir saistīts ar pašreizējo dzimumu līdzsvaru studiju jomās, kas parasti piesaista dalību programmā “*Erasmus+*”, nevis risināms jautājums par aizspriedumiem pret vīriešiem programmā. Daudzos programmas finansētajos projektos ir uzsvērtas iespējas un piekļuve visiem dalībniekiem neatkarīgi no to izcelsmes, un to parasti atspoguļo programmas statistika.

“ERASMUS+” SNIEGUMA NOVĒRTĒJUMS

2.9. Snieguma rādītāji ir noderīgs instruments programmas snieguma uzraudzībai. Tie var, piemēram, sniegt agrīnas norādes par snieguma/īstenošanas problēmām, kurām varētu būt jāpievērš uzmanība. Tomēr, lai novērtētu programmas sniegumu, bieži vien ir vajadzīga ne tikai snieguma rādītāju analīze, bet arī cita būtiska kvantitatīva un kvalitatīva informācija. Neviens snieguma rādītāju kopums nevar atspoguļot visus attiecīgos programmas snieguma aspektus. Tādējādi, tas, ka snieguma rādītāja “virzība ir pietiekama” (vai nav pietiekama), ne vienmēr nozīmē arī to, ka programma virzās (vai nevirzās) uz tās mērķiem.

Komisija programmu pārskatos sniedz novērtējumu par rādītāju virzību uz galamērķi. Šis novērtējums dažos gadījumos atšķiras no ERP novērtējuma šajā ziņojumā, jo tiek izmantotas dažādas metodes.

Kā aprakstīts ERP īpašajā ziņojumā Nr. 22/2018, programmas “*Erasmus+*” 2014.–2020. gadam rādītāji ir cieši sasaistīti ar izglītības un apmācības (“*ET 2020*”) politikas mērķiem.

Atbildot uz galvenajiem apsvērumiem par rādītājiem, Komisija var apstiprināt, ka tie tiek pārskatīti jaunajam plānošanas periodam, pievēršoties ERP konstatētajām problēmām. Tomēr dažas teorētiskas atšķirības, piemēram, atšķirība starp “tiešajiem rezultātiem” un “koprezultātiem” ir daļa no plašākas un ilgstošas institucionālas diskusijas par to, kā būtu jāklasificē ES programmu būtiskie ieguvumi.

2.11. Komisija uzskata, ka atbalstīto darbinieku skaita rādītājus var uzskatīt par rezultātu rādītājiem, jo tie ir programmas galvenie darbības mērķi, kuri “*Erasmus+*” regulas I pielikumā minēti kā “kvantitatīvi (vispārīgi)”.

2.12. Komisija atzīmē, ka vidusposma novērtējumā ir norādīts, ka “uzlabojumi joprojām ir iespējami attiecībā uz saskaņotību ar to, ko projekti faktiski finansē, un galvenajām ES līmeņa prioritātēm”. Valstu aģentūru darba programmas un programmu norāžu kritēriji ir pakāpeniski nostiprinājuši saikni starp projektiem un ES līmeņa prioritātēm.

2.15. Attiecībā uz programmu “*Erasmus+*” 2021.–2027. gadam Komisija ir plaši sadarbojusies ar ieinteresētajām personām un aizstājusi IT rīkus ar vienu modulāru sistēmu. Ir atjaunināta arī programmas rokasgrāmata, un, sākot ar 2021. gada uzaicinājumiem, pakāpeniski tiek īstenota finansēšanas noteikumu vienkāršošana, jo īpaši izmantojot uz rezultātiem balstītus vienreizējus maksājumus.

2.16. Komisija uzsver, ka 2017. gada starpposma novērtējuma secinājums par sinerģijām bija balstīts uz programmas “*Erasmus+*” pirmajiem gadiem. Kopš tā laika Komisija ir ievērojami pastiprinājusi mehānismus, ar kuriem ES programmas sadarbojas, lai sasniegtu kopīgus mērķus. Viens no galvenajiem piemēriem ir Eiropas Solidaritātes korpusa izveide, kas mobilizēja vairākas ES programmas, un šis process tiek turpināts visā daudzgadu finanšu shēmā 2021.–2027. gada plānošanas periodā, kur iespējamās sinerģijas ir pilnībā integrētas programmu juridiskajos pamatos.

2.17. Komisija uzskata, ka sieviešu līdzdalības īpatsvaru *Erasmus* programmā lielā mērā var izskaidrot ar mijiedarbības ietekmi, ko rada dažu studiju jomu īpatsvars programmā un dzimumu līdzdalība šajās jomās. Jo īpaši “*Erasmus+*” augstākās izglītības mobilitātes programmā vīrieši dominē tādās jomās kā “inženierija, rūpniecība un būvniecība” un “informācijas un komunikācijas tehnoloģijas”. Tomēr šīs tematiskās jomas ir lielākas par tādām jomām kā “māksla un humanitārās zinātnes” un “sociālās zinātnes, žurnālistika un informācijas zinātne”.

Pamatojoties uz principu “uz rezultātiem vērsts budžets”, ES budžeta mērķis ir ar savu finansējumu pievērsties vairākiem mērķiem. Tiešsaistes “*Erasmus+*” projektu datubāzē ir atrodami 9243 projekti, kas cita starpā pievēršas dzimumu līdztiesībai. Tomēr šo iemaksu finanšu aplēse atsevišķi ņemot, visticamāk, nebūtu objektīva un neatbilstu iepriekš minētajam principam, ka katrs iztērētais euro atbilst vairākiem mērķiem un sniedz pēc iespējas lielāku labumu Eiropas nodokļu maksātājam.

Saskaņā ar jaunajām horizontālajām pamatnostādnēm jaunajām ES 2021.–2027. gada programmām tiek ieviesta jauna finanšu izsekošanas pieeja, kas *inter alia* attiecas uz dzimumu līdztiesību.

2.20. Saskaņā ar Komisijas snieguma satvaru izvirzītie un sasniegtie galamērķi tiek uzskatīti par rezultātiem, ja tie atbilst pamatā esošās programmas galvenajam mērķim.

2.26. Šie rādītāji tiks pārskatīti saistībā ar galveno rādītāju pašreizējo izstrādi sadarbībā ar centrālajiem dienestiem.

2.29. Komisija vēlas uzsvērt, ka būtisku daļu no stratēģisko skolu partnerību pievienotās vērtības veido paraugprakses apmaiņa starptautiskā līmenī un katalītiskā ietekme, ko partnerības var radīt vietējām kopienām un ieinteresētajām personām. Tomēr inovācija ir pilnībā integrēta mērķuzdevumos, ko pēc tam var izmantot citi attiecīgās jomas dalībnieki.

Turklāt detalizētas atbildes, kas bija daļa no starpposma novērtējuma, sniedz daudzveidīgāku un niansētāku priekšstatu par stratēģisko partnerību dažādajiem ieguvumiem, jo īpaši secinot, ka “apmaiņas un mācību pasākumiem ir nepārprotami rezultāti un tie ļauj darbiniekiem un organizācijām uzlabot savu praksi un metodes”.

2.33. Saskaņā ar Komisijas snieguma satvaru izvirzītie un sasniegtie galamērķi tiek uzskatīti par rezultātiem, ja tie atbilst pamatā esošās programmas galvenajam mērķim.

2.36. Komisija norāda, ka šis šķietami zemais procents lielā mērā ir saistīts ar to, ka kopš 2018. gada atbalsts jauniešu brīvprātīgajam darbam ir pārcelts uz jaunāko Eiropas Solidaritātes korpusu.

2.37. Skatīt Komisijas atbildi uz 2.33. punktu.

SECINĀJUMI

2.41. Komisija vērš uzmanību uz studiju jomu ietekmi uz dzimumu līdzsvaru, kā tas aprakstīts tās atbildē uz 2.17. punktu.

2.42. Saistībā ar daudzajām atsaucēm šajā nodaļā uz 2017. gada vidusposma novērtējumu, ir būtiski arī atzīmēt, ka tajā tika norādīts, ka:

“Programmas galīgajā novērtējumā tiks vērtēti arī rezultāti, ko guvušas plaša mēroga zināšanu apvienības un nozaru prasmju apvienības, kuras ieviestas programmā “*Erasmus+*”, lai veicinātu inovāciju augstākajā izglītībā un PIA. Šīs darbības nebija pietiekami pilnīgas, lai veiktu to vidusposma novērtējumu.”

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS PĀRSKATU PAR ES BUDŽETA SNIEGUMU – STĀVOKLIS 2020. GADA BEIGĀS

3. NODAĻA. EKONOMIKAS, SOCIĀLĀ UN TERITORIĀLĀ KOHĒZIJA

IEVADS

3.1. Pateicoties tam, ka 2014.–2020. gada programmās galvenā uzmanība bija pievērsta sniegumam un intervences loģikai, par ko liecina aptverošāka ziņošana par fonda kopīgajiem rādītājiem salīdzinājumā ar 2007.–2013. gada plānošanas periodu, ir iegūti stabilāki un saskaņotāki snieguma dati, kuri ir salīdzināmi attiecībā uz dažādām programmām un valstīm, kā arī attiecībā uz ieguldījuma darbību tiešajiem rezultātiem un tiešajiem koprezultātiem. Programmu gada īstenošanas ziņojumi tagad ir ievērojami uzlabots snieguma informācijas avots. Informācija par sasniegumiem gan attiecībā uz tiešajiem rezultātiem un koprezultātiem, gan vienības izmaksām un panākumu rādītājiem ir pieejama visiem pilsoņiem kohēzijas politikas atvērto datu platformā¹.

Līdz 2019. gada beigām Eiropas Sociālais fonds (ESF) un Jaunatnes nodarbinātības iniciatīva (JNI) bija guvuši dažus svarīgus sasniegumus. Tādējādi, īstenojot dažādus projektus laikposmā no 2014. līdz 2019. gadam, ievērojama palīdzība tika sniegta 36,4 miljoniem cilvēku. Konkrētāk, pateicoties ES intervencei, 4,5 miljoni cilvēku atrada darbu un 5,5 miljoni ieguva kvalifikāciju. Minētie projekti citstarp aptvēra 2,5 miljonus cilvēku ar invaliditāti, 5,6 miljonus migrantu un dalībnieku ar ārvalsts izcelsmi, kā arī 6,5 miljonus nelabvēlīgā situācijā esošu cilvēku. ESF un JNI īstenošana turpinās joprojām un tiks pabeigta 2023. gada 31. decembrī.

Īstenojot saskaņā ar ESF un JNI finansētās darbības programmas, ieguldījumi tiek veikti dažādās darbībās, kas pielāgotas dalībvalstu un reģionu īpašajām attīstības vajadzībām. Rādītāji, kas tika izmantoti, lai noteiktu galamērķus un ziņotu par sniegumu, ir pielāgoti konkrētajām darbībām. Komisija, sagatavojot augsta līmeņa ziņojumus par sniegumu, koncentrējas uz kopīgajiem rādītājiem, kurus izmanto visās programmās, par kuriem ziņo attiecībā uz visām darbībām un kurus apkopo ES līmenī. Programmas īpašie rādītāji, kas ir vienlīdz svarīgi fondu snieguma novērtēšanai valsts un reģionālā līmenī (lai gan netiek izmantoti Komisijas augsta līmeņa ziņojumos), kalpo konkrētas programmas snieguma uzraudzībai. Komisija uzskata, ka ieviestā uzraudzības sistēma ļauj uzraudzīt gan programmu faktisko īstenošanu, gan to sniegumu.

3.7. Konkrētie mērķi, kas definēti DFS 2014.–2020. gada programmas pārskatā, atbilst gan Kopīgo noteikumu regulas (KNR), gan ESF regulas tematiskajiem mērķiem (TM). Saskaņā ar ESF 2014.–2020. gadam dažādu TM apakš kategorijas dēvē par “ieguldījumu prioritātēm”. Saskaņā ar KNR 2. panta 34) punktu “konkrēts mērķis” ir rezultāts, kura panākšanu konkrētos valsts vai reģiona apstākļos veicinās, īstenojot investīciju prioritāti vai Savienības prioritāti un veicot darbības vai pasākumus saskaņā ar šādu prioritāti. Šādus konkrētus mērķus katra dalībvalsts definē katrai programmas prioritātei.

ESF SNIEGUMA NOVĒRTĒJUMS

3.12. Skatīt Komisijas atbildi par 3.70. punktu.

¹ <https://cohesiondata.ec.europa.eu/>.

3.19. Kā uzsvērts Eiropas Komisijas atbildēs uz Eiropas Revīzijas palātas (ERP) īpašo ziņojumu par finansēšanu, kas balstīta uz sniegumu, snieguma izvērtēšana notika atbilstoši regulatīvā pamata prasībām, novērtējot snieguma satvarā iekļautos rādītājus.

KNR 2014.–2020. gadam tik tiešām ir pieprasīts veikt snieguma (darbības rezultātu) izvērtēšanu, novērtējot snieguma satvarā iekļautos īstenošanas posmus un rādītājus. Kohēzijas politikas intervencu pamatojums nodrošina secīgas attiecības starp finanšu un tiešo rezultātu rādītājiem un koprezultātiem laika gaitā. Snieguma izvērtēšanas laikā būtu bijis par agru iegūt (un salīdzinoši novērtēt panākto progresu) tādu daudzgadu ieguldījumu koprezultātus, kuras tiek finansētas saskaņā ar kohēzijas politiku.

3.21. Pašreizējā plānošanas periodā daudzi no šiem datu ierobežojumiem ir novērsti, jo īpaši ieviešot kopīgus koprezultātu rādītājus un kopīgas definīcijas visiem rādītājiem.

Komisija ir turpinājusi centienus veicināt hipotētiskās ietekmes novērtēšanu (HIN) dalībvalstīs (piem., HIN pamatnostādņu atjaunināšana, pieredzes apmaiņa). Attiecībā uz ESF un Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvu (JNI) ir pabeigti gandrīz 100 hipotētiskās ietekmes novērtējumi, kas aptver lielāko daļu dalībvalstu un kuros galvenā uzmanība ir pievērsta nodarbinātības, sociālās iekļaušanas un izglītības darbībām. Tiek veikts šo pierādījumu sistemātisks kopsavilkums (metaanalīzes pētījums), kas tiks izmantots *ex post* novērtēšanā.

3.23. Revīzijas palātas minētajā Eiropas Parlamenta ziņojumā arī ir uzsvērti uzlabojumi kohēzijas politikas (KP) novērtēšanā. “Kopumā informētās ieinteresētās personas piekrīt, ka ES līmenī ir uzlabojusies satvara spēja sniegt pierādījumus par KP sasniegumiem un pildīt pārskatatbildības funkciju.”

Turklāt hipotētisko novērtējumu īpatsvars ESF ir bijis ievērojami lielāks nekā ERAF.

Attiecībā uz metodēm Novērtēšanas palīdzības dienests ir atklājis, ka “daudzos ietekmes novērtējumos tiek izmantotas salīdzinoši progresīvas metodes, ar kurām paredzēts atšķirt pārbaudīto pasākumu ietekmi no citiem faktoriem, it īpaši hipotētiskā analīze, lai novērtētu ietekmes mērogu, un teorijā balstīta pieeja, lai izsektu saiknēm starp pasākumiem un novērotajiem rezultātiem”.

Nodarbinātības ģenerāldirektorāts ar JRC (Ietekmes novērtēšanas pētniecības centrs) un Novērtēšanas palīdzības dienesta atbalstu turpina palielināt novērtēšanas spējas dalībvalstīs.

3.24. Lai gan Finanšu regula ir galvenais atskaites punkts attiecībā uz principiem un procedūrām, ar ko reglamentē ES budžeta izveidi, īstenošanu un kontroli, labāka regulējuma pamatnostādnēs ir noteikti principi, kurus Eiropas Komisija ievēro, sagatavojot jaunas iniciatīvas un priekšlikumus un pārvaldot un izvērtējot esošos tiesību aktus. Ievērojot labāka regulējuma prasību, Eiropas Komisija vienmēr novērtē intervences pasākumu vērtēšanas kritērijus attiecībā uz efektivitāti, lietderību, saskaņotību, atbilstību un ES pievienoto vērtību.

3.25. Snieguma rādītāji ir noderīgs rīks programmas snieguma uzraudzībai. Tie, piemēram, var sniegt agrīnas norādes par snieguma/īstenošanas problēmām, kuras būtu jārisina. Tomēr, lai novērtētu programmas sniegumu, bieži vien ir jāiekļauj ne tikai snieguma rādītāju analīze, bet arī cita būtiska kvantitatīva un kvalitatīva informācija. Neviens snieguma rādītāju kopums nevar atspoguļot visus attiecīgos programmas snieguma aspektus. Tāpēc tas, ka snieguma rādītāja vērtība tuvojas (vai netuvojas) noteiktajam galamērķim, ne vienmēr nozīmē, ka notiek (vai nenotiek) visas programmas virzība uz tās mērķu sasniegšanu.

Komisija programmas pārskatos sniedz savu novērtējumu par panākto progresu rādītāju virzībā uz galamērķi. Šis novērtējums dažos gadījumos atšķiras no ERP novērtējuma, kas izklāstīts šajā ziņojumā, jo tiek izmantota atšķirīga metodoloģija.

3.26. Skatīt Komisijas atbildi par 3.71. punktu.

3.29. Kā norādīts Nodarbinātības ģenerāldirektorāta gada darbības pārskatā, snieguma novērtējuma pamatā ir seši rādītāji un tas ietver vispārēju novērtējumu. Fiziskie rādītāji (tiešie rezultāti un koprezultāti) ir tikai viens no šiem sešiem rādītājiem. Komisija uzskata, ka ar fiziskiem rādītājiem nepietiek, lai novērtētu programmas sniegumu, un ka būtu jāņem vērā arī citi aspekti, piemēram, finansiālā īstenošana un administratīvā spēja.

3.33. Minētajā pētījumā tika analizēta 2014.–2020. gada Eiropas strukturālo un investīciju (ESI) fondu plānošana un tika uzsvērts, ka stratēģiskajās izvēlēs, kas noteiktas darbības programmās, ir ņemti vērā konkrētām valstīm adresētie ieteikumi (KVAI). Darbības programmās atlasīto ieguldījumu prioritāšu un konkrēto mērķu analīze liecina, ka KVAI ne vien ir ņemti vērā stratēģiskajās izvēlēs, bet ka arī ESI fondi faktiski palīdz tos īstenot. Saikne starp ESI fondiem un KVAI ir īpaši spēcīga attiecībā uz aktīvu darba tirgus politiku un tīklu nozarēm, bet mazāk attīstīta citās politikas jomās.

3.40. Kopumā pētījumā tika secināts, ka ESF un JNĪ darbības ir palīdzējušas uzlabot jauniešu nodarbināmību visā Eiropā. Lai to panāktu, daži elementi ir bijuši īpaši svarīgi, piemēram, inovācija iedzīvotāju mērķgrupas sasniegšanā, koordinācija starp partneriem un holistiskas pieejas nodarbinātībai. Pētījumā tika secināts, ka, pat ja praksē ieviešana prasīja zināmu laiku, īstenošanas progress noritēja labi un tam bija ilgtermiņa pozitīva ietekme uz nodarbināmību.

3.42. Lai mazinātu Covid-19 krīzes sociāli ekonomisko ietekmi, ES ieviesa instrumentus nolūkā palīdzēt dalībvalstīm, citstarp mobilizējot resursus no ESI fondiem (CRII/CRII+ un *REACT-EU*) un *SURE*. Lielā mērā pateicoties šiem veismīgajiem pasākumiem, ar kuriem tika atbalstīta valstu nodarbinātības politika, nodarbinātības kritums tika mīkstināts un bija ievērojami mazāks nekā ietekme uz darba laiku.

3.45. Teju 75 % no kopējā ESF atbalstīto dalībnieku skaita bija bezdarbnieki, ilgstoši bezdarbnieki vai neaktīvie. Tas liecina, ka ESF ir efektīvs rīks to cilvēku atbalstīšanai, kuri ir tālāk no darba tirgus. Turklāt, tā kā aktīvās darba tirgus politikas (8. TM) darbību mērķgrupas parasti ir bezdarbnieki, neaktīvo īpatsvars dabiski ir mazāks. Citās tematiskajās jomās viņu īpatsvars ir ievērojami lielāks (68 %), piemēram, izglītībā un apmācībā (10. TM), ieskaitot arī, piemēram, skolēnus un studentus.

Skatīt arī ERP apsvērumus 3.72. punktā.

3.49. Kā uzsvērts pētījumā “*Study on the Evaluation of ESF Support to Youth Employment*”²: “JNĪ un ESF ir apliecinājuši, ka tiem piemīt vērā ņemama Eiropas pievienotā vērtība. Šeit ietilpst apjoma ietekme, atbalstot intervences, kurām finansējumu nenodrošina citas valsts vai reģionālās programmas, un ļaujot veikt papildu darbības. Vēl kāda būtiska ietekme tvēruma ziņā bija tā, ka tika izvērsts esošo darbību klāsts un paplašinātas mērķgrupas vai iesaistītas tādas grupas, uz kurām neattiecas citas programmas. Lai gan lomu ietekme bija mazāk pamanāma, JNĪ un ESF finansētās darbības jaunatnes jomā bija svarīgas, lai palielinātu izpratni par *NEET* jauniešu situāciju dalībvalstīs. Vēl mazākā skaitā gadījumu JNĪ un ESF bija lomu ietekme uz inovatīvām darbībām, kas ieviestas saskaņā ar fondiem, kuri integrēti jaunatnes nodarbinātības politikā.”

² Eiropas Komisija, 2020, *Study for the evaluation of ESF support to youth employment*, noslēguma ziņojums, 2020. gada aprīlis.

3.50. Darbaspēka mobilitāte Eiropas Savienībā palielinās. Laikposmā no 2014. līdz 2018. gadam nepilsoņu īpatsvars kopējā nodarbinātībā palielinājās no 7,1 % līdz 8,3 %, noteikti pateicoties arī ESF atbalstam.

2014.–2020. gada plānošanas periodā darbaspēka mobilitātes pasākumi, citstarp *EURES* aktivitātes, tiek plānoti atbilstīgi ESF 8. tematiskajam mērķim “Veicināt ilgtspējīgu kvalitatīvu nodarbinātību un atbalstīt darbaspēka mobilitāti”. Lai varētu novērtēt darbaspēka mobilitāti, pastāv zināmi ierobežojumi, piemēram, nav universālas definīcijas.

Galvenais juridiskais pamats attiecīgās informācijas vākšanai joprojām ir *EURES* regula (Regula 589/2016, jo īpaši tās 30. pants), kurā noteikta prasība dalībvalstīm vākt informāciju par darbaspēka trūkumu un pārpalikumu. Eiropas Darba iestādes izveide (Regula (ES) 2019/1149) ļaus Komisijai un dalībvalstīm uzraudzīt un publiskot darbaspēka mobilitātes plūsmas un modeļus Savienībā, pamatojoties uz Eiropas Darba iestādes ziņojumiem un izmantojot *Eurostat* statistiku un pieejamos valstu datus.

Komisija turpina analītisko darbu par tendencēm un problēmām attiecībā uz dažādām mobilo darbinieku kategorijām.

3.54. Komisija ļoti nopietni uztver cīņu pret nabadzību. Komisija sava Eiropas atveseļošanas plāna ietvaros ieviesa instrumentu *REACT-EU*, kurā ierosināja piešķirt papildu resursus Eiropas Sociālajam fondam, ar kura palīdzību prioritārā kārtībā citstarp būtu jārisina bērnu nabadzības problēma.

Komisija arī ierosināja ieteikumu, ar ko izveido Eiropas Garantiju bērniem, kuru Padome pieņēma 2021. gada 14. jūnijā. Tas palīdzēs novērst un apkarot bērnu sociālo atstumtību.

3.55. ESF uzraudzības sistēma, izmantojot kopīgos rādītājus, sniedz universālu informāciju a) par fonda sasniedzamību tā svarīgākajām mērķgrupām, izmantojot kopīgus tiešo rezultātu rādītājus, un b) par svarīgākajiem iznākumu veidiem, izmantojot tiešo koprezultātu rādītājus.

ESF uzraudzības sistēma rūpīgi nodrošina līdzsvaru starp ES līmeņa informācijas vajadzībām un dalībvalstu savāktajiem datiem par tūkstošiem darbību un saņēmēju. Lai ierobežotu administratīvo slogu, ko rada datu vākšana, pierādījumi par konkrētiem mērķgrupu iznākumiem tiek iegūti no novērtējumiem.

Jaunajos noteikumos 2021.–2027. gadam ir ņemtas vērā grūtības apkopot datus par nelabvēlīgā situācijā esošām grupām. Ziņošana par šīm mērķgrupām tiks atvieglota (datu reģistru izmantošana, iespēja balstīties uz apzinātām aplēsēm). Turklāt divi atšķirīgi ESF+ konkrētie mērķi attieksies uz trešo valstu valstspiederīgajiem un romiem, tādējādi paverot ceļu viņu attiecīgā snieguma novērtēšanai.

3.58. Laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam ar tematiskajām koncentrācijas prasībām tiks nodrošināta mērķtiecīgāka pasākumu adresēšana visneaizsargātākajām grupām. Visām dalībvalstīm vismaz 25 % no ESF+ līdzekļiem būs jāpiešķir sociālās iekļaušanas mērķim. Savukārt 5 % no ESF+ tiks novirzīti bērnu nabadzības apkarošanai dalībvalstīs, kurās nabadzības un atstumtības riska (*AROPE*) rādītājs pārsniedz ES vidējo, un 12,5 % no ESF+ — jauniešu nodarbinātības pasākumiem dalībvalstīs, kurās *NEET* līmenis pārsniedz ES vidējo. Turklāt visām dalībvalstīm vismaz 3 % no saviem ESF+ daļas līdzekļiem būs jāpiešķir dalītai pārvaldībai, lai novērstu galējās nabadzības izpausmes. Rādītāji, kas atspoguļo dalībnieku neaizsargātību, ir iekļauti arī ESF+ regulā.

Visbeidzot, 2021. gada jūnijā Komisija nosūtīja vēstuli visām dalībvalstīm, aicinot tās palielināt ieguldījumu apjomu nolūkā apmierināt nelabvēlīgā situācijā esošu grupu vajadzības.

3.59. Atbalsts programmām un projektiem, ko nodrošina kohēzijas politikas finansējums, 2021.–2027. gada plānošanas periodā turpināsies. Runājot konkrēti par romu integrāciju, Komisija garantēs, ka būs pieejams finansējums programmu un projektu atbalstam šajā jomā saskaņā ar romu stratēģijā noteiktajām prioritātēm.

3.67. KNR 2021.–2027. gadam palīdzēs uzlabot papildināmību, jo īpaši attiecībā uz plānošanu, īstenošanu, uzraudzību un kontroli, lai labāk ņemtu vērā mērķgrupu vajadzības, tematisko dalījumu un budžeta pieejamību. Turklāt KNR tagad ir iekļauta, piemēram, iespēja atbalstīt ar ERAF vai ESF+ finansējumu projektus, kas saņēmuši izcilības zīmogu cita ES instrumenta kontekstā.

3.68. Kopš pašreizējās Komisijas pilnvaru sākuma ir iesāktas daudzas darbības ar mērķi veicināt prasmes, jo īpaši digitālās prasmes, izmantojot tādas programmas kā, piemēram, Prasmju programma 2020. gadam, Digitālās izglītības rīcības plāns un Eiropas digitālā desmitgade, kā arī fondu līdzekļus — ne vien no ESF+, bet arī no citiem fondiem, piemēram, *Erasmus+* un *REACT-EU*. Pavisam nesen, ievērojot Komisijas norādījumus³, dalībvalstis ir sākušas izmantot arī Atveseļošanas un noturības mehānismu (ANM) un savus atveseļošanas un noturības plānus, lai investētu digitālajās prasmēs.

SECINĀJUMI

3.70. Komisija uzskata, ka tiešie rezultāti ir laba norāde par to, vai ESF ieguldījums veicina tās mērķu sasniegšanu un nodrošina gaidītos koprezultātus. Lai iegūtu koprezultātus, ir nepieciešams ilgāks laiks, un tāpēc lielākā daļa dalībvalstu tos neiekļāva 2014.–2020. gada snieguma satvarā. 2021.–2027. gada programmu vidusposma pārskatīšana atšķirsies no snieguma izvērtēšanas iepriekšējā periodā un ietvers kvalitatīvu un daudzdimensiju novērtējumu, kura pamatā būs plašs tādu faktoru klāsts, ar kuriem tiks noteikts programmas sniegums 2024. gada beigās.

Skatīt arī ERP apsvērumus 3.12. punktā.

3.71. Tā kā dalībvalstu ESF programmās noteiktie galamērķi galvenokārt bija balstīti uz īpašiem rādītājiem, Komisija nevarēja tos izmantot, lai novērtētu ES kopējos galamērķus. Tā vietā Komisija izvēlējās vairākus kopīgus rādītājus, par kuriem bija pieejami vēsturiski dati no iepriekšējā plānošanas perioda. Tomēr Komisija jau pašā sākumā arī norādīja, ka īstenošanas gaitā šie galamērķi būs jākorrigē, jo īpaši tāpēc, ka pašreizējā periodā ir veiktas metodiskas izmaiņas, salīdzinot ar iepriekšējo periodu (piem., izslēdzot netiešos dalībniekus). Komisija šajā gadījumā nepielāgoja savus galamērķus, lai tos būtu vieglāk sasniegt, un nedarīs to arī turpmāk.

Skatīt arī ERP apsvērumus 3.26. punktā.

3.72. Teju 75 % no kopējā ESF atbalstīto dalībnieku skaita bija bezdarbnieki, ilgstoši bezdarbnieki vai neaktīvie. Tas liecina, ka ESF ir efektīvs rīks to cilvēku atbalstīšanai, kuri ir tālāk no darba tirgus.

Skatīt arī ERP apsvērumus 3.45. punktā.

3.73. Komisija ļoti nopietni uztver cīņu pret nabadzību. Kopš savu pilnvaru sākuma tā ir pieņēmusi vairākus politikas pasākumus un finansējuma iespējas, lai cīnītos pret (bērnu) nabadzību.

Skatīt arī Komisijas atbildi par 3.54. punktu.

³ Eiropas Komisija, Komisijas dienestu darba dokuments “*Guidance to Member States Recovery and Resilience Plans - Part I*”, 2021. gada janvāris.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS PĀRSKATU PAR ES BUDŽETA SNIEGUMU — STĀVOKLIS 2020. GADA BEIGĀS

4. NODAĻA. DABAS RESURSI

IEVADS

4.1. Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fonda (EJZF) mērķis ir palīdzēt zvejniekiem ieviest ilgtspējīgus zvejas paņēmienus un piekrastes kopienām dažādot to ekonomiku, tādējādi uzlabojot dzīves kvalitāti Eiropas piekrastes teritorijās. Komisija fonda sniegumu analizē un novērtē pasākumu līmenī. Fonda ieguldījuma un tā rezultātu izvērtēšana mazā mērogā ir būtiska, ņemot vērā fonda nelielo apmēru, atbalstīto darbību ārkārtīgi daudzveidīgo raksturu un neskaitāmo faktoru potenciālu būtiski ietekmēt nozares ekonomiku un darbības vidi.

Četri EJZF mērķi ir noteikti EJZF regulas 5. pantā. Tie attiecas ne tikai uz kopējās zivsaimniecības politikas (KZP) īstenošanas veicināšanu. Revīzijas palāta ir izmantojusi snieguma rādītājus un informāciju, kas sniegta EJZF programmas pārskatā un gada snieguma un pārvaldības ziņojumā (*AMPR*), kurā ir veikts ne vien EJZF rezultātu un sasniegumu novērtējums, bet arī skatīta plašāka ietekme KZP līmenī. EJZF veicina KZP mērķu sasniegšanu (kas noteikti KZP regulas 2. pantā un attiecībā uz KZP ārējo dimensiju KZP regulas 28. pantā), taču, kā izklāstīts Komisijas atbildēs visā šajā ziņojumā, **tas ir tikai viens no daudziem līdzekļiem, kas cita starpā ietver saglabāšanas pasākumus, zinātniskas zināšanas par krājumiem, kontroles un izpildes pasākumus un daudzus citus, kuri sekmē KZP mērķu sasniegšanu.** Turklāt ir daudz **ārēju papildu faktoru**, piemēram, degvielas cenas, tirgus pieprasījums, laikapstākļi, piesārņojums un klimata pārmaiņas. Visi šie faktori, kam ir daudz savstarpējas atkarības aspektu, kopā nosaka zvejas metodes un tādējādi atšķirīgos, taču savstarpēji atkarīgos veidos ietekmē arī KZP mērķu sasniegšanu. Tāpēc jebkādu tiešu un citus aspektus izslēdzošu cēloņsakarību starp EJZF sniegumu un KZP vispārējo mērķu sasniegšanu noteikt un pierādīt nav iespējams.

EJZF sekmē KZP mērķu sasniegšanu, nodrošinot finansiālu atbalstu, kas var palīdzēt īstenot nelielas izmaiņas pareizajā virzienā, piemēram, papildināt krājumu saglabāšanas politiku. Tāpēc nav reālistiski sagaidīt, ka EJZF viens pats var dot būtisku ieguldījumu KZP mērķu sasniegšanā.

Visnoderīgākā informācija un īstenošanas dati ir tie, kas rāda, kā mazi ieguldījumi, kas veikti ar EJZF finansējumu, dod ieguldījumu nelielā mērogā. Tātad runa ir par tādu darbību skaitu, kas ir vērstas uz kādu konkrētu pasākumu, un ar to saistīto ieguldījumu līmeni. Šāda pieeja tiek izmantota EJZF ikgadējos īstenošanas ziņojumos, kuros ir sniegts kopsavilkums par datiem darbību līmenī, par ko ziņojušas dalībvalstis, un kuri ir publicēti Komisijas jūrlietām un zivsaimniecībai veltītajā tīmekļa vietnē. **Turklāt Komisija uzskata, ka šie avoti ir atbilstoši un precīzi, lai jēgpilnā veidā novērtētu EJZF sniegumu.**

4.6. Revīzijas palāta ir izmantojusi snieguma rādītājus un informāciju, kas sniegta EJZF programmas pārskatā un gada snieguma un pārvaldības ziņojumā (*AMPR*), kurā ir veikts ne vien EJZF rezultātu un sasniegumu novērtējums, bet arī skatīta plašāka ietekme KZP līmenī. Komisija šo faktu ir uzsverusi savās atbildēs visā ziņojumā.

Komisija uzskata, ka sīkāk izstrādāta informācija par EJZF darbībām (piemēram, darbību veidi, detalizēti dati par finanšu ieguldījumiem un ģeogrāfiskais sadalījums) būtu bagātinājusi fonda snieguma analīzi. Tomēr viena paša EJZF ieguldījuma saistīšana ar plašu KZP mērķu sasniegšanu ir ļoti problemātisks uzdevums. Komisija uzskata, ka EJZF ieguldījums politikas mērķu sasniegšanā ir plašāks par paša fonda rezultātiem un sasniegumiem. Turklāt lielāka nozīme ir citiem faktoriem, piemēram, pašam KZP tiesību aktam un tā īstenošanai, citu politikas rīku izmantošanai un tādiem ārējiem faktoriem kā klimata pārmaiņas un piesārņojums.

EJZF sekmē KZP mērķu sasniegšanu ar relatīvi pieticīgiem finanšu resursiem. Septiņu gadu periodā no 2014. līdz 2020. gadam no šā fonda KZP mērķu sasniegšanai dotais ieguldījums ir bijis aptuveni 3,5 miljardi EUR¹, kas atbilst 500 miljoniem EUR gadā uz visām 27 ES dalībvalstīm. Ņemot vērā EJZF lielumu, mērķtiecīgie ieguldījumi, ko ar to atbalstu, var dot vien nelielu ieguldījumu. Ar makrolīmeņa rezultātu rādītājiem, iespējams, nevar konsekventi pierādīt EJZF nozīmi KZP mērķu sasniegšanā, taču fonds ir saskanīgi iekļauts konsekventā instrumentu kopumā, ar kuru atbalsta šīs politikas mērķus.

Lai novērtētu fonda sniegumu, Komisija izmanto attiecīgu informāciju Savienības prioritāšu, konkrētu mērķu un atsevišķu darbību līmeņos. Papildus programmas pārskatiem un gada pārvaldības un snieguma ziņojumam Komisija pastāvīgi izmanto ikgadējos datus darbību līmenī, par ko dalībvalstis ziņojušas saskaņā ar EJZF regulas 97. panta 1. punkta a) apakšpunktu (*Infosys* dati), un datus, ko dalībvalstis ziņojušas savos gada īstenošanas ziņojumos saskaņā ar EJZF regulas 114. pantu.

EJZF ir vienīgais KPR (Kopīgo noteikumu regulas) fonds ar tik detalizētu un sīki izstrādātu kopējo uzraudzības un novērtēšanas sistēmu, kas atvieglo EJZF snieguma uzraudzību darbību līmenī, izmantojot sistēmu, kas pazīstama kā “Infosys”. Konkrētāk, tas ir instruments EJZF atbalsta ietekmes uz atbalsta saņēmējiem novērtēšanai, kas sniedz pierādījumus publisko ieguldījumu lietderības, būtiskuma un efektivitātes uzlabošanai. Tas arī palīdz uzlabot pārredzamību, mācīšanos un pārskatatbildību, tādēļ tas ir galvenais datu avots, ko Komisija ņem vērā, novērtējot EJZF sniegumu.

4.7. EJZF sniedz finansiālu atbalstu, lai palīdzētu sasniegt KZP mērķus, tomēr tas atbalsta arī citus tikpat svarīgus mērķus. Turklāt, kā norādīts 4.6. punktā, tā atbalstītie mērķtiecīgie ieguldījumi var radīt tikai nelielu ietekmi, lai rezultāti būtu redzami KZP mērķu līmenī. Tos nevar sasniegt tikai ar vienu atbalsta instrumentu, bet tie ir arī dažādu valstu un ES politikas virzienu un instrumentu, kā arī konkrētās valsts vai reģionālā konteksta sinerģijas rezultāts.

Komisija uzsver, ka KZP mērķus ietekmē arī citi faktori, no kuriem daudzi ir ārēji, kā norādīts 4.3. punktā.

4.8. Komisija atzīmē, ka šie konkrētie mērķi atbilst EJZF regulas 5. pantā minētajiem a) un b) mērķiem. EJZF regulas 6. pantā konkrētie mērķi ir definēti kā elementi, kas noteikti katrai Savienības prioritātei.

4.10. Komisija uzskata, ka šī saikne ar kopējo pieļaujamo nozveju (KPN) ir saistīta ar KZP rezultātiem. Sk. arī Komisijas atbildi uz 4.6. punktu.

Komisija uzsver, ka EJZF regulas 5. panta b) mērķis ir sīkāk iedalīts Savienības 3. prioritātē un tās konkrētajos mērķos (EJZF regulas 6. pants). b) mērķis un tam atbilstošā Savienības 3. prioritāte ir vērsta tikai uz diviem konkrētiem mērķiem: datu vākšanu un kontroli.

b) mērķis nav vērsts uz zivsaimniecības saglabāšanas politikas pārvaldību, lai sasniegtu ilgtspējīgus zvejas līmeņus.

KPN noteikšana ir zivsaimniecības saglabāšanas pasākums, kas saistīts ar KZP darbību.

EJZF SNIEGUMA NOVĒRTĒJUMS

4.14. Snieguma rādītāji ir noderīgs rīks programmas darbības rezultātu uzraudzībai. Piemēram, tie var sniegt agrīnas norādes par snieguma/īstenošanas problēmām, kurām varētu būt jāpievērš uzmanība. Tomēr, lai novērtētu programmas darbības rezultātus, bieži vien ir nepieciešams ne tikai analizēt snieguma rādītājus, bet arī iekļaut citu būtisku kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju. Neviens snieguma rādītāju kopums nevar atspoguļot visus attiecīgos programmas snieguma aspektus. Tādējādi tas, ka snieguma rādītājs ir vai nav “uz pareizā ceļa”, lai sasniegtu tā galamērķi, nenozīmē, ka pati programma ir vai nav “uz pareizā ceļa”, lai sasniegtu savus mērķus.

¹ EJZF 2020. gada īstenošanas ziņojums (https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/system/files/2021-09/emff-implementation-report-2020_en.pdf).

Programmas pārskatos Komisija sniedz savu novērtējumu par rādītāju virzību uz galamērķi. Dažos gadījumos šis novērtējums atšķiras no ERP novērtējuma šajā ziņojumā, jo ir izmantotas atšķirīgas metodikas.

4.15. Komisija uzskata, ka tās rīcībā esošā informācija par sniegumu rada pilnīgu un precīzu priekšstatu. Kā norādīts 4.1. un 4.6. punktā, Komisija atzīmē, ka 4.4. attēlā iekļauti tikai programmas pārskatā norādītie rādītāji.

Komisija uzskata, ka 2011. gada ietekmes novērtējums par KZP reformu, uz kuru Revīzijas palāta atsaucas šajā punktā, ir plašāks par EJZF sniegumu, un tā pamatā esošā analīze jau ir novecojusi.

4.16. Komisija uzskata, ka EJZF snieguma analīzei būtu jāaptver rezultāti politikas mērķu līmenī un tās izstrādē būtu jāņem vērā iznākumi, ietekme un finansiālais ieguldījums.

Komisija atzīst, ka programmas pārskatā un *AMPR* galvenā uzmanība pievērsta atbalsta saņēmēju skaitam un darbībām un ka programmas pārskatā un *AMPR* nav aprakstīta intervences loģika, kas sasaistītu EJZF ieguldījumu ar politikas mērķu sasniegšanu.

4.17. Kā norādīts Komisijas atbildē uz 4.6. punktu, ietekme, ko EJZF atbalsts varētu radīt augstā KZP mērķu līmenī, ir uzskatāma par minimālu.

4.22. Komisija ir centusies uzlabot nozares izaugsmi, pieņemot paziņojumu “Kā vairot ES akvakultūras ilgtspēju un konkurētspēju: stratēģiskās vadlīnijas 2021.–2030. gadam” (COM(2021)236 final), lai risinātu nozares problēmas un panāktu turpmāku nozares ilgtspējīgas attīstības progresu.

4.25. Komisija norāda, ka EJZF ir instruments kopējās zivsaimniecības politikas atbalstam un visu tās mērķu sasniegšanai, t. i., veicināt zivsaimniecības ekonomisko, sociālo un vides ilgtspēju. Šajā jomā tas aktīvi atbalsta bioloģisko daudzveidību un jūras vidi, kā arī zivsaimniecības nozares radītā kaitējuma mazināšanu.

Komisija var ziņot par EJZF izdevumiem vides mērķu atbalstam, tomēr uzsver, ka nevar pamatoti sagaidīt, ka vides rādītāji mainīsies vienīgi EJZF ieguldījumu ietekmē (finanšu līdzekļi mazāk nekā 500 miljoni EUR gadā saistībā ar KZP mērķiem visai ES).

Piemēram, EJZF var atbalstīt pētījumus un analīzi, lai atbalstītu tādus svarīgus vides tematus kā aizsargājamo jūras teritoriju (AJT) tīkla izveide vai laba vides stāvokļa panākšana, taču AJT tīkla lielumu vai progresa līmeni ceļā uz laba vides stāvokļa panākšanu Savienības ūdeņos nevar īstenot tikai ar EJZF ieguldījumiem, bet tas ir atkarīgs no vairākiem citiem ārējiem faktoriem un citiem politikas instrumentiem valstu, ES un globālā līmenī. EJZF uzraudzības un novērtēšanas sistēma var efektīvi aprakstīt, cik liels atbalsts ir piešķirts vides jautājumiem un cik daudz projektu ir atbalstīti.

4.27. Komisija uzsver, ka šis punkts attiecas uz KZP jautājumiem, kas ir plašāki. EJZF ir viens no daudziem instrumentiem, kas palīdz īstenot, piemēram, izkraušanas pienākumu, palīdzot zvejniekiem iegādāties selektīvākus zvejas rīkus, radot pievienoto vērtību iepriekš nevēlamām nozvejām un pielāgojot ostas, zivju izsoļu zāles un novietnes, lai atvieglotu izkraušanu. Līdz 2020. gada beigām šiem pasākumiem 27 ES dalībvalstīs tika piešķirts EJZF atbalsts 147 miljonu EUR apmērā².

4.28. Lai gan EJZF veicina KZP īstenošanu, KZP mērķu īstenošanu un sasniegšanu ietekmē daudzi citi faktori. Izmetumu novēršanu un izkraušanas pienākuma pilnīgu ievērošanu nevar panākt tikai ar EJZF atbalstu.

Turklāt rādītājs programmas pārskatā attiecas uz izmetumu apjomu, bet EJZF gada īstenošanas ziņojumā — uz nevēlamu nozveju izmaiņām. Izmetumu apjoms attiecas uz izmetumu kontekstu visā nozarē. Nevēlamās nozvejas samazināšana attiecas uz visu veidu nozveju, kas nav vēlama dažādu iemeslu dēļ, piemēram, ekonomisku iemeslu dēļ, nevis tikai nolūkā novērst izmetumus.

² EJZF 2020. gada īstenošanas ziņojums, 2021. gada septembris (https://ec.europa.eu/oceans-and-fisheries/document/download/68276db8-058c-4766-8368-34681e09993b_en).

Dalībvalstīm ir galvenā nozīme izmetumu izskaušanā un izkraušanas pienākuma ievērošanas nodrošināšanā. Šajā nolūkā liela prioritāte jāpiešķir selektīvu zvejas paņēmieni uzlabošanai, lai pēc iespējas izvairītos no nevēlamas nozvejas un samazinātu tās apjomu.

Lai gan tas nav saistāms vienīgi uz EJZF, Komisija norāda, ka tā ir veikusi vairākas revīzijas, lai novērtētu izkraušanas pienākuma īstenošanu, kā rezultātā dažos gadījumos tika uzsāktas pārkāpuma procedūras.

4.29. Komisija uzsver, ka jautājumi, ko šajā punktā aplūkojusi Revīzijas palāta, ir plašāki par tiešajiem EJZF rezultātiem un sasniegumiem.

4.31. Komisija uzsver, ka EJZF ieguldījums šā KZP pamatmērķa sasniegšanā ir tikai neliels finansiāls atbalsts un viens no daudziem faktoriem, kas ietekmē šo mērķi. Saglabāšanas mērķis un maksimālā ilgtspējīgas ieguves apjoma (*MSY*) sasniegšana zvejā ir plašāki par EJZF rezultātiem un sasniegumiem.

Ir daudz ticamāk, ka saglabāšanas mērķa sasniegšanu un zveju atbilstīgi *MSY* saskaņā ar KZP ietekmēs citi faktori, nevis EJZF atbalsts, kā izklāstīts 4.6. punktā. Šie citi faktori ārkārtīgi apgrūtina šo aspektu sasaisti ar EJZF sniegumu.

4.32. Komisija uzsver, ka EJZF ieguldījums šā KZP pamatmērķa sasniegšanā ir tikai neliels finansiāls atbalsts un viens no daudziem faktoriem, kas ietekmē šo mērķi. Saglabāšanas mērķis un *MSY* sasniegšana ir plašāki par EJZF rezultātiem un sasniegumiem un drīzāk būtu jānovērtē, ņemot vērā KZP mērķus.

Komisija atzīst, ka ir pieļāvusi kļūdu, piemērojot 59 % bāzes rādītāju pārējiem jūras baseiniem, jo tam būtu jāattiecas tikai uz Atlantijas okeāna ziemeļaustrumu daļu.

4.33. Komisija uzskata, ka šis punkts nav saistāms vienīgi ar EJZF rezultātiem un sasniegumiem.

Attiecībā uz EJZF ieguldījumu KZP mērķu sasniegšanā Komisija uzskata, ka EJZF nelielais budžets pats par sevi nevarētu izšķiroši ietekmēt KZP vērienīgo ilgtspējas mērķu sasniegšanu, jo tos atbalsta ar daudziem citiem politikas instrumentiem un tos ietekmē neskaitāmi ārējie faktori. Sk. arī Komisijas atbildi uz 4.6. punktu.

Komisija atzīmē, ka tā ir izmantojusi skaitli, kas norāda, ka 99 % no ES izkrauto zivju apjoma ir ilgtspējīgi, ja tie nāk no krājumiem, kas novērtēti pēc maksimālā iespējamā ilgtspējīgas ieguves apjoma, un no KPN, ko pārvalda tikai ES. Šis skaitlis ir konsekventi izmantots visos Komisijas iepriekšējos paziņojumos sabiedrībai, NVO un nozarei, kā arī pagājušā gada paziņojumā par zvejas iespējām.

Attiecībā uz *Fmsy* mērķu sasniegšanu jāatzīmē, ka likumdevēji vienojās atlikt šā mērķa sasniegšanu līdz 2025. gadam attiecībā uz Vidusjūras rietumu reģiona valstu daudzgadu pārvaldības plānu.

4.34. Komisija uzskata, ka šajā punktā aplūkoti jautājumi ir plašāki par EJZF rezultātiem un sasniegumiem.

Jaunākā pieejamā informācija liecina, ka kopējā zvejas izraisītā zivju mirstība ir samazinājusies un nostabilizējusies zem 1,2, 2019. gadā tuvojoties 1.

Attiecībā uz Vidusjūru un Melno jūru zvejas izraisītās zivju mirstības rādītājs samazinājās no 2,2 2020. gadā līdz 2,1 2021. gadā. Lai gan šis rādītājs joprojām vairāk nekā divas reizes pārsniedz ilgtspējīgu līmeni, ir vērojami zināmi uzlabojumi. Jāatgādina arī, ka 2019. un 2020. gadā veikto pārvaldības pasākumu ietekme parādīsies nākamā gada datos, jo monitoringa rādītāji aptver laikposmu līdz 2018. gadam.

4.35. Komisija uzskata, ka šajā punktā aplūkoti jautājumi ir plašāki par EJZF rezultātiem un sasniegumiem.

Attiecībā saglabāšanas mērķiem būtiski atzīmēt, ka likumdevēji vienojās atlikt to sasniegšanu līdz 2025. gadam attiecībā uz Vidusjūras rietumu reģiona valstu daudzgadu pārvaldības plānu.

Kā minēts 4.34. punktā, pamatā esošie monitoringa dati par Vidusjūru un Melno jūru ir no 2018. gada. Jāatgādina arī, ka 2019. un 2020. gadā veikto pārvaldības pasākumu ietekme parādīsies nākamā gada datos.

4.36. Komisija uzsver, ka šajā punktā aplūkoti jautājumi ir plašāki par EJZF rezultātiem un sasniegumiem. Turklāt pēc nesen pieņemtajiem pārvaldības pasākumiem ES un starptautiskā līmenī Komisija ar gandarījumu ziņo par pirmajām progresu pazīmēm Vidusjūrā, kur 2021. gadā samazinās zvejas izraisītās zivju mirstības rādītājs.

4.40. Komisija atzīmē, ka jautājums par kaitējošām subsīdijām ir plašāks par EJZF sniegumu.

4.41. Komisija piekrīt, ka zinātnisko ieteikumu pieejamība ir būtiska.

Ar EJZF var atbalstīt datu vākšanas pasākumus, taču tas nav vienīgais faktors, lai nodrošinātu veiksmīgu datu vākšanas sistēmu, zinātniskos ieteikumus un lēmumus par kvotām. Ar EJZF atbalstu vien nepietiek, lai risinātu problēmas, kas saistītas ar zinātniskajiem ieteikumiem.

4.42. Komisija uzskata, ka šis punkts nav saistāms vienīgi ar EJZF rezultātiem un sasniegumiem.

4.43. Komisija piekrīt, ka KZP panākumi ir cieši saistīti ar zivsaimniecības kontroles sistēmas efektivitāti, bet uzskata, ka šis punkts nav saistāms vienīgi ar EJZF rezultātiem un sasniegumiem.

Zivsaimniecības kontroles regula tika pārskatīta pēc tam, kad Komisija 2015. gadā veica kontroles sistēmas novērtējumu. Par tiesību akta priekšlikumu notiek sarunas starp Eiropas Parlamentu un Padomi. Tikmēr Komisija turpina nodrošināt pašreizējo kontroles noteikumu pilnīgu īstenošanu dalībvalstīs, īstenojot mērķtiecīgus pētījumus, rīcības plānus, administratīvās izmeklēšanas, ES pilotprojektus un pārkāpuma procedūras, kā arī ļoti cieši sadarbojoties ar Eiropas Zivsaimniecības kontroles aģentūru. EJZF atbalsts veido tikai nelielu daļu no ES zivsaimniecības kontroles sistēmas pastāvīgās darbības.

4.44. Komisija norāda, ka kvantitatīvu rādītāju noteikšana dalībvalstu zivsaimniecības kontroles sistēmu efektivitātes novērtēšanai ir ārkārtīgi sarežģīts uzdevums. Attiecīgais EJZF mērķis ir veicināt KZP īstenošanu attiecībā uz datu vākšanu un zvejas kontroli, nevis panākt efektīvu kontroles sistēmu, izmantojot tikai EJZF atbalstu.

EJZF *ex post* novērtējumā tiks pārbaudīta fonda efektivitāte un ietekme, arī attiecībā uz kontroli.

SECINĀJUMI

4.45. Komisija uzsver, ka EJZF nelielais finansiālais ieguldījums ir jāskata kontekstā ar citiem politikas instrumentiem un neskaitāmajiem ārējiem faktoriem, kas ietekmē KZP, kā izklāstīts tās atbildē uz 4.6. punktu. KZP sasniegumi ir lielā mērā atkarīgi no šiem citiem instrumentiem un faktoriem.

Var pierādīt, ka EJZF mērķtiecīgi un pakāpeniski atbalsta KZP mērķus. Tomēr ar EJZF ietekmi vien ir par maz, lai reāli ietekmētu rezultātu rādītājus KZP līmenī. Komisija ir izmantojusi tās rīcībā esošo informāciju, lai kvantitatīvi noteiktu, kā EJZF ir veicinājis KZP mērķu sasniegšanu, sniedzot datus par darbību skaitu un finanšu piešķirumiem EJZF pasākumu atbalstam. Veicot analīzi EJZF gada īstenošanas ziņojumos, Komisija novērtē, kā tas palīdz sasniegt KZP mērķus.

Komisija uzrauga EJZF sniegumu daudz detalizētākā līmenī nekā vispārējo ietekmi uz KZP mērķiem. Komisija pastāvīgi uzrauga progresu, lai nodrošinātu pareizu finanšu pārvaldību, un katru gadu tiekas ar katru dalībvalsti īpašā ikgadējā pārskatīšanas sanāksmē, izmantojot šo iespēju, lai uzsvērtu visas neapmierinošās tendences un ierosinātu korektīvus pasākumus.

4.46. Komisija ir izmantojusi tās rīcībā esošo jaunāko informāciju, lai kvantitatīvi noteiktu, kā EJZF sekmē KZP mērķu sasniegšanu, jo īpaši sasaistot fonda atbalstīto gada darbību skaitu un finanšu piešķirumus ar šiem mērķiem.

Komisija uzskata — lai sniegtu pilnīgu un precīzu pārskatu par EJZF pareizu finanšu pārvaldību, informācijai par sniegumu jāaptver iznākumi, rezultāti, ietekme un finansiālais ieguldījums.

Tomēr ir ļoti grūti sasaistīt tikai EJZF ieguldījumu ar plašo KZP mērķu sasniegšanu.

4.47. Komisija uzskata — lai sniegtu pilnīgu priekšstatu un jēgpilnu programmas snieguma novērtējumu, programmas pārskati un *AMPR* ir jāpapildina ar darbību līmeņa datiem, kas konkrēti attiecas uz EJZF uzraudzības un novērtēšanas sistēmu.

Tomēr Komisija atzīst, ka EJZF ieguldījumu KZP mērķu sasniegšanā varētu dokumentēt skaidrāk. Šīs dokumentācijas trūkums ir apgrūtinājis EJZF snieguma revīziju efektivitāti, jo cerības par to, ko var sasniegt ar EJZF atbalstu KZP līmenī, var būt ievērojami pārspīlētas, ja nav novērtēti vairāki faktori, kas ietekmē KZP mērķu sasniegšanu. Komisija to ir ņēmusi vērā saistībā ar atziņām, kas gūtas EJZF uzraudzības jomā.

Attiecībā uz citiem informācijas avotiem, lūdzu, skatiet mūsu atbildi uz 4.6. punktu.

4.48. Komisija uzskata, ka Revīzijas palātas novērtējums sniedzas tālāk par EJZF rezultātiem un sasniegumiem un ietver arī pašas KZP darbības novērtējumu.

Lai gan EJZF ieguldījumi palīdz sasniegt vēlamu saglabāšanas stāvokli, ar tiem vien šo stāvokli reāli sasniegt nav iespējams.

Tāpat EJZF nav vienīgais dzinējspēks, ar kuru novērst zvejas darbību negatīvo ietekmi uz ekosistēmu.

Komisija atsaucas uz savām atbildēm uz 4.31.–4.36. punktu.

4.50. Komisija uzsver, ka zinātnisko ieteikumu apjoms nav saistāms vienīgi ar EJZF rezultātiem un sasniegumiem. Ar EJZF atbalsta pieejamību vien nepietiek, lai novērstu datu ierobežojumus, kas saistīti ne tikai ar datu trūkumu, bet arī ar nestabiliem vai novecojušiem modeļiem strauji mainīgo situāciju dēļ.

4.51. Komisija norāda, ka EJZF veicina zivsaimniecības kontroles sistēmas uzlabošanu, taču tās darbība nav saistāma vienīgi ar EJZF rezultātiem un sasniegumiem.

Fonda lietderību, rezultātus un ietekmi, arī attiecībā uz kontroli, padziļināti izvērtēs EJZF *ex post* novērtējuma ietvaros (Kopīgo noteikumu regulas 57. pants), pamatojoties uz dalībvalstu sniegto informāciju.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS PĀRSKATU PAR ES BUDŽETA SNIEGUMU — STĀVOKLIS 2020. GADA BEIGĀS

5. NODAĻA. DROŠĪBA UN PILSONĪBA

IEVADS

ISF finansiālā atbalsta instrumenta ārējām robežām un vīzām galvenais mērķis ir palīdzēt nodrošināt augstu drošības līmeni Savienībā, vienlaikus saglabājot brīvu pārvietošanos tajā un atvieglot likumīgu ceļošanu. Tas ietver Šengenas vīzu efektīvu apstrādi, tādējādi atbalstot kopēju vīzu politiku un panākot ārējo robežu vienotu un augsta līmeņa kontroli.

Migrācijas plūsmu pārvaldība un drošības apdraudējumi ir problēma, kuru dalībvalstis nespēj atrisināt, rīkojoties atsevišķi. Faktiski uz dažām dalībvalstīm gultas liels slogs to īpašā ģeogrāfiskā stāvokļa un to pārvaldībā esošo Savienības ārējo robežu garuma dēļ. Iekšējo robežu kontroles atcelšanas rezultātā vēl jo vairāk ir jānodrošina ārējo robežu efektīva aizsardzība. Tam nepieciešami kopīgi pasākumi efektīvai Savienības ārējo robežu kontrolei, tajā skaitā atbalsts attiecīgajām informācijas sistēmām: *SIS II* (Šengenas informācijas sistēma), *VIS* (Vīzu informācijas sistēma), *Eurodac* (pieteikuma iesniedzēju identifikācija) un *EUROSUR* (Eiropas Robežu uzraudzības sistēma). Tāpēc solidaritātes un atbildības taisnīga sadalījuma principi ne tikai starp dalībvalstīm, bet arī starp dalībvalstīm un ES ir kopējās politikas pamatā patvēruma, imigrācijas un ārējo robežu pārvaldības jomā.

ES ārējo robežu pārvaldībai un ES drošībai ir vajadzīgi ievērojami resursi un spējas no dalībvalstīm. Uzlabota operatīvā sadarbība un koordinācija, kas ietver resursu apvienošanu tādās jomās kā mācības un aprikojums, rada apjomradītus ietaupījumus un sinerģiju, tādējādi nodrošinot publisko līdzekļu efektīvāku izlietojumu un stiprinot solidaritāti, savstarpējo uzticēšanos un kopīgu atbildību par ES kopēju politiku starp dalībvalstīm.

Regulāri tiek ziņots par īstenotā fonda sniegumu. Spēkā esošās regulas paredz, ka dalībvalstīm un Komisijai jāveic starpposma novērtējumi un *ex post* novērtējumi. Uzraudzības dati, ko dalībvalstis vāc un iesniedz Komisijai savos gada īstenošanas ziņojumos, sniedz pārskatu par fonda īstenošanas progresu, savukārt novērtējumos novērtē atbalsta ietekmi. *ISF-BV* starpposma novērtējums tika pabeigts 2018. gada jūnijā. Tā kā regulas pieņēma vēl un rezultātā arī programmu sāka īstenot vēl, starpposma novērtējums sniedza tikai *ISF-BV* agrīnās īstenošanas pašu pirmo novērtējumu. Komisijas *ex post* novērtējums, kas jāsagatavo līdz 2024. gada jūnija beigām, nodrošinās daudz visaptverošāku novērtējumu par *ISF-BV* sniegumu.

ISF FINANSIĀLĀ ATBALSTA INSTRUMENTA ĀRĒJĀM ROBEŽĀM UN VĪZĀM SNIEGUMA NOVĒRTĒJUMS

5.10. Snieguma rādītāji ir noderīgs instruments programmu snieguma uzraudzībai. Tie var, piemēram, sniegt agrīnas norādes par snieguma/īstenošanas problēmām, kurām varētu būt jāpievērš uzmanība. Tomēr, lai novērtētu programmu sniegumu, bieži vien ir vajadzīga ne tikai snieguma rādītāju analīze, bet arī cita būtiska kvantitatīva un kvalitatīva informācija. Neviens snieguma rādītāju kopums nevar atspoguļot visus attiecīgos programmu snieguma aspektus. Tādējādi tas, ka snieguma rādītāja virzība uz galamērķa sasniegšanu ir (vai nav) pietiekama, ne vienmēr nozīmē, ka pašas programmas virzība uz tās mērķu sasniegšanu ir (vai nav) pietiekama. Komisija programmu pārskatos sniedz novērtējumu par rādītāju virzību uz galamērķi. Šis novērtējums dažos gadījumos atšķiras no ERP novērtējuma šajā ziņojumā, jo tiek izmantotas dažādas metodes.

Tā kā dalībvalstis turpinās *ISF-BV* īstenošanu līdz 2022. gada beigām un novēlota ziņošana par snieguma datiem ir ierasta prakse, jebkuram panākumu novērtējumam šajā posmā ir jābūt indikatīvam, un šajā divu gadu perspektīvā jānovērtē galamērķa sasniegšanas iespējamība.

5.11. Gada pārvaldības un snieguma ziņojumā un programmu pārskatā ir apkopoti dati ES līmenī. Lai novērtētu dalībvalstu piešķirumus, ir jāiepazīstas ar dalībvalstu sniegtajiem datiem vai nu pārskatos, vai gada īstenošanas ziņojumos.

5.13. Informācija par programmu saimnieciskumu un lietderību parasti nav pieejama katru gadu. Šie aspekti lielā mērā izriet no tiesiskā regulējuma, un tos nosaka ilgākā termiņā.

Tas, ka daudzi rādītāji attiecas uz tiešajiem rezultātiem, ir noteikts attiecīgajā regulā. *ISF-BV* īstenošana turpināsies līdz 2022. gada beigām. Dalībvalstis līdz 2023. gada 31. decembrim iesniedz Komisijai *ex post* novērtējumu.

5.14. Komisija vēlētos norādīt, ka ne Regulā (ES) Nr. 516/2014, ne tās IV pielikumā, kurā nosaka kopējos rādītājus, šie rādītāji nav klasificēti kā tiešo rezultātu rādītāji vai rezultātu rādītāji. Tāpēc apgalvojums, ka “Vairāk nekā puse (7 no 12) no *ISF-BV* rādītājiem, kas publicēti gada pārvaldības un snieguma ziņojumā un programmu pārskatos, ir tiešo rezultātu rādītāji”, ir balstīts uz ERP klasifikāciju, nevis uz regulu.

ISF-BV regulā nav paredzēta prasība ziņot par darbības mērķu sasniegšanu. Tomēr dalībvalstis līdz 2023. gada 31. decembrim iesniedz Komisijai *ex post* novērtējumu. Komisija līdz 2024. gada 30. jūnijam iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai *ex post* novērtējumu.

Saskaņā ar tiesisko regulējumu dalībvalstis joprojām īsteno fondus 2021. un 2022. gadā. Šo darbību rezultāti, protams, tiks sasniegti tikai pēc 2020. gada.

Komisija vēlētos arī norādīt, ka vairākas dalībvalstis ziņo par rādītājiem pēc projektu pabeigšanas. Tas varētu radīt maldīgu priekšstatu par to, ka nav panākts progress izvirzīto galamērķu sasniegšanā, savukārt projekti tiek īstenoti uz vietas, un ziņošana par tiem notiek pēc to pabeigšanas.

5.15. Komisija uzskata, ka gada pārvaldības un snieguma ziņojums sniedz līdzsvarotu priekšstatu par norisēm. Kā paskaidrots metodoloģiskajā piezīmē, rādītāji tiek izvēlēti, pamatojoties uz tādiem kritērijiem kā datu pieejamība un atbilstība. Progress virzībā uz galamērķi nav iekļaušanas kritērijs.

Vairākas dalībvalstis ziņo par rādītājiem pēc projektu pabeigšanas. Tas varētu radīt maldīgu priekšstatu par to, ka nav panākts progress izvirzīto galamērķu sasniegšanā, savukārt projekti tiek īstenoti uz vietas, un ziņošana par tiem notiek pēc to pabeigšanas.

5.16. Dalībvalstis pašas var izvēlēties, kad īstenot projektus saskaņā ar savām daudzgadu programmām. Tas neizbēgami rada atšķirības dalībvalstu sniegumā.

Attiecībā uz trim valstīm (Franciju, Slovēniju, Norvēģiju), kuras ziņoja par izcilu konsulārās sadarbības pasākumu attīstību, jāatzīmē, ka lielākā daļa dalībvalstu un *SAC* nav noteikušas galamērķi.

5.17. Komisija uzskata, ka kopumā visi iekļautie snieguma rādītāji attiecas uz programmu mērķiem. *ISF* ir paredzēts, lai “veicinātu” šā mērķa sasniegšanu (“nodrošināt augstu drošības līmeni Savienībā”), nevis to sasniegt pašam. Rādītāji ir instruments šā ES ieguldījuma novērtēšanai, bet ar tiem vien nepietiek, lai to izdarītu. Kā norādījusi Palāta, centienus sasniegt mērķi var ietekmēt ārēji faktori, un šos faktorus nevar izmērīt ar rādītāju, tikai *ex post* novērtējuma brīdī.

Rādītāja dati vienmēr būtu jāanalizē kopā ar citu kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju, lai novērtētu programmas sniegumu.

Šajā sakarā, ņemot vērā *ISF* mērķu būtību, ir grūti sagatavot prognozi attiecīgo ārējo faktoru lielā svārstīguma dēļ (politiskā situācija galvenajās tranzīta un neatbilstīgas migrācijas izcelsmes trešās valstīs, Sīrijas kara izraisītā migrācijas krīze un Covid pandēmijas attīstība).

5.20. Starpposma novērtējums sniedz pozitīvu novērtējumu par *ISF-BV* sniegumu: “Fonds ir palīdzējis efektīvi īstenot ES kopējo vīzu politiku. Tas atviegloja likumīgu ceļošanu. Informācijas apmaiņas un apmācības pasākumi palīdzēja vienādi īstenot ES *acquis* vīzu politikas jomā. Fondam bija būtiska loma IT sistēmu izstrādē, atbalstot kopēju vīzu politiku”.

Skatīt arī atbildi 5.15. punktā.

5.21. Skatīt atbildi 5.10. punktā.

Turklāt jānorāda, ka dažām dalībvalstīm vēl ir jāziņo par apmācīto darbinieku skaitu un mācību stundām, jo tās to darīs tikai tad, kad projekts(-i) būs pabeigts(-i).

5.23. Attiecībā uz robežsargu apmācību *eu-LISA* un *CEPOL*, ko atbalsta Komisija, jau ir izstrādājušas mācību kursus, moduļus un tīmekļseminārus par *SIS* (tehniskie, darbības un juridiskie aspekti). Šāda apmācība tagad ir īpaši vērsta uz gatavošanos uzlabotās *SIS* darbības sākšanai 2022. gada sākumā. No dalībvalstu puses visas ir izstrādājušas valsts programmas, lai sagatavotu lietotājus uzlabotās *SIS* darbības sākšanai.

5.24. Tiek veikti pasākumi, lai atrisinātu šo problēmu.

5.25. Komisija uzskata, ka nebūt nav tā, ka galamērķa sasniegšana ir maz ticama.

5.27. *EUROSUR* ir satvars informācijas apmaiņai un sadarbībai starp dalībvalstīm un *Frontex*, lai uzlabotu informētību par situāciju un palielinātu reaģēšanas spējas pie ārējām robežām.

5.30. ES Informācijas sistēmu izveidei un uzturēšanai bija vajadzīgas ievērojamas investīcijas no ES un visām iesaistītajām Šengenas valstīm.

Komisijai nav juridiska pienākuma visaptveroši ziņot par kopējām izmaksām.

Tomēr *SIS* pārstrādātās redakcijas, IIS un *ETIAS* izstrādes izmaksas ir norādītas tiesību akta finanšu pārskatos (COM(2016)194 attiecībā uz IIS, COM(2016)731 attiecībā uz *ETIAS* un COM(2016)881, 882, 883 attiecībā uz *SIS* pārstrādāto redakciju).

SECINĀJUMI

5.32. *ISF-BV* sniegumu atsevišķu dalībvalstu līmenī un kopumā, protams, ietekmē ārējie faktori, piemēram, politiskās norises.

Komisija uzskata, ka kopumā visi iekļautie snieguma rādītāji attiecas uz programmu mērķiem. Rādītāja dati vienmēr būtu jāanalizē kopā ar citu kvantitatīvu un kvalitatīvu informāciju, lai novērtētu programmas sniegumu.

Ex post novērtējumā tiks novērtēts, cik lielā mērā programma ir sasniegusi vispārīgo mērķi – veicināt augstu drošības līmeni Eiropas Savienībā.

5.33. Komisija norāda, ka 55 % no valsts programmu piešķirumiem, kas bija izmaksāti, attiecas uz 2020. gada beigām, t. i., divus gadus pirms īstenošanas perioda beigām. Tādējādi īstenošanas perioda pēdējos divos gados, visticamāk, tiks sasniegti daudzi rezultāti.

5.34. Komisija uzskata, ka gada pārvaldības un snieguma ziņojumā ir līdzsvarots izklāsts par norisēm, izmantojot rādītājus, par kuriem jau ir pieejams uzticams datu kopums (skatīt piezīmes 5.15. punktā).

Saskaņā ar tiesisko regulējumu dalībvalstis joprojām īsteno fondus 2021. un 2022. gadā. Šo darbību rezultāti, protams, tiks sasniegti tikai pēc 2020. gada.

Komisija vēlētos arī norādīt, ka vairākas dalībvalstis neziņo par rādītājiem saistībā ar projektiem, kas vēl nav pabeigti. Tiklīdz projekti būs pabeigti, šādi rādītāji tiks atjaunināti. Tas varētu radīt maldīgu priekšstatu par to, ka nav panākts progress izvirzīto galamērķu sasniegšanā, savukārt projekti tiek īstenoti uz vietas, un ziņošana par tiem notiek pēc to pabeigšanas.

5.35. Dalībvalstīm vēl ir pilnībā jāziņo par attiecīgo mācību stundu skaitu, jo tās to darīs tikai tad, kad attiecīgais(-ie) projekts(-i) ir pabeigts(-i) un īstenošanas periods vēl turpinās.

Lai izdarītu secinājuma, jāņem vērā vidējais mācību stundu skaits kopā ar citiem elementiem. *Ex post* novērtējumā tiks novērtēts fonda faktiskais ieguldījums *acquis* konsekventā piemērošanā.

5.36. Šis secinājums ir saistīts ar ieteikumiem, kurus ERP sniegusi savā 2019. gada īpašajā ziņojumā Nr. 20/2019 un kuri tiek īstenoti.

Komisija ir veikusi visus attiecīgos pasākumus, lai uzlabotu datu kvalitātes kontroles instrumentus. Apmācība dalībvalstu līmenī tiek nodrošināta, izmantojot vairākas darbības *ISF-BV* ietvaros.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS PĀRSKATU PAR ES BUDŽETA SNIEGUMU — STĀVOKLIS 2020. GADA BEIGĀS

6. NODAĻA – GLOBĀLĀ EIROPA

IEVADS

6.1. Pirmspievienošanās palīdzības instruments (*IPA*) instruments, ar kuru ES kopš 2007. gada ar finansiālu un tehnisku palīdzību atbalsta reformas paplašināšanās reģionā. *IPA* līdzekļi stiprina saņēmēju spējas visā pievienošanās procesā, veicinot progresīvas un pozitīvas attīstības tendences attiecīgajā reģionā.

Komisija ir nemitīgi pilnveidojusi savu pieeju, lai novērtētu ārējo instrumentu sniegumu gan programmu, gan intervences līmenī, kā arī ziņojumus par panākto progresu. Instrumentu sniegumu novērtē, izmantojot dažādus rīkus, tostarp rādītājus un sniegumu novērtējumu budžeta projekta programmas pārskatos, uz rezultātiem vērstu uzraudzību un rādītājus, kas ir iekļauti gada ziņojumā par Eiropas Savienības ārējo darbību finansēšanas instrumentu īstenošanu, kā arī projekta/programmas līmeņa un stratēģiska līmeņa izvērtējumus. Attiecībā uz budžeta projektu programmu pārskatiem ir panākts progress *IPA* mērķu sasniegšanā. Tas, piemēram, attiecas uz uzņēmējdarbības rādītāju, attiecībā uz kuru ir sasniegti starpposma mērķi un sniegumam ir pietiekama virzība. Labs progress ir panākts arī dažās svarīgākajās jomās, it sevišķi tajās, kuras ir saistītas ar lauksaimniecības nozari, kurā to ekonomisko vienību skaitam, kas pakāpeniski tuvojas ES standartiem, ir pietiekama virzība, vai arī to mērķrādītāji jau ir sasniegti. Pamatojoties uz pieredzi, Komisija ir veikusi papildu pasākumus, lai izstrādātu snieguma novērtējumu visās *IPA* atbalsta jomās. *IPA III*, kas ir *IPA II* pēctecības programma, Komisija ir ierosinājusi jaunu kopumu ar ietekmes un iznākuma/tiešo rezultātu rādītājiem, lai galvenajās intervences jomās precīzāk atspoguļotu snieguma novērtējumu nolūkā sasniegt savus mērķus. Komisija savā gada ziņojumā par ES ārējās darbības finansēšanas instrumentu īstenošanu publicē visaptverošu informāciju par sniegumu.

IPA II SNIEGUMA IZVĒRTĒJUMS

6.11. Snieguma rādītāji ir noderīgs instruments programmas darbības rezultātu uzraudzībai. Piemēram, tie var sniegt agrīnas norādes par snieguma/ īstenošanas problēmām, kurām varētu būt jāpievērš uzmanība. Tomēr, lai novērtētu programmas darbības rezultātus, bieži vien ir vajadzīga ne tikai snieguma rādītāju analīze, bet arī cita būtiska kvantitatīva un kvalitatīva informācija. Neviens snieguma rādītāju kopums nevar atspoguļot visus programmas darbības rezultātu būtiskos aspektus. Tādējādi, tas, ka snieguma rādītājam ir (vai nav) pietiekama virzība uz savu mērķrādītāja sasniegšanu, ne vienmēr nozīmē to, ka arī pašai programmai ir (vai nav) pietiekama virzība uz savu galamērķu sasniegšanu.

Komisija programmu pārskatos sniedz rādītāju izvērtējumu par panākto progresu virzībā uz mērķrādītāju. Šis izvērtējums dažos gadījumos atšķiras no ERP novērtējuma šajā ziņojumā, jo tiek izmantotas dažādas metodes.

6.12. Komisija atgādina par oficiālās attīstības palīdzības glosārija definīciju iznākuma/koprezultāta rādītājiem, ko Komisija uzskata par piemērojamu šeit: “*Iecerētā vai sasniegtā intervences iznākuma īstermiņa un vidēja termiņa ietekme, kas parasti prasa partneru kopīgus centienus. Rezultāti atspoguļo izmaiņas attīstības apstākļos, kas notiek starp rezultātu pabeigšanu un ietekmes sasniegšanu.*” Komisija vienpersoniski nekontrolē progresu, un tāpēc tā neuzskata lielāko daļu rādītāju par tiešo rezultātu rādītājiem, bet drīzāk gan par iznākuma rādītājiem.

6.13. Progress attiecībā uz katru rādītāju ir norādīts publiski pieejamajā *IPA II* programmas pārskatā. Komisija ir arī dalījies savā novērtējumā par progresu attiecībā uz katru programmas pārskatā

iekļauto rādītāju. Šis novērtējums parāda, vai rādītājam ir pietiekama virzība, lai sasniegtu mērķrādītāju, un ieskicē, vai salīdzinājumā ar bāzes vērtību ir panākts progress.

Vērienīgu mērķrādītāju sasniegšana nav pilnīgā Komisijas kontrolē. Pastāv daudzi ārēji faktori, kuru ietekmes rezultātā pirms septiņiem gadiem izvirzītais mērķrādītājs varētu nebūt pilnībā sasniegts.

6.14. Vidējā eksporta/importa rādītāja aprēķinu šai konkrētajai ziņošanas kārtai pēc pieprasījuma veica tieši *Eurostat*. *Eurostat* izmantotie dati ir publiski pieejami tā tīmekļa vietnē.

6.20. Vidusposma novērtējums tika veikts īstenošanas perioda sākumā, un nebija pagājis pietiekami daudz laika, lai nozares pieeja, kas ir *IPA II* inovācija, parādītu savu potenciālu pilnībā.

6.22. *IMBC* mudina *IPA II* saņēmējus uzņemties rūpes un atbildību par ES finansiālā atbalsta īstenošanu, vienlaikus veidojot vietējo pārvaldes iestāžu spējas pārvaldīt ES līdzekļus. Programmu īstenošanai, izmantojot *IMBC*, ir vajadzīgi ilgāki sagatavošanās darbi, arī tāpēc, ka iepirkuma procedūru ietvaros ES delegācijas veic kvalitātes pārbaudes. Saskaņā ar *IPA II* un arī pamatojoties uz *IPA II* vidusposma novērtējuma rezultātiem (ko veic plānošanas perioda sākumā), *IMBC* tika piemērota selektīvāk, ar mērķi panākt lielāku līdzsvaru starp prasību izmantot šo īstenošanas veidu kā spēju veidošanas instrumentu, no vienas puses, un nepieciešamību ātrāk sniegt finansiālo palīdzību, no otras puses.

Turcijā neizpildīto maksājumu uzkrājums kopš 2018. gada ir pakāpeniski samazinājies pēc Komisijas un Turcijas veiktajiem pasākumiem. Iepirkuma procedūru apturēšana Albānijā bija īslaicīga, un tā ilga mazāk nekā divus mēnešus.

Komisija atzīst konstatētās nepilnības uzraudzībā. Tās tika konstatētas četros no vienpadsmit izvērtējumiem. *IPA II* ietvaros ir pieliktas ievērojamas pūles, lai noteiktu attiecīgos izmērāmos rādītājus.

Ar uz rezultātiem orientētas uzraudzības metodoloģiju tiek novērtēta rezultātu sasniegšana (sākot ar tiešajiem rezultātiem).

Visbeidzot jāatzīmē, ka *NEAR* ĢD pastiprina īstenošanas partneru un operatīvo vadītāju veikto uzraudzību.

Papildus uz rezultātiem vērstai uzraudzībai (*ROM*) un izvērtēšanai delegācijas uzrauga projekta īstenošanas gaitu, veicot apmeklējumus uz vietas, un progresu mēra, izmantojot galvenos snieguma rādītājus.

6.28. Komisija ir pienācīgi ņēmusi vērā visus ārējā izvērtējuma pētījumu secinājumus. Labāka regulējuma satvars paredz, ka dienestu darba dokumentos (*SWD*) atsevišķā dokumentā tiek formalizēts Komisijas viedoklis par ārējo izvērtētāju konstatējumiem un secinājumiem. Lai gan ne visu ārējo izvērtētāju pētījumu rezultātā tika sagatavoti dienestu darba dokumenti, tomēr tas nenozīmē, ka ārējo izvērtējumu secinājumi netiek novērtēti.

It sevišķi pēc katra ārējā izvērtējuma publicēšanas tiek izstrādāts turpmākās rīcības plāns, kurā izklāstīts, vai dienesti pieņem vai noraida izvērtējuma ieteikumus. Mācīšanos no izvērtēšanas funkcijas *NEAR* ĢD galvenokārt balsta uz vairākiem darbības un stratēģiskiem izvērtējumiem, kas ir veikti un publicēti, lai gan ne visu izvērtējumu rezultātā tiek publicēts formāls dienestu darba dokuments.

Komisija apzinājās dažas nepilnības ekonomikas pārvaldības un MVU konkurētspējas izvērtējumos un pieņēma lēmumu par to, kādā mērā šie trūkumu izvērtēšanas procesā ietekmēja izvērtējuma secinājumus. Neraugoties uz zināmajiem trūkumiem, ārējā izvērtējuma secinājumus atzina par derīgiem.

6.29. Skatīt atbildi uz 6.12. jautājumu.

6.34. Politisko reformu procesu arī ir ietekmējusi Covid-19 pandēmija.

6.36. Šo rādītāju atcēla pēc gada, jo tā formulējumu ("Ar pievienošanas saistīto politikas veidošanas un reformu procesu īpatsvars, kuros notiek efektīvas konsultācijas ar pilsonisko sabiedrību") nevarēja izmērīt *IPA* kontekstā. Tomēr paplašināšanās politikas procesa ietvaros Komisija nodrošina regulāras konsultācijas ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām un veicina to līdzdalību politikas veidošanas procesos.

6.39. Politiskā griba ir nepieciešams priekšnoteikums jebkādām juridiskām un konstitucionālām reformām. Lai nodrošinātu politisko gribu, Komisija sadarbojas ar Rietumbalkāniem un attiecīgajām iestādēm gan politiskā, gan tehniskā līmenī. Komisija arī sniedz tehnisku palīdzību reformu izstrādes atbalstam.

6.41. Komisija uzskata, ka četriem no šiem rādītājiem ir pietiekama virzība, lai sasniegtu 2023. gada mērķrādītāju, un pārējie septiņi rādītāji ir guvuši mērenu progresu, kā norādīts *IPA II* programmas pārskatā^[1].

Nav pienākuma noteikt rādītāju katram konkrētā mērķa aspektam. Drīzāk Komisija ir mēģinājusi ierobežot rādītāju skaitu saskaņā ar iekšējām norādījumiem.

Turcija līdz šim ir sasniegusi vienu no saviem mērķrādītājiem, un, tā kā *IPARD II* tiek īstenots saskaņā ar N+ 3 shēmu, Komisija uzskata, ka lielākā daļa mērķrādītāju tiks sasniegti līdz 2023. gada beigām.

6.46. Nesenā pieredze rāda, ka reformu un *acquis* saskaņošanas temps ir atkarīgs no daudziem faktoriem un ka dažu gadu regress, neļauj ticami spriest ne par turpmāko progresu, ne arī par tā iztrūkumu.

Bosnijai un Hercegovinai un Kosovai ir vairāk sadaļu agrīnā posmā nekā pārējām valstīm, jo to SAN stājas spēkā pavisam nesen (2015. un 2016. gadā).

Saskaņā ar *IPA III* saliktajam rādītājam par Savienības *acquis* saskaņošanu būs skaidra bāzes vērtība, mērķrādītājs un starpposma mērķi.

6.48. Progress tiks novērtēts no nulles bāzes vērtības plānošanas perioda sākumā, un galīgais mērķrādītājs ir 2023. gads. Komisija uzskata, ka mērķrādītājs tiks sasniegts termiņā.

SECINĀJUMI

IPA reakcija uz neparedzētām krīzēm, piemēram, nesēnā finansējuma piešķiršana, reaģējot uz Covid-19, ir īstenota, izmantojot ar tiešu vai netiešu pārvaldību ar starptautiskām organizācijām.

Salīdzinājumā ar tiešo pārvaldību *IMBC* cenšas sasniegt papildu mērķi – sagatavot valstis turpmākai dalībai ES. Tāpēc Komisija uzskata, ka, novērtējot *IMBC* sniegumu, būtu pienācīgi jāņem vērā gūtā pieredze un citi ieguvumi, ko saņēmēji gūst no *IPA* līdzekļu pārvaldības.

6.53 ES atbalsts veicina reformu procesu, par ko ir atbildīgas iestādes. Reformu īstenošana ir valsts iestāžu ziņā, un to nevar nodrošināt tikai ar *IPA*; tā ir atkarīga no daudziem faktoriem (piemēram, politiskās gribas, valstu spējām utt.). Turklāt reformu īstenošana ir ilgtermiņa process, kuru palēnināja arī Covid-19 pandēmija.

(COMM zemsivītras piezīme, 6.41. punkts)

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/about_the_european_commission/eu_budget/programme_statement_-_ipa.pdf

6.54. Komisija uzskata, ka ir iespējams sasniegt 2023. gadam izvirzītos mērķrādītājus.

Saskaņā ar *IPA III* saliktajam rādītājam par Savienības *acquis* saskaņošanu būs skaidra bāzes vērtība, mērķrādītājs un starpposma mērķi.

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTAS ZIŅOJUMU PAR ES BUDŽETA IZPILDI – STĀVOKLIS 2020. GADA BEIGĀS

7. NODAĻA. IETEIKUMU IEVIEŠANAS PĀRBAUDE

APSVĒRUMI

7.11. Vienota Komisijas atbilde uz 7.11.–7.13. punktu.

Komisija piešķir ārkārtīgi lielu nozīmi visu pieņemto ieteikumu ievērošanai un īstenošanai. Tā ziņo par to darbību īstenošanu, kuras tā apņēmusies īstenot un uz kurām attiecas tās pilnvaras. Tomēr nevar izslēgt to, ka ERP novērtē ieteikumus kā daļēji īstenotus, savukārt Komisija tos uzskata par pilnībā īstenotiem. Turklāt Komisija norāda, ka dažos gadījumos ieteikumu pilnīga īstenošana var būt atkarīga arī no darbībām vai pasākumiem, kas ir citu struktūru kompetencē.

7.18. Vienota Komisijas atbilde uz 7.18.–7.20. punktu.

Turpmāku darbību savlaicīgums jāskata kopā ar ERP ieteikumu pieņemšanu. Komisija ir pilnībā apņēmusies īstenot visus pieņemtos ieteikumus ERP īpašajos ziņojumos noteiktajos termiņos. Tomēr tas neattiecas uz ieteikumiem, ko Komisija sākotnēji nepieņēma to iemeslu dēļ, kuri izklāstīti publicētajās atbildēs uz attiecīgo īpašo ziņojumu.

Turklāt dažos gadījumos turpmākiem pasākumiem var būt nepieciešams vairāk laika, nekā sākotnēji paredzēts, pasākumu sarežģītības, ar likumdošanu vai politiku saistītu norišu, resursu ierobežojumu, ārēju faktoru vai vajadzības iesaistīt citas iestādes vai struktūras dēļ. Fakts, ka ieteikums nav pilnībā īstenots līdz sākotnējam paredzētajam izpildes datumam, nenozīmē, ka tas netiks īstenots vēlāk.

7.21. Savās oficiālajās atbildēs, kas publicētas kopā ar attiecīgajiem ERP ziņojumiem, Komisija pamatoja visus gadījumus, kuros uzskatīja, ka tā nevar apņemties īstenot konkrētos ieteikumus. Tāpēc ir saprotami, ka lielākā daļa ieteikumu, ko tā sākotnēji nevarēja pieņemt, galu galā nav īstenoti (10 no 11).

EIROPAS KOMISIJAS ATBILDES UZ 7.1. PIELIKUMU “2017. GADA IETEIKUMU IZVĒRSTS STATUSS SADALĪJUMĀ PA ZIŅOJUMIEM — EIROPAS KOMISIJA”

Īpašais ziņojums Nr. 1/2017 “*Natura 2000* tīkla pilna potenciāla īstenošanai jāiegulda vairāk darba”

Atbilde uz 84. punkta 3.b) ieteikumu. Tiek atgādināts, ka pastāv transversāls *Natura 2000* rādītājs, kas saistīts ar to *Natura 2000* teritoriju platību, uz kurām attiecas ES līdzfinansēti intervences pasākumi. Komisija novērtēs rādītājus 2021.–2027. gada plānošanas periodam, tiklīdz būs pietiekama attiecīgo fondu īstenošana. Nepieciešamības gadījumā Komisija veiks atbilstošus pasākumus plānošanas periodam pēc 2027. gada, ko, piemēram, varētu darīt saistībā ar ietekmes novērtējumu par nākamās paaudzes regulatīvajiem instrumentiem.

Īpašais ziņojums Nr. 2/2017 “Komisijas sarunas par 2014.–2020. gada partnerības nolīgumiem un programmām kohēzijas politikas jomā: izdevumi tiek mērķtiecīgāk virzīti uz stratēģijas “Eiropa 2020” prioritātēm, bet darbības rezultātu novērtēšana kļūst aizvien sarežģītāka”

Atbilde uz 6. ieteikumu (pirmais ievilkums), 154. punkts. Komisija uzskata, ka savāktie dati ir izmantoti snieguma novērtēšanai saskaņā ar tiesību normām un to robežās atbilstoši Kopīgo noteikumu regulas 21. pantam.

ERP tekstā minētā snieguma salīdzinošā analīze un salīdzinošās novērtēšanas ieviešana nav paredzēta juridiskajā pamatā, kuru Komisija ievēro.

Politikas veidošana parasti notiek, izmantojot ietekmes izvērtējumus, piemēram, gaidāmo *ex post* izvērtējumu par kohēzijas politiku 2014.–2020. gadam. Turklāt politikas veidošana tiek arī veicināta, nodrošinot datu par rādītājiem, mērķiem un to izpildi pieejamību ESI fondu atklāto datu platformā.

Īpašais ziņojums Nr. 3/2017 “ES palīdzība Tunisijai”

Atbilde uz 3. ieteikumu, 71. punkts. Lai gan procedūras makrofinansālās palīdzības (MFP) apstiprināšanai nav mainījušās un nav iesniegts priekšlikums tās mainīt, kā ieteikts, Komisija atzīmē, ka Padomes un Eiropas Parlamenta Reglamentā jau ir paredzēta paātrināta procedūra ātrai pieņemšanai, kas izmantota Covid-19 MFP 2020. gadā. Komisija arī informē, ka procedūras MFP apstiprināšanai tiek sīki novērtētas kā daļa no notiekošā MFP metaizvērtējuma, ko paredzēts pabeigt līdz 2021. gada beigām.

Īpašais ziņojums Nr. 4/2017 “ES budžeta aizsardzība pret nepareiziem izdevumiem: 2007.–2013. gada periodā Komisija aizvien plašāk izmantoja preventīvus pasākumus un finanšu korekcijas kohēzijas jomā”

Atbilde uz 3. ieteikumu, 148. punkts. Finanšu korekcijas saskaņā ar Kopīgo noteikumu regulas 145. pantu un pārtraukumi / apturēšana ir pilnīgi neatkarīgas un atšķirīgas procedūras. To apvienošana vienā procedūrā radītu lieku administratīvu sarežģītību, nesniedzot pievienoto vērtību Komisijas veiktajai uzraudzībai.

Komisija atgādina, ka pašreizējā uzraudzības sistēma atbilst normatīvajām prasībām un sniedz pārskatu lietu līmenī par katru procedūru.

Īpašais ziņojums Nr. 11/2017 “ES trasta fonds Centrālāfrikas Republikas atbalstam “Bêkou”: cerīgs sākums par spīti dažām nepilnībām”

Atbilde uz 1. ieteikumu (otrais ievilkums), 72. punkts. Komisija ir pārskatījusi pamatnostādnes, lai tajās būtu sīkāk aprakstīti Finanšu regulā noteiktie kritēriji ES trasta fondu izveides nosacījumu novērtēšanai. Komisija atzīst, ka preskriptīva metodika vajadzību analīzes veikšanai nav izstrādāta.

Ārkārtas trasta fonda izveide izriet no krīzes situācijas, kas ir specifiska attiecīgajai valstij. Tas ir jāņem vērā vajadzību novērtējumā. Universālu pieeju ar iepriekš noteiktu metodiku būtu sarežģīti īstenot. Krīžu gadījumos ir vajadzīga starptautiska un koordinēta atbildes rīcība. Tādējādi ir svarīgi, lai ES vajadzību novērtējumā tiktu ņemta vērā citu līdzekļu devēju klātbūtne un to reakcija, lai skaidri noteiktu ES pievienoto vērtību. Tas ir arī saistīts ar konkrēto valsti/krīzi un ir atkarīgs no situācijas uz vietas.

Turklāt, tā kā jaunu trasta fondu izveide patlaban nav paredzēta, Komisija uzskata, ka šobrīd metodikas izstrāde šādas vajadzību analīzes veikšanai nav vajadzīga.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Komisija uzskata, ka ieteikums ir īstenots lielākajā daļā aspektu.

Īpašais ziņojums Nr. 13/2017 “Vienota Eiropas Dzelzeļa satiksmes vadības sistēma: vai politiskā izvēle reiz kļūs par realitāti?”

Atbilde uz 6.b)ii) ieteikumu, 91. punkts. Ieteikuma termiņš vēl nav iestājies, un tā mērķdatums ir 2023. gada beigas. Ir panākts labs progress tā īstenošanā.

Īpašais ziņojums Nr. 15/2017 “Ex ante nosacījumi un izpildes rezerve kohēzijas jomā: inovatīvi, taču vēl neefektīvi instrumenti”

Atbilde uz 1.b) ieteikumu, 111. punkts. Komisija daļēji pieņēma šo ieteikumu un uzskata, ka pieņemtā daļa ir īstenota.

Veicinošie nosacījumi, kas ieviesti 2021.–2027. gada kohēzijas politikas tiesību aktos, arī turpmāk būs instruments, ko izmantos, lai novērtētu dalībvalstu gatavību īstenot ES fondus, un tie ir racionalizēti, vienkāršoti un padarīti stingrāki, jo īpaši ar prasību, ka tiem arī turpmāk jābūt izpildītiem visā plānošanas periodā. Ar investīcijām saistītie konkrētām valstīm adresētie ieteikumi (KVAI) nodrošinās atbilstošas saiknes ar veicinošajiem nosacījumiem un palīdzēs nodrošināt nepieciešamo konsekvenci.

Atbilde uz 2.a) ieteikumu, 111. punkts. Saskaņā ar saskaņotās jaunās Kopīgo noteikumu regulas 18. pantu vidusposma pārskatīšanā tiks ņemti vērā šādi elementi:

- a) jaunās problēmas, kas apzinātas 2024. gadā pieņemtajos attiecīgajos konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos;
- b) attiecīgā gadījumā — integrētā nacionālā enerģētikas un klimata plāna īstenošanas progress;
- c) progress Eiropas sociālo tiesību pīlāra principu īstenošanā;
- d) attiecīgās dalībvalsts vai reģiona sociālekonomiskā situācija, īpašu uzmanību pievēršot teritoriālajām vajadzībām, ņemot vērā jebkādu būtisku negatīvu finanšu, ekonomikas vai sociālo attīstību;
- e) attiecīgo izvērtējumu galvenie rezultāti;
- f) progress starpposma rādītāju sasniegšanā, ņemot vērā nozīmīgākās grūtības, kas radušās, īstenojot programmu;
- g) attiecībā uz TPF atbalstītajām programmām — Komisijas veiktais novērtējums, ievērojot Regulas (ES) Nr. 2018/1999 29. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

Tas pats noteikums paredz vidusposma pārskatīšanas posmus un ietekmi.

Atbilde uz 2.b) ieteikumu, 111. punkts. Rezultātu rādītāju koncepcija ir mainījusies, jo 2021.–2027. gada plānošanas periodā tie aptvers tiešos rezultātus saņēmēju līmenī atšķirībā no plašākiem rezultātiem reģiona vai valsts līmenī, kā tas bija iepriekšējā plānošanas periodā.

Rezultātu rādītāji būs daļa no snieguma satvara, kas saskaņā ar Regulu (ES) 2021/1060 ietvers visus programmu iznākuma un rezultātu rādītājus. Tomēr, ņemot vērā to, ka vidusposma izvērtējums notiks 2025. gada sākumā, kas ir pārāk agri, lai lielākā daļa rezultātu īstenotos praksē, rezultātu rādītājiem nebūs piesaistītu starpposma rādītāju, un tie nebūs daļa no vidusposma pārskata.

Regula (ES) 2021/1060 paredz, ka starpposma rādītāji tiks noteikti tikai iznākuma rādītājiem (16. panta 1. punkts). Šī pieeja tika izvēlēta tādēļ, ka parasti ir vajadzīgs ilgāks laiks, lai rezultāti, kas aptverti ar rezultātu rādītājiem, īstenotos praksē, un šādi rezultāti nav paredzami pārskatīšanas laikā (rezultātu rādītāju starpposma rādītāji vairākumā gadījumu vajadzētu būt nullei).

Šī ir vienīgā pamatotā pieeja, jo, kā paskaidrots iepriekš, ir vajadzīgs ilgāks laiks, lai rezultāti īstenotos praksē. Tomēr līdzšinējā pieredze liecina, ka ar kohēzijas politiku atbalstīto līdzfinansēto darbību rezultāti atbilst finansiālajai īstenošanai un iznākumiem, kas sasniegti ar programmām.

Atbilde uz 2.c) ieteikumu, 111. punkts. Komisija ir gatava stingri piemērot noteikumus par apturēšanu un korekcijām.

Būtu jāatzīmē, ka maksājumu apturēšanas un finanšu korekciju izmantošana ir skaidri reglamentēta ar Regulas (ES) 2021/1060 97. panta 1. punktu un 104. pantu, kas neietver starpposma rādītāju un mērķrādītāju nesasniegšanu. Apturēšana un korekcijas būtu jāizmanto būtisku trūkumu gadījumā, savukārt starpposma rādītāju un mērķrādītāju nesasniegšanu izraisa grūtības programmu īstenošanā, un tai nebūtu jānoved pie šādiem pasākumiem.

Attiecībā uz pēdējo minēto Regulā (ES) 2021/1060 ir paredzēta iespēja pārdalīt elastīguma summas (50 % saistību atbilstoši 2026. un 2027. gadam) saskaņā ar 18. pantu (vidusposma pārskats).

Tajā pašā laikā Komisija uzsver, ka galvenais mērķis ir palīdzēt dalībvalstīm pienācīgi apgūt fondus un tādējādi novērst darbības rezultātu nepietiekamību. Komisija arī turpmāk pieliks pūles, lai turpinātu virzīties uz šā mērķa sasniegšanu, tas ir, sniegs pamatnostādnes, tehniskās speciālās zināšanas, iespējas apspriest un apmainīties ar pieredzi utt.

Īpašais ziņojums Nr. 16/2017 “Lauku attīstības plānošanai jābūt mazāk sarežģītai un vairāk uzmanības jāvelti rezultātiem”

Atbilde uz 1.a) ieteikumu, 100. punkts. Komisija daļēji pieņēma šo ieteikumu.

Īpašais ziņojums Nr. 19/2017 “Ievešanas procedūras: trūkumi tiesiskajā regulējumā un neefektīva īstenošana ietekmē ES finanšu intereses”

Atbilde uz 1. ieteikumu, 143. punkts. Komisija nepieņēma šo ieteikumu.

Kā norādīts tās iepriekšējās piezīmēs, Komisija uzskata, ka papildu pienākumu noteikšana un apkopošana no dalībvalstīm, pamatojoties uz Komisijas TPR inspekcijas darbību un OLAF veikto izmeklēšanu, ir visuzticamākā metode muitas iztrūkuma kvantitatīvai noteikšanai. Šī pieeja aptver konkrētus nepareizas klasifikācijas un nepareizas aprakstīšanas gadījumus, kas apzināti līdz šim (piemēram, to zaudējumu skaitliska novērtēšana, kuri radušies par saules enerģijas paneļu netiešu sūtījumu 2020. gadā, ieskaitot veikto atgūšanas darbību).

Turklāt pēc mērķtiecīgām inspekcijām un izmeklēšanas, kā arī sīkas analīzes par, iespējams, pārāk zemu novērtētiem tekstilizstrādājumiem un apaviem no Ķīnas Komisija izstrādāja statistisku metodi to TPR zaudējumu aplēšanai, kas saistīti ar šo konkrēto pārāk zemas vērtības noteikšanas fenomenu, papildinot Komisijas aplēsi par muitas iztrūkumu.

Tāpēc Komisija jau aplēš iespējamās TPR zaudējumus un nodrošina, ka minētajos gadījumos tiek pienācīgi aizsargātas ES finanšu intereses.

Papildus šiem centieniem aprēķināt un atgūt potenciāli nesamaksātos TPR Komisija patlaban izstrādā sīku aprakstu par ES kopējo analītiskās spēju (*JAC*) uzdevumiem, lomu, darbības modeli un pozicionēšanu, lai vēl vairāk nostiprinātu efektivitāti un radītu pievienoto vērtību riska pārvaldības stratēģijai un muitas kontrolēm. Proaktīvas darbības, piemēram, tirdzniecības plūsmu un muitas veikspējas uzraudzība, kā arī risku novērtēšana, koncentrējoties uz TPR, tās atbalstot ar mērķtiecīgām attiecīgo dalībvalstu inspekcijām, palīdzēs turpmāk definēt muitas izstrūkuma apmēru un to mazināt.

Atbilde uz 6.a) ieteikumu, 147. punkts. Saistībā ar savām tradicionālajām pašu resursu inspekcijām Komisija pārbaudīja saistošās izziņas par tarifu (*BTI*) kontroles stratēģiju, ko piemēro piecās dalībvalstīs. Komisija nekonstatēja būtiskus trūkumus. Turklāt Covid-19 pandēmijas dēļ Komisijai bija jāatliek 2020. gadā plānotie *BTI* atbalsta apmeklējumi, bet tā pašlaik tos pārplāno.

Atbilde uz 6.b) ieteikumu, 147. punkts. Komisija nepieņēma ieteikumu un savā atbildē, kas publicēta īpašajā ziņojumā, norādīja, ka tā veic pētījumu, kurā iesaista dalībvalstu ekspertus un uzņēmumu pārstāvjus, jo īpaši ar sabiedriskas apspriešanās starpniecību, lai novērtētu interesi par lēmumu sistēmu attiecībā uz saistošo vērtēšanas informāciju (*BVI*) un to, cik pamatoti to būtu ieviest Savienībā. Pētījums par pamatotību, kā arī publiskā un privātā sektora ieinteresēto personu reakcija attiecībā uz *BVI* lēmumiem ir pozitīvi.

Pirms galīgā lēmuma pieņemšanas par iesaistīšanos tiesību normu un IT sistēmu sagatavošanas procesā, lai atbalstītu *BVI* lēmumu ieviešanu Savienības muitas tiesību aktos, Komisija pārliecināsies, vai un kā šī ieviešana ir saderīga ar tās politiskajām prioritātēm un kādas izmaksas tā radīs.

Atbilde uz 8.a) ieteikumu, 149. punkts. Finanšu riska kritēriji attiecas uz visām deklarācijām — gan standarta, gan vienkāršotajām. Saistībā ar finanšu riska kritēriju lēmuma īstenošanu dalībvalstīs 2021. gada 19. maijā apstiprināja jaunu pamatnostādņu nodaļu. Jaunajā nodaļā ir sniegti norādījumi par to, kā finanšu riska kritērijus piemērot vienkāršotajām procedūrām un kā izmantot Savienības Muitas kodeksa īstenošanas akta jauno 234. panta 3. punktu, kas ļauj muitas amatpersonām konkrētos apstākļos pieprasīt preču uzrādīšanu muitai, lai aptvertu jaunu identificētu būtisku finanšu risku.

Īpašais ziņojums Nr. 20/2017 “ES finansēti aizdevumu garantiju instrumenti: panākti pozitīvi rezultāti, bet vajadzīga mērķtiecīgāka orientācija uz labuma guvējiem un koordinācija ar valstu shēmām”

Atbilde uz 1.b) ieteikumu, 109. punkts. Komisija jau īsteno saprātīgus pasākumus, lai iegūtu informāciju par pārvaldības izmaksām, pamatojoties uz likumīgi iegūstamu informāciju, un plāno pastiprināt savus centienus šajā jomā. Tomēr varētu būt grūti iegūt šādus datus no valstu shēmām, un šie dati varētu nebūt tieši salīdzināmi un atbilstoši. Turklāt papildus izmaksām tiks noteikts atbilstošais maksu līmenis, ņemot vērā to, ka atlīdzībai jārada stimulē, kā noteikts Finanšu regulā.

Komisija pieliek pūles, lai apkopotu pieejamos datus — lai cik nepilnīgi un grūti salīdzināmi tie būtu —, lai iegūtu apmēru attiecīgajam maksu līmenim. Konkrētāk, Komisija izmantoja aptauju par garantijas iestāžu tirgus maksām, kā arī maksām, ko iekasē EIF par (pret-)garantiju produktiem saskaņā ar Viseiropas garantiju fondu.

Paredzamais termiņš šai darbībai joprojām ir 2021. gada decembris.

Atbilde uz 2.b) ieteikumu, 112. punkts. Komisijas atbilde uz 2.b), 3.a) un 3.b) ieteikumu.

Komisija daļēji pieņēma 2.b) un 3.b) ieteikumu. Attiecībā uz *InvestEU* MVU investīciju platformas garantiju produktu, kas jāīsteno EIF un ko var uzskatīt par *InnovFin* MVUG finanšu instrumenta pēcteci, Komisija patlaban veic sarunas ar EIF par papildu inovācijas atbilstības kritēriju īstenošanu,

kuri vērsti uz galasaņēmējiem, kas investē jomās, kurās pastāv tehnoloģiskas vai rūpnieciskas, vai uzņēmējdarbības neveiksmes risks, un galvenokārt nemateriālajos aktīvos (tostarp intelektuālajā īpašumā), jo īpaši, ja finanšu starpnieka iekšējā politika nepiešķir nodrošinājuma vērtību šādiem aktīviem.

Īpašais ziņojums Nr. 21/2017 “Zaļināšana: sarežģītāka ienākumu atbalsta shēma, kas vēl nav efektīva vides aizsardzības ziņā”

Atbilde uz 1.a) ieteikumu, 83. punkts. Komisijas atbilde uz 1.a) un 2.a) ieteikumu, otrais ievilkums.

Komisija pieņēma ieteikumu pēc būtības un uzskatīja to par pilnībā īstenotu ar tās tiesību aktu priekšlikumiem par kopējo lauksaimniecības politiku (KLP) 2021.–2027. gada periodam. Tiesību aktu priekšlikumos par KLP ir izklāstīta Komisijas aktīvā iesaistīšanās dalībvalstu stratēģisko plānu novērtēšanā, kuras mērķis ir nodrošināt to efektivitāti. Tā kā notiek sarunas starp Eiropas Parlamentu un ES Padomi, ierosinātās KLP reformas provizorisks sākuma datums ir atlikts uz 2023. gada 1. janvāri.

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2021. gads

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku īsteno ar [Eiropas Revīzijas palātas Lēmumu Nr. 6–2019](#) par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piem., individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#). Tas nozīmē, ka atkalizmantošana ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas izmaiņas. Atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt dokumentu sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jums ir jānoskaidro papildu tiesības, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamas privātpersonas, piem., attiecībā uz ERP darbinieku fotoattēliem, vai ja tas ietver trešās personas darbu. Ja atļauja ir saņemta, tā atceļ iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, jums var būt jāprasa atļauja tieši autortiesību īpašniekiem.

4.32. punkts (pa labi), © *Getty Images / Monty Rakusen*.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā un jums nav licencēti.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

Eiropas Revīzijas palātas logotipa izmantošana

Eiropas Revīzijas palātas logotipu nedrīkst izmantot bez Eiropas Revīzijas palātas iepriekšējas piekrišanas.

Eiropas Revīzijas palāta (ERP) ir pārbaudījusi rezultātus, kas sasniegti ES izdevumu programmās, kuras finansē no ES budžeta. Šī pārbaude pamatojas uz Komisijas informāciju par sniegumu un citiem avotiem, tostarp ERP pašas neseno revīzijas un pārbažu darbu. ERP arī analizēja, kā nolūkā uzlabot 2021.–2027. gada perioda izdevumu programmu izstrādi un sniegumu Komisija un likumdevēji ir izmantojuši pieredzi, kas gūta iepriekšējos daudzgadu finanšu shēmas (DFS) periodos (piemēram, no ietekmes novērtējumiem, citiem izvērtējumiem un revīzijām).

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs